

ISSN 1811 - 900X

Bibliotica POLIS

Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu" Vol. 30 (2009) Nr. 2

Biblio Polis

Revistă de biblioteconomie și
științe ale informării,
editată de Biblioteca Municipală
„B. P. Hasdeu” din Chișinău

Apare din anul 2002
Vol. 30 (2009) Nr. 2 (*Serie nouă*)

Director:

Dr. conf. univ. Lidia KULIKOVSKI

Redactor-șef:

Vlad POHILĂ

Colegiul de redacție:

*Larisa CĂȘLARU, Mariana HARJEVSCHI, Ludmila PÂNZARU, Elena VULPE,
Alexandru-Horațiu FRIȘCU, Genoveva SCOBIOALĂ, Tatiana ISCHIMJI,
acad. Mihai CIMPOI, dr. conf. univ. Natalia GOIAN, dr. conf. univ. Nelly ȚURCANU*

Lector: *Genoveva SCOBIOALĂ*

Coperta: *Valeriu HERȚA*

Tel. redacției: 22-11-86 <http://www.hasdeu.md/bibliopolis/frame.html> e-mail: bibliopolis@hasdeu.md

Tipar executat la „BONS OFFICES”. Tel.: 500-577; 500-895

CUPRINS / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

**EDITORIAL / ПЕРЕДОВАЯ СТАТЬЯ /
EDITORIAL**

Vlad POHILĂ

O șansă sigură pentru formarea
intelectului: biblioteca
Библиотека – это хороший шанс для
формирования интеллекта
The library is a good chance
for intellectual formation..... 5

**TEORIE ȘI PRACTICĂ / ТЕОРИЯ И
ПРАКТИКА / THEORY AND PRACTICE**

Lidia KULIKOVSKI

Revista *BiblioPolis*, subiectul unei teze
de licență
Журнал *BiblioPolis* – тема дипломной
работы
The *BiblioPolis* is a license subject 11

Tatiana COȘERIU

Bibliotecarul – balansatorul culturii
instituționale și model al imaginii
structurilor infodocumentare

Библиотекарь между институционной
культурой и имиджем учреждений
The librarian between institutional
culture and the image of information
structure 15

Taisia FOIU

Ziua Bibliografiei la Biblioteca
Municipală „B.P. Hasdeu”
День Библиографии в
Муниципальной Библиотеке
им. Б.П. Хашдеу
The Bibliography Day in the Municipal
Library „B.P. Hasdeu” 18

Iuliana GUZUN

Activitatea extramuros – stimulare,
cultivare, ascensiune
Новые рубежи внебиблиотечной
деятельности
The extramuros activity – stimulation,
formation, ascension..... 20

Mariana HARJEVSCHI
Bibliotecarii – promotori ai accesului la informație
Библиотекари – открыватели доступа к информации
The librarians – promoters of the access to information.....23

**VIAȚA FILIALELOR /
ЖИЗНЬ ФИЛИАЛОВ /
LIBRARY'S BRANCHES LIFE**

Viorica MORARU
Biblioteca Publică „Ovidius” – izvor de valori culturale perene
Библиотека „Ovidius” – кладезь духовных ценностей
The Public Library Ovidius – a source of cultural values.....26

Marina CASAP
La o „masă rotundă” cu tinerii
За „круглым столом” с молодежью
At the round table with the young people.....31

Raia ANDREI
Prilej pentru o sărbătoare de suflet
Праздник души в библиотеке
An occasion for a holiday in the library33

Valeriu RAȚĂ
Ninela Caranfil ne-a adus în suflete Psalmii lui David
Актриса Нинела Каранфил представила CD с библейскими псалмами
Ninela Caranfil presents the biblical Psalms of David35

Elena ROȘCA
Academia de Astrologie de la Biblioteca „Alba Iulia”
„Астрологическая академия” при Библиотеки „Alba Iulia”
The Astrology Academy at the Public library Alba Iulia39

Raia ROGAC
Lansarea unui... Tărăboi...
Презентация новой книги юмориста
The presentation of a new book42

**ANUL IMAGINII / ГОД ИМИДЖА /
IMAGE YEAR**

Lidia KULIKOVSKI
Imaginea bibliotecarului BM: responsabilitate personală și instituțională
Имидж библиотекаря
Муниципальной Библиотеки: личная и институциональная ответственность
The image of the Municipal Library Librarian: personal and institutional responsibility.....45

Genoveva SCOBIOALĂ
Publicitatea, un mijloc eficient de implicare promoțională
Реклама – эффективное средство продвижения в библиотечном деле
The publicity, an efficient way of the promotion48

Elena CEBOTARI
Imaginea bibliotecii se consolidează prin relațiile de parteneriat
Имидж библиотеки укрепляется благодаря партнерских связям
The library image grows with partners relations52

**2009 – ANUL EUROPEAN
AL CREATIVITĂȚII ȘI INOVAȚIEI /
2009 – ГОД ТВОРЧЕСТВА И
ИННОВАЦИЙ / 2009 – YEAR
OF CREATIVITY AND INNOVATION**

Ana SOFRONI
AGEPI – promotor al creativității și inovării
AGEPI – это креативность и инновация
AGEPI – creativity and innovation promoter55

EMINESCIANA 2009

Elena DABIJA
Mihai Eminescu, poetul visător
Михай Эминеску, поэт-мечтатель
Mihai Eminescu, poet dreamer.....58

**PATRONUL NOSTRU SPIRITUAL /
НАШ ДУХОВНЫЙ ВДОХНОВИТЕЛЬ /
OUR SPIRITUAL PATRON**

Adina BERCIU-DRĂGHICESCU
B.P. Hasdeu – prețuitor al documentelor și bibliotecilor

B.P. Hasdeu – ценитель архивов и библиотек
B.P. Hasdeu interested in documentes and libraries 61

LA COLEGII NOȘTRI / У НАШИХ КОЛЛЕГ / OURS ABROAD

Ionel CĂPIȚĂ

O cetate ce se zbate
Библиотекарь – словно «защитник крепости»
The librarian is as a fortress defender ... 66

Liuba ARION

Colaborare în avantajul beneficiarilor
Сотрудничество на благо читателя
The collaboration in users' advantage 69

Maria TATARU

Bibliotecarul școlar – generator de valori pentru tînăra generație
Школьный библиотекарь заботится о росте культурного уровня детей
The school librarian is a generator of values for new generation 71

H. СТРАТИЕВСКАЯ / N. STRATIEVSKAIA

Социокультурная и культурно-досуговая деятельность школьной библиотеки сегодня
Munca socioculturală și de recreere în bibliotecile școlare
Cultural and recreational activities of the school library 73

CARTEA DE SPECIALITATE / КНИГИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ / PROFESSIONAL BOOKS

Cînd Google a provocat Europa
(*Lidia KULIKOVSKI*)
Google бросил вызов Европе
When Google incites Europe 76

Ecouri bibliografice sau biblioteci științifice cu statut de instituție științifică (*Ion ȘPAC*)
Спорные аспекты деятельности научных библиотек в качестве научно-исследовательских учреждений
Aspects of the academic libraries activity as research institutions 79

RECENZII ȘI CONSEMĂRI / РЕЦЕНЗИИ И ЗАМЕТКИ / REVIEWS AND NOTES

Reflecții pe marginea unei cărți cu multe, foarte multe întrebări...
(*Lidia KULIKOVSKI*)
Размышления о книге, вызывающей множество вопросов
Thoughts on a book with many questions 83

Măcel în URSS (*Mihail VAKULOVSKI*)
Новый роман писателя Думитру Круду
A new novel of Dumitru Crudu 86

Un eveniment editorial-bibliografic
(*Nina CORCINSCHI*)
Настоящее событие в библиографии
An publishing and bibliographical event 88

Daniel Corbu: cel suspendat între începuturi și sfârșituri
(*Claudia PARTOLE*)
Ясский поэт Даниэль Корбу в новом ракурсе
Daniel Corbu – suspended between beginnings and endings 89

REVISTA REVISTELOR / ОБЗОР ПРЕССЫ / JOURNAL'S REVIEW

Încă o realizare editorială de excepție a Bibliotecii Metropolitane București
(*Lidia KULIKOVSKI*)
Новое издательское достижение Метрополитанской библиотеки Бухареста
A new publishing realization of the Metropolitan Library of Bucarest 91

Prezențe basarabene pe plaiuri bihorene (*VI. PRISĂCARU*)
Молодежный журнал бессарабских студентов в г. Орадя
The Bessarabiens present on the pages of Oradea' magazine 94

OMAGIERI / ГОДОВЩИНЫ / ANNIVERSARY

Un artist plastic al întregului popor
(*VI. PRISĂCARU*)
Художник – всенародный любимец: Глебус Саинчук
Glebus Sainciuc: a painter of the whole people 98

Ralf Parve, un longeviv al literelor
estone (*Vlad POHILĂ*)
К 90-летию эстонского писателя
Ральфа Парве
Ralf Parve – a long-liver of Estonian
litterature..... 100

Academicianul nostru din Codreanca
(*VI. PRISĂCARU*)
„Сельский академик” – учитель
Константин Бобейкэ
Our academician from Codreanca ... 103

Continua revenire la baștină a
scriitorului M. Gh. Cibotaru (*V. IONESCU*)
Писатель влюбленный в свою малую
родину: Михаил Г. Чиботару
A continue back to home of the writer
M. Gh. Cibotaru 106

Fapte, nu vorbe (*Vlad POHILĂ*)
„Дела, а не слова” – девиз
Василе Шоймару
Facts, not words 108

Publicistul potrivit la timpul potrivit
(*VI. PRISĂCARU*)
Константин Тэнасе, ведущий
публицист нашего времени
Constantin Tănase an important
publicist of our time 111

ОАМЕНИ ȘI CĂRȚI / ЛЮДИ И КНИГИ / PEOPLE AND BOOKS

Claudia PARTOLE
Viețuim într-un spațiu stresant...
Наша жизнь – постоянный стресс
Live in a stressful area 114

Valeriu RAȚĂ
Ziua mondială a cărții și a dreptului de
autor la BM „B.P. Hasdeu”
Международный день книги и
авторских прав в Муниципальной
Библиотеке им. Б.П. Хашдеу
The International Day of book and
copyright at the Municipal Library
Chișinău 115

TINERE SPERANȚE / МОЛОДЫЕ ТАЛАНТЫ / NEW TALANTS

Mihaela BOTNARU
Biblioteca în viața mea
Библиотека в моей жизни
The library in my life 119

Victoria POPESCU
Consoarta mea, lectura
Моя любовь – чтение
A lecture is my love..... 120

REMEMBER

Svetlana VIZITIU
Maria Cebotari: *Sentimentele trec dincolo
de cuvinte...*
Короткая, но яркая жизнь оперной
певицы Мария Чеботари
Maria Cebotari: *Feelings go beyond
words* 122

Alex. ȘTEFĂNESCU
Glorie de o zi
Посмертное слово Григоре Виеру
Glory day 125

Zina CERCHEZ
Adio, cel mai iubit dintre poeții Basarabiei!
Прощай, самый любимый поэт
Бессарабии!
Goodbye, the most loved Bessarabian
poet! 126

Ludmila BULAT
Pe mine verde m-au rupt...
Вечно молодая поэтесса: Стелиана Грама
Always young poetess:
Steliana Grama 128

IN MEMORIAM

S-a stins, arzînd, Andrei Vartic
(*Flori BĂLĂNESCU*)
Сгорая, умер Андрей Вартик
He dead burning..... 130

Andrei Vartic, sau biografia continuă
(*Vlad POHILĂ*)
Андрей Вартик или продолжающаяся
биография
Andrei Vartic or the biographie
continue..... 131

Leonid Cemortan (6.XI.1927 – 27.VI.2009)
Леонид Чемортан 134

Agnesa Roșca (17.X.1929 – 30.VI.2009)
Агнеса Рошка..... 135

PENTRU AGENDA DVS. / НА ЗАМЕТКУ / FOR NOTES

Calendarul aniversărilor culturale – 2009
Календарь памятных дат на 2009 год
Cultural Anniversaries
Calendar 2009..... 136

O ȘANSĂ SIGURĂ PENTRU FORMAREA INTELECTULUI: BIBLIOTECA

Vlad POHILĂ

Intelect, inteligență, intelectual... – sînt doar trei cuvinte cu aceeași rădăcină, din același cuib lexical; trei dintr-o mulțime de cuvinte înrudite ce desemnează omul instruit, cult, documentat, dar și omul rafinat în abordări și atitudini, cu un comportament agreabil celor din jur – rudelor, prietenilor, colegilor, chiar și trecătorilor; în fine, ele mai caracterizează omul (de regulă) conștient și conștiincios de ceea ce face, de cum lucrează, creează, se implică în viața comunității etc. Dacă e să rezumăm, omul ce posedă un intelect remarcabil, apreciabil este acea persoană care secole la rînd s-a identificat cu idealul unei societăți mai bune, al unei lumi la care au jinduit nu numai filozofii și esteticienii tuturor epocilor, dar și monarhii cei mai luminați, și cercurile, mișcările, partidele dornice de a schimba în bine viața popoarelor. Așadar, a fi inteligent, a fi un intelectual este o dorință, o aspirație, în linii mari, generală: și a fiecărui om în parte, și a celor din anturajul său: părinți, alte rude, învățători, profesori, colegi de breaslă, lideri spirituali, sociali, economici ș.a.m.d.

Problema e cum se formează un intelectual, cînd e timpul cel mai potrivit și locul cel mai prielnic pentru devenirea omului cult, inteligent, rafinat... Improvizați un sondaj de opinie și veți obține, cu siguranță, un răspuns aproape că univoc: intelectul omului se formează la școală, prin învățămînt. Și nu știu cine ar nega acest fapt, căci există, indubitabil, cea mai strînsă legătură între educația omului și nivelul

său intelectual – mai întîi în anii de școală, apoi la facultate, la masterat, la doctorat, la diferite cursuri, reciclări, stagii... Prin urmare, școala, sistemul de învățămînt ca atare constituie o etapă absolut necesară, importantă pentru formarea intelectului uman. Dar nu e și unica, deoarece omul învață, studiază, acumulează cunoștințe, cultură, rafinament și în restul vieții, și la maturitate, pînă la adînci bătrîneți.

„*Domnul X este un intelectual de marcă!...*” sau „*Ce intelectuală rafinată este doamna Z!...*” – se spune, de regulă, cu subliniată admirație despre niște persoane ajunse la „vîrsta cu arginți la tîmple” și această încîntare conține, de multe ori, nota maximă atribuită unei vieți de om. Cum am menționat mai sus, a fi un intelectual înseamnă a fi bine instruit, cult, „șlefuit” atît datorită cunoștințelor acumulate, cît și contactului permanent cu universul literar, al artelor, al esteticului. Din acest unghi de vedere, a fi intelectual este, neîndoios, un merit personal, individual, de vreți – cu caracter de unicat. Dar mai e și o datorie – și umană, și civică. E și un obol, o contribuție a fiecăruia dintre noi. O răsplată pentru eforturile făcute. Un model demn de urmat etc., etc. Prea încapător este acest cuvînt: **intelectual** (și ca substantiv, și ca adjectiv) ca să se lase ușor cuprins, descris, prezentat, comentat, „pus pe tava” unor caracterizări ușor asimilabile.

În pofida mulțimii de griji pe care le au oamenii, tema intelectualului revine mereu în discuție. Fiind o parte integrantă a existenței umane, cel puțin de la apariția

lui *homo sapiens* încoace, componentul intelectual a marcat mereu istoria, într-un fel sau altul, la un grad mai ridicat sau mai coborât – exact cum au fost și ale vieții valuri, ale istoriei meandre. Astfel, în Grecia Antică, mai mult, poate, decât în alte civilizații străvechi, s-a pus accentul pe dezvoltarea intelectuală a societății. A fost o perioadă unică în felul ei, când se tindea a se pune semnul egalității între omul intelectual, cult, și cel frumos, bine dezvoltat fizic, îngrijit, atrăgător, agreabil la aspect. Această abordare a fost o armă, o strategie extrem de puternică. Drept dovadă ne stă și faptul că elenismul a avut largi și victorioase emanații departe de peninsula și de insulele populate de grecii antici: în Roma, în Egipt, în Asia Mică. Epoca de glorie a Romei Antice a coincis cu influența benefică a intelectului elin asupra spiritului ba războinic, ba pragmatic al latinilor. Și cum Imperiul Roman s-a prăbușit, pînă la urmă – tocmai atunci când aspectul intelectual a fost neglijat, în beneficiul spiritului practico-belicos – istoria nu a întîrziat „să facă dreptate” fenomenului intelectual care, ai-doma Păsării Phoenix, a renăscut ceva mai la sud, în Bizanț. Aici, la Constantinopol și în provinciile din jurul fastuoasei capitale a împăraților bizantini, intelectualul capătă noi dimensiuni și noi străluciri, inclusiv grație biruinței creștinismului. Sfidînd închistarea ce i se hărăzise, credința creștină a demonstrat o largă, impresionantă deschidere spre arte, literatură, arhitectură, istorie, științe.

Oricum, serpentinele istoriei au trecut și prin abisuri, încît în sec. XV avea să cadă, sub loviturile iataganelor, și mărșul, profund intelectualizat al Bizanț. Centrul de greutate al spiritului se deplasează spre Italia, unde înfloresc luxuriant orașe și principate întregi, în care nu negoțul, nu căpătuiala, ci poezia, proza, sculptura, pictura, arhitectura, muzica, diferite ramuri ale cunoașterii și cercetării devin preocu-

pări cotidiene ale unui număr impresionant de cetățeni. Renașterea italiană, înscrisă cu litere de aur în istoria Europei, are meritul de a se fi extins, discret, dar foarte eficient, și în Franța, în Țările de Jos, apoi și în Germania, Spania, Polonia, în statele scandinave.

Cu o anumită întîrziere, reflexe ale Renașterii, se fac simțite și în principatele române. În pofida unor războaie devastatoare ce căzuseră pe umerii poporului, epoca lui Ștefan cel Mare (1457-1504) și-a rezervat în istorie locul și meritul cu totul deosebite de a genera surprinzătoare insule de frumos – rezultat clar al efortului intelectual – mănăstirile și bisericile din nordul Moldovei (Putna, Voroneț, Moldovița, Sucevița, Probota, Dragomirna etc., etc.) constituind, în acest sens, mostre de ctitorii estetice care uimesc și astăzi omenirea. Memorabilă este pentru Moldova veche și epoca lui Vasile Lupu (1634-1653), domnitor care a deschis la noi o primă tipografie, o primă școală superioară, dispunînd și editarea primelor cărți în capitala principatului, la Iași. Atunci au activat marii noștri cronicari Grigore Ureche și Miron Costin, reductabilii teologi Varlaam și Dosoftei, acesta din urmă fiind și un iscusit traducător și poet. Constantin Brâncoveanu s-a urcat pe tronul Țării Românești în chiar anul când s-a tipărit prima versiune completă, în română, a Sfintei Scripturi – *Biblia de la București*, din 1688, operă de greu estimabilă valoare intelectuală, literară, lingvistică, la a cărei apariție și-au adus contribuția reprezentanți de seamă ai culturii din Moldova, Muntenia și Transilvania. De numele lui Brâncoveanu este legată și impunerea unui stil arhitectonic cu totul original – cum o demonstrează, și în prezent, numeroase biserici, mănăstiri, palate, curți, hanuri. Cunoscut, în acei ani, o admirabilă înflorire și pictura, sculptura (în lemn, în piatră), aurăria, meșteșugul mobilierului etc.

Experiența istorică ne arată, fără drept de tăgadă, că atrocitățile dintre oameni – războaie, răzmerițe, altfel de conflicte – nu mai puțin decît epidemiile, secetele, seismele, alte calamități naturale – au pus la cea mai grea încercare intelectul uman, în multe cazuri blocîndu-l sau chiar expunîndu-l pericolului nimicirii. Prea puțin, sau poate chiar nimic nu a rămas în urma incursiunilor armate ale tătaro-mongolilor sau turcilor selgiugizi. Dar și Spania, țară cu o economie și o cultură relativ avansate, în Evul Mediu, fiind preocupată de războaiele de cucerire, nu a putut deveni și patria unei înfloriri a frumosului, esteticului, intelectului, așa cum devenise atunci Italia, chiar dacă era fărîmițată. Deși însuși împăratul Napoleon Bonaparte a oferit un model de inteligență, cultură, spirit intelectual, războaiele napoleoniene nu au făcut decît să îngreudească Epoca Luminilor – întreg secolul al XVIII-lea, care a decurs în această țară, pînă la Marea revoluție franceză și pînă la cataclismele militare generate de Napoleon, sub semnul unei nemăștiute dezvoltări a literaturii, științei, artelor, a altor manifestări ale frumosului. Tocmai în acea epocă s-a pus accentul și pe comportamentul civilizat, pe bunele maniere în relațiile dintre oameni - în societatea burgheză, dar și în comunitate în genere. O țară a cărei istorie se identifică cu aspirația nestăvilită de a se căpătui cu noi posesiuni – Rusia, pînă la urmă s-a ales cu concentrarea culturii în cele două capitale, Moscova și Petersburg, poate în încă vreo cîteva centre urbane. Prin contrast, celelalte teritorii, imense, pe unde a călcat piciorul expansioniştilor ruși, sînt și astăzi niște zone ale unor populații, respectiv, culturi, mai mult provizorii, „de azi pe mîine”, locuri unde intelectualii merg sau sînt trimiși ca într-un exil.

Ce concluzii am putea trage, la acest capitol? Că intelectul, pentru a se afirma nestingherit și eficient, are nevoie de anu-

mite condiții, astea venind atît din partea liderilor, cît și a comunității, anturajului. Cum însă – deocamdată, cel puțin –, omenirea nu a găsit soluții ideale pentru menținerea continuă a unor condiții favorabile dezvoltării intelectului uman, tocmai intelectualii, respectiv, abordările intelectuale, sînt în stare să oprească sau măcar să diminueze agresivitatea, atrocitățile, devastările. Am pus, astfel, în evidență, unul dintre aspectele cele mai valoroase ale intelectualului – de amortizare al unor instincte, porniri, manifestări ce contravin firescului relațiilor interumane. Or, valențele abordării intelectuale a lucrurilor, a însăși existenței noastre sînt infinit mai numeroase... De aici și importanța deosebită a educației intelectuale, despre care s-a vorbit mai întotdeauna, despre care oamenii, factorii de decizie și-au amintit de multe ori, dar care, credem, nu este ridicată încă la cota necesară, convenită, pe care o merită. Ne referim, în mod special, la situația din Republica Moldova. Repetăm: educația, formarea intelectuală a fost și mai constituie la noi o preocupare de căpătui a instituțiilor abilitate, atîta doar că nu întotdeauna au fost prea clar puse, formulate, avansate obiectivele sau reperele de bază ale acestei laturi a pregătirii întru cultură a tinerilor, a oamenilor în genere. La drept vorbind, și posibilitățile instituțiilor școlare, universitare, postuniversitare au fost și mai sînt încă destul de limitate, atît din punct de vedere teoretic, cît, mai ales, practic. Din fericire, le vin în ajutor și alte instituții de cultură. **În primul rînd – biblioteca**, deși nimeni nu va neglija nici rolul muzeelor, teatrelor, sălilor de concert, al diferitelor cercuri, cenacluri, cluburi etc.

Tradițional, se consideră că organizarea intelectuală a gîndirii copiilor și tinerilor se realizează cel mai sigur, cel mai eficient prin studiul științelor exacte (al algebrei, în primul rînd), precum și al logicii. Dar ce se fac cei care „nu au trecere” la

aceste discipline? Bunăoară, liceenii de la profilul umanistic, tinerii care au acceptat această specializare și din dragoste pentru literatură, limbi, istorie, dar și pentru că, posibil, sînt fascinați de scris, de cercetarea istoriei sau geografiei, precum și pentru că astfel căpătă o șansă de a nu se mai căzni cu ecuațiile diferențiale, cu figurile trigonometrice, cu legile și teoriile lui Arhimede, Newton, Lavoisier, Mendeleev sau Einstein. Or, științele umanistice își au algebra sau logica lor: este vorba de gramatică, de sintaxă, în primul rînd, deși contribuie nu mai puțin la modelarea gîndirii și morfologia, ba chiar și ortografia, teoria literaturii sau prozodia, alias știința versificării. Nu mai spunem că numeroase exemple de organizare a viziunilor intelectuale ne oferă istoria, geografia fizică; în fine, dar nu și în ultimul rînd – literatura artistică, capodoperele create de maeștrii antici, renașcențiști, romantici, realiști, simbolisți, existențialiști, postmoderniști etc. fiind structurate conform unor admirabile scheme ale cugetării, viziunii și chiar perspectivei umane. Nu poate fi neglijat nici acest aspect: la organizarea viziunilor, dar și la acumularea cunoștințelor, la dobîndirea aptitudinilor creative pentru o mai bună racordare la provocările epocii, un rol cu totul deosebit revine studierii limbilor străine. În prezent, la noi, cei mai mulți tineri optează pentru engleză, alții – pentru franceză; în virtutea situației noastre post-coloniale, își mai menține pozițiile și rusa. În cazul studierii limbilor străine, problema gustului personal este umbrită de cea a necesității sau a unei abordări realiste. Iar realitatea e că engleza a cucerit cele mai largi spații, atît din punct de vedere geografic, cît și în ceea ce privește sferile activității umane. Deci, studiul limbii engleze își revendică primul planul. Pentru noi însă, ca vorbitori ai unei limbi romanice, franceza ar trebui să fie cel puțin ca limbă secundă de studiu, respec-

tiv de informare / comunicare: dincolo de aspectul sentimental – franceza fiind de-a lungul sec. XIX-XX limba elitei intelectuale românești – mai intervine și avantajul că prin franceză intrăm mai sigur în universul, extrem de bogat, al celorlalte idiomuri neolatine: spaniola, italiana, portugheza... Discuțiile pe tema opțiunii pentru studierea unei sau altei limbi străine pot fi purtate la infinit... De aceea, credem, că ar fi cazul să se adopte o strategie de tipul: 1) engleza, 2) franceza, 3) altă limbă, eventual, din altă familie lingvistică. Și, în continuarea acestui gînd, vom menționa că e bine să cunoaștem oricare limbă, sau – cît mai multe limbi, unde mai pui că acum există cele mai diferite, cele mai incredibile posibilități pentru studierea lor.

Revenind la subiectul de bază al acestui compartiment, vom sublinia că tinerii de la uman, așadar, nu sînt defel lipsiți de modalități de a învăța cum să-și organizeze mai bine intelectul; depinde mult de pregătirea profesorilor, dar și de inițiativa discipolului, de dorința lui de a vedea chiar și cele mai lirice, aparent alogice lucruri printr-o prismă logică. Și mai depinde, desigur, de felul cum sînt îndrumați pașii acestor tineri spre bibliotecă. Și acum – ca și în secolul trecut, ca și în celelalte secole trecute – se pretinde că tinerii au alte interese și alte plăceri primordiale decît cartea, lectura, biblioteca. Totul este, însă, relativ. De regulă, la noi, se evocă anii interbelici ca o epocă de aur a șanselor tinerilor de a deveni intelectuali sadea, de a citi mult, de a învăța limbi străine, de a se cultiva... Într-adevăr, în acea perioadă liceele, școlile de meserii și cele normale, ca să nu mai vorbim de universități, au fost niște excelente pepiniere de intelectuali de marcă. Atîta doar, că instituțiile în cauză erau insuficiente și nu întru totul accesibile. Ca și bibliotecile, de altfel. În prezent, accesul la învățămînt, la cultură este infinit mai larg. Cît despre accesul la bibli-

otecii, statisticile arată că în toată republica și, în special, la Chișinău, elevii și tinerii formează contingentul cel mai numeros și cel mai energetic de prieteni ai fondurilor de carte din bibliotecile publice. Lucru firesc, deoarece perfecționarea, îmbogățirea continuă a cunoștințelor și a „strategiilor” intelectuale învățate la școală se face cel mai eficient prin intermediul cărții, lecturii, acumulării de noi informații necesare și utile pentru manifestarea ca specialist, dar și ca cetățean. O perfecționare continuă a bagajului intelectual se dobândește printr-o acumulare continuă de informație, cartea fiind, în acest sens, principala sursă spre care trebuie să se aplece elevii, liceenii, studenții, masteranzii etc. „Cartea – da, însă, mai ales internetul!”, vor afirma unii tineri. De fapt, credem, că la fel ar afirma dacă nu 75, apoi cu certitudine 50 la sută din tinerii studioși. Și ar fi greu, dacă nu imposibil să le reproșăm ceva. Dacă pînă mai deunăzi se spunea (și se mai spune, totuși...) că trăim în *Galaxia Gutenberg*, de un deceniu și ceva poți auzi tot mai des că am pășit în „Imperiul Microsoft (Google, Rambler, Yahoo etc.)”. Tot mai multă lume se subordonează fascinației *net*-ului, inclusiv grație comodității acestui domeniu cognitiv: dincolo de viteză, de rapiditatea cu care putem găsi aici informația căutată, mai e la mijloc și bogăția, varietatea, diversitatea și prospețimea materialului, plus caracterul modern al aranjării spațiilor informative; în sfîrșit, suplimentarea lor cu design și alte forme ilustrative, ba chiar, adeseori, și cu coloană sonoră, cu muzică pentru cele mai diferite gusturi. Totuși, considerăm, că în disputa – cam artificială, în opinia noastră – „dintre carte și internet”, problema nu trebuie pusă astfel: „**Sau cartea, sau internetul!**”, ci puțin altfel: „**Și cartea, și internetul!**”

Oricare ar fi atitudinea noastră față de internet, este cert că – deocamdată, cel puțin, – el nu poate substitui cartea și nici

nu o va substitui, totalmente, într-o perspectivă apropiată, măcar și din simplul motiv că prima a fost creată de-a lungul secolelor și deocamdată nici măcar fizic artizanii *net*-ului nu pot pretinde la adaptarea completă, exhaustivă și exactă a cărții în format electronic. Nu mai vorbim de senzația palpabilului, a viului, dar și cea a eternului sau a înveșnicirii, pe care ni le oferă cărțile. Astfel încît, internetul, cu toate avantajele sale incontestabile, rămîne o sursă adiacentă: este greu să crezi în veridicitatea deplină a unei teze, disertații, cercetări, monografii etc., bazate exclusiv pe surse „internetiste”, pentru că asemenea lucrări vor trăda, la un moment dat, anumite fisuri, provocate de neglijarea, respectiv, ne-consultarea cărții „vii”, „clasice”, „tradiționale”. Indiferent de opțiune, însă – carte sau internet – una rămîne indiscutabil: acumularea, înnoirea și perfecționarea capitalului cognitiv și cultural este o condiție *sine qua non* pentru formarea intelectului uman. Omul cunoscător, informat, documentat este un om puternic. El poate fi contrazis, „scos din joc” ori chiar învins într-o situație oarecare, la un moment anume, nu însă și atunci cînd se iau decizii de importanță primordială, majoră, vitală. De fapt, rezumînd, putem spune că a cunoaște – cît mai multe și cu un grad de utilitate cît mai mare pentru tine și pentru alții – este o caracteristică a intelectualului, fiind, așadar, și o premisă obligatorie a formării noastre intelectuale.

Dobîndirea atitudinilor și aptitudinilor intelectuale creative este necesară și pentru o adaptabilitate optimă la situații și contexte aflate în continuă schimbare. Orice adaptabilitate presupune o abordare creativă, mai exact – creatoare. Aceasta ar însemna și formarea unei viziuni personale, printr-un efort mintal și sufletesc strict individual, dar și prin absorbirea a tot ce e mai bun, mai util, mai eficient din atitudinile creatoare trecute, ale altor ge-

nerații. Și mai înseamnă o apropiere de lucruri, fenomene, fapte, oameni într-un stil conform cu cerințele sau necesitățile epocii, ale zilelor în care trăim: ce a fost acceptabil în anii '90 ai secolului XX nu este întru totul valabil și pentru anul 2009 – fie că e vorba de un eveniment cultural, fie de opțiunea pentru un fenomen artistic (științific, economic, social etc.), fie de luarea unei decizii privind demonstrarea atitudinii civice ș.a.m.d.

Gradul de civilizație la care a ajuns astăzi omenirea oferă o multitudine incredibilă de șanse, modalități, condiții, oportunități etc. prielnice unei formări intelectuale de succes a omului, a tinerei generații, în primul rând. Mai depinde, însă, și de felul cum sînt plasate accentele. Cunoștințele, acumularea materialului cognitiv-informativ constituie, neîndoios, o pistă de decolare – temeinică, sigură, absolut necesară – pentru devenirea omului intelectual. Numai că această trambulină nu este suficientă, nu poate fi, sub nici o formă, un panaceu. Un tînăr informat, pregătit perfect într-un domeniu sau altul nu va putea fi trecut în tagma intelectualilor fără o subtilă familiarizare a lui cu frumosul: cu lectura capodoperelor literaturii naționale și universale, cu audierea valorilor muzicale ce i-au copleșit pe părinți și bunici, cu vizionarea operelor de artă figurativă ce provoacă admirația oamenilor de pe diferite continente etc. Or, frumosul nu se rezumă numai la lecturi asidue din scriitori clasici și contemporani, la contemplarea unor picturi, sculpturi și monumente arhitectonice celebre, la audierea creației geniilor muzicii populare sau culte. Mai e nevoie și de o conduită anume, de un comportament specific in-

telectualului, numit și bune maniere, care adeseori se învață acasă, la școală, în diferite cercuri, cenacluri, asociații, grupuri de studiu etc. Nu mai rar însă, elementele comportamentului intelectual, civilizat, rafinat se însușesc și din cărți, la spectacole, în galerii, în discuții cu oamenii de creație, cu intelectuali de marcă. La izvoarele acestor elemente stau, fără doar și poate, în chip covârșitor, valorile creștine – multiple, complexe, edificatoare, profund instructive, deși, aparent foarte simple, doar se bazează pe „numai” cele zece porunci biblice care, la rîndul lor, s-ar rezuma la două postulate: **dragoste și iertare** – de oameni, pentru oameni, printre oameni. Și în acest sens, biblioteca ne devine un aliat de nădejde pentru formarea noastră ca intelectuali. În ultimul timp, bibliotecile au depășit cu mult cadrul unor „instituții de lectură”. Aici se organizează zeci de manifestări menite să contribuie la formarea și consolidarea intelectului uman: conferințe și discuții pe teme stringente, expoziții de artă și concerte, întâlniri „tematice” în cadrul cărora fiecare își poate exprima opinia, dar mai are și posibilitatea de a-și confrunta viziunile, gusturile, fascinațiile, iar dacă este cazul – de a le „racorda”, a le „ajusta” la anumite criterii și principii înnoite, căci se produc unele modificări și la acest capitol, chiar dacă se consideră că perceperea frumosului este, în linii mari, aceeași, de-a lungul secolelor. „Frumosul va salva omenirea”, spunea unul dintre personajele lui Dostoievski și dacă e să dezvoltăm acest gând, putem deduce că tocmai starea intelectuală va perpetua această omenire – orice s-ar spune, prea șubredă pentru duritatea epocii în care trăim.

REVISTA *BIBLIOPOLIS*, SUBIECTUL UNEI TEZE DE LICENȚĂ

*Dr. conf. univ. Lidia KULIKOVSKI,
director general al BM „B.P. Hasdeu”*

Una din tezele de licență susținute în cadrul examenelor de licență la Catedra de biblioteconomie și asistență informațională, secția cu frecvență redusă, a avut ca subiect revista noastră *BiblioPolis*. Studenta Maricica Romaniuc a întocmit o bibliografie analitică a revistei, cu intenția de a ordona și a face accesibil conținutul de biblioteconomie și știința informării, aflate în revista Bibliotecii Municipale care, după părerea studentei, merită să fie cunoscută, valorificată și promovată.

Analiza literaturii biblioteconomice în publicația periodică de specialitate *BiblioPolis* cuprinde materialele publicate în intervalul temporal 2002-2008, așadar, de la anul apariției și până în 2009 exclusiv. Studenta menționează că a ales *BiblioPolis* pentru că este periodicul de specialitate cu cel mai mare tiraj (500 exemplare) pe scară națională, este foarte interesant și necesar bibliotecilor publice din teritoriu, ea fiind bibliotecară în biblioteca rurală din Nicoreni, Drochia. Scopul ei a fost să elaboreze un instrument de informare pentru bibliotecari, studenții de la biblioteconomie, cadrele didactice din domeniu.

Studenta, chiar din faza inițială de bibliografiere, a operat cu criteriul cronologic, care a și determinat concepția și structura internă – indice bibliografic analitic, ordonat în cronologie directă.

Având acest instrument și fiind o bibliografie analitică, căpătăm posibilitatea analizei bibliometrice, a analizei de conținut a literaturii bibliografiate, urmărirea evoluției frecvenței

unei tematici în interiorul timpului, intervalului abordat, modalității de tratare a acestora pusă în discuție în articole.

Deși studenta a bibliografiat exhaustiv conținutul revistei, noi vom analiza doar articolele de autor¹. Nu au fost incluse în analiză documentele provenite de la asociații, instituții sau autorități – administrația publică locală, Ministerul Culturii etc. – scrisori, adresări, anunțuri, mulțumiri, totaluri și indicatori în tabele autonome, aparte de text, precum și materialele nesemnate.

¹ Prin „articol de autor” înțelegându-se orice lucrare dintr-o publicație periodică oarecare, în care unul sau mai mulți autori își asumă o temă sau un complex tematic determinat și precizat [3, p. 71-87].

M. Romaniuc a indexat articolele bibliografiate utilizând descriptori tematici care ulterior au fost post-coordonăți pentru a facilita analiza și prelucrarea statistică a materialelor bibliografiate. Exemplificăm cu descriptorul *Programe (Animație culturală)*. Astfel, în urma post-coordonării sintetice, acest descriptor include materiale despre *cenacluri, cluburi, concursuri, colocvii, festivaluri, lansări de carte, CD-uri, casete, note, manifestări comemorative, tabere de lectură, Ora poveștilor, Zilele bibliotecii* etc. Lista descriptorilor tematici a servit ulterior la elaborarea-întocmirea indicelui pe subiecte.

Revista *BiblioPolis*, fiind o publicație periodică profesională și de specialitate, cumulează toate genurile de articole de autori. Autoarea a stabilit următoarea listă de descriptori de gen: *cronică, sinteză documentară, comentariu, dezbateri, studiu, eseu, recenzie, note*. Descriptorii de gen s-au selectat și s-au utilizat prin definiții. Atât descriptorii de gen, cât și definițiile utilizate s-au bazat pe *Speciile textului științific* ale lui Ilie Rad [3, p. 71-87] și ale clasificării făcute de Florina Iliș, Istvan Kiraly, Angela Marcu [2, p. 86].

La *cronică*² se înscriu majoritatea materialelor angajaților BM, dar și cele ale ziaristilor și multe chiar și ale redactorului-șef – despre diverse inițiativă, evenimente, acțiuni culturale, campanii etc.

*Sinteza documentară*³ este genul care o reprezintă pe Tatiana Coșeriu, Ludmila Pânzaru, Genoveva Scobioală.

² Semnalarea, redarea, prezentarea unui eveniment, proces, inițiativă etc. aflate la ordinea zilei și / sau în curs de desfășurare [3, p. 71-87].

³ Prezentarea unei probleme sau a unui complex problematic determinat, în forma în care el se configurează analitic și sintetic în literatura sa, fără angajarea unei cercetări sau a unor puncte de vedere proprii [3, p. 71-87].

*Comentariul*⁴ este genul abordat de articolele lui Vl. Pohlă și ale M. Harjevschi, L. Kulikovski, L. Pânzaru.

La genul *dezbateri*⁵ se evidențiază redactorul-șef Vlad Pohlă prin editorialele sale, în care pune *probleme stringente, invită la discuții, atenționează asupra stării de lucruri din domeniu* etc., Alexandru-Horațiu Frișcu cu problemele lansate spre dezbateri referitoare la *carte și bibliotecă ca lucruri perene*, articolele L. Kulikovski despre *viitorul bibliotecii, bibliotecarului, utilizatorului*.

*Studiul*⁶ ca gen de abordare a tematicilor se regăsește în articolele scrise de Lidia Kulikovski, Nelly Țurcan, Natalia Golan, Mariana Harjevschi, Tatiana Coșeriu, Andrei Vartic, Pavel Balmuș, Mihai Cimpoi ș.a. *De regulă*, susține Ilie Rad, *studiul are, în mod obligatoriu, note și bibliografie*.

*Eseul*⁷ este un gen frecvent întâlnit pe paginile revistei. Cele mai multe eseuri aparțin lui Vlad Pohlă, cel mai preferat, dintre genurile literar-publicistice, de el.

⁴ Expunerea, prezentarea și analiza unui proces sau a unei probleme, realizată pe marginea literaturii ei de profil sau pe baza experienței autorului, cuprinzând și interpretarea acestei literaturi ori probleme.

⁵ O exprimare prin care se inițiază și / sau se participă în discutarea publică a unei teme ori probleme cu caracter teoretic și / sau practic, constituindu-se într-un impuls consistent și argumentat în direcția clarificării și / sau soluționării problemei respective.

⁶ Analiza detaliată a unei probleme sau a unor stări și procese, efectuată atât pe baza bibliografiei de specialitate, cât și prin cercetări proprii, ale căror rezultate sunt expuse în mod teoretic și / sau faptic argumentat.

⁷ O inițiativă efectuată în deplina libertate a spiritului de a ordona, a asocia, a explica și a interpreta datele unei probleme dintr-un punct de vedere personal și adesea individual, plasând problema în cauză în diferitele ei contexte teoretice, intuitive și factuale, evidențiate deopotrivă ipotetic și argumentat.

*Recenzia*⁸ este prezentă în fiecare număr de revistă. *BiblioPolis* are o rubrică specială dedicată recenziilor, în care sunt prezentate cărțile din domeniul biblioteconomic, din alte domenii, cu precădere noile opere literare, deși sunt recenzate și alte categorii. *Pentru a aprecia obiectiv, a arăta punctele forte și carențele unei lucrări, autorul recenziei trebuie să fie el însuși specialist în domeniul respectiv.* Cele mai multe recenzii publicate în revista *BiblioPolis* au fost semnate de Vlad Pohilă, Lidia Kulikovski, V. Răileanu, Sergiu Cogut, Ludmila Bulat, Alexe Rău, N. Rusu etc.

*Notele*⁹, fiind concentrate asupra discutării unei chestiuni punctuale, de amănunt, aparțin, în majoritatea lor, lui Pavel Balmuș, urmat de Vasile Malanețchi și Vlad Pohilă.

Parcurgând categoriile selectate de autoare (desfășurate mai sus) putem analiza nivelul de abordare a subiectelor de către autorii publicații.

Aranjarea lor (inspirată de schema Florinei Iliș și a coautorilor ei), de la simplu la complex, ne permite să sesizăm două planuri, cum afirmă aceiași autori – primul, un plan preponderent de mentalitate (atitudinal) focalizat de către categoria „dezbateri”, iar celălalt preponderent epistemologic focalizat de categoria „studiu”. Primul, susțin autorii amintiți, realizează acea „aspirație” existențială a problemelor de a se înfățișa în sfera discursului public. ...Ponderea frecvenței dezbaterilor într-o literatură, continuă autorii, este un indicator foarte important pentru caracteristicile consistenței mentale (și chiar de vertebralitate) a nivelului de asumare a problemelor întâmpinate de această literatură.

⁸ Prezentarea succintă (la apariție) a unei opere literare sau științifice, cu comentarii și aprecieri critice [Ilie Rad].

⁹ O însemnare, înregistrare în scris a unei observații referitoare la o anumită chestiune; text scris care conține o scurtă însemnare, un comentariu.

Conform aceluiași autori, *planul epistemologic este nivelul cel mai elaborat și mai potrivit pentru realizarea și expunerea valorii de adevăr. De aceea, nivelul epistemologic al unei literaturi va fi indicat, cel mai precis, de ponderea frecvenței studiilor.*

Relevăm, în continuare, distribuția articolelor după descriptorii de gen, în ordinea descrescândă a procentului acumulat. Din planul de mentalitate: cronică – 211 prezențe (24,6%); comentariul – 102 (12,0%); sinteza documentară – 94 (11,0%); dezbateri – 49 (5,7%). Aceste genuri exprimă partea praxiologică a biblioteconomiei în revista *BiblioPolis* și cumulează 52,3% din totalul articolelor de autor – ceea ce prin *Politica* sa revista își propune: promovarea activității, experienței și a inițiativelor BM și în genere din sfera bibliotecară a RM. Ponderea mică a descriptorului-dezbateri ne conduce la niște concluzii:

1) nu avem probleme în domeniu! Nu avem?!

2) nu știm a aborda problemele domeniului;

3) timiditatea, încă persistentă, în profesie de a dezbate problemele într-un spațiu public;

4) inerția, indiferența specifică domeniului față de probleme;

5) convingerea că oricum nu se vor rezolva etc.

Din planul doi, epistemologic, descriptorii de gen au acumulat: eseul – 87 de prezențe (10,1%); recenzia – 86 (10,0%); studiul – 41 (4,7%); nota – 18 (2,1%).

Eseul, recenzia, studiul și nota, care sunt genuri ale textului științific și reprezintă partea epistemologică a biblioteconomiei din *BiblioPolis* cumulează 26,9% din totalul articolelor. E o cifră încurajatoare pentru o revistă a unei biblioteci publice. Urmărind, cronologic, speciile textului științific prezente în *BiblioPolis*, constatăm că în primii doi ani aproape că lipseau, cu excepția eseurilor, iar începând cu 2005

studiile sunt tot mai frecvente, iar tematicile abordate se diversifică.

În continuare enumerăm descriptorii tematici, cei mai abordați de către autori, în ordinea ponderii lor în revistă: *Biblioteci, despre* (tablete, eseuri, versuri etc.) – 212 (24,7%); *Biblioteci publice* – 186 (21,7%); *Biblioteca în societate, imagine* – 172 (20,0%); *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și filialele ei* – 156 (18,2%); *Personalități culturale / bibliotecare* – 117/29 (13,6/3,4%); *Lectura, sociologia lecturii* – 64 (7,5%); *Conferințe, întruniri profesionale* – 55 (6,4%); *Istoria culturii* – 46 (5,4%); *Bibliografie* – 31 (3,6%); *Profesia de bibliotecar* – 31 (3,6%).

Din punct de vedere tematic, conținutul revistei relevă o imagine foarte diversă a temelor abordate. În lucrare sunt evidențiați 65 de descriptorii tematici care au rezultat în urma post-coordonării sintetice a articolelor. Tematicile enumerate (doar zece, din totalul descriptorilor, care au înregistrat cele mai multe prezențe) însumează 60 de procente din toate articolele. Celelalte 40 au acumulat de la maximum 2% la cel mai mic – 0,2% (*standardizarea*).

Subiecte actuale ca *legislația de bibliotecă* – doar 7 prezențe; *politici de bibliotecă* – 15 (mai mult politici europene); *utilizatorii bibliotecii* – 12; *relații cu publicul* – 12; *societatea informației, cunoașterii* – 10; *colecții* – 9; *reforma bibliotecilor* – 6; *marketing* – 5; *standardizare* – 2. Concluzia este că subiectele cu cele mai mici prezențe în revistă sunt cele mai vulnerabile, care astăzi necesită dezbateri, de unde și imperativul creșterii procentului mic înregistrat de categoria de gen „dezbateri”.

Restul articolelor de autor – 21,8 procente – sunt genuri literare, care nu au fost incluse în lista descriptorilor de gen, pentru că nu reprezintă plinar literatura biblioteconomică. Dar aceste genuri vin, iarăși, în susținerea *Politicii* revistei care stipulează clar: revista *BiblioPolis* se angajează în *promovarea valorilor culturale, spirituale, gene-*

ral-umane – și naționale, și aparținând altor popoare din lume – ca o parte componentă a activității bibliotecare în epoca informării, cunoașterii, deschiderii spre universalitate și diversitate. Astfel revista *BiblioPolis* își revendică și titlul de revistă culturală și îl demonstrează prin prezența, pe paginile ei, a scriitorilor, criticilor, oamenilor de cultură, artă și din alte domenii.

Lucrarea ne ajută să vedem drumul parcurs, mai ales progresul realizat. Conținutul revistei este deschis, accesibil prin indexuri: de nume, de subiecte, de biblioteci, geografic, de gen. Indexurile ne furnizează multe informații sintetice de analiză. Astfel aflăm că cele mai multe articole au scris: Vlad Pohilă (150), fiind urmat de Lidia Kulikovski (77), Genoveva Scobioală (22), Tatiana Coșeriu (22), Mariana Harjevschi (21), Alexandru-Horațiu Frișcu (18), Ion Șpac (15), Ludmila Pânzaru (13) etc.

Revista *BiblioPolis* are deja 30 de apariții (în teză sunt bibliografiate 28 de numere pentru că bibliografierea s-a încheiat la 1 ianuarie 2009), cu un conținut bogat, ca expunere, ca substanță, este un important instrument de imagine pozitivă a BM și a instituției bibliotecare, în general, este un forum activ în mediul unei structuri profesionale, o activitate publică necesară unui exercițiu democratic cultural și profesional.

Bibliografie

1. BiblioPolis. *Indice bibliografic analitic. Teză de licență / USM, Catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională // alcătuitor M. Romaniuc. Manuscris, 2009, 89 p.*
2. Iliș, Florina. *Bibliografia analitică, analiza de conținut și de gen a literaturii bibliologice din revistele românești de profil (1990-1997) // Hermeneutica Bibliothecaria. Antologie Philobiblon.* – Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 1998. – P. 83-175.
3. Rad, Ilie. *Cum se scrie un text științific. Disciplinele umaniste.* – Iași: Polirom, 2008. – P. 71-87.

BIBLIOTECARUL – BALANSATORUL CULTURII INSTITUȚIONALE ȘI MODEL AL IMAGINII STRUCTURILOR INFODOCUMENTARE

*drd. Tatiana COȘERIU,
director adjunct BM*

În filozofia și teoria culturii omul ocupă un rol esențial. Acțiunile lui influențează tehnologia muncii, iar comunicarea și inteligența ilustrează supremația imaginii și identității instituției. Scriitorul francez *Jean-Paul Sartre* califica interdependența culturii și omului prin afirmația „[cultura] este însă un produs al omului: el se proiectează, se recunoaște în ea; numai această oglindă critică îi oferă imaginea sa proprie” [1]. Astfel, omul este un produs al culturii și la rândul său produce cultura prin cunoașterea.

Biblioteca, fiind pe drept considerată o instituție de „memorie a lumii”, s-a aflat în vizorul cercetătorilor din momentul de când a apărut. Rolul ei în contextul socio-cultural poate fi comparat cu un mozaic multicolor: fiecare fragment aleatoric, haotic din această creație este ordonat conform unor principii, formînd un spațiu disciplinar. Organizarea informațiilor pe parcursul dezvoltării omenirii confirmă locul bibliotecii ca instituție culturală și ca nucleu în sistemul comunicațional. Viața bibliotecii, direct sau indirect, se află într-o strînsă legătură cu societatea și cu realitatea socială. Ambele se influențează, coexistă și dezvoltă noi extensiuni. Creativitatea, competiția și schimbarea sînt elementele care balansează cultura și climatul instituțional racordat la exigențele și rigorile actuale. Pe de o parte, biblioteca are cultură, iar pe de altă parte, este o cultură.

Bibliotecarul se integrează în structurile infodocumentare cu o cultură – cultu-

ra personală („echipament mental”) – din elanul educației și experienței. Instituția are deja un standard format. Acțiunile specialistului sînt orientate spre acceptarea sistemului managerial, spre îmbunătățirea acestuia prin itemi creativi și inovativi. Veriga dată este o relație de tip cauză-efect, cu un impact reciproc pentru menținerea unei culturi instituționale puternice, evolutive și productive. Potrivit lui *Johnson Edosomwan*, orice instituție activează în baza unor sisteme. Aceste sisteme sînt cunoscute ca Modelul Edosomwan [2], format din patru cercuri:

(1) *managerial*: viziune, misiune, valori, politici, proceduri, servicii;

(2) *social*: structură, cultură instituțională, echipe, creativitate, parteneriat, recompense;

(3) *comportamental*: obiceiuri, atitudini, percepții, tipuri de comportament;

(4) *tehnic*: planuri, unelte, procese de lucru, fișa postului, luarea deciziilor.

Cercurile alcătuiesc un lanț care interacționează și care fortifică al cincilea cerc – schimbarea. Toate sînt decisive, și totuși primul cerc este cel notabil și cu o influență remarcabilă. El conduce cultura instituției, iar cultura – comportamentul personalului. Această schemă este aidoma unui cod care permite personalului să acționeze corect și unitar, să interacționeze în mediul intern și extern, este o pîrghie spre succes.

Structurile infodocumentare, prin managementul lor, configurează entitatea bibliotecarului, acordîndu-i roluri semnifica-

tive: promovarea, evaluarea și modificarea culturii. Rolurile sînt atît niște atribute ale performanței, cît și transferuri de cunoștințe și de imagine.

Bibliotecarul este mesajul instituției, mesajul cu maximă valoare comunicativă. Vizibilitatea bibliotecii se regăsește în serviciile și ofertele sale, dar factorul uman este producătorul și promotorul acestor valori prin comunicare, comportament. Persoana care comunică este nu numai oglinda și liantul instituției în mediul psihosocial și profesional, ci și constructorul universului de referință și de relații. Abordările moderne caracterizează comunicarea ca relație, acțiune, tranzacție, iar comportamentul – drept climat instituțional. Astfel, aceste elemente au o legătură direct proporțională.

Pe parcursul dezvoltării comunității umane și a științei, procesul de comunicare a fost tratat diferit. Se datorează acest fapt și aspectului tehnico-organizațional, sociopsihologic și economic, care generează dimensiunile culturii și modelele de comunicare. Indiferent de aspectele tratate, s-a conturat, totuși, o paradigmă a sistemului de comunicare. Cercetătorul *Dan Voiculescu* propune o schemă din cinci componente [3]:

(1) categorizare: percepția, memorarea și redarea informațiilor;

(2) conceptualizare: natura cunoașterii, obținerea și interpretarea informațiilor;

(3) simbolizare: natura simbolurilor și selectarea lor;

(4) organizare: modul de ordonare și stabilire a cadrului de relații;

(5) operaționalizare: modul de transmitere a mesajului.

Schema este aplicată eficient în funcție de filozofia instituției și de atitudinea ei față de comportamentul personalului. Coeziunea comportament-comunicare este bipolară, avînd un impact vizibil și de durată.

Instituția determină relațiile formale între oameni. Relațiile sînt realizate prin comunicarea între diverse subdiviziuni conform structurii funcțional-organizatorice, modelate și reflectate prin comportament și acțiune. Aspectul comportamental este un subiect important pentru instituția socioculturală, care are deja o identitate. Este binevenită în acest caz o diagnosticare, aceasta constînd din:

(1) structura organizațional-funcțională și relațiile între subdiviziuni;

(2) oamenii: competențe și abilități, pregătire profesională, echipe formale și neformale, motivație;

(3) tehnologiile;

(4) ergonomia muncii;

(5) mediul exogen.

Cunoscutele teorii X și Y scot în evidență natura și comportamentul factorului uman. Concepute de *Douglas McGregor*, teoriile abordează modelarea relațiilor între salariați prin prisma atitudinii lor față de procesul de muncă. Premisele teoriei X definesc convingerile că comportamentul salariaților trebuie controlat și direcționat prin influență, penalizări și recompense. Iar cele ale teoriei Y evidențiază că angajații pot să-și asume responsabilități și riscuri, însă controlul și amenințarea nu sînt mijloace pentru performanță. O îmbinare a celor două teorii a făcut *Octaver Gelenier*, care a elaborat teoria Z. Esența teoriei este implicare, independență, sprijin, siguranță, responsabilitate, participare la procesul luării deciziilor.

Instituția, fiind obiect și proces social, aplică stilul propriu de management, generînd o cultură și dezvoltînd calități și deprinderi. Personalitatea bibliotecii se manifestă prin faptele și acțiunile bibliotecarului ce influențează major succesul și eficiența. Instituția este un mediu, o matrice în care se formează personalitatea. Teoriile managementului, menționate mai sus, sînt aplicate în biblioteci în funcție de

scop, proces, utilizator. Iar mecanismele de persistență ale comportamentului se evidențiază în tipologia culturii, bazându-se pe componente interdependente: istorii, valori, ritualuri, ceremonii, povestiri, birfe. Astfel, autorii identifică diverse tipuri de culturi:

- Deal Terrence și Allan Kennedy: *cultura de tip Macho, cultura bazată pe scop, cultura bazată pe proces, cultura bazată pe compromis;*
- Charles Handy: *cultura de tip putere (păianjen), cultura de tip rol (templu), cultura axată pe sarcină (rețea), cultura de tip persoană (galaxie);*
- Angela Zelenschi [4]: „*echipa de baseball*”, „*clubul*”, „*academia*”, „*fortăreața*”.

Aceste tipologii reflectă atitudinea bibliotecii față de personal, relațiile interumane. Compania *Human Synergistics* (Robert A. Cooke, I. Clayton Lafferty) propune pentru relatarea tipurilor de culturi *Modelul Circplex* [5]:

- trei stiluri: pasiv / defensiv, constructiv, agresiv / defensiv;
- 12 categorii: autodezvoltare, umanist-încurajator, afiliere, aprobator, convențional, subordonare, evitare, opoziție, putere, competitiv, perfecționist, rezultate.

Modelul este reprezentat sub formă de cerc, iar preferințele sau tangențele depind de turbulențele și constrângerile interioare și exterioare.

Informații aprofundate despre comportament, comunicare și imagine instituțională se vor obține în cazul studierii echipelor: repartizarea rolurilor, statutul membrilor, complexitatea relațiilor și a interacțiunilor. Tendința actuală a muncii este axată pe activitatea în echipe. Comunitatea biblioteconomică aplică această facilitate, adunând sub o umbrelă diferite

tipuri de biblioteci. Formula dată omite barierele de competiție și este o modalitate de a uni competențele, abilitățile pentru realizarea unei sarcini comune, pentru atingerea unui maximum de valori cu mijloace limitate. Identificarea stilului de cultură și de comunicare în cadrul unei echipe formale sau neformale se evidențiază prin acțiunile fiecărui membru. Luarea deciziilor, prezentarea ideilor sînt elemente ale culturii bibliotecii, iar abilitățile de comunicare și feed-backul sînt importante pentru canalizarea cunoștințelor, pentru formarea atitudinilor.

Interdependența management-cultură-performanță este un atribut esențial al bibliotecii, realizat și fortificat de factorul uman. Bibliotecarul stabilește parametrii de imagine ai instituției sale prin comportament, comunicare și competență. De puterea lui creativă și inovativă depinde identitatea, personalitatea bibliotecii. Astfel, pasiunea bibliotecarului creează valoare, iar valoarea, judecata publică despre bibliotecă – imaginea.

Referințe bibliografice:

1. Moles, Abraham A. *Sociodinamica culturii*. – București: Editura Științifică, 1974. – P. 45.
2. Dygert, Charles B.; Jacobs, Richard A. *Managementul culturii organizaționale: pași spre succes*. – Iași: Polirom, 2006. – P. 25-27.
3. Voiculescu, Dan. *Negocierea – formă de comunicare în relațiile interumane*. – București: Editura Științifică, 1991. – P. 19-20.
4. <http://www.cnaa.acad.md/thesis/2563/?hl=+zelenschi+:+2%2C++angela+:+93>
5. <http://www.humansynergistics.ro>

ZIUĂ BIBLIOGRAFIEI LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

*Taisia FOIU,
CID „Chișinău”*

Creșterea rapidă a fluxului de informație, procesul global de informatizare, ritmurile imprevizibile de dezvoltare a tehnologiilor informaționale sunt factori care au condiționat necesitatea formării unei culturi deosebite – cultura informațională a personalității.

Cultura informațională a personalității este una din componentele culturii generale a omului, totalitatea concepțiilor informaționale și a sistemelor de cunoștințe și abilități care asigură activitatea independentă în ceea ce privește satisfacerea necesităților informaționale individuale și utilizarea tehnologiilor informaționale noi.

Formarea culturii informaționale începe în familie, apoi urmează școala, instituția de învățământ superior și continuă pe tot parcursul vieții omului. Un rol deosebit și unic în formarea culturii informaționale îi revine bibliotecii, a cărei sarcină constă în a învăța utilizatorul:

- să poată să se orienteze în fluxul de informație, utilizând diverse resurse informaționale și metode de căutare;
- să se orienteze sigur în sistemul informativ de căutare al bibliotecilor;
- să cunoască și să poată utiliza diverse publicații informative;
- să poată utiliza corect literatura științifică și edițiile periodice;
- să cunoască diverse resurse informaționale;
- să poată depista informația de pe resursele netradiționale de transmitere a informației (de ex., CD, DVD, flash ș.a.);

- să poată folosi fișierele electronice;
- să poată găsi, extrage și prelucra informația, să cunoască algoritmul de lucru cu informația;
- să poată definitiva corect și independent rezultatele acestei munci;
- să dispună de cunoștințe din domeniul tehnologiilor informaționale.

Cu scopul de a atrage atenția bibliotecarilor la necesitatea formării deprinderilor și abilităților de cunoaștere a aparatului informațional-bibliografic al bibliotecii, a resurselor electronice informaționale, de a dezvolta capacitățile și experiența de căutare ca bază de formare a personalității independente de informație, dar și cu scopul promovării surselor bibliografice ale bibliotecii, la 10 martie 2009, a fost propusă desfășurarea Zilei Bibliografiei în toate filialele BM „B.P. Hasdeu”. Este un eveniment care a avut loc pentru prima dată și, evident, au fost multe puncte pozitive, dar și anumite probleme.

Formarea culturii informativ-bibliografice a cititorului se manifestă în una din aceste forme: orală, scrisă și tipărită, precum și în formă complexă, care le cuprinde pe cele trei forme enumerate deja. Ziua Bibliografiei este concepută ca o formă complexă de dezvoltare a culturii informaționale a utilizatorului.

Familiarizarea cititorului cu bazele culturii bibliografice, cu criteriile de formare a culturii lecturii la BM „B.P. Hasdeu”, se face în permanență, uneori la un nivel înalt, alteori la un nivel mai scăzut. Bibliotecile abordează această problemă în mod diferit.

În etapa de pregătire a Zilei Bibliografiei, CID „Chișinău” a elaborat o instrucțiune metodică în limbile română și rusă, cu recomandări și exemple concrete, care puteau fi utilizate la organizarea Zilei Bibliografiei.

Toate filialele BM participante la Ziua Bibliografiei au folosit diverse forme de promovare a cunoștințelor bibliografice. În această zi au avut loc 210 activități orale și scrise, dintre care evidențiem: atelierul profesional *Servicii de informare tradiționale și moderne* la Biblioteca „Ovidius”, organizat în colaborare cu Departamentul General de Educație, Tineret și Sport al Primăriei Municipiului Chișinău; lansarea bibliografiei *Holocaust – tragedia evreilor Europei sec. XX* (la Biblioteca evreiască „I. Mangher”); 47 de lecții bibliografice în toate filialele, 22 de liste bibliografice, 31 reviste bibliografice, pliante de recomandare etc. Au fost organizate mai mult de 50 de expoziții, în cadrul cărora au fost prezentate reviste bibliografice, care aveau scopul de a promova lucrările bibliografice editate la BM „B.P. Hasdeu”.

Ziua Bibliografiei a avut loc atât în bibliotecă, cât și în afara bibliotecilor (extramuros), cele din urmă desfășurându-se sub formă de lecții, concursuri, jocuri bibliografice.

În cadrul Zilei Bibliografiei au fost folosite și forme noi de joc, care au evidențiat nivelul culturii informaționale a participanților, precum și cunoștințele acestora, capacitatea și experiența lor în utilizarea aparatului informativ al bibliotecii, fondului de referință, indicilor bibliografici, necesari la căutarea publicațiilor, informației necesare ș.a.

Joc bibliografic: (bibliotecile V. Bielski, „Al. Donici”, M. Drăgan, CAE, „O. Ghibu”, „Ovidius”, A. Russo, „L. Ukrainka”); Unele teme: *Alege și po-*

trivește titluri de povești sau eroi (V. Bielski); *Cine-i mai isteț* („Al. Donici”); *Cuvinte înaripate* (M. Drăgan); *Ghicește autorul și opera care-i aparține*, *Restabilește textul* (A. Russo, „O. Ghibu”); *Găsește cuvântul*, *Întrebarea Dumneavoastră – răspunsul nostru* („L. Ukrainka”);

Pomul bibliografic: *Poveste creată* (V. Bielski);

Ring bibliografic: la BP „Târgoviște”.

Unele biblioteci au recurs și la formele tradiționale:

Convorbiri, discuții: *Ce înseamnă cuvântul „Bibliografie”, Primele cărți* (M. Costin); *Despre știința bibliografiei și activitatea bibliografilor* („M. Lomonosov”); *Bibliografia – suport pentru profundă cunoaștere* („Ștefan cel Mare”);

Expoziții: *Cărțile despre cărți* („H. Boțev”, M. Drăgan); *Bibliografia – tezaur al memoriei* (CAE); *Cartea – maestru al cunoștințelor neconținute* (ediții noi); *Revistele copilăriei*, *Prima mea enciclopedie*, *Antologia prozei pentru copii*, *Cartea – miracol ce n-are vârstă*, *Biblioteca – suport pentru profundă cunoaștere*, *Literatura de referință* („Ștefan cel Mare”); *Personalități chișinăuiene în publicațiile BM „B.P. Hasdeu”* (Traian);

Ore bibliografice: *Componentele Bibliografiei* („Alba Iulia”); *Forme și metode de utilizare a bibliografiilor*, *Aparatul informativ-bibliografic al CAE*; *Istoria cărții și biblio-*

tecii (M. Costin); *Bibliografia – instrument de informație și căutare rapidă a cărții, Instruire privind căutarea independentă a informației în catalogul tradițional și cel electronic, în fișiere și mape tematice* („O. Ghibu”); *Dicționare și ghiduri de cultură, Istoria cărții și a tiparului* („A. Mickiewicz”); *Edițiile de referință ca sursă de informare, Surse moderne de informare* („Ovidius”); *Bibliografia – ghid în selectarea surselor informaționale, Indicii auxiliari ai edițiilor enciclopedice* („Ștefan cel Mare”) ș.a.

Analizând informațiile prezentate de biblioteci, constatăm faptul că activitățile bibliografice s-au axat, în primul rând, pe munca cu cartea, cu fondul informativ al bibliotecii, o atenție deosebită fiind acordată istoriei cărții și apariției bibliografiei. Generalizând, se poate afirma că a predominat forma tradițională de formare a cunoștințelor bibliografice, formă care și în prezent are un rol important în promovarea cărții. Actualmente este important ca lecțiile bibliografice să poarte un caracter instructiv evidențiat, având drept scop însușirea cunoștințelor informațional-bibliografice, care ar oferi posibilitatea de a

efectua o activitate informațională de sine stătătoare.

Noile tehnologii informaționale permit dezvoltarea și perfectarea metodelor de prezentare a informației. Site-ul Bibliotecii „B.P. Hasdeu” oferă utilizatorului un număr mare de resurse și servicii informaționale, care trebuie aduse la cunoștința lui, folosite și promovate, aceasta fiind una din responsabilitățile bibliografilor și bibliotecarilor. E de menționat faptul că acestui domeniu i s-a acordat puțină atenție în cadrul desfășurării Zilei Bibliografiei, dar sperăm că acest punct va fi realizat pe parcursul anului curent.

În concluzie, atragem atenția: cultura informațională a cititorului și cultura lecturii nu pot fi formate într-o singură zi (de exemplu, în Ziua Bibliografiei). Acest lucru se poate realiza prin activitatea zilnică a bibliotecarului, care educă cultura informațională a utilizatorilor, contactând direct cu ei în momentul deservirii informativ-bibliografice și luând în considerație scopurile lecturii, deprinderile bibliografice ale cititorilor și experiența personală de muncă cu cartea.

ACTIVITATEA EXTRAMUROS – STIMULARE, CULTIVARE, ASCENSIUNE

*Iuliana GUZUN,
bibliotecară, BP „Târgu-Mureș”*

Literatura este sfera spirituală al cărei mijloc de expresie este cuvântul. Iar „*cuvântul este expresia vie a sufletului, el iese din suflet așa cum iese apa din izvor*” (H. Lacordaire). Prin cuvinte oamenii își comunică idei, sentimente, informații și un extaz în fața binelui, frumosului și adevărului, care nu-ți îngăduie să taci. Acest extaz îl găsim și în basmele, poveștile populare și culte, care constituie o filă de aur în cartea civilizației omenirii. Fără ele copilul n-ar putea

învăța Binele și Frumosul, Dreptatea și Armonia. Dacă crezi în miracole, ele se vor împlini, dacă crezi în povești, ele vor deveni realități, vor prinde aripi aducând cu sine o lume perfectă.

O lume mai bună pentru micuți tinde să creeze Biblioteca „Târgu-Mureș”, care organizează călătoriile în lumea basmelor, prin intermediul programului pentru copii „Ora poveștilor”.

Acest program se organizează atât ca serviciu extramuros în instituțiile preșcolare, cât și în incinta bibliotecii. Astfel, entuziasmați, au putut călători în lumea poveștilor și copiii de la instituțiile preșcolare nr. 100 „Îngerașul” și nr. 108 „Mărțișor”.

Pentru a nu trece cu vederea un fapt important în viața bibliotecilor, vom remarca valoarea activităților extramuros, despre care menționa și dr. conf. univ. Lidia Kulikovski, director general al BM „B.P. Hasdeu”. În acest sens misiunea serviciilor extramuros, relevată de dna L. Kulikovski, constă în furnizarea de materiale recreative, educaționale, culturale către persoanele care din diverse motive nu pot utiliza serviciile intramurale, clasice ale bibliotecii.

Drept obiective ale activităților extramuros sînt implementarea, menținerea și dezvoltarea unor servicii distribuite suficient de echitabil, pentru a fi accesibile tuturor, precum și dezvoltarea cooperării, parteneriatelor cu instituții și organizații comunitare prestatoare de servicii pentru asigurarea unei coordonări și a eficienței activităților extramuros, de asemenea cimentarea relației dintre bibliotecă și comunitate.

Cu blîndă atitudine, efort și străduință, biblioteca noastră reușește să realizeze aceste obiective, să sensibilizeze suflete, multe suflete, să entuziasmeze cititorii și să satisfacă necesitățile și dorințele lor.

Cu ingeniozitate și inovație, alături de „Ora poveștilor”, organizăm și alte activități extramuros cu genericul „Biblioteca vine la tine”.

Astfel, mergem în vizită la școală, suntem

oaspeți bineveniți și ai elevilor din clasele primare. Pentru ei am organizat „Biblioteca clasei”: un bibliotecar, sau de cele mai multe ori un voluntar din clasă, împrumută un set de cărți, pe care le propune spre lectură colegilor. Atît pentru ei, cât și pentru micuții de la grădinițe prestăm și următoarele servicii:

- **noi apariții editoriale** – prezentarea cărților noi cu povești, poezii, ghicitori, diverse cărți cu ilustrații pentru micuți, enciclopedii și dicționare pentru copii. Au fost prezentate: serialul miniciclopedic pentru preșcolari cu genericul *Tata, mama, lumea-ntreagă la porțița mea dragă* (nouă serii); seria de cărți cu genericul *Bună ziua, lume, vreau să-ți spun pe nume!* (patru cărți) și colecția *Cărțile copilăriei: Hora luminilor*, carte despre prietenie și bună înțelegere; *Poienița copilăriei*; *Povești auzite de la bunicuța și Tărîmul literelor*;
- **prezentarea cărților jubiliare** – *Căluțul cocoșat* de P. Erșov, 175 ani de la publicare; *Cei trei mușchetari* de Alexandre Dumas, 165 ani de la publicare; *Crăiasa zăpezii* de H. Ch. Andersen, poveste ilustrată, 165 ani de la publicare;

Nemaipomenitul vrăjitor din Oz de L. Frank Baum, 110 ani de la publicare; *Cartea junglei* de Rudyard Kipling, 115 ani de la publicare; *Morcoveață* de Jules Renard, 115 ani de la publicare;

- **moment liric: Poezia – sărbătoarea sufletului.** Aici se lecturează poeziile de diferiți autori sau, la dorință, copiii singuri compun versuri. Cu ocazia unor sărbători se propun teme, cum ar fi: femeia (*Ziua internațională a femeii; Mărțișor, întâiul fior al primăverii*); umorul (*Ziua umorului*); sărbătorile de Paști (*Hristos a înviat*);
- **ora ghicitorilor: Ghicitori hazlii pentru voi copii!** Acestea au un important rol instructiv-didactic, ele activează copiii, dezvoltând logica și intuiția, de asemenea prin intermediul lor copiii asimilează foarte multă informație;
- **concursuri literare: Scena copiilor** – dramatizarea și înscenarea unor povești, precum: *Gogoșa, Scufița roșie, Ridichea, Ursul păcălit de vulpe; Tinere talente* – recital de poezie, cântece;
- **victorine literare:** să recunoască personajele, povestea, poezia după un singur fragment; să propună un alt sfârșit pentru povești, poezii; să recunoască poetul, scriitorul ș.a.m.d.

Pentru „Ora poveștilor” se selectează basme mai puțin cunoscute copiilor și se fac lecturi cu voce tare, urmate de alte activități. De exemplu, după lectura poveștii *Bobocelul cel urît* de Hans Ch. Andersen, copiilor li s-a propus să redea conținutul prin desen, iar după ce au citit alte povești – prin joc, dans, dramatizare sau povestire. Cuvintele necunoscute din text, cum ar fi: *grai, pîrg, stoguri, slut, stol* etc. au fost explicate copiilor de către bibliotecar cu ajutorul dicționarului – cartea care știe totul.

Alte basme și povești lecturate copiilor sunt scrierile unor celebri autori de

basme, atât autohtoni, cât și universal: Frații Grimm (*Frumoasa din pădurea adormită, Magul și maestrul, Bufnița, Frățior și surioară*), Ch. Perrault (*Cenușăreasa*), M. Eminescu (*Făt-Frumos din lacrimă*), Iulia Hasdeu (*Prințesa Fluture*), I. Druță (*Balada celor cinci motănași*), I. Creangă (*Povestea lui Harap-Alb*).

Acest miraculos program cultivă copiii dragostea pentru carte, formează deprinderi de lectură, familiarizează copiii de vîrstă preșcolară cu cele mai interesante și mai frumoase povești din literatura națională și cea universală. Pentru a-i stimula, pentru a-i ajuta să înțeleagă mai bine conținutul și personajele basmelor îndrăgite se organizează înscenări ale unor povești. Aceste activități decurg într-un mod firesc și atractiv. Copiii sînt foarte ingenioși, prietenoși, sinceri și dispuși să învețe, să cunoască. Iar noi, bibliotecarii, trebuie să profităm de această deschidere a lor pentru cunoaștere și să-i încurajăm spre a păși cu succes pe tărîmul cărții și al creației. La organizarea acestor mici spectacole ne ajută și educatorii, care pregătesc decorul, costumele pentru micii actori.

Astfel, cu un succes deosebit s-a soldat dramatizarea poveștii populare *Căsuța iepurașului*.

Drept obiective ne-am propus ca picii:

- să-și formeze priceperi elementare de analiză și sinteză a operei literare;
- să-și dezvolte perceperea artistică și abilități de receptare a textului;
- să-și activeze vorbirea, să-și extindă vocabularul activ;
- să perceapă semnificația emotivă a poveștii, să reacționeze adecvat la mesajul ei;
- să poată da răspunsuri la întrebările puse de bibliotecar în baza poveștii;
- să reproducă pe roluri dialogurile din poveste, imitînd vocea personajelor;
- să denumească personajele poveștii cunoscute;

- să trăiască împreună cu personajele evenimentele și emoțiile descrise.

Activitatea a început cu un moment de surpriză pentru micuți. În urma unei bății la ușă a apărut Urechilă cu o pungă în care se aflau recuzitele teatrului de masă *Căsuța iepurașului*. Urechilă i-a salutat pe copii, propunându-le să pună în scenă o aventură ce i s-a întâmplat lui nu demult.

După ce a fost înscenată povestea, bibliotecara a pus câteva întrebări pe marginea acestora, spre exemplu: *Despre cine se vorbește în poveste?; Ce se spune despre eroii ei?; Cu cine s-a întâlnit iepurele?; Cine a reușit să-i întoarcă casa iepurașului? ș.a.* Pentru a se relaxa un pic, copiii au imitat mersul vulpii, iepurelui, ursului, cocoșului în acompaniamentul muzicii. Cu deosebită plăcere și amuzament au încercat și ei să reproducă prin dramatizare conținutul acestei povești, au încercat și au reușit să redea dialogurile din poveste, imitând vocea personajelor.

Pentru a capta atenția copiilor și a-i ajuta să se concentreze, înainte de activitate li se prezintă mai întâi cartea: pentru ei contează mult aspectul grafic, imaginile și desenele pe care le are.

În urma lecturii, copiii își formează abilități de comunicare, învață de la personaje ce este prietenia, își exprimă propriile

opinii, gânduri, sentimente în legătură cu acțiunile și faptele personajelor.

Lectura este o activitate importantă pentru dezvoltarea creativității și sporirea nivelului de cunoaștere. De fapt, stimularea lecturii este unul dintre cele mai simple moduri de a îmbogăți spiritul și mintea copilului, de a-l face mai creativ.

Într-un fel sau altul, programul pentru copii „Ora poveștilor” este unul binevenit și interesant, care activează copiii, influențând dezvoltarea personalității lor. Posedă posibilități vaste de educație și instruire, contribuind la formarea concepției copiilor despre lume, despre valorile umane, îi ajută să perceapă viața naturii și a societății.

Axându-ne pe concepția dnei dr. conf. univ. Lidia Kulikovski, că „*programele extramuros nu au șanse de izbândă decât dacă bibliotecarii și bibliotecile activează cu convingerea clară a importanței lor la toate nivelurile de decizie și de execuție*”, am reușit să invităm la bibliotecă și să atragem la lectură circa 600 preșcolari și elevi ai claselor primare, interesați și ei mai mult de calculator decât de carte, dar care și-au revizuit atitudinea față de aceasta datorită colecției impresionante, frumos și viu ilustrată, grație literaturii de referință și din variate domenii.

BIBLIOTECARII – PROMOTORI AI ACCESULUI LA INFORMAȚIE

*Mariana HARJEVSCHI,
coordonator, eIFL-IP Modova, director proiect*

La sfârșitul lunii aprilie a.c., 48 de membri ai Consorțiului eIFL.net au participat la cea de-a 2-a ediție a Conferinței Globale organizate de eIFL-IP la Istanbul (Turcia), pentru a obține cunoștințe în domeniul

dreptului de autor, politici de acces la conținutul electronic; să afle care sunt excepțiile și limitările fundamentate în legislația internațională și să împărtășească experiența națională privind promovarea acce-

sului echitabil și imparțial la informație în cadrul bibliotecilor prin prisma respectării dreptului de autor. Republica Moldova a fost reprezentată la această conferință de **Mariana Harjevschi**, coordonator eIFL-IP, și **Nadejda Caraulean**, coordonator în cadrul Secției înregistrare și expertiză a Departamentului drept de autor și drepturi conexe al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Teresa Hackett, managerul de program eIFL-IP, a menționat că „acest eveniment, deși întrunește bibliotecari din mai multe țări și dezbate diverse legislații naționale cu privire la dreptul de autor, are un motto comun – promovarea accesului la informație”.

Invitatul special al conferinței a fost **Becky Hogge**, jurnalistă, prozatoare și ex-director al Grupului *Drepturi deschise*, care a prezentat câteva inițiative internaționale ale societății civile privind promovarea accesului la informație, printre acestea: *A codifica nu este o crimă!* (acțiune în favoarea eliberării programatorului rus Dmitri Skliarov, care a făcut public, în cadrul unei conferințe în domeniul tehnologiilor informaționale la Las Vegas, date privind posibilitățile de copiere din The Advanced eBook Processor în PDF, 2001); *Defectuos prin design* (campanie împotriva DRM – Digital Rights Management, 2007); *A multiplica e un drept* (mișcare în Brazilia ce a anulat reformele legislative care interziceau multiplicarea oricăror materiale didactice în cadrul universităților, 2005).

„Administrarea unei arhive electronice reprezintă promovarea unui drept de autor echitabil”, a comentat consultantul juridic al Fundației SURF, **Wilma Mossink**. Comunicarea autoarei s-a axat pe susținerea acțiunilor privind accesul deschis, prin crearea arhivelor electronice și aplicarea reglementărilor dreptului de autor și a licențelor. În continuare, dna W. Mossink a prezentat și analizat comparativ situația

lucrărilor „orfane” în SUA, Canada, precum și în țările nordice. Imposibilitatea identificării sau localizării autorilor individuali sau instituționali impune un cadru legislativ eficient și mecanisme de asistență raționale: expertiză, tehnologii etc. Prezentarea Digi©E, instituție olandeză ce monitorizează proiectele de digitizare de către instituțiile culturale, a fost apreciată de către participanți, deoarece oferă posibilități eficiente de a pune la dispoziție diverse publicații în scop didactic și educativ.

Kevin L. Smith, coordonatorul programului *Comunicare științifică* din cadrul Universității Duke, SUA, a relatat despre necesitatea elaborării unei politici interne a bibliotecilor cu privire la respectarea dreptului de autor, aceasta fiind eficientă în evaluarea utilizării operelor protejate de drept de autor de către bibliotecari și beneficiari și reducerea încălcărilor juridice în cadrul diverselor activități de bibliotecă: proiecte de digitizare, împrumut interbibliotecar, multiplicări de documente pentru utilizatori, descărcări de documente electronice etc. Participanții au sprijinit ideea că implementarea politicilor în domeniul dreptului de autor trebuie urmate de instruire continuă ale bibliotecarilor și activități de *advocacy* (acțiuni de implicare a societății civile în politicile publice). În cadrul aceleiași sesiuni privind dreptul de autor și digitizarea materialelor imprimare, Kevin L. Smith, bibliotecar și avocat, s-a referit la Proiectul Google cu privire la digitizarea colecțiilor, lansând potențialele probleme pe care le poate genera proiectul: *cenzurarea* unor materiale propuse de către biblioteci spre digitizare, încălcarea *dreptului la confidențialitate* prin înregistrarea datelor cu privire la preferințele de lectură electronică / accesare a informației, inclusiv *monopolizarea digitizării cărților*.

Comunicarea dnei **Janice T. Pilch**, șefa Serviciului achiziția literaturii slave și est-europene, din cadrul Universității Illinois,

Urbana-Champaign, SUA, despre cultura popoarelor indigene a provocat un interes deosebit printre participanții din Africa. Autoarea a evidențiat cadrul cultural, politic și legislativ privind drepturile popoarelor indigene, ce necesită a fi examinat cu atenție în derularea proiectelor de digitizare a moștenirii culturale. Valorile biblioteconomice promovate de către asociațiile profesionale – libertatea de expresie, accesul la informație, diseminarea cunoștințelor – trebuie să respecte tradițiile popoarelor indigene: menținerea identității colective, protejarea simbolurilor și însemnelor autohtone etc.

Mesajul dlui **Christopher Friend** „Fiecare carte tipărită trebuie să fie editată în format Braille în aceeași zi și la același preț”, formulat în proiectul Tratatului OMPI (Organizația Mondială pentru Proprietate Intelectuală) a dorit să demonstreze necesitatea îmbunătățirii accesului la lectură pentru persoanele cu dizabilități de vedere. La fel și proiectul *Creative Commons*, la care au aderat diverse țări, prezentat de către **Maja Bogataj** din cadrul Institutului de Proprietate Intelectuală din Ljubljana, Slovenia, a suscit curiozitatea bibliotecarilor. *Creative Commons* este un instrument electronic ce oferă gratuit licențe pentru utilizarea operelor (format textual, video etc.), permițând remixarea, descărcarea și utilizarea acestora fără atenționarea deținătorilor de drepturi de autor.

În final participanții și-au împărtășit și alte probleme cu care se confruntă bibliotecile în mediul electronic vis-à-vis de re-

glementările cadrului dreptului de autor, care au inclus: ajustarea legislației naționale conform *Acquisului Comunitar* (Mongolia), promovarea culturii juridice pentru bibliotecari (Federația Rusă), crearea unui mecanism juridic ce ar permite transpunerea materialelor retrospective, precum și a celor inițial create în mediul electronic (Africa de Sud) etc.

Un moment surpriză al evenimentului a fost lansarea de către eIFL IP a *Proiectului Legii cu privire la dreptul de autor*, un model de act normativ ce include excepțiile și limitările care pot fi preluate, implementate în legislațiile interne, în funcție de specificul sistemului de drept național, de către țările în curs de dezvoltare.

Mariana Harjevschi, coordonator eIFL-IP Moldova, a prezentat experiența Asociației Bibliotecilor privind promovarea unui cadru de reglementare în domeniul dreptului de autor echitabil în Republica Moldova în cooperare cu societatea civilă și cu factorii decidenți. În comunicarea sa *Obține finanțare! Conceptul de proiect cu privire la promovarea unei legislații corecte cu privire la dreptul de autor* a relatat despre activitățile proiectului în derulare *Advocacy pentru îmbunătățirea Legii cu privire la dreptul de autor și drepturi conexe: rolul bibliotecilor în Republica Moldova*.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova aduce sincere mulțumiri Fundației Soros-Moldova pentru susținerea financiară a participării Nadejdei Caraulean la cea de-a 2-a Conferință Globală a eIFL.net.

BIBLIOTECA PUBLICĂ „OVIDIUS” – IZVOR DE VALORI CULTURALE PERENE

Viorica MORARU,
șef oficiu, BP „Ovidius”

Sărbătorirea aniversării a 15-a de când biblioteca noastră poartă numele distinsului poet latin Ovidiu a fost un mod foarte bun de recunoaștere a contribuției valoroase pe care ea o are în comunitate. Desfășurată în perioada 11-15 mai 2009, *Săptămâna ușilor deschise*, cu genericul *Biblioteca: Partener. Comunicare. Performanțe*, s-a concentrat pe mai multe activități biblioteconomice, culturale și educative de mare cuprindere socială. Pentru aceasta s-a alcătuit un program complex cu scopul de a pune în valoare patrimoniul bogat al bibliotecii, de a-i deschide ușile către noi utilizatori. Activitățile s-au desfășurat conform programului stabilit prealabil de colectivul bibliotecii, unde s-a ținut cont de promovarea cărții, a scriitorilor și, nu în ultimul rând, a bibliotecii, aflându-ne în *Anul promovării imaginii bibliotecii publice în comunitate*. Ca rezultat, s-a obținut popularizarea cu succes a unei viziuni clare a rolului și contribuției Bibliotecii „Ovidius” la dezvoltarea comunității, sprijinită pe un dialog și o susținere eficientă din partea societății.

Pe parcursul unei săptămâni biblioteca a găzduit diverse manifestări culturale: lansări și prezentări de carte, un vernisaj de pictură, ore de lectură, concursuri și spectacole literar-artistice. S-au înscris cu succes în acest șir și manifestările cu caracter cognitiv-educativ: un simpozion științific-literar, o oră de psihologie pentru absolvenții ai liceelor din sectorul Centru.

A fost organizată și o activitate profesională specifică bibliotecilor moderne – un brainstorming *Ce imagine avem? Ce imagine vrem?*, care urma a obține noi informații vizavi de imaginea bibliotecii în comunitate, având-o ca moderator pe dna dr. conf. univ. Lidia Kulikovski. Au participat bibliotecari atât din filialele BM „B.P. Hasdeu”, cât și de la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă” și bibliotecari școlari.

Manifestările culturale au demarat cu medalionul literar-artistice *Iulian Filip – „mergătorul” prin linie și cuvinte*, acțiune însoțită de expoziția de pictură a poetului cu genericul *...Cumpenele, crucile, merele și Acasele Iuliene...*, derulate în cadrul cinaclului „Ovidius”. Un cuvânt introductiv a rostit moderatorul cinaclului, scriitorul Ianoș Țurcanu, care a prezentat și cele două cărți lansate – *Luna-i una și Rochița leneșă*. Invitații speciali la această ședință: scriitorii Ioan Mânăscuță, Vasile Romanciuc – au pus accentul pe farmecul operei lui Iulian Filip care te atrage, ca un magnet, prin plasticitatea imaginilor, îmbinarea armonioasă a cuvintelor ce capătă sensuri și valori noi, prin muzicalitatea versurilor, astfel scriitorul devenind pentru noi un model de muncă artistică, de năzuință spre perfecțiune în artă. Un recital de poezie din opera scriitorului Iulian Filip a fost prezentat de elevii Liceului „Mihai Viteazul”. În final poetul a oferit autografe pe cele mai recente volume.

Printre manifestările mai importante organizate cu ocazia acestei sărbători a bibliotecii menționăm simpozionul științific-literar cu genericul *Poetul care a deschis căile universului de creație nemuritoare*, dedicat creației marelui poet latin Ovidiu. Printr-o activitate meticuloasă s-a ajuns la o colaborare cu diverse instituții de cultură, de învățământ și științifice. Au fost prezentate comunicări interesante privind variate aspecte din creația literară ovidiană, printre care nominalizăm: *Poezia basarabeană inspirată din creația lui Ovidius* (conf. univ. dr. Ana Bantoș, director al Institutului de Filologie al AȘM), *Militat, omnis, amanas: structură retorică și compoziție* (dr. Aurelia Hanganu, director al BCȘ a AȘM), *Ovidiu la Gurile Dunării (tălmăcire... și răstălmăcire de B.P. Hasdeu)* (Pavel Balmuș, Centrul Național de Hasdeologie), *Prezențe ovidiene în poezia contemporană* (Adela Manole, dr. în filologie, lector USM), *Cărți vechi ovidiene în colecția BNRM* (Elena Pintilie, director adjunct) etc. Astfel în atenția publicului – studenții Colegiului Pedagogic „Alexei Mateevici”, elevii Liceului „Minerva”, bibliotecari școlari și profesori de literatură universală – a fost adusă legătura indisolubilă dintre poetul antic și meleagurile românești, transpusă liric în versurile din timpul aflării sale în exil la Tomis.

O oportunitate în plus pentru a ajunge prin lectură la cultură este oferită chișinăuienilor în cadrul unor programe speciale desfășurate deja de câțiva ani în cadrul BM. Startul solemn al programelor din anul curent a avut loc pe parcursul acestei Săptămâni. Elevii de la Liceul

„Litterarum” s-au întâlnit cu scriitorul Dumitru Crudu, a cărui carte *Măcel în Georgia* este propusă pentru lectură în programul *Chișinăul citește o carte – 2009*. Participanții au putut afla o serie de aspecte inedite privind cartea și liniile de subiect pe care autorul dorește să fie aduse în atenția unui public larg. La cenaclul *Mugurel*, în prezența autorului, a fost lansată cartea *Alunel de Nicolae Rusu*, care va fi lecturată în cadrul programului *Copiii Chișinăului citesc o carte*. Un grup de elevi de la Liceul român-francez „Gheorghe Asachi” au prezentat în mod teatralizat un fragment din acest frumos basm modern. Biblioteca a propus elevilor care au fost în vizită să participe activ la programul *Lecturile verii – 2009*, organizat pe perioada estivală, pentru care au fost selectate cărți captivante din colecția oficiului pentru copii: povești din seria editorială *Înșiră-te, mărgăritare*, fable, cărți cu caracter cognitiv. Ei au aflat că pe parcursul verii vor avea loc diverse activități încadrate în acest program – prezentări de carte, discuții, lectură în grup, înscenări, jocuri literare, vizionarea CD-urilor, concursuri literare și de desen.

Între elevii claselor primare de la liceele „Spiru Haret”, „Mihai Viteazul” și școala nr. 41 a fost construită o punte de comunicare de la suflet la suflet cu echipa de

redacție a ziarului *Tribuna copiilor*. Redactorul, scriitorul Sergiu Afanasiu, a propus copiilor paginile ziarului pentru a-și comunica impresiile despre pasiunea lor pentru lectură, bibliotecă și carte.

În anul acesta, ceva inedit pentru utilizatori a fost desfășurarea orei de psihologie *Care este vocația mea*, organizată în colaborare cu Natalia Gordilă – psiholog, directorul Centrului comunitar pentru copii și tineret „Buburuza” – pentru elevii claselor absolvente de la Liceul „Mihai Viteazul”. În urma analizei testelor psihologice completate de copii, ei au aflat spre ce tip de activitate este predispusă personalitatea lor – se vor manifesta într-o profesie de executor sau manager. Această oră de psihologie a fost organizată în cadrul programului *Orientarea și dezvoltarea profesională a tinerilor de la Biblioteca „Ovidius”*.

Un impact deosebit l-au avut vizitele-circuit cu genericul semnificativ *Potențialul informațional și cultural al Bibliotecii Publice „Ovidius”*. În total, au fost organizate 27 vizite la care au participat peste 500 de elevi și studenți, s-au înregistrat 313 utilizatori noi (61% din participanți). S-a reușit astfel prezentarea potențialului informațional al bibliotecii noastre pentru un număr impunător de vizitatori și înscrierea lor în rândul utilizatorilor. Fiecare copil venit în vizită primea în dar un semn de carte jubiliar și un semn de carte cu promovarea programului *Lecturile verii*. Anul acesta ne-am propus să invităm elevii de la unele instituții ce se află la o distanță mai mare de bibliotecă: Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”, liceele „Litterarum”, „Spiru Haret”, „Univers LIONS”, școala primară nr. 32.

Manifestările desfășurate pe parcursul săptămânii au avut ca suport documentar mai multe expoziții tematice și aniversare, la care au fost expuse documente relevante pentru evenimentele menționate. Un loc aparte printre ele l-a avut standul

expozițional *Biblioteca Publică „Ovidius” – 15 ani de activitate*. Vizitatorii bibliotecii au trecut cu privirea peste publicațiile bibliografice ale bibliotecii, au putut vedea distincțiile obținute de bibliotecă, Cartea de onoare, mapa *Biblioteca Publică „Ovidius” în presă*, materialele promoționale editate pe parcursul anilor, albume cu fotografii. Știind că vor fi multe excursii ale elevilor și studenților, s-au vernisat expoziții cu adresabilitate către tineri: *Studiază și vei ști pe nota 10* (cărți pentru BAC, teste, compendii), *Cărți utile pentru tine* (ediții de psihologie, medicină, comportament adolescentin etc.).

În cadrul activităților aniversare au fost prezentate publicațiile bibliotecii editate cu această ocazie – revista aniversară *Biblioteca – Izvor de lumină*; pliantul *Biblioteca Publică „Ovidius” 15 ani de activitate: Evenimente și acțiuni în timp*; Ghidul bibliotecii; ziarul de integrale *Biblioteca Publică „Ovidius” – 15 ani*; mai multe semne de carte de o înaltă ținută poligrafică, pentru promovarea imaginii și programelor bibliotecii (*Biblioteca: Comunicare. Partener. Performanțe – 15 ani*, programul extramuros *Ziua bibliotecii la grădiniță – Lecturi magice*, programul extramuros pentru persoane cu dezavantaje – *Împreună cunoaștem mai mult*, programul de lectură pentru tineri – biblioclub de discuții *Meditație despre carte*, program de destindere *Chef de umor*). A fost actualizată pagina WEB prin plasarea expozițiilor virtuale *Perenitatea operelor ovidiene*, *Dobrogea în spațiul românesc*, a informației despre serviciile noi (întreabă bibliotecarul și expoziții virtuale).

Un cuvânt aparte merită a fi spus despre publicația aniversară *Biblioteca – Izvor de lumină*, care aduce din plin în atenția publicului profesional dimensiunea culturală și informațională a BP „Ovidius”. În articolele semnate de toți colaboratorii bibliotecii este prezentată colecția bogă-

tă a bibliotecii și legăturile de parteneriat și prietenie cu diverse instituții (Elena Butucel), este analizată activitatea de cercetare sociologică (Margareta Cebotari), sunt redată tradiții și inovații în satisfacerea cerințelor informaționale (Viorica Moraru), prezența tinerelor talente la bibliotecă (Liuba Ciobanu), dăruirea unei forme spirituale de lumină în cadrul clubului de lectură cu tematică religioasă *Lumină lină* (Victoria Ciobanu), lectură și animație în oficiul pentru copii (Viorica Moraru, Ana Viscantene), Biblioteca „Ovidius” în universul comunicării culturale, activitatea cenaclurilor de la bibliotecă (Victoria Ciobanu, Valeria Bețivu), este prezentat acest tandem armonios – bibliotecă și utilizatorii săi (Natalia Cojoharenco). Omagii la aniversare au scris Vladimir Șarban – prețorul sectorului Centru, Ana-Lucia Culev – șeful Direcției cultură a Primăriei mun. Chișinău, dr. conf. univ. Lidia Kulikovski, Adriana Gheorghiu, director de specialitate BJ „Ioan N. Roman” Constanța, Liuba Arion, specialist principal, metodist al DGETS ș.a. Vor mai afla cititorii despre publicațiile și distincțiile BP „Ovidius”, impresiile utilizatorilor, autografe pentru Biblioteca „Ovidius” spicuite din *Cartea de Onoare*. Astfel, în egală măsură, informația din această revistă contribuie la sporirea imaginii bibliotecii în întreaga comunitate chișinăuiană.

Campania *Dăruiește o carte*, inițiată de Asociația Bibliotecarilor din RM, bibliotecă noastră a continuat-o sub un nou generic – *O carte pentru tine*. Pe parcursul întregii săptămâni această campanie s-a bucurat de un real succes și interes din partea utilizatorilor. Fiecare utilizator ce pășea pragul bibliotecii era informat despre suita de manifestări pentru care au fost selectate cărți, reviste și ziare donate bibliotecii de către editori, scriitori, voluntari. Aranjate într-un coș frumos, încontinuu completat, cărțile sunt propuse tuturor celor ce au

dorința de a le citi. Astfel se contribuie la promovarea lecturii, la sporirea imaginii bibliotecii, deoarece ea devine nu numai o instituție de împrumut, dar și care dăruiește cărți.

S-a încheiat săptămâna printr-o ședință festivă cu genericul *Biblioteca – rod al spiritului omenesc*. Programul a demarat cu un recital literar-artistic *Omagiu cărții*, prezentat de elevii clasei a 3-a de la Liceul „Univers LIONS”. Acțiunea a fost onorată de reprezentanții autorităților locale, scriitori, editori, profesori, ziariști. Calde omagii bibliotecii au adresat scriitorii Claudia Partole, Victor Dumbrăveanu, Andrei Burac, Ioan Mânăscuță, Valentina Butnaru – președintele Societății *Limba noastră cea română* ș.a.

Vladimir Șarban, prețorul sectorului Centru, a venit cu un frumos mesaj de felicitare și urări de bine pentru întreg colectivul bibliotecii: „Suntem mândri de faptul că în sectorul Centru există o asemenea instituție culturală, care, de-a lungul anilor, a dat dovadă de verticalitate, profesionalism și perseverență, prestând servicii avansate de informare și documentare, oferind diverse forme atractive de cultivare și modelare a personalității.” Pretura a adus daruri pentru cei mai fideli cititori ai bibliotecii, premii pentru învingătorii concursului de eseuri *Biblioteca în viața mea* și un cadou valoros pentru bibliotecă – un set de cărți din seria *Biblioteca pentru toți copiii*, Editura *Prut Internațional*.

În această zi de sărbătoare au fost menționați cu diplome unii dintre cei mai fideli cititori: Olga Lupașco – colaborator la Ambasada Poloniei în Moldova, Iulia Ciornâi – masterandă, Elena Popa – studentă la Universitatea de Stat din Tiraspol, Bianca Terguță – elevă în clasa a IV-a și Ilie Zotea – elev în clasa a VI-a de la Liceul „Mircea Eliade”, Dana Ciobanu – elevă în clasa a V-a, Liceul „Spiru Haret”. Ne-am exprimat recunoștința și față de voluntarii bibliotecii:

Diana Cotorobai – profesoară la Colegiul Republican Agrar, Tamara Cebotari – șeful Direcției Exploatare Informațională CNAS, Natalia Bozian, Ramina Bandur – studente la USM, Alina Bîtcă – elevă în clasa a IX-a, Liceul „Prometeu”.

Fructuoase relații de colaborare, durabile pe parcursul a 15 ani, au fost menționate prin acordarea unor Diplome de merit celor mai fideli parteneri: Liuba Arion – specialist principal, metodist DGETS, Tatiana Ambroci – director, Biblioteca Colegiului de construcție, Vera Bucătaru și Olga Starțun – profesoare de la Liceul „Mihai Viteazul”, Irina Barcari – învățătoare la gimnaziul nr. 53, Natalia Gordilă – pedagog-organizator la Centrul comunitar pentru copii și tineret „Buburuza”, Elena Bivol de la ONG BIOS, Rima Gurău – profesoară de limba și literatura română la Colegiul de construcție, Ludmila Popescu – director, biblioteca Colegiului Politehnic, Liliana Scurtu – bibliotecară la același colegiu. Pentru aportul mai deosebit la promovarea imaginii bibliotecii în mass-media au fost aduse mulțumiri și acordate Diplome de excelență: Zinaidei Izbaș – redactor-prezentator, Radio Moldova, Ninei Parfentie – șef Direcția Patrimoniu, Radio Moldova, Ninei Josu – poetă, ziaristă, *Literatura și arta*, lui Ion Borș – publicist, Radio Moldova. Toți cei menționați au primit în dar și câte o carte valoroasă: enciclopedia *Chișinău*, *Opere* de M. Eminescu, dicționarul enciclopedic *Știați că...*

La rândul său, colectivul bibliotecii s-a învrednicit de un șir de diplome și mențiuni din partea diverselor organizații: Prețura sectorului Centru, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Primăriei municipiului Chișinău și DGETS a sectorului Centru, Societatea *Limba noastră cea română*, Liceul „Mihai Viteazul”, Gimnaziul nr. 53, Liceul „Univers LIONS”, școala-grădiniță

nr. 226. Omagiile aduse bibliotecii și distincțiile primite ne îndreptătesc să credem că eforturile colectivului Bibliotecii „Ovidius” pe parcursul a 15 ani de activitate nu au fost în zadar, că performanțele obținute sunt recunoscute.

Șirul de manifestări culturale a avut ecouri frumoase în comunitate. S-au publicat articole despre activitatea bibliotecii în ziarele *Literatura și arta*, *Capitala*, *Jurnal de Chișinău*, *Timpul*, *Tribuna copiilor*, *Univers pedagogic*. Au răsunat la Radioul Național informații despre activitățile din cadrul *Săptămânii ușilor deschise* la emisiunile: *Actualități*, *Forța junimii*, *Ora copiilor*, *Semnal Junior*, *Al cincilea anotimp*. După cum se menționează pe site-ul Preturii Centru: „Timp de o săptămână, Biblioteca „Ovidius” a devenit neîncăpătoare: zeci de cititori, fideli și mai noi, prieteni ai Bibliotecii – scriitori, poeți, literați, oameni de cultură – toți au venit să-și exprime devotamentul și recunoștința, admirația pentru echipa *Ovidius*, să asiste la acest frumos OMAGIU CĂRȚII. Solidară gândului lui Voltaire că lectura înaripează sufletul, Biblioteca Publică „Ovidius” și-a câștigat pe bună dreptate meritul de a fi considerată templu al spiritualității, care are menirea de a recupera și integra marile valori naționale și universale, de a dezvolta sentimentul identității culturale.”

Astfel putem afirma că această însemnată aniversare a fost o sărbătoare simțită nu numai de noi, ci și de toți participanții, mai ales de elevii și studenții sosiți din întreaga comunitate chișinăuienă, de fiecare dată cu bucuria de a se întâlni cu miracolul cărții, al lecturii și cunoașterii. Am izbutit să organizăm activități tot mai interesante, mai diversificate, să lărgim aria de cuprindere și de atragere în segmentul utilizatorilor bibliotecii a noi chișinăuieni.

LA O „MASĂ ROTUNDĂ” CU TINERII

Marina CASAP,
bibliotecară, BP „Târgu-Mureș”

Tînăra generație este forța vitală a țării, etalonul calității societății, garantul unui viitor prosper. Tinerii au un potențial ce trebuie valorificat continuu. Ei sînt generatori de noi idei, ei se află în perpetuă căutare a căilor moderne, eficiente de soluționare a problemelor, ei formează forța motrice a societății. Un popor ce se consideră civilizată are în atenția sa anume tînăra generație, necesitățile și opțiunile ei o implică activ în procesele sociale, care îi deschid perspective optime.

Toți trăim într-o lume în schimbare, unde nimic nu e static, totul e în devenire. De aceea, în mod special tinerii, pentru „a naviga” în viață, pentru a face față exigențelor cotidiene, trebuie să cunoască foarte multe lucruri. Dificultatea constă în faptul că baza de cunoștințe nu este rigidă, ci în extensiune. Pentru a reuși să se integreze cu succes într-o lume în transformare, tinerii au nevoie de abilitatea de a selecta informațiile, de a percepe corelația dintre ele, de a conștientiza ce este semnificativ și ce este mai puțin important, de a confrunta ideile pentru a-și forma o atitudine critică față de lucruri.

Fără a contesta importanța și rolul școlii ca centru de informare, de modelare a tinerilor vom releva aportul bibliotecii în acest sens. Biblioteca contemporană, în general, și în particular Biblioteca „Târgu-Mureș”, oferă accesul la informație de ultima oră, contribuie la formarea abilităților de utilizare a informației, de analiză și interpretare critică și creativă a ei, stimulează materializarea și exprimarea liberă a propriilor opinii. Biblioteca „Târgu-Mureș” își extinde spectrul

de servicii pentru tineret prin organizarea programelor pentru tineri. În perioada 7-14 mai, biblioteca a organizat *Săptămîna tinerilor*, în cadrul căreia s-a inaugurat clubul *Caleidoscopul tinerilor*, s-au desfășurat diverse activități culturale: expoziții de carte, de pictură, lansări și prezentări de carte, zile de informare și mese rotunde.

În colaborare cu liceele „Lucian Blaga” și „Ion Creangă”, cu implicarea nemijlocită a profesoarelor de limba și literatura română Victoria Școlnic și Ana Galaju, la bibliotecă s-au ținut cîteva mese rotunde pe diverse teme: *Dragostea. Ideal și pasiune; Drumul cărții; Comunicarea nonviolentă; Imaginea de sine; Mulțimea și individul*, care au fost solicitate de liceeni.

Am ales tehnica dată de lucru deoarece corespunde cel mai bine obiectivului propus, acela de a mobiliza participanții de a-și spune fiecare părerea pe marginea problemei discutate, de altfel nimeni nici nu s-a eschivat să-și exprime opinia.

Cea mai riscantă temă a fost *Dragostea. Ideal și pasiune*, deoarece poate ușor aluneca în banalitate. Dar interesul și implicarea în discuție a elevilor au fost vii, intense. Au

polemizat despre iubirea pripită și iubirea matură, despre iubirea condiționată și necondiționată, au făcut deosebire între flirt și cochetărie.

Multă vervă a stîrnit gelozia ca sentiment obsedat provocat de suspiciuni, poate și de infidelitate. Marea majoritate a fost de părerea: dacă spui că ești gelos din iubire, spui de fapt că nu iubești suficient. Cînd iubești cu adevărat, îți pui sufletul în palmele persoanei iubite, fără să te întrebi ce va face aceasta cu el. Foarte prudent s-a luat în discuție dragostea și clocotul pasiunii erotice. Au ajuns unanim la părerea că relațiile sexuale premature distrug prietenia și dragostea dintre băiat și fată. Nu a existat o unitate de opinii în ceea ce privește afirmația că dragostea rezultă mai ales din aptitudinea de a iubi, existentă în noi înșine și nu neapărat din faptul că partenerul are reale calități pentru a fi iubit. Discuția a finalizat cu aserțiunea tinerilor că actualmente există o iubire cu totul de altă natură. Dragostea dintre niște oameni puternici și liberi, dezvoltăți din punct de vedere intelectual, curajul lor emoțional sînt asigurate de structura interioară a personalității lor, de ei înșiși.

Masa rotundă *Comunicarea nonviolentă* s-a axat pe antinomiile: comunicare violentă și comunicare nonviolentă. Toți participanții au recunoscut că actualmente comunicarea conflictuală, violentă constituie o parte inseparabilă a existenței umane. Prin ce se explică acest fenomen și cum s-ă ajungem la o comunicare partenerială, nonviolentă? – aceste întrebări au frămîntat mințile și au aprins spiritele tinerilor. Ei au menționat că, din păcate, țara noastră este bîntuită de acest flagel – violența, ea și-a făcut loc în toate sferile de activitate umană: relații de afaceri, cele cotidiene și cele de familie, adică a afectat întreg organismul social. Comportamentul agresiv, comunicarea violentă sînt explicate prin criza în care ne aflăm, prin sentimentul personal al ratării și printr-o

subcultură conflictuală proprie statelor ex-sovietice. Există o tendință de a percepe orice dialog drept o luptă, o confruntare, un duel verbal din care fiecare vrea să iasă învingător. Pe parcursul discuției s-a încercat de a găsi modalitățile care să ne permită să depășim conflictele, să evităm limbajul brutal cu elemente depreciative și atac la persoană, adică să ne antrenăm într-o discuție nonviolentă. Vorbitorii au ajuns să realizeze că stilul de comunicare al multor semeni este plin de reproșuri și încercări de a depista erorile altora. Ca un prim pas, în comunicarea nonviolentă a fost separarea observărilor de evaluări. Dacă e să combinăm observația cu evaluarea, unele persoane pot sesiza note critice supărătoare cu care ele să nu fie de acord. Comunicarea nonviolentă este un limbaj ce promovează observația, ce se referă la un timp și la un context concrete, nu acceptă generalizările.

O altă masă rotundă a demarat de la aserțiunea: „Oamenii puternici pot să înfăptuiască aproape tot ce doresc, dar nici cei mai puternici dintre ei nu pot hotărî ce să-și dorească” (Amos Oz). Această afirmație a declanșat o serie de întrebări precum: *Cine sînt eu?; Ce înseamnă a fi tu însuși?; Ce sînt încrederea în sine și autorespectul?; E bine să ai o imagine pozitivă despre sine?; Cum se descifrează noțiunea „sentimentul propriei demnități”?* Opiniile au fost diferite, controversate. Am spicuit unele din ele. Există trei prilejuri de a te cunoaște pe tine însuși: munca, iubirea și cumpăna. Grija pentru sine este forma pasională necesară pentru a face schimb de iubire cu alții. Omul care nu se respectă pe sine primește mai puțină dragoste de la oameni deoarece nu crede că poate fi iubit. Sentimentul propriei evaluări înalte vine din prețuirea excesivă și atitudinea binevoitoare a părinților și altor oameni. Aceste opinii și altele au fost expuse cu mult temperament și implicare emoțională. A finalizat discuția cu ideea că orice tînar trebuie să aibă

o imagine pozitivă a propriei persoane, să se accepte pe sine, să aibă sentimentul propriei demnități, al propriei eficiențe și abilități, sentimentul de apartenență la un grup de aceeași vîrstă sau la o comunitate etnică în raport cu materialul și spiritualul, cu trecutul, prezentul și viitorul.

Mai specială a fost masa rotundă cu subiectul *Mulțimea și individul*. În contextul evenimentelor de la 6-7 aprilie a.c., această masă rotundă a fost foarte actuală și foarte dificilă. Accentele au fost mai ales de ordin psihologic. S-a operat cu următoarele sintagme-cheie: *mulțime ocazională, mulțime convențională, mulțime expresivă, mulțime activă*. Fără dificultate s-a stabilit că indivizii formează mulțimea datorită unui eveniment considerat de ei comun și această legătură are un suport emoțional puternic. Comportamentul maselor este caracterizat ca unul neplanificat și nenormativ. Mai dificil a fost să se identifice mecanismele de formare a acestui comportament stihinic și anume reacția circulară emoțională sau contaminarea emoțională și bîrfele care permit interpretări diferite și dau frîu liber imaginației. Întrebările care au tulburat, au intrigat mult „convivii” au fost: *Care sînt modalitățile, mecanismele de manipulare a maselor?; Există agenți provocatori în nucleul mulțimii?; Care sînt particularitățile psihologice ale maselor și ale individului în mulțime? Axîndu-se pe evenimentele re-*

cente, tinerii, cu o luciditate surprinzătoare, au semnalat următoarele caracteristici ale mulțimii: incapacitatea de conștientizare, reacții la nivel de instinct, imaginația fără continuitate (nu se știe ce poate să le mai trăsnească în cap), concurența ideilor năstrușnice, sugestibilitatea și sensibilitatea înaltă, lipsa responsabilității.

Cu lux de amănunte au fost conturate și particularitățile comportamentale ale individului în mulțime. Individul se caracterizează prin anonimitate, instinctivitate, prioritatea inconștientului. În mulțime adesea dispăre individul ca personalitate, pe prim-plan apare agresivitatea instinctuală. Individul nu este întotdeauna capabil de autoanaliză, i se creează senzația de putere enormă și lipsă de răspundere.

La recenta masă rotundă s-au evidențiat prin spirit critic și cultură lingvistică elevii de la Liceul „Lucian Blaga”: Radu Polișciuc, Ștefan Vârlan, Rodica Polișciuc, Irina Budici, Valeria Arhip, Cristian Sobor, Simion Sidenco, Sergiu Chiorsac.

Aceste mese rotunde demonstrează că avem un tineret activ, cu multă inițiativă, neliniștit, zburciuit și în veșnică căutare. În jurul meselor rotunde s-au adunat și au făcut schimb de păreri 506 utilizatori, dintre care 56 noi.

Biblioteca „Târgu-Mureș” este sensibilă la cererile tinerilor. Aici lectura pentru tineri este și va fi promovată ca prioritate prin diferite activități, inițiative și programe.

PRILEJ PENTRU O SĂRBĂTOARE DE SUFLET

Raia ANDREI

La Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu”, în organizarea Bibliotecii Publice „Maramureș”, în cadrul cenaclului literar *Magia cuvîntului*, în prezența autoarei, a avut loc lansarea volumului *Curs de stilistică*, de dna conf. univ. **Irina Condrea**, dr. hab., decanul Facultății de Litere de la Universitatea de Stat din Moldova.

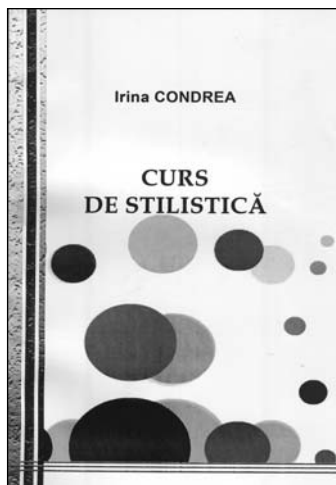
La început, cu un mesaj de felicitare s-a adresat directoarea BP „Maramureș” **Svetlana Javelea**, mulțumind autoarei pentru onoarea de a lansa o carte foarte utilă pentru mai multe categorii de cititori, în special studenți, masteranzi, profesori, liceeni, jurnaliști, filologi etc., pentru evenimentul care a prilejuit o adevărată săr-

bătoare de suflet tuturor celor adunați.

Moderatoarea cenaclului, **Victoria Fonari**, dr. conf. la USM, a făcut o succintă prezentare a cenaclului și a cărții lansate, apreciind-o ca pe una deosebită, cu un limbaj artistic elevat și cu bijuterii lingvistice incluse în cuprins, cu o ținută grafică reușită, design și coloristică atrăgătoare.

Împărtășindu-și opinia, dr. conf. **Viorica Molea** a remarcat: „Acest curs de stilistică, materializat în minunata carte pe care o lansăm, a fost elaborat de către autoarea de multă vreme, încercat pe viu la studenții facultății de mai mulți ani, ajungând acum la deplina lui maturitate. Volumul a fost mult așteptat de cei interesați și va trezi, fără îndoială, o atenție sporită din partea celor care îl vor utiliza. Manuale de stilistică sînt foarte puține, cel de față este unul nou, cu o abordare originală, ținîndu-se cont de evoluție și schimbările care s-au produs în domeniu.” Autoarea pornește de la lucruri cunoscute ca să ajungă la teme noi, cum ar fi intertextualitatea, metaplasmele și încheie reușit cu norma lingvistică. Remarcabilă este prezența unui bogat material factologic. În aplicații fiecare temă este ilustrată copios cu materiale diverse, exemplele fiind selectate din operele artistice ale autorilor consacrați.

Prof. univ. **Anatol Ciobanu**, membru corespondent al AȘM, și-a amintit că Irina Condrea este o fostă studentă, foarte bună, a Domniei Sale, regretînd numărul redus de savante în domeniul lingvistic, apreciind că autoarea merită în deplină măsură acest grad, fiind o fire muncitoare și foarte talentată. Irina Condrea are mai multe teme de cercetare, care pînă la urmă s-au soldat cu zece cărți, are și traduceri,

emisiuni radio și TV, conferințe etc., stilistica însă este „copilul ei cel mai drag”. De asemenea, are o serie de lucrări *pe șantier*. Un bun intelectual trebuie să realizeze în viață trei lucruri esențiale: să dea naștere unui copil, să facă o casă și să scrie o carte. Sărbătorita noastră a atins aceste lucruri la cotă maximă.

Scriitorul și publicistul **Vlad Pohilă** a ținut să arate că a redactat o biografie a Irinei Condrea, i-a prefațat

o carte, a făcut o recenzie la cartea ei despre traduceri, referindu-se public la încă o pasiune a Domniei Sale, pe lângă cea de cercetare și de publicistică. Vorba e că după absolvirea facultății, la USM, I. Condrea a urmat la Moscova niște formidabile Cursuri de muzeistică și studiul artelor, după care a lucrat un timp ghid și traducătoare pentru celebre muzee din marile centre culturale ale Rusiei. Tot atunci a putut vizita mai multe republici incorporate în URSS; și-a făcut o bogată bibliotecă de carte românească, a comunicat cu oameni de aleasă cultură, din dreapta Prutului. Această carte este a zecea în șirul celor apărute pînă acum. În altă ordine de idei, a spus că prețuiește mult asiduitatea de savant, dar și atitudinea civică pe care o demonstrează cu prisosință prin tot ceea ce face.

Dr. conf. **Alexandra Gherasim** avea să specifice: „Este un curs de stilistică rafinat, îți oferă multă deschidere, noi interpretări. Orice apariție a unei cărți este o sărbătoare. Cărțile pe care le scriu profesorii sînt altele decît cele pe care le scriu scriitorii. Cărțile profesorilor sînt un răspuns la necesitățile discipolilor, ale colegilor. Cărțile profesorilor se fac din dorința pentru a veni cu ceva bun întru ajutorarea studenților. Am avut ocazia să experimentez și eu acest curs pe viu cu studenții, erau foarte atrași și regre-

tau faptul că nu este cuprins între două co-perți, lucru care, iată, în fine, s-a produs și pentru care o felicităm cu multă căldură pe colega noastră.”

Dr. conf. **Ana Ghilaș** a asigurat autoarea că volumul a prilejuit o mare bucurie nu numai pentru studenți, dar și pentru profesori. Avînd în vedere publicul numeros din rîndul masteranzilor și studenților, dr. univ. **Sabina Corniciuc** a făcut cîteva sugestii pentru aceștia: „Un manual cu repere clare este o provocare. Voi, tinerii, viitorii profesori, prin acest volum o să aveți un instrument util atunci cînd o să mergeți să predați în școli. Aveți în carte interferențe de mai multe feluri de stilistică. Nu este o invenție mai valoroasă decît de a ne exprima limbajul. Cum ne alegem instrumentul de vorbire, de comunicare, de muncă etc. depinde de fiecare în parte. În încheiere, vă îndemn, vorba poetului, să vorbiți în miezul limbii, și nu la marginea ei.”

S-ar putea vorbi încă multe lucruri interesante despre carte și autoarea ei, de exemplu, că este structurată în 12 capitole, că are 196 de pagini, că se citește ușor, aproape ca o lucrare artistică, dar vreau să rețin atenția la cel mai important aspect – ea, cartea, are o menire practică, una de căpătîi, este un avertisment și o dorință de a vorbi o limbă corectă, exemplară, în ciuda evoluției și a schimbărilor rapide în toate domeniile, inclusiv cel lingvistic.

Atmosfera evenimentului cultural organizat de BP „Maramureș” în incinta BP „O. Ghibu” a fost întregită de un scurt recital de muzică populară susținut de absolventa USM **Ludmila Manțuc**, în semn de recunoștință pentru cei prezenți și pentru omagiată, căci pînă la urmă manifestarea a fost un omagiu adus omului de știință, dascălului, lingvistului de marcă Irina Condrea și produsului intelectual *Curs de lingvistică*, primit cu multă cordialitate de public.

NINELA CARANFIL NE-A ADUS ÎN SUFLETE PSALMII LUI DAVID

Valeriu RAȚĂ

Nume de referință în arta teatrală românească din Basarabia, Ninela Caranfil își impresionează, iată, de cîteva decenii spectatorii / admiratorii prin circa 30 de roluri jucate pe scena Naționalului din Chișinău, ceva timp producîndu-se și la Teatrul „Luceafărul”. Artistă complexă, a realizat chipuri memorabile în filme și în spectacole televizate; o prezență constantă o formează și participarea Domniei Sale în spectacole radiofonice și în sute de recitaluri lirice, acestea păstrîndu-se în Fonoteca de Aur a Postului Național Radio Moldova.

Ninela Caranfil este artista unui gust rafinat în artă și a unei atitudini militante față de cele ce se întîmplă în jur, față de

destinul zbuciumat al conaționalilor săi. Aceste virtuți se întrezăresc limpede și în cartea-i Tăcerea de pînă la Cuvînt (Chișinău, 2005) și, nu mai puțin, ba poate cu o accentuată claritate, în recitalurile tinute pe ambele maluri ale Prutului, cu o ne-maipomenită priză la ascultători: Rămii, iubirea mea, rămii (1992), De dragoste, de dor (1994), Rugăciune (1997), Eminescu să ne judece (1999-2000), Întru tine, Doamne, ne rugăm (2000).

Din acest ultim recital, consacrat celor două milenii de creștinism, s-a înfiripat și CD-ul Rugă, ce se transformă tot mai mult într-un major eveniment cultural, cu un număr în continuă creștere de destinatari.

Pe 29 mai a.c., a doua zi de Ispas (Înălțarea Domnului), la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a avut loc un eveniment de zile mari: lansarea CD-ului *Rugă*, care cuprinde o selecție din *Psalmii* lui David, în interpretarea **Ninelei Caranfil**, Artistă Emerită din Republica Moldova, actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu”. Sala a fost arhiplină: scriitori, publiciști, actori, muzicologi, profesori, bibliotecari, studenți – toți împătimiti, pasionați de cuvântul artistic al Ninelei Caranfil și de partea cea mai citită (deoarece înglobează cel mai larg spectru de sentimente și trăiri omenești) din *Biblie*, care este *Psaltirea*. Nicolae Iorga spunea că *Psaltirea* a fost abecedarul pe care Neamul nostru a învățat să citească. Psalmii au fost compuși în majoritate de regele David al iudeilor, însă și-au adus contribuția la această operă măreață și Solomon, Moise, Asaf, Heman, Ezechia, fiii lui Core ș.a. În genere, *Cartea psalmilor* este o culegere de cântări divine, de imnuri de slavă a Mîntuitorului nostru, dar se îmbină în ea și alte teme: de învățătură, de pocăință, recunoștință, de satisfacție, de expunere a necazurilor, dorințelor etc. În Antichitate psalmii erau aranjați pe muzi-

că, instrumentală și vocală. Acum putem remarca cu certitudine că Ninela Caranfil, cu finul ei simț artistic, a pătruns în esența general-umanului din această Carte Sfântă și ne-a oferit un recital excepțional pentru întremarea sufletului și a inimii.

În deschidere, părintele protoiereu **Petru Buburuz**, parohul Bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Chișinău, a binecuvîntat manifestarea și a mărturisit că astăzi lumea care caută cuvîntul lui Dumnezeu, se încarcă de puteri ascultînd *Psalmii* lui David. Trebuie să venim și la slujbele de la biserică în aceste zile grele pentru poporul nostru, totul ce creăm să fie în numele Domnului și nu al necuratului. E bine să citească *Psaltirea* cei ce nu prea frecventează biserica, cel puțin o dată pe an, pentru că ea este scrisă parcă pentru fiecare din noi, în ea este semănată sămînța adevărului. Ninela Caranfil a făcut un lucru bun – putem asculta psalmii fără mare efort chiar în fiecare zi.

Dr. conf. univ. **Lidia Kulikovski**, director general al BM „B.P. Hasdeu” și moderator al acestei întruniri de suflet, a spus că trăim într-un veac grăbit, uităm să facem lucrurile absolut necesare – uităm să ne rugăm

la Domnul. Recitalul Ninelei Caranfil acoperă un spațiu gol în sufletul nostru, ne cufundă în liniște, fiecare gîndește la rugămintea sa către Hristos. Să nu lăsăm la o parte credința, să mergem la biserică și problemele noastre se vor rezolva. Discul, căruia îi facem cale în lume, ne va ajuta anume

acum, în momentele de criză (și materia-lă, și sufletească), – rugăciunile sînt o scară spre cer. Actrița a muncit pentru idee și a înțeles ce trebuie să facă pentru credință. Vom avea un viitor bun, căci mai sînt oameni care știu să ne susțină demnitatea.

Scriitoarea **Claudia Partole** a vorbit despre miracolul în care ne introduce glasul dumnezeiesc al Ninelei Caranfil. După ce ascuți cîntările de laudă și rugăciunile, totul se face lumină. CD-ul trebuie să ajungă în toate instituțiile de învățămînt – în universități, licee, școli –, căci el ne spune despre toate durerile noastre. Truda la acest disc a fost ca o muncă de albine.

Ceea ce am auzit astăzi în această Sală de lectură a BM este o simbioză de talent, simțire și credință, ne-a relatat jurnalistul **Vlad Pohilă**, el și un vechi admirator al creației protagonistei. Antologia de psalmi, adusă în atenția publicului, ne oferă o stare ba de durere, ba de înălțare, ba de purificare... Nu putem să nu ne amintim acum și de *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, și de alte capodopere din literatura română și universală cu tematică religioasă. „Desigur, Ninela Caranfil a înregistrat o performanță în cariera sa și cu acest prilej îi doresc în continuare sănătate și încă multe clipe de in-

spirație”, a spus Vl. Pohilă, amintind că artista a mai înregistrat un disc de excepție, cu o denumire semnificativă: *Dorul infinitului din noi*.

Despre succesul nemaipomenit pe care l-a avut discul interpretului în România a relatat dr. în economie **Vasile Șoimaru**, care a vizitat nu demult Țara cu ocazia

participării la mai multe manifestări științifice și culturale.

Au mai luat cuvîntul **Gheorghe Doni**, poet; **Elena Tamazlăcaru** și **Nicolae Roibu**, publiciști; **Sandu Aristid Cupcea**, actor; **Veronica Postolachi**, dr. în filologie, profesoară la Liceul român-englez „Mircea Eliade”; studenți și, bineînțeles, cei care au contribuit nemijlocit la apariția CD-ului *Rugă – Chiril Lucinschi*, om de afaceri; maestrul **Ștefan Caranfil**, fratele protagonistei, realizatorul coloanei sonore; **Mihai Potârniche**, autorul designului la CD. Toți au menționat și au salutat susținerea generoasă, dar și temerară, a lucrării de către Chiril Lucinschi – fapt care, cu părere de rău, cam rar se întîmplă în republica noastră. Prin aceasta pare a fi remarcabil prinosul său oferit concetățenilor – admiratori de artă veritabilă, iubitori de limba română și, nu în ultimul rînd, susținători ai Bisericii noastre ortodoxe. „Am susținut apariția acestui CD ca Neamul nostru să nu-și piardă credința în Dumnezeu. Valorificînd tot ce e sînt în viața noastră, cu siguranță vom avea un viitor fericit”, a mărturisit Chiril Lucinschi, îndemnînd-o pe Ninela Caranfil să creeze și în continuare în numele artei autentice. „E frumoasă la

suflet... Mă mir de fiecare dată de modestia Ninelei Caranfil, de finețea interpretării ei, îmi place totdeauna s-o ascult", a declarat actorul Sandu Aristid Cupcea.

Credem, relatează Veronica Postolachi cu emoție și certitudine, că Ninela Caranfil nu se va opri la această etapă, ci va continua opera sa de edificare a ființei omenești. Psalmi sau pur și simplu poezii de inspirație creștină au scris Mihai Eminescu, Alexandru Vlahuță, George Coșbuc, Octavian Goga, Vasile Voiculescu, Alexei Mateevici, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Vasile Militaru, Nichifor Crainic, Grigore Vieru etc., creațiile cărora de asemenea trebuie să fie sonorizate și aduse în fața publicului.

Una dintre trăsăturile remarcabile ale CD-ului este aranjamentul tematic și arhitectonica muzicală potrivită. Psalmii sînt lecturați nu într-o ordine întâmplătoare, ci după o schemă reușit adaptată la gama retrăirilor psihologice tuturor generațiilor. Fundalul muzical cuprinde muzică sacră din Beethoven, Bach, Brahms, Mendelssohn-Bartholdy, Musorgski, cîntă Corul bărbătesc de la Sfînta Mănăstire Putna, Corul „Renaissance” ș.a. Psalmii trec prin sufletul uman cu tonalitate intensă. Și în ei predomină Isus Hristos, lumina lui tămăduitoare. Nu în zadar *Cartea Psalmilor* se socotește că este reprezentarea sufletului. „A fost foarte dificil să aleg melodiile ca ele să corespundă textului”, a menționat Ștefan Caranfil. Iar Mihai Potârniche a relatat că pentru noi acest recital pe CD este un adevărat spectacol teatral. *Psalmii* sînt citați (interpretați) în lumina concursului de împrăjurări particulare.

Au cules aplauzele publicului corul „*Semănătorii*” din Biești, Orhei, condus de multe decenii deja de către maestrul Șt. Caranfil; studenta **Nina Caraman**, cu o poezie dedicată actriței pe care o venerază, și micuța **Adelina Andrieș**, de asemenea cu o dedicație-surpriză.

Ninela Caranfil a mulțumit celor prezenți că au găsit timp, mai întîi de toate,

pentru a fi măcar o clipă cu Dumnezeu. „Le sînt profund recunoscătoare, că a apărut această lucrare, lui Chiril Lucinschi, fratelui meu Ștefan, lui Mihai Potârniche, Anatol Cucu, Vlad Atanasiu și cred că fiecare din ei își regăsește în ea cîte un crîmpei din viața sa”, a spus în încheiere distinsa actriță. Prin psalmi, poporul se roagă lui Dumnezeu să îi dea har și binecuvîntare. Psalmii scot în evidență diferite stări de spirit: și bucurie, și tristețe. Ele exprimă entuziasmul, dar și durerile pe care le au oamenii. În fața lui Dumnezeu, fiecare din noi își descoperă adevăratele fețe și cugetări, astfel deschizîndu-și sufletul. Iar prin cîntare, ode se aduc laude Domnului. Dumnezeu răspunde prin speranța pe care o sădește în inimile noastre.

Întru făurirea viitorului luminos mereu ne vom adresa către *Psalmii* lui David care sînt un izvor nesecat de gîndire divină, un indiciu de grandoare și splendoare ale lui Dumnezeu. În textele interpretei se vor recunoaște cei săraci și singuratici, cei în suferință de boală, cei aflați departe de ființele dragi, dar și cei care se dăruiesc zi de zi muncii, creației. N. Caranfil ne face să înțelegem mai clar universalitatea *Cărții Psalmilor* și prin aceasta și-a cîștigat simpatia conaționaliilor. Sub ochii noștri artista a lăcrimat de emoții, ascultîndu-și propriul glas, scos din adîncul sufletului și al inimii – o dovadă că Domnia Sa a fost sinceră cînd a înregistrat CD-ul, precum și atunci cînd relatează într-un interviu recent că oamenii de cultura sînt aleșii Celui de Sus pentru a lumina calea vieții semenilor săi. Rămîne ca fiecare din noi să se apropie mai mult de creștinătate (dacă nu a făcut-o pînă acum), să-L regăsească pe Dumnezeu prin *Psalmii* lui David și să privească cu încredere în ziua de mîine. Mergînd la biserică sau ascultînd în apartament *Ruga* Ninelei Caranfil, vom avea mai multă încredere că nu sîntem singuri în fața greutăților, că izbăvirea, mîntuirea noastră se va realiza negreșit.

ACADEMIA DE ASTROLOGIE DE LA BIBLIOTECA „ALBA IULIA”

Elena ROȘCA,
director, Biblioteca „Alba Iulia”

Cuvântul *astrologie* în greacă înseamnă: *stea + știință, teorie, studiu*; adică *știința despre stele*, știința care înglobează un ansamblu de cunoștințe, tradiții și credințe, structurate în sisteme care acordă importanță și semnificație relațiilor ce se nasc din pozițiile relative ale corpurilor cerești și ale altor detalii legate de acestea (semne zodiacale, case). Se presupune că aceste raporturi astrale cuprind semnificații utile pentru interpretarea și prefigurarea evoluțiilor evenimentelor terestre – trecute, prezente și viitoare –, pentru cunoașterea personalității și a destinului omului. Cunoștințele astrologice și interesul pentru acestea au precedat și au stat la baza cunoștințelor astronomice așa cum alchimia a precedat și a stat la baza apariției chimiei, iar separația dintre astrologie și astronomie s-a produs mai târziu – în timpul Renașterii. Menționăm că aceste precizări le-am cules din *Enciclopedia Wikipedia*.

Știm cu toții că astrologia a contribuit și la apariția și dezvoltarea științelor matematice, de exemplu, la adoptarea cifrelor arabe (un sistem de simboluri și numerație originară din India).

Cunoașterea și descifrarea de către tânăra generație a științei, numite *Astrologie*, este și scopul inițierii unui program de informare și dezvoltare a cunoștințelor publicului cititor de la Biblioteca „Alba Iulia”, intitulat *Academia de Astrologie*. Acest program a luat naștere în urma unei întâlniri amicale dintre elevii Liceului „Petru Rareș” din sectorul Buiucani și astrologul *Sergiu Sumcă*. La întâlnire au participat elevi din clasele a IX-a și a X-a de la liceul respectiv, împreună cu profesoara de lim-

ba și literatura română, dna *Oxana Munteanu*, și un grup de cititori și voluntari ai bibliotecii, din inițiativa cărora a și avut loc întâlnirea propriu-zisă. Discuțiile au durat câteva ore, captând din start interesul elevilor, dar și dorința de a continua debaterile. Astfel, domnul astrolog *Sergiu Sumcă*, doamna profesoară *Oxana Munteanu* și *Svetlana Postolachi*, o voluntară fidelă bibliotecii, au decis inițierea unui curs de astrologie generală, lecțiile având loc în zilele de marți și vineri începând cu ora 15.30 în incinta Bibliotecii „Alba Iulia”. Moderatoarea cinaclului „Onomastici literare”, *Elena Tamazlăcaru*, a fost cea care a coordonat ședințele cursului de astrologie și a diseminat informația despre demararea întrunirilor printre liceenii claselor a IX-a și a X-a din sectorul Buiucani. Astfel, la întâlnirile cu astrologul au participat și elevi de la liceele „Liviu Deleanu”, „Onisifor Ghibu” și Liceul Municipal Sportiv. Dar cei mai fideli „descoperitori” ai științelor astrologice s-au dovedit a fi elevii de la Liceul „Petru Rareș”, precum și un grup mai mic de cititori și voluntari ai bibliotecii. *Academia de Astrologie* este, după cum am menționat mai sus, un program de informare, instruire și educație, iar titlul programului este o invenție a participanților la aceste întruniri, întrucât ele se desfășurau cu pixurile și caietele în față, copiii și tinerii luau notițe și discutau concomitent, se dădeau și teme pentru acasă, mai bine zis, debaterile au fost gândite în stilul unui curs academic. Acest curs a demarat în luna februarie și s-a încheiat la sfârșitul lui mai a.c. cu un „bal de absolvire” în cadrul căruia s-au ținut discursuri despre eficiența și

importanța lecțiilor și a discuțiilor care au avut loc, s-au făcut schimb de impresii și planuri pentru viitor. Cei mai fideli participanți ai *Academiei de Astrologie* au primit certificate prin care se confirmă frecvența lecțiilor și acumularea cunoștințelor în materia studiată.

Dat fiind interesul sporit al liceenilor pentru această materie, precum și al unui grup de cadre didactice, s-a decis unanim să se continue cursurile de astrologie în toamnă. Dacă dl astrolog va avea timp liber, dar dânsul speră că va avea, începând cu luna septembrie, alți elevi și profesori, dar, cu siguranță, și o mare parte din cei care au participat la întrunirile din primăvară, se vor înscrie și vor frecventa lecțiile de astrologie și la toamnă. Cu atât mai mult cu cât dl Sergiu Sumcă le-a promis celor care au primit certificate de absolvire a primului curs în cadrul *Academiei de Astrologie* că vor discuta și despre astrologia medicinală și nu numai. Le-a promis și cărți de valoare prin lectura și dezbateră cărora fiecare persoană în parte se va putea cunoaște și descoperi pe sine însuși mai bine. Spre regretul nostru, în bibliotecă nu am găsit suficientă literatură despre astrologie ca să le recomandăm mai multă informație celor interesați – doar zodiacul anual, lunar, zilnic. Și nici pe net nu este destulă informație pentru lectură, studiu și analiză într-o informare și dezvoltarea cunoștințelor în acest domeniu atât de interesant și util.

Cadrele didactice care au frecventat întâlnirile cu astrologul Sergiu Sumcă au constatat că informațiile acumulate în cadrul orelor de astrologie le pot servi în activitatea profesională, în relațiile cu elevii, cu părinții, cu colegii de breaslă, cu comunitatea și chiar în familie. Aceste cunoștințe le facilitează posibilitatea de a-și cunoaște mai bine discipolii, dar și alte persoane cu care comunică, de a-i înțelege mai bine, de a-i accepta, de a-i ajuta sau de a-i respinge.

Și elevii, la rândul lor, au ajuns la aceeași concluzie. Unii nici nu au bănuțit că această știință, numită astrologie, mai cuprinde și alte nuanțe decât zodiacul, mult mai ample și mai complexe.

După demararea programului, liceenii, în special, consideră că ceea ce au ascultat și au constatat la orele de astrologie sunt lucruri extraordinare de interesante și utile, mai ales pentru cei care nu studiază un curs, altădată obligatoriu în școala generală, precum astronomia, iar la lecțiile dlui Sergiu Sumcă li s-a vorbit mult și despre această ramură a științei.

- „Ideea de a participa la un curs de astrologie mi-a plăcut din start, întrucât astrologia, din câte știam eu, este o știință care se ocupă de impactul planetelor și al stelelor asupra omului și este foarte puțin cunoscută și studiată la noi. Frecventând aceste ore, am constatat că într-o perioadă scurtă de timp, care a trecut și foarte repede, am reușit să descoperim multe lucruri interesante în cercetarea dexterității stelelor și a planetelor, a impactului acestora asupra Terrei și a omului. Personal, sunt frapată de modul în care dl astrolog Sergiu Sumcă ne explica fenomenele astrologice, eforturile dânsului pentru ca noi să înțelegem această materie complexă” (*Ana Botoșanu, Liceul „Petru Rareș”, cl. a X-a*).

- „Astrologia este una dintre cele mai vechi științe ale omenirii ... și după părerea mea, foarte interesantă și utilă, constată *Cristina Cozariuc*, colegă de clasă cu Ana Botoșanu. Ceea ce am descoperit în discuțiile cu astrologul Sergiu Sumcă este multitudinea de lucruri simple care sunt direct proporționale cu astrologia și despre care eu nici nu bănuiam... Cu toate acestea nu recomand nimănui să abordeze astrologia ca pe o știință divinatorie, pentru ghicir sau pentru preziceri, de exemplu, pentru că viitorul și-l clădește fiecare om în parte prin ceea ce întreprinde în prezent. Dar recomand utilizarea cunoștințelor astrolo-

gice ca instrument în evaluarea posibilităților de acțiune și în luarea deciziilor.”

• „Astrologia este arta frumosului, consideră *Cristina Panaghiu* (*Liceul „Petru Rareș”, cl. a X-a*). Întâlnirile cu astrologul Sergiu Sumcă m-au ajutat să înțeleg multe lucruri simple, care până atunci îmi păreau sofisticate și-mi puneam întrebări fără răspuns. Studiind fiecare semn zodiacal în parte putem afla multe amănunte despre o persoană chiar și după exterior. De exemplu, nativii din gemeni îi descoperim în: degetele lungi și frumoase, după forma nasului, dar și după accesoriile scumpe pe care preferă să le poarte. Prin intermediul orelor de astrologie dl Sergiu Sumcă ne-a transmis și nouă o părțică din imensul tezaur de cunoștințe al Domniei Sale în acest domeniu, cultivând în sufletele noastre arta frumosului astral.”

• „Astrologia este o artă fascinantă, mai ales pentru cei care o studiază și o aplică în practică. Orele petrecute în compania astrologului Sergiu Sumcă mi-au oferit șansa de a mă cunoaște pe mine însămi, m-au încurajat de a-mi pune în valoare punctele forte personale. Intrând în „contact” cu fiecare constelație în parte am putut pătrunde și în esența lor. Mi-am

îmbogățit volumul de cunoștințe cu multe dintre tainele astrologiei, fapt care îmi ajută acum să iau mai cu îndrăzneală unele decizii, să depășesc cu mai mult curaj diferite obstacole. Cred că orele de astrologie la care am participat cu multă plăcere și cu interes deosebit ne vor folosi fiecăruia dintre noi și în viața personală, ajutându-ne să ne cunoaștem și să comunicăm mai bine, să ne putem alege prietenii, partenerii de afaceri, să ocolim obstacole, oameni inconvenienți. Părerea mea este că fiecare om ar trebui să cunoască tainele astrologiei într-un fel sau altul, pentru că este o știință interesantă, misterioasă, utilă și destul de accesibilă. Aștept cu nerăbdare să vină toamna să reiau întâlnirile cu dl Sergiu Sumcă, care ne-a promis că ne va destăinui și lucruri fenomenale din astrologia medicinală” (*Daniela Potlog, Liceul „Petru Rareș”, cl. a X-a*).

Acestea au fost câteva gânduri expuse de către elevi în mesaje adresate celor prezenți la întâlnirea de absolvire a *Academiei de Astrologie*. În toamnă prelegerile de astrologie vor continua. Doritori avem mulți, iar dacă cineva li se va alătura în urma lecturii acestui text, va avea numai de câștigat.

LANSAREA UNUI... TĂRĂBOI...

Raia ROGAC

La Biblioteca Publică „Târgoviște” din Chișinău a avut loc un spectacol de umor cu genericul *Lume, lume, hai la glume*, prilejuit de Ziua internațională a umorului, la care și-au dat concursul cu mult spirit umoristic scriitori, academicieni, bibliotecari, ziariști, artiști, simpli cititori. Pe lângă toate glumele, evenimentul s-a dorit a fi și un omagiu serios pentru epigramistul Tudor Popovici, care a lansat o nouă carte, a 17-a la număr, mai deosebită decât precedentele, mai ales prin curajul de abordare, volumul intitulându-se sugestiv *Tărăboi în țara lui VoRoșca*. Lansarea s-a desfășurat în cadrul cenaclului care poartă numele bibliotecii gazdă, condus fiind de un scriitor epigramist, dar și medic, Ion Cuzuioac. Atmosfera a fost *încălzită* din start de ample expoziții: de caricatură, a binecunoscutului specialist în domeniu Alex Dimitrov, cea de pictură a lui Ștefan Agachi și a protagonistului seratei de voie bună, numită *Creația epigramistului Tudor Popovici*, unde au fost expuse cărțile autorului, dar și o serie de desene, toate făcând parte din zestre umoristică a protagonistului.

La început Ludmila Plopa, directoarea Bibliotecii Publice „Târgoviște”, a făcut o succintă prezentare a activității de cinci ani a cenaclului, trecând în revistă cele mai semnificative manifestări, accentuând că scriitorii și ziariștii care fac parte din tagma epigramiștilor au deja stabilită o frumoasă tradiție ca anume aici să se întâlnească la diverse sărbători de gen, dar și cu prilejul lansărilor de carte, evenimente foarte apreciate și gustate de public. Amintind de inspirata frază a lui Shakespeare că... *viața e un teatru, iar noi suntem actori*, gazda i-a îndemnat pe toți să se simtă confortabil și să participe activ la *lupte și dezbateri*, căci pe învingători îi

așteaptă traista cu surprize-cadouri, oferite de Tudor Popovici. Plus la epigramele spuse și scrise pentru concurs, vorbitorii au remarcat activitatea prolifică, inclusiv de medic, dr. conferențiar a sărbătoritului, s-au referit la cartea căreia i s-a dat *drum verde* către cititor. Astfel, ziaristul Gheorghe Postolachi a menționat: „Cartea *Tărăboi în țara lui VoRoșca* este una foarte bună, formatul e adecvat. De un lucru nu-mi pot da seama: de ce autorul a plasat toate ilustrațiile pe partea stângă, să însemne asta ceva?” Criticul Mihai Cimpoi a oferit un răspuns prin replica: „Pentru că nu e cu partidele de stânga!...” În final, Gh. Postolachi a mai subliniat: „Să-i mulțumim autorului că a scris o asemenea carte și haideți s-o citim și s-o recitim, noi, cei care am mai citit-o.”

Cu plăcere vădită moderatorul Ion Cuzuioac i-a oferit în continuare cuvântul academicianului Mihai Cimpoi, care, salutând manifestarea și pe participanții ei, a găsit necesar să sublinieze că scriitorii epigramiști sunt cei mai uniți din cadrul Uniunii Scriitorilor. Tudor Popovici este o personalitate cu o activitate susținută pe mai multe planuri, știindu-se că pe lângă medicină, mai este directorul unui ziar pentru studenți, încearcă să reinvie *Chipărușul*, editând unele ediții separate, cum ar fi *Academia umorului*. Spunând că demult visează să apară o publicație umoristică, Domnia Sa și-a exprimat regretul că o republică care are foarte multe realități demne de răsă-plânsu lumii, nu are o astfel de revistă, deși ajutorul întru editare îl promisese chiar Voronin. Mihai Cimpoi a mai detaliat că e bine că aproape toate epigramele din cartea *Tărăboi în țara lui VoRoșca* sunt ancorate în realitățile politice din țară.

Relevând faptul că nu mulți scriitori se pot bucura de o prefață la carte semnată de un alt academician – Nicolae Dabija, redactorul-șef al revistei Uniunii Scriitorilor din Moldova *Literatura și arta*, moderatorul l-a îndemnat să-și împărtășească unele impresii vis-à-vis de serata umoristică și de cel care a provocat-o. În ciuda așteptărilor, apreciatul poet și publicist a reținut atenția asupra unor lucruri care nu s-au înscris în ordine de amuzament, dar de adâncă tristețe, bunăoară: „Avem o republică plină de umor, dar umoriști – puțini. Avem doar niște oameni buni la suflet și foarte triști. Cunosce faptul că Tudor Popovici în ultimul timp a trecut prin momente extraordinare de sănătate, fiindu-i periclitată viața, dar a scris, chiar spitalizat fiind, epigrame dramatice, sincere. Acum a venit cu epigrama politică, demonstrând mult curaj și patriotism. Este un autor talentat, care-și trăiește pe viu epigramele. Astăzi noi ducem o viață absurdă (chiar mai absurdă decât în spectacolele lui Eugen Ionescu, care se joacă din scenă și l-au afirmat ca pe un dramaturg de talie mondială), când anormalitatea a devenit normă. Cartea pe care o lansăm este profundă, scrisă cu multă durere. Dacă nu ne aduna T. Popovici, nici n-am fi știut câți umoriști avem. I. Cuzuioc este conducătorul unui cenaclu excepțional.”

Pentru protagonist îndrăgita cântăreață de muzică populară bucovineană Maria Iliuț a interpretat mai multe melodii, care s-au înscris în atmosfera evenimentului, fiind completată mai apoi și de executarea savuroasă a lui Iulian Caranfil, în special a melodiei *Melancolie* pe versurile regretatului Grigore Vieru, chiar și în cadrul unei serate dedicate umorului. Poetul satiric Ion Diviza a prezentat publicului următoarele amănunte: „Autorul dă dovadă de mult curaj

publicând această carte, luându-i pe mulți în furci, și pe bună dreptate, căci o merită. Când vom trăi bine, vom avea curajul să râdem și mai luminos. Ne dorim să creștem până la nivelul mării literaturi.”

O altă opinie ancorată în contextul discuțiilor a fost cea a scriitorului Victor Prohin, care a amintit că s-au mai scris epigrame și despre alți conducători comuniști, dând exemplul Eugeniei Ostapciuc și al lui Andrei Sangheli. Tudor Popovici are talent, mult curaj civic, iar desenele din carte completează reușit mesajul epigramelor, făcându-l pe cititor să-și întindă zâmbetul până la urechi. După V. Prohin, umorul se face mai ales în țările sărace și în cele care au viță-de-vie, Moldova le cuprinde pe ambele. Poetul Ianoș Țurcanu, în calitate de șef adjunct al Direcției municipale de cultură, a concluzionat că e foarte bine că în biblioteci au început să apară cenacluri literare, unele având o desfășurare merituoasă, între care se înscrie și cenaclul *La Târgoviște*. Și totuși... e greu să fi vesel, scriind pe teme umoristice, a mărturisit el. Un oaspete de scurt popas s-a dovedit a fi unul din cei mai cotați umoriști basarabeni – Gheorghe Urschi, care a venit de drag de Tudor Popovici și de public din spital, împărtășind celor prezenți momente de martor ocular când protagonistul, în ciuda

faptului că era grav bolnav, *comitea* epigrame, permanent având pixuri și hârtie pentru a nu scăpa nicio clipă de inspirație. Este un exemplu pentru noi toți, este curajos și merge înainte, după ce a adunat lauri în medicină, s-a apucat și de literatură, a mai adăugat Gh. Urschi.

Scriitorului Vlad Zbârciog i s-a părut deosebit de semnificativă coperta roșie a cărții lansate, care parcă anticipează roșul din interior, apreciind tematica variată, conținutul bogat ce îl reprezintă cu succes pe autor, pe ambele maluri ale Prutului, prorocindu-i premii la festivalurile de gen. Larisa Ungureanu, dr. în studiul artelor, a destăinuit că la început mai nu a făcut o confuzie, citind *VoRișca* în loc de *VoRoșca* (în primul caz, forma rusească s-ar fi tălmăcit *Hoțul*, o corespundere și în acest caz – *n.n.*). Adresându-se lui Tudor Popovici, dânsa a mai remarcat cu tristețe că un umorist este curajos, dar, din păcate, la noi, nu toată lumea e la fel. Profesorul Loghin Martin Alexeev, care, de asemenea, „cochetează” cu epigrama, a spus-o tranșant: „Tudore, ne-ai dat chișca la toți! Atâtea epigrame politice!” Minunații copii de la Studioul „Cardinal”, grupa mică și cea mare, au prezentat scenetele *Greierul și furnica* și respectiv *Vai-vai-vai!*

Cu dreptul legitim la „*ultimul cuvânt*”, dar și cel mai de onoare, Tudor Popovici a recunoscut: „S-a vorbit mult aici despre curaj, dar consider că e un lucru firesc să scrii așa precum simți, să redai adevărul. De ce să te temi? Cu toate acestea, două tipografii mi-au respins manuscrisul anume din această cauză. Nu știu ce frică a intrat

în oameni, de parcă ne-am pomeni în vremea lui Stalin. Suntem oare lași? Mulți au încercat să mă avertizeze că vor veni să mă închidă, dar pentru ce? Am făcut ce trebuia să fac și le sunt recunoscător «colegilor de epigramă» I. Cuzuioc, I. Diviza, V. Prohin că m-au ajutat, lui Nicolae Dabija pentru prefață la carte. Vă îndemn să luptăm cu dictatura comunistă, să nu ne temem să spunem adevărul, mai ales că posturile de radio și televiziune oficiale, ziarele pro-guvernamentale fac jocul dușmanilor poporului nostru, varsă căldări de zoi asupra celor care nu sunt cu ei”.

Juriul, susținut cu multă animație de public, a stabilit învingătorii pentru cele mai bune epigrame ad hoc, deținătorii primelor trei locuri s-au dovedit a fi: Titus Știrbu, Nicolae Dabija și Vlad Zbârciog. O epigramă a avut și Mihai Cimpoi, pe care a prezentat-o în afara concursului. Conform unei bune tradiții, directoarea Ludmila Plopa i-a înmănat lui Tudor Popovici o Diplomă de mențiune din partea Bibliotecii Publice „Târgoviște”, îndemnându-l să scrie cât mai mult și să-și lanseze și în continuare cărțile în cadrul cenaclului unde este așteptat de fiecare dată cu mult drag.

P.S. – Consemnez cu plăcere această cronică, mărturisind că pe viu am fost în chiar miezul evenimentului în cauză și din partea-mi îi adresez dlui Tudor Popovici o urare cu toată sinceritatea și încântarea: „La mai multe cărți și toate pe aceeași unitate de vârf de măsură! Mai sunt și la Moldova oameni ce nu se tem a spune răspicat adevărul!”

IMAGINEA BIBLIOTECARULUI BM: RESPONSABILITATE PERSONALĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

*Dr. conf. univ. Lidia KULIKOVSKI,
director general al BM „B.P. Hasdeu”*

N. Busuioc, în ultima sa carte, lansată la BM, în cadrul *Salonului Internațional de carte pentru copii și tineret*, își pune două întrebări (se întreabă sau ne întreabă și pe noi, cititorii cărții, pe noi bibliotecarii?):

1. *Să fie oare cartea, prin însăși structura ei vie și multidimensională, o funcție și o stare de particularizare a ființei noastre? Mai rămâne în continuare acea structură?*

2. *Este biblioteca acea instituție de organizare ideală a lecturii, după principii și reguli stabilite de-a lungul veacurilor?*

Cine alții decât bibliotecarii își pun aceste întrebări, caută soluții, susțin cartea și instituția ei încă pe linia de plutire?

Răsfoind Buletinul Bibliotecarilor Franței, am evidențiat câteva postulate mai moderne de biblioteconomie: „*Mizele lecturii publice nu se bazează numai pe bibliotecari*”; „*În era Amazoogole trebuie să mergem să căutăm publicul acolo unde se află acesta*”; „*Distincția între bibliotecile publice și cele universitare nu-și mai are locul*.” Ce vor fi biblioteca și bibliotecarul în viitorul apropiat?

Se întreabă și alții. Mă întreba, anul trecut, scriitoarea, ziarista Nina Slutu-Soroceanu: „*Cât de des se întrustesc bibliotecarii din republică? Și cât de des ar trebui să se întrustească, întru a se pătrunde toți de marea responsabilitate, dar și onoarea, ce le revine – aceea de a fi semănători de spiritualitate?*” Răspunsul meu nu a satisfăcut-o întru totul, ea știind multe din activitatea bibliotecilor a sesizat o nedreptate – prea puțin se

vorbește despre bibliotecari în societate, în mass-media. N. Slutu-Soroceanu afirmă că mai mult se scrie despre responsabilitatea bibliotecarilor în societatea cunoașterii și aproape deloc nu se scrie și nu se discută despre meritele bibliotecarilor. După părerea ei „*Tara trebuie să-și cunoască oamenii meritoși, să-i susțină, să-i promoveze. [...] Că societatea dorește și le cere mereu bibliotecarilor doar să promoveze ceea ce scriu, ce elaborează alții, nicum să-i și promoveze pe bibliotecarii meritoși...*”

Dar mă întreb și eu: promovăm noi oare profesia noastră, munca noastră în așa fel ca s-o cunoască lumea? Dacă e să facem o retrospectivă a promovării profesiei și instituției bibliotecare, putem cu certitudine afirma că s-au schimbat multe în ultima vreme și s-au schimbat în bine. Încerc să ilustrez prin exemplul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Am urmărit în bibliografia BM din 1877 până în prezent cât s-a publicat despre bibliotecarii noștri. Să știți că puțin. Din peste 5 000 de surse bibliografice, înregistrate despre BM, doar 325 sunt despre bibliotecari – bibliotecar ca profesie.

Din 1973 până în 1986 se publica câte un (1) singur articol; din 1997 până în 2000 câte 8-10 articole.

În anul când a fost decretată Ziua bibliotecarului – 5 octombrie 2000 – s-au înregistrat 20-25 articole despre bibliotecarii noștri. În următorul an, 2001, bibliotecarii

s-au inclus în promovarea acestei zile profesionale. S-a publicat un număr special de *Gazeta bibliotecarului* consacrat zilei bibliotecarilor, un număr special, varianta de ziar a revistei *BiblioPolis* în curs de apariție, dar au apărut articole și în ziarul local *Capitala*. Exemple ale implicării angajaților BM: Harjenschi, Mariana. *Ziua bibliotecarului în țară și pe mapamond* // *BiblioPolis* (ziar). – 2001. – Nr. 1. – P. 2; Kulikovski, Lidia. [Mesaj de felicitare cu ocazia Zilei Bibliotecarului din partea președintelui Asociației Bibliotecarilor din RM] // *Gazeta bibliotecarului*: Ed. specială. – 2001. – P. 2; Kulikovski, Lidia. *Ziua bibliotecarului* // *BiblioPolis* (ziar). – 2001. – Nr. 1. – P. 1, 8, 12; Filip, Iulian. *Frumoasă crucea grea* // *BiblioPolis* (ziar). – 2001. – Nr. 1. – P. 1; Țurcanu, Ianoș. *Încă două minuni* [cartea și biblioteca, felicitare cu ocazia zilei bibliotecarului] // *BiblioPolis* (ziar). – 2001. – Nr. 1. – P. 1; Coșeriu, Tatiana. *Bibliotecarul. Comunitatea. Biblioteca* // *BiblioPolis* (ziar). – 2001. – Nr. 1. – P. 7; Kulikovski, Lidia. *Prestigioasă și respectată profesia de bibliotecar...* // *Gazeta bibliotecarului*. – 2001. – 5 oct. – P. 2; Kulikovski, Lidia. *Ziua bibliotecarului* // *Gazeta bibliotecarului*: Ed. specială. – 2001. – 5 oct. – P. 2; *Odă bibliotecarilor...* // *BiblioPolis* (ziar). – 2001. – Nr. 1. – P. 12; Vulpe, Elena. *Ziua Bibliotecarului – o sărbătoare și un punct de reper al existenței noastre spirituale* // *Gazeta bibliotecarului*: Ed. specială. – 2001. – P. 8; Curchi, Lilia. *Zborul înalt al cărțurilor obsedați*: [sărbătoare la Bibl. Municipală de Ziua Bibliotecarului] // *Capitala*. – 2001. – 3 oct. – P. 5.

Dacă la început articolele erau mai mult de tipul – *bibliotecarul călăuză prin lumea cărților; să fii azi bibliotecar înseamnă să fii curajos*, apoi *bibliotecarul călător* (1990-2000) *prin țări după experiență; bibliotecar – profesie creativă; omul cărții*, găsim în 2001 – *respectata și prestigioasă profesie de bibliotecar*. Din 2002 – *bibliotecar intelectual, scriitor, cercetător, bibliotecar laureat*. Tot în această perioadă bibliotecarul și-a făcut loc și în *Calendar Național*.

Din 2003 bibliotecarii ies din paginile puține ale periodicelor profesionale și își promovează profesia în alte, cu mai mare acoperire, ziare și reviste. Anul 2006, unul foarte rodnic în promovarea imaginii bibliotecarului, a înregistrat 40 de articole despre bibliotecarii BM, bibliotecari din alte rețele, bibliotecarii-modele, bibliotecari care au fost... Acest ritm se menține și în următorii ani.

Ilustrez prin câteva exemple doar din revista noastră *BiblioPolis*: *Deține în bibliologia noastră o poziție vădit inconfundabilă* [la aniversarea Nataliei Goian, dr. în pedagogie, conf. univ.]; *El crede într-un Dumnezeu al bibliologiei* [Alexe Rău, dir. Bibl. Naț. a Rep. Moldova]; *Trandafiri pentru Parascovia Onciu* [dir. Bibl. Publice Transilvania]; *Și are nume de cântec...* [la aniversarea Doinei Popa, dir. BJ Octavian Goga, Cluj-Napoca]; *Sfetnic, formator și prieten devotat al bibliotecarilor* [despre Vera Osoianu – director adjunct al Bibliotecii Naționale a Rep. Moldova]; *Un nume înscris în cauza bibliotecară* [la aniversarea dnei Ludmila Corghenci, vicedir. al Bibliotecii ULIM, dir. ȘBM]; *La Bălți, fără complexe provinciale...* [despre E. Harconița, dir. Bibl. Șt. a Univ. de Stat. „A. Russo” din Bălți]; *Hărăzită pentru a munci în slujba cărții* [omagiu adus directorului CAIE Elena Dabija]; *Trăirea prin bibliotecă și carte, pentru bibliotecă și carte* [la aniversarea lui Tătărescu (Bibl. Șt. a Universității Agrare)]; *Zinaida Sochircă – bibliotecarul care a dat contur durabil Bibliotecii ULIM*; *O scriitoare rară, printre cărți rare* [despre Claudia Slutu-Grama]; *O viață dăruită exemplar Bibliotecii și Cărții* [prof. univ. dr. Ion Stoica, Universitatea București]; *Четыре жизни Саппы Шнумальник*; *Standardele Valentinei Turvinenco* [la jubileul șefei Centrului de Carte Germană]; *Elogiu polivalenței în munca de bibliotecar* [despre Claudia Slutu-Grama, bibliotecar, bibliograf, scriitoare]; *Ctitor de biblioteci* [Lidia Kulikovski]; *Își împlinește cu demnitate rostul în bibliologie* [Valeria Matvei]; *Prima acasă, prima la locul*

de muncă [Lidia Sitaru, dir. Bibl. orășenești din Orhei] (2009).

Mulți dintre utilizatori, parteneri spun că astăzi nu mai corespunde numele de bibliotecă instituției care prestează servicii diverse, altfel de servicii decât trebuie să aibă o bibliotecă, iar goana după tehnologii moderne o transformă mai mult într-o anexă a Google-ului și există riscul că va dispărea noțiunea de bibliotecă.

Chiar dacă vom pune pe frontispiciul ei alt nume – de ex., cel de *centru de informare și documentare* sau *mediatecă* – va rămâne instituția cu misiunea ei dintotdeauna – cea de civilizare. Sunt convinsă că biblioteca nu va dispărea, doar va flota în titluri, dar se va întoarce oricum la forma ei inițială. Un exemplu pentru a ilustra această ipoteză. În Roma antică, în anul 4 e.n., funcționau 28 de biblioteci publice. Nu știu, nu cunosc care era populația Romei pe atunci, un lucru îl știu cu siguranță că cea mai mare parte a populației nu știa a citi. Ne întrebăm: de ce ținea Roma atâtea biblioteci publice? Ele aveau rolul de instruire estetică, rol de socializare – veneau la simpozioane, debateri, concursuri de elocință, recitaluri etc. Bibliotecile erau pavoazate foarte elegant, chiar aristocratic, bogat. Holurile, sălile bibliotecilor erau înfrumusețate cu sculpturi, picturi... oamenii veneau să se delecteze, să se socializeze.

Acum, ca niciodată, în acest vârtej al schimbărilor, în această eră a googlizării, omul are nevoie de socializare, de delectare estetică, de exprimare, are nevoie să-l asculte cineva și biblioteca, unicul serviciu public gratuit, este acel loc. Ne întoarcem, deci, la rolul ei de *leac pentru suflet*. Poate vor fi mai puține, dar cu siguranță vor fi ce au fost dintotdeauna.

Maica Tereza spunea undeva: „*Sunt puțini oamenii care pot face lucruri mărețe, dar toți oamenii pot face lucruri mici cu o dragoste imensă.*” Bibliotecarii sunt oamenii care muncesc cu dragoste de carte, de bibliotecă, de utilizator. Ei reușesc, mai ușor

decât alții, să-și dezvolte cele patru tipuri de capacități și inteligențe native (după Stephen R. Covey¹): inteligența mintală – viziunea; inteligența fizică – disciplina; inteligența emoțională – pasiunea; inteligența spirituală – conștiința. Aceste capacități reprezintă în același timp cele mai nobile forme de manifestare și mijloace de exprimare a personalității umane.

Aceste patru cuvinte – **viziune, disciplină, pasiune, conștiință** – constituie întruchiparea a foarte multe caracteristici pe care le regăsim la angajații BM și pe care le utilizez pentru a zugrăvi de fapt, portretul nostru colectiv, trăsăturile care au o influență extremă, cu sau fără știrea lor, asupra imaginii noastre corporative.

Experiența demonstrează că declarațiile privind misiunea instituțională se realizează atunci când se acordă puteri specifice angajaților (la noi, în virtutea structurii, în virtutea sau în baza managementului participativ al BM le au), când există: 1) un număr suficient de oameni (Veruța Osoianu zice că avem prea mulți) care 2) sunt informați foarte bine și 3) interacționează liber, sinergic. La BM se respectă toate aceste condiții...

Dar nu uităm că doar oamenii satisfăcuți și motivați aduc cele mai bune, mai importante contribuții la binele bibliotecii și la binele comun. Biblioteca, aidoma organismului uman (doar din oameni se compune), are aceleași nevoi:

- supraviețuirea – sănătatea profesională, financiară, prosperitatea;
- creșterea și dezvoltarea – majorarea numărului de utilizatori, de programe, facilități, inovarea de produse și servicii, perfecționarea competenței profesionale și instituționale;
- relațiile interumane – sinergie puternică, rețele, parteneriate externe solide,

¹ Covey, Stephen R. *A 8-a treaptă a înțelepciunii. De la eficiență la măreție.* – București: ALLFA, 2006, p. 20-93.

munca în echipe, încrederea, empatia, respectarea și prețuirea oamenilor și a diferențelor dintre ei;

- semnificație, integritate și contribuție – respectarea angajaților, comunitate, societate, aducerea unei contribuții esențiale și profund personale în bibliotecă.

La BM încercăm să motivăm, să socializăm, să remunerăm, să susținem, să încurajăm, să ajutăm bibliotecarii... La BM ne conducem de premisa că fiecare angajat este prețios în sine, doar dezvoltăm, apoi

exploatăm potențialul și capacitatea enormă colectivă, compusă din 364 capacități individuale..., doar amplificăm talentele pe care le au, ca să se descătușeze și să potențeze atributele personale – viziune, disciplină, pasiune, conștiință.

BM recunoaște valoarea și potențialul bibliotecarilor ei. Speranța mea sinceră este să găsim ieșire, să ne afirmăm și în aceste condiții vitrege, chiar dacă suntem în criză, într-o situație financiară îngrozitoare.

Suntem convinși că nu există măreție organizațională fără măreție personală.

PUBLICITATEA, UN MIJLOC EFICIENT DE IMPLICARE PROMOȚIONALĂ

*Genoveva SCOBIOALĂ,
manager, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Confruntate cu un mediu informațional în continuă dezvoltare și cu o concurență puternică, bibliotecile sunt obligate să apeleze la instrumente moderne de marketing, care să le promoveze serviciile și produsele. Acestea constituie un suport real pentru dezvoltarea comunicării și creșterea transparenței în activitatea lor cotidiană.

Publicitatea include diverse acțiuni de promovare a produselor informaționale și a serviciilor oferite de bibliotecă prin intermediul unor mesaje, relatări, comunicări convingătoare, asigurând o amplă și variată informare a publicului.

Bibliotecile recurg la publicitate pentru a transmite utilizatorilor și nonutilizatorilor mesaje privind activitatea lor, produsele și serviciile oferite, modul lor de comportament. Ea este necesară mai ales în condițiile când concurența informațională reușește o penetrare semnificativă în întreaga comunitate, impunându-ne remodernizări, inovații și invenții, chiar dacă asemenea acțiuni necesită eforturi apreciabile.

Capacitatea de a răspunde provocărilor pieței prin diversificarea continuă a gamei sortimentale, accelerarea ritmului de implementare a facilităților și evoluția cantitativă și calitativă a ofertei, inclusiv prin modificarea corespunzătoare a mesajului publicitar, constituie atuul pe care o bibliotecă îl poate utiliza.

Aptitudinea de a utiliza optim publicitatea în scopul creșterii numărului de utilizatori este condiționată de capacitatea de a percepe necesitățile reale, de a identifica în mod corect tendințele, preferințele, interesul pentru un produs sau un serviciu.

BM „B.P. Hasdeu” simte și ea presiunea pieței concurențiale și tocmai de aceea utilizează orice modalitate de a se face cunoscută, de a accentua cine este și ce oferă, pentru cine este utilă etc. Asociată cu alte instrumente de promovare, publicitatea în aceste condiții nu este doar necesară, dar și esențială.

Mesajul ei – interesant, credibil, comprehensibil, structurat și prezentat printr-o modalitate grafică aparte, specific fiecărei

filiale – se materializează printr-o varietate de forme și metode, pentru a atrage atenția asupra ofertei, a declanșa interesul, dorința și a-l determina pe utilizator să le folosească. Prin asemenea comunicări cu utilizatorii reali și potențiali, BM îi convinge asupra calității și diversității ofertelor, le stimulează dorințele în legătură cu produsul promovat, iar reacția lor, sporirea numărului este dovada că mesajul a fost receptat, bine înțeles, că este util și eficient. Întrebarea pe care ne-o punem înainte de a formula un mesaj publicitar este: *Cu ce-i pot fi de folos utilizatorului?* Și dacă accentul îl plasăm pe ceva inedit, memorabil, captivant, impactul este pe potrivă, el dă un contur aparte mesajului informațional.

Acțiunile de publicitate sunt antrenate pentru a dialoga cu un public larg, când informația poartă un caracter general și ar putea interesa o categorie diversă de utilizatori sau este pentru segmente bine determinate: persoanele dezavantajate ori cu predilecții specifice – doritori de informații în limbi străine, ai e-conținuturilor ș.a.

Raportată la condițiile unei piețe neomogene, publicitatea se folosește diferențiat, potrivit și conținutul la specificul filialei și al comunității în care activează.

Indiferent de adresabilitate, de modalitatea practică adoptată, mesajul se conformează unor cerințe specifice, importante pentru reușita lui: *exactitate, veridicitate, credibilitate, claritate*, dar care să atragă atenția, să declanșeze interesul, dorința, să-l determine pe cel interesat să utilizeze serviciile noastre.

Multitudinea de forme, cheltuielile materiale suportabile pentru o bibliotecă (or, publicitatea, implică și mari eforturi intelectuale), aria de cuprindere vastă – toate urmăresc un singur scop: asigurarea informării publicului despre activitatea bibliotecii, precum și menținerea fidelității lui față de oferta propusă. Finalitatea acțiunilor publicitare rezidă în a facilita extinderea informației pe mai multe segmente de utilizatori și crearea

unei imagini favorabile a instituției bibliotecare și a serviciilor oferite.

Important este că fiecare instrument de publicitate să conțină elemente de identificare a BM. Chiar dacă nu toate filialele noastre au un *logo* sau o *emblemă* proprie (excepție fac „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Târgu-Mureș”, „Târgoviște”, BPD) care permit o mai bună percepție și o memorizare instantanee, ele folosesc însemnele BM, or, acestea demonstrează apartenența lor la o bibliotecă de tip rețea, coordonatoare, așa cum este Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. În toate acțiunile, însă, primează *sloganurile* ingenioase, modul inovativ de prezentare și convingere, calitatea grafică.

În bibliotecile noastre adaptăm cele mai eficiente, dar și cele mai puțin costisitoare forme de publicitate. Formele concrete de realizare cel mai des folosite sunt *afișele, posterele, foile volante, fluturașii, semnele de carte*. Unele sunt mai mult de uz intern, altele au o arie de cuprindere mai largă, dar necesită eforturi la distribuire, fie în cutii poștale, fie în locuri mai aglomerate, cum ar fi oficiile poștale, piețele agricole, cinematografele etc. Drept distribuitori

deseori sunt antrenați înșiși bibliotecarii, iar mai de curând – și voluntarii. Avantajul în acest caz este acela că mesajul are șansa să ajungă direct la un eventual utilizator și să nu fie uitat pe un panou publicitar din bibliotecă sau într-un colț de ziar. Totodată, însă, ne asumăm și un mare risc – aceste materiale publicitare sunt primul contact cu potențialii utilizatori și atât conținutul lor, cât și prezentarea grafică le vor forma o primă imagine despre instituția noastră. Iar dacă i-am convins că prestăm ceea de ce au tocmai nevoie, nu vor ezita și vor veni. Un rol important în acest caz (și nu numai) pentru imaginea instituțională o are *firma* bibliotecii – inscripție de o anumită formă, dimensiune, culoare specifică instituției. Or, majoritatea filialelor BM nu au sedii separate, fiind situate în blocuri de locuit, deci necesită o semnalare vizibilă și atractivă.

Alte elemente de comunicare cu utilizatorul care reflectă o prezentare integrală și convingătoare despre bibliotecă și activitatea ei sunt *pliantele, prospectele, ghidurile*. Având un volum mai mare, ele sunt însoțite de fotografii, care completează textul, amplifică ideile și sensibilizează atenția. În niciun caz nu putem vorbi despre manipularea utilizatorului (aceasta se întâmplă prin vechea noțiune de „propagandă”), din simplul motiv că pentru a informa opinia publică și a o forma se insistă mai mult pe convingere.

Cu anumite ocazii, însă – de ex., la aniversări – biblioteca a ieșit din rutină și a utilizat cu succes *panouri stradale*, precum și *publicitatea în și pe mijloacele de transport* (troleibuze), care parcurg zona din preajma mai multor filiale. O altă modalitate de largă rezonanță o constituie *plururile poștale* cu imagini ale Sediului Central și ale filialelor, cum este cazul Bibliotecii „Alba Iulia”. Avantajul lor constă în aria geografică de răspândire a mesajului, la care în ultimii ani s-a raliat un mediu mai nou și mai rapid de realizare a schimbului de in-

formații – pagina WEB. Astfel și BM se implică în procesul de globalizare a societății informaționale bazată pe internet.

Modalitățile de accesare a informației în acest cyberspațiu sunt diverse și înglobează avantajele celorlalte mijloace de transmitere a informației – accesibilitate, rapiditate, confort, utilitate. Acest nou mediu, grație mai multor accesorii (imagine, culoare, sunet), „însuflețește” și consolidează mesajul, întregindu-i efectul.

Publicitatea virtuală oferă oportunitatea feed-backului, sugestiile utilizatorilor contribuind la îmbunătățirea activității și racordarea serviciilor la necesitățile lor. De o popularitate deosebită se bucură recențele *press-release* (comunicate de presă) de pe *homepage*, care relatează fapte și puncte de vedere semnificative unei numeroase audiențe.

Pentru a evita confuziile, a nu diminua eficiența acțiunilor publicitare, bibliotecarii sunt destul de creativi, inovativi în definirea cu exactitate a valorii produselor, importanței lor, dar mai ales a destinației – pentru a fi cât mai eficientă publicitatea trebuie să se adreseze unui public țintă (copii, adulți, persoane de vârstă a treia, persoane dezavantajate etc.).

În scopul de a obține un nivel maxim de comunicare, pentru transmiterea simultană a mesajului, BM sincronizează publicitatea cu relațiile publice, care au și ele funcția de popularizare, de transmitere a informației pentru a captiva publicul și a pune în evidență biblioteca și produsul. Predomină o idee preconcepută precum că publicitatea popularizează un produs, iar instituția se promovează prin acțiuni de relații publice. Interferența este destul de mare și nu credem că putem delimita aceste forme, ambele sunt la fel de necesare și de importante pentru buna desfășurare a activității bibliotecii. Fiind atât de înrudite, ele se realizează prin aceleași metode și practici specifice, comune procesului de comunicare. Vom aminti aici relația BM cu

mass-media, care constituie un suport serios de întreținere a imaginii, dar și un mod de promovare, capabil să conducă la optimizarea poziției BM în peisajul cultural al comunității chișinăuene și peste hotarele ei. Radioul, TV, presa scrisă reflectă permanent evenimentele de importanță publică din biblioteci, relațiile de colaborare, lucrările elaborate și editate, serviciile prestate. BM întreține relații cordiale cu instituțiile media în baza încrederii reciproce, ținând cont că ea formează opinia publică și are o atitudine respectuoasă față de ele. În paginile ziarelor și revistelor foarte dese întâlnești materiale despre activități cognitive, culturale, sociale organizate de BM și de filialele ei, iar forma tipărită a lor are unele avantaje – mai mult timp pentru cugetare și decizie, șanse mai mari de filtrare a mesajelor publicitare, or, „*verba volant, scripta manent*”. Găzduită de ediții generale, de publicații de specialitate sau exprese (*Pagini auri*, *Chef*), BM este prezentă în toate, făcând, astfel, contur în conceptul general de publicitate.

Un randament admirabil la BM îl are publicitatea prin revista de specialitate *BiblioPolis*. Prin intermediul ei se exteriorizează faptele, gândurile, experiențele, atitudinile, în primul rând ale bibliotecarilor din rețeaua BM, se pune în valoare profesionalismul lor, precum și al altor colegi de breaslă. Astfel se dialoghează nu numai cu specialiștii în domeniu, dar și cu utilizatorii, asigurând transparența activității bibliotecii. Chiar dacă revista nu conține materiale pur informaționale, rolul ei în gama activităților publicitare este mare, iar noul mediu electronic este un mijloc sigur și real de diseminare mai rapidă a informației.

Un gen special de publicitate practică de BM este cea inscripționată, care utilizează drept purtători de informație semne și inscripționări pe diferite suporturi: *agende, pixuri, calendare de buzunar, brelocuri, insigne, tricouri, pungă, șepci ba-*

seball etc. Principala lor menire este de a le aminti de instituția noastră și de oferta ei celor „norocoși”, care s-au dovedit a fi mai activi, mai devotați, mai fideli, generând familiaritate între utilizatori și bibliotecă și creându-le impresia că fac parte dintr-un număr de „aleși”. Nu suntem de acord cu părerea unora, care cred că această formă nu contribuie la creșterea numărului de utilizatori. Unele obiecte pot fi dăruite prietenilor, altele – utilizate în viața cotidiană, astfel mesajul dat ajunge lesne și la nonutilizatori.

Indiferent de metodele utilizate, în funcție de obiectivele urmărite, publicitatea poate fi grupată după mesaj (*de produs* sau *serviciu și instituțională*) și după scop: *informativă* (despre existența, caracteristicile și facilitățile noilor produse și servicii), *persuasivă* (de convingere), *de notorietate* (imaginea și renumele bibliotecii), *de reamintire* (a avantajelor, a calității, a locului de distribuție). Dar care sunt obiectivele urmărite? Să avizeze utilizatorii, să stimuleze cererea, să instaureze în rândurile lor o atitudine favorabilă și de atașament față de bibliotecă și de serviciile ei; să revigoreze lectura și să sporească interesul față de programele de informare, de divertisment, de instruire; să conștientizeze rolul cărții în formare și educare; să semnaleze îmbunătățirile și facilitățile oferite.

Cerințele și particularitățile menționate mai sus urmează a fi cunoscute și respectate de către toți bibliotecarii implicați în conceperea și realizarea materialelor publicitare.

Prin aceste mijloace promoționale puternice, flexibile și creative, BM își consolidează imaginea (cu atât mai mult în *Anul național al imaginii bibliotecii publice în comunitate*) și notorietatea, stabilindu-și identitatea publică și comunitară. Publicitatea este un catalizator care permite utilizatorului să opteze pentru bibliotecă cu cea mai largă gamă de servicii, oferind cele mai avantajoase facilități.

IMAGINEA BIBLIOTECII SE CONSOLIDEAZĂ PRIN RELAȚIILE DE PARTENERIAT

Elena CEBOTARI,
director BP „Liviu Rebreanu”

În condițiile actuale, relațiile de colaborare sunt pilonii de bază care contribuie la crearea unei imagini sigure întru prosperarea instituției, oricare ar fi profilul ei. Bibliotecile se înscriu în primul rând în această categorie. Dacă ar fi să parafrazăm un cunoscut proverb popular în contextul celor enunțate, am putea afirma: spune-mi ce parteneri de colaborare ai, ca să-ți spun cine ești.

Biblioteca Publică *Liviu Rebreanu* a apărut relativ nu demult pe harta culturală a capitalei, grație unui contract de excepție între Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud, sprijinită de Consiliul Județean, și Biblioteca Municipală *B.P. Hasdeu*, cu susținerea Direcției Cultură a Primăriei mun. Chișinău. În doar un an și jumătate instituția noastră s-a afirmat cu realizări frumoase în domeniul colaborării și a parteneriatului în spațiul comunității, devenind un centru informațional, formativ și cultural atractiv. Lucrul acesta a fost posibil datorită suportului de carte și tehnic pus la dispoziție cu generozitate de partenerii din România.

Donația oferită de Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud constituie 3 887 de volume și alte documente, editate în special în ultimii ani, la care se adaugă încă o mie de exemplare primite la prima aniversare a bibliotecii. Sunt cărți ce au apărut la edituri prestigioase cum ar fi: *Polirom*, *RAO Internațional*, *Humanitas*, *Nemira*, *Leda* ș.a., care corespund într-un total necesităților la zi ale utilizatorilor noștri.

Structura donației, bogată în ediții de referință și diverse serii socioumane, unice prin prezența lor în fondul bibliotecii, au făcut-o să fie necesară și solicitată nu doar

de utilizatorii din cartier, comunitate, dar și din întreaga țară. Argumente în favoarea celor spuse vom prezenta în continuare.

Un compartiment aparte în colecțiile noastre îl ocupă literatura în limba franceză, inclusiv materialele despre Franța. Vom menționa doar unele titluri: *La France*, în 12 volume, care reflectă pe larg geografia acestei țări, *Histoire de la France et les Français*, în 4 volume, *Dicționarul literaturii franceze*, în 8 volume, *La nature*, în 20 de volume, *Grand Larousse Junior*, în 10 volume etc. La acestea se adaugă un număr considerabil de titluri pentru studiul și utilizarea limbii franceze. De un interes sporit se bucură operele complete în original ale marilor clasici francezi: G. de Maupassant, Molière, H. de Balzac, G. Flaubert, Ch. Baudelaire, Voltaire, Zola etc.

Anume această colecție, în virtutea relațiilor de colaborare cu Institutul de Științe ale Educației, și-a găsit utilizatorul potrivit în persoana profesorilor de limba și literatura franceză din întreaga republică, care periodic se află în capitală la cursuri de reciclare. Pentru această categorie de beneficiari biblioteca a organizat zile de informare, prezentări de carte și a oferit spațiu pentru ore de instruire în baza colecției de carte franceză. În perspectivă, conform contractului de colaborare cu Institutul, acest fond de documente va servi ca suport informațional și didactic în procesul de instruire continuă a specialiștilor în domeniu.

Fondul de documentare al bibliotecii ne permite extinderea relațiilor și a spectrului de servicii oferite Institutului de Științe ale Educației prin promovarea și

valorificarea colecțiilor din alte domenii, prioritare fiind științele educației, psihologia, limba și literatura română, care de asemenea sunt mult solicitate. O parte din aceste cărți pot fi găsite doar la noi. La dispoziția utilizatorilor sunt, bunăoară: *Strategii didactice interactive* de Crenguța Lăcrimioara Oprea, *Limba și literatura română* de Alina Croitoru, *Mari teme literare — dicționar antologic de texte* de Florin Șindrilaru și Gh. Crăciun, *Dicționar de texte literare* de Ana și Mircea Petean, *Ocolul lumii în 50 de jocuri creative*, *Teorii ale învățării*, *Modele de instruire* de Sorin Cristea, *Metode de învățământ* de Ioan Cerghit, *Educația și viața cotidiană* de Ioan Jinga, *Management educațional* de Ioan Țoca, *De la pedagogie la științele educației* de Florica Orșan, *Evaluarea în procesul didactic* de Ion T. Radu ș.a.

Parteneriatul cu Institutul de Științe ale Educației nu se limitează doar la aspectul informativ, profesorii care vin la reciclarea profesională și colaboratorii IȘE sunt antrenați în participarea la activitățile culturale organizate de bibliotecă în cadrul priorităților anului. În calitate de exemple

pot servi simpoziioanele *B.P. Hasdeu – spirit enciclopedist*, *D. Cantemir – imaginea superioară a erudiției*, lansarea volumului *Pătărâni folclorice ale românilor sovietici* de dr. hab. V. Cirimpei.

În perioada de referință 11 grupuri de cadre didactice, dintre care patru de profesori de limba franceză, un grup de bibliotecari și șase profesori de limba română au putut să se bucure, într-un fel sau altul, de serviciile Bibliotecii *Liviu Rebreanu*. Pentru bibliotecarii școlari din republică veniți la IȘE, vizitele în instituția noastră au fost mai mult decât o familiarizare sau informare, au fost o practică de real folos pentru activitatea cotidiană. Bibliotecarii au fost plăcut impresionați de calitatea serviciilor pe care le prestăm elevilor din gimnazii și licee. În cadrul celor opt ore practice au fost organizate acțiuni de promovare a imaginii bibliotecii în comunitate: ziua de informare *Resursele infodocumentare despre promovarea imaginii*, la prezentarea cărora au fost antrenate absolventele catedrei Biblioteconomie și Asistență Informațională a USM – Iulia Artemieva, Tatiana Borodatăi, Mariana Iurcu, Cristina Negrea; prezen-

tarea culegerii *Biblioteconomie: studii, cercetări, recenzii, referințe, eseuri, interviuri* de dr. conf. Lidia Kulikovski și producția editorială a Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu.

În același cadru, coordonatorul Centrului de Informare Europeană Savela Starciuc a informat publicul despre Anul 2009 – *Anul European al creativității și inovării*, declarat de UNESCO.

În plan de diversificare, pentru profesorii de limba franceză de la IȘE, recent am organizat o întâlnire cu scriitorul, publicistul și traducătorul Emilian Galaicu-Păun, redactorul-șef al Editurii *Cartier*, unitate care scoate la lumină multe traduceri din literatura franceză. Întâlnirea a început cu prezentarea CD-ului *Enciclopedia Universalis*, varianta electronică a prestigioasei enciclopedii franceze *Universalis*, foarte apreciată în lume, pe care urmează să o primim și în format tradițional.

Participanții la acest eveniment cultural au manifestat un viu interes față de tema abordată: *Efectul catalizator al culturii franceze asupra culturii române*, astfel că s-a produs un amplu dialog francofonizat. La începutul discuțiilor, Em. Galaicu-Păun a prezentat succint activitatea editorială *Cartier*, care, în ciuda dificultăților financiare, reușește să scoată de sub tipar peste 120 de titluri anual, din acestea cărții franceze îi revin aproape douăzeci de procente. Editura își poate permite să atingă un astfel de indice datorită relațiilor de colaborare cu prestigioase edituri din Franța, cum ar fi *Seuil*, *Gallimard*, *PVF* ș.a., în unele cazuri atingându-se nivelul de editare *la zi*, adică la o carte se lucrează concomitent la Chișinău și la Paris, cu apariție dublă în franceză și română. Dintre autorii preferați din care a tradus cu plăcere Em. Galaicu-Păun este Michel Pastoureaux: *Albastru. Istoria unei*

culori, O istorie simbolică a Evului Mediu occidental, Ursul. Istoria unui rege decăzut ș.a. Până în prezent dânsul are traduse deja șapte volume în română din literatura franceză. Editura *Cartier* a preluat practica internațională de lansare a cărților în librării sau chiar la sediul editurii. Domnia sa a mai spus că există o promisiune din partea Ambasadei Franceze în Moldova să faciliteze venirea lui Michel Pastoureaux la Chișinău, făcându-se astfel posibilă o vizită a marelui cărturar și la biblioteca noastră. Întrebat despre traducerea autorilor noștri în Franța, Em. Galaicu-Păun a răspuns profesorilor că în acest sens trebuie depuse eforturi, mai ales că la ora actuală nu sunt mari traducători din limba română în franceză. Totuși, s-a editat o antologie, în care au fost incluși șapte autori basarabeni; s-a mai tradus din opera lui Vasile Romanciuc, Grigore Vieru, Spiridon Vangheli. Profesorii de limba franceză s-au arătat foarte mulțumiți de această întâlnire cu scriitorul și traducătorul Emilian Galaicu-Păun.

Anterior am avut și alte activități cu tematica franceză. În cadrul unei prezentări de carte a colecției *Clasicii literaturii franceze* a participat și profesoara Marie-Claire Buyse de la Școala *Aulnay Sousbois* din Paris.

Mesagerii și sprijinul nostru fidel întru extinderea colaborării cu Institutul de Științe ale Educației sunt: Ștefania Isac, dr. conferențiar, Maria Savin, Elena Volcov, Lilia Găină, Aurel Vatamaniuc, Elisaveta Globa ș.a.

Practica de zi cu zi ne demonstrează că o colaborare fructuoasă cu parteneri din diferite sfere sporește și consolidează imaginea instituției, activitate care se pretează nu numai pentru prezent, dar și pentru viitorul societății.

2009 – ANUL EUROPEAN AL CREATIVITĂȚII ȘI INOVAȚIEI

AGEPI – PROMOTOR AL CREATIVITĂȚII ȘI INOVĂRII

*Dr. conf. universitar Ana SOFRONI,
bibliograf CID PI, AGEPI*

Creativitatea și inovarea încununează munca asiduă a minții și a întregului intelect uman în continuă ascensiune. Evoluția oricărei civilizații se datorează anume noilor descoperiri și noilor inovări în cele mai diverse domenii de activitate.

Pentru a evita paralelismul în procesul creativității și a nu prezenta ca ceva inedit obiectele deja inventate și înregistrate în lume, se pune necesitatea unor căutări informaționale minuțioase, iar în baza rezultatelor obținute pe această cale – o amplă informare a întregului contingent de inventatori, atât a celor cu experiență bogată în ale inovațiilor, cât și a talentelor promițătoare în aspectul vizat.

Unul din obiectivele de bază în activitatea Centrului de Informare și Documentare în domeniul Proprietății Intelectuale (CID PI) al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) îl constituie *contribuția la stimularea procesului de cercetare și inovare în republică*. Pentru realizarea acestui proces se întreprind modernizări tehnologice, se colaborează strâns cu experții Agenției și cu specialiștii diferitor biblioteci: universitare, municipale, specializate. Promovarea informației proprietății intelectuale prin metode complexe asigură extinderea și eficientizarea asistenței

informaționale acordate tuturor categoriilor de utilizatori. Sprijinul care se oferă acestora în momentul oportun le pune la dispoziție nu doar informația de care ei au nevoie, ci îi și încurajează mult și îi face mai insistenți în căutările lor. În asemenea situații factorul psihologic prevalează asupra celui informațional, deoarece dispune persoanele antrenate în căutarea informației la acțiuni ferme, concret orientate și cu manifestări de interes propriu în vederea implementării ideilor creative. Deci, este incontestabil faptul că *creativitatea și măsurile de inovare se pot dezvolta continuu pe un fundal psihologic-informațional bine pronunțat*. Centrele de informare și documentare, bibliotecile specializate, alte instituții ce-și dau concursul la promovarea informației în domeniul proprietății intelectuale au datoria să pună accentul, în activitatea ce o desfășoară, pe importanța factorului psihologic în relațiile cu utilizatorii inventatori și inovatori. Pentru aceasta avem nevoie de cunoștințe profunde în domeniul psihologiei creativității, pe care un bibliotecar poate să le acumuleze și să le îmbogățească în mod sistematic doar pe calea instruirii profesionale continue. Ar fi binevenită în contextul dat introducerea unui curs de specializare în programa de

învățământ la specialitatea „Biblioteconomie și Asistență Informațională”, precum și în alte programe ce țin de perfecționarea specialiștilor-informatori.

Actualmente, 2009 fiind declarat de Uniunea Europeană drept *Anul European al Creativității și Inovării* [1], misiunea CID PI a căpătat o semnificație deosebită. Activitățile informațional-bibliografice prevăzute în cadrul lui pentru anul curent iau amploare, trezind interesul pentru stimularea creativității inventatorilor la promotorii proprietății intelectuale în aspect național. Cititorii pasionați de creativitate vor afla susținere și în bibliotecile de la locul de trai unde, în baza asistenței metodologice din partea CID PI, vor fi organizate diverse manifestări cu genericul *Anul European al Creativității și Inovării*. Deopotrivă cu actualii inventatori, vor beneficia de serviciile respective ale bibliotecilor și inventatorii potențiali, mulți dintre ei fiind la vârsta adolescenței. Este important ca anume aceștia să fie informați cât mai amplu despre descoperirile și inovațiile naționaliștrilor noștri, pentru a le trezi admirația și respectul față de moștenirea intelectuală de care dispunem și a-i face să urmeze cu perseverență exemplul personalităților distinse în sfera invențiilor [4, p. 8].

AGEPI organizează și desfășoară un șir de activități care au scopul de a aprecia creativitatea umană, de a-i încuraja pe utilizatorii proprietății intelectuale în sensul conceperii de noi idei. Astfel, au devenit tradiționale participările Agenției la concursurile și saloanele internaționale de proprietate industrială, în cadrul cărora au loc întâlniri ale inventatorilor cu potențiali utilizatori, se fac prezentări de invenții brevetate și implementate, se creează posibilități de folosire eficientă a resurselor intelectuale [6, p. 51]. Premiarea celor mai valoroase invenții la asemenea manifestări stimulează profund capacitățile creative ale inventatorilor și inovatorilor, care

parcă s-ar pomeni într-o competiție de creativitate ce necesită mobilizarea totală a intelectului tehnic. Cursurile de instruire, seminarele, multe alte manifestări din cadrul saloanelor internaționale îi atrag tot mai mult la participare activă pe cei pasionați de problemele invențiilor.

Un impact pozitiv asupra creativității și inovării îl are *Concursul Invenția anului*, pe care AGEPI îl organizează sistematic în ultimii cinci ani [6, p. 55]. Prin această acțiune se urmărește, mai întâi de toate, popularizarea și susținerea activității inovaționale în republică. O varietate a concursului în cauză este competiția anunțată între cei mai ingenioși elevi-inventatori, nominalizată *Invenția anului creată de un tânăr inventator*. Deși condițiile de participare anunțate din timp sunt destul de ademenitoare, totuși există rezerve vădite în privința activismului de manifestare a tinerelor talente. A-i depista la timp și a-i face pe cei tineri să se antreneze plener în procesul de creativitate în mare măsură ține de competența bibliotecilor, deopotrivă cu alte instituții informaționale înrudite cu ele. În acest sens, evidențiem din nou *importanța colaborării între CID PI și bibliotecile de orice gen*, inclusiv cu cele publice din diverse unități administrativ-teritoriale. Inițiată acum trei ani [5, p. 296], conlucrarea cu bibliotecile universitare, cu bibliotecile publice și cu cele specializate e în deplină desfășurare. Deși există diverse modalități de colaborare, totuși, pe parcursul anului 2009 în activitatea Centrului vor persista activități ce țin de acordarea asistenței metodologice și de contribuirea la completarea colecțiilor bibliotecilor din republică cu documente în domeniul proprietății intelectuale pe calea difuzării publicațiilor AGEPI atât cu caracter legislativ, cât și cu conținut metodic. În presa de specialitate vor fi reflectate rezultatele activității de promovare a informației proprietății intelectuale, precum și manifestă-

rile întru stimularea creativității și inovării conform cerințelor anului tematic, desemnat de către UE.

Totodată, o atenție sporită se va acorda profesionalismului specialiștilor-informatori din teritoriu, măsurilor de instruire continuă a lor în vederea pătrunderii în subtilitățile lucrului cu obiectele de proprietate intelectuală, îndeosebi referitor la invenții. Un subiect aparte la organizarea seminarelor cu scop de instruire, a dialogurilor *la masa rotundă* și a *atelierelor profesionale* l-ar putea constitui aspectul psihologic al procesului de creativitate. Pentru că acțiunea de transformare a posibilului în real, specifică creierului uman, trebuie dirijată în cunoștință de cauză, mizându-se pe rezultate performante în creația tehnică, iar aceasta, în forma sa superioară, se manifestă anume prin fenomenul *invenției* [2, p. 79]. Este importantă, în acest context, și cultivarea la omul creator a unor deprinderi speciale care „să-l descătușeze și să-i dezvolte fantezia”, să-i ajute la învingerea barierelor psihologice în procesul de creație [3, p. 155].

S-ar încadra perfect în programul activităților de instruire continuă și tematica deontologiei bibliotecare. Astfel ar putea fi evitate încălcările de comportament în relațiile cu inventatorii, știindu-se că orice gest de tratare incorectă a lor, de disconsiderare a ideilor pe care ei caută să le materializeze este în defavoarea nu numai a însuși utilizatorului de informație, ci și în detrimentul instituției informaționale de serviciile căreia el beneficiază.

La desfășurarea activităților preconizate CID PI va miza mult pe utilizarea bazelor de date on-line și a celor pe suport electronic din domeniul invențiilor, pe

care le completează sistematic din 34 de oficii și patru organizații internaționale de proprietate intelectuală [6, p. 47]. Serviciile informaționale prestate la nivelul cerințelor zilei cu scopul susținerii activității creative / inovative presupun și un ritm dinamic, fără întreruperi, cu utilizarea mai multor surse de informare. Una din primele condiții pentru desfășurarea activității în asemenea aspect ține de dotarea tehnică a instituției. În cadrul AGEPI, la acest capitol situația e destul de favorabilă și obiectivele stabilite la nivel național sunt întru totul realizabile.

Creativitatea și inovarea, care constituie punctul de reper în activitatea CID PI pe parcursul anului curent, vin să consolideze pozițiile sociale ale instituției în cauză prin contribuirea la îmbogățirea potențialului creativ al societății.

Bibliografie

1. Constantinescu, Nicolae. *Anul European al Creativității și Inovării* // kosson.lx.ro/content/view/224/53.
2. Belous, Vitalie. *Valorificarea potențialului superdotaților* / Vitalie Belous, Boris Plahneanu, Gheorghe Doncean. – Iași: Performantica, 2001. – 212 p.
3. Dulgheru, Valeriu. *Manual de creativitate* / Valeriu Dulgheru, Lorin Cantemir, Maria Carcea. – Chișinău: Tehnica-Info, 2000. – 254 p.
4. *Inventatori români* / Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci; Asociația Generală a Inginerilor din România. – București: Editura OSIM; Editura AGIR, 1999. – 170 p.
5. Racu, Petru. *Asistența informațională în domeniul proprietății intelectuale la o nouă etapă* / Petru Racu, Ana Sofroni, Olga Labutina // *Lecturi AGEPI*. – Chișinău: AGEPI, 2008. – P. 295-297.
6. *Raport anual 2007* = Annual Report = Годовой отчет / Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. – Chișinău: AGEPI, 2008. – 140 p.

MIHAI EMINESCU, POETUL VISĂTOR

Elena DABIJA,
director CAIE

„Vraja cuvântului în versurile sale
muzicale mă îmbată și mă farmecă
din nou prin felul **visător** al acestui om.”

Mite Kremnitz

Întreaga lirică eminesciană este prin excelență un spațiu al **visului** și al armoniei.

Visul, viață a vieții poetului, era principiul vital al existenței, stea călăuzitoare și fertilizator al sufletului. Însuși poetul se autocalifică drept „un **visător**”: „O minte **visătoare** pe-un suflet tremurând, / Un creier plin de **visuri** pe-o inimă de rând” (O, stingă-se a vieții); altă dată afirmând: „Zadarnica mea minte de **visuri** e o schele” (Pierdut în suferință) ș.a.

Pentru Eminescu **visele** reprezintă un mod de cunoaștere și un model de creativitate, sunt o formă de refugiu și un mijloc de reanimare, desemnează un univers de farmec, frumusețe și bine.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în studiul *Eminescu și visul*¹ menționează: „La un poet de înălțimea lui Eminescu, **visul** cu multiplele-i modalități, precum și ilustrarea lui într-o ordine artistică, se cad urmărite nu în chip gratuit, ci în scopul apropiării noastre pioase, cu un pas mai înainte de vastul ambițios al unei gândiri poetice de geniu întregite și trădate și de întinderea și de calitatea **visului** intrat în operă”.

De asemenea, cercetătoarea descoperă apariția **visului** în diferite perioade ale vieții, respectiv, în diferite etape ale operei eminesciene.

În poeziile din tinerețe, din perioada 1866-1869, pentru poet **vis** înseamnă **visul** ca atare: „dulci **vise** de amor”, „**vise** dalbe” (Ondina), „dulce **vis**” (Când privești oglinda mării), „**vise** d-aur” (Phylosophia copilei), „sublime **visări**” (Când), „abis de nour și de **vis**” (Viața mea fu ziuă), „**visele** amare” (Unda spumă), „**visuri** sece” (Prin nopți tăcute), „tandre **visări**” (O călărire în zori), „în **visuri** fericite” (Din străinătate), „cu-a ei **vise** de amor, ca un **vis** de tainic dor” (Misterele nopții), „ca **visul** e cântarea” (La Heliade), „ca **visul** ce se-mbină ... cu o rază” (La o artistă) etc.

Visul înseamnă aspirație sau reprezentare: „**visările** junei”, „**visări** de-un ideal” (Din străinătate), „**vise** de mărire” (Amorul unei marmure).

În poezia *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*, cuvântul **vis** e menit să întărească puterea sentimentului național: „**vis** de vitejie, fală de mândrie”.

Cei mai reprezentativi eroi ai operei sunt niște **visători**: Dionis, Călugărul, Mușșanu, Feciorul de împărat, Miron, Cavalierul din *Diamantul Nordului*, Maio, Arbore, Ștefăniță, Arald, Dascălul din *Scrisoarea I*, Teo, Cătălina, Miron, Fata din grădina de aur, Fata din *Călin*, file din *poveste*, Ileana Cosânzeana, Ieronim, Toma Nour, Ion, Făt-Frumos etc. Nu numai eroul liric ori iubita **visează**, ci și ființele, obiectele, elementele sunt apte de a trăi și a se înveșmânta în dimensiunea **visului**: „al mării **vis** rebel” (Cine-i); **visul** lebedei ori al luncii „cum lebăda viața ei toată **visează** un cântec divin”, „cum galbena luncă **visează** o iarnă întregă de-un cânt” (La o artistă); colibe

¹ Dumitrescu-Bușulenga, Zoe. *Mihai Eminescu – creație și cultură*. – București: Editura Doina, 2000. – P. 57.

satului natal respiră „**visări** misterioase” (*Din străinătate*) „cărțile **visează**” (*Geniu pustiu*) etc.

Prin anii 1869-1870 pentru Eminescu **visele** devin tot mai mult o amintire a vârstei de aur sau a cerului și singura punte de întoarcere într-acolo. În poezia *Amicului F.I.*, poetul, sumbru și pustiit, tânjește după trecut:

„**Visuri** trecute, uscate flori,
Ce-ați fost viața vieții mele
Când vă urmam eu, căzânde stele
Cum ochiul urmă un meteor.”

Observăm efectul pierderii **visului**, exprimat în valorile veștejerii, căderii, înghețării și uitării: dinspre trecut spre prezent, dinspre cer spre pământ, dinspre vară spre toamnă, dinspre tinerețe înspre senectute, dinspre plenitudine înspre secătuire.

Adeesea **visul** se confundă cu o stare de reverie adâncă, naturală sau viață, în care se poate fantaza liber: „Îmi închisei ochii pentru ca să **visez** în libertate” (*Geniu pustiu*).

După anul 1870 vedem amprenta **visului**-iluzie: „Viața-i o boltă de **vise** rebele” sau „**vise**-ntrupate gonind după **vise**, pân’ dau în morminte ce-așteaptă deschise”, sau „Decât un **vis** sarbăd, mai bine nimic” (*Mortua est!*), sau „Să învie în deșerturi șir de **visuri** ce te mint!”, „Sufletul se-mbată-n **visuri** care alunecă în zbor...” (*Egiptul*).

Visul se referă la trecut și atunci capătă semnificația de viziune: în *Epigonii*, *Venere și Madonă* sau în *Memento mori*: „Căci gândurile-s fantome când viața este **vis**” etc.

Visul este instrumentul de cunoaștere, care oferă puțință mișcării fără obstacole într-o explorare fără sfârșit: pustia **visa** cetăți, moartea **visează** viața („Ca **vis** al morții eterne e viața lumii-ntregi” – *Împărat și proletar*); nimicnicia **visează** viața universului („Căci e **vis** al neființei universul cel himeric” – *Scrisoarea I*); negura **visează** lumină; luna este „copila cea de aur, **visul** negurii eterne” (*Scrisoarea IV*); gândul lumii

ca vis („Lumea e **vis** – în fapt lumea este **visul** sufletului nostru” – *Sărmanul Dionis*).

După anii 1873-1874 **visul** se edifică în universul de basm și dă lumii o dulceață și un farmec rar. A se vedea, în acest sens, poemele *Sara pe deal*, *Povestea codrului*, *Călin, file din poveste*, *Dorița*:

„Vom **visa** un **vis** ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vânt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.”

Cel mai expresiv dintre toate **visele** cuprinse în creația „perioadei veroniene” este cel din *Povestea codrului*, în care **visul** eroilor redeveniți copii se întâlnește cu „**visul** codrului de fagi”.

Grafică de Vasile Pintea

Grafică de Teodor Buzu

Mai toate **visele** și **visurile** sunt dominate de prezența femininului: *Odin și Poetul, Sărmanul Dionis, Mureșanu, Luceafărul*. În *Basmul ce i l-aș spune ei* poetul rememorează un **vis** de iubire:

„Te vedeam cu a mea minte;
Și acum când te-am găsit
Pare-mi că-mi aduc aminte
Cum că-n vremi de mai nainte
Te-am văzut și te-am iubit...”

În perioada ieșeană, 1874-1877, observăm la poet bucuria, dar și dezamăgirea dragostei veroniene: „Le simțim ca-n **vis** pe toate” – *Scrisoarea I*. Universul exterior se goleşte, anotimpul răcelii, desfrunzirii, al morții, se instalează pretutindeni: *De câte ori, iubito; Și dacă...; Sonete; Peste vârfuri; Glossă; Rugăciunea unui dac*.

În creația poetului întâlnim înfiorare și spaimă: **Vis**, *Mortua est!*, *Luceafărul*, *Când te-am văzut*:

„Ce **vis** ciudat avui, dar **visuri**
Sunt ale somnului făpturi:
A nopții minte le scorește
Le spun a nopții negre guri.

.....
Prin tristul zgomot se arată,
Încet, sub vâl, un chip ca-n somn,
Cu o făclie-n mâna-i slabă –
În albă mantie de domn.

Și ochii mei în cap îngheață
Și spaima-mi seacă glasul meu.
Eu îi rup vâlul de pe față...
Tresar – încremenesc – sunt eu.”

(**Vis**)

Visul exprimă esența aspirațiilor eminesciene și rațiunea interioară a **visătoriei** sale:

„Și toată viața m-am închis
Gonind la idealuri...
Ce s-au ales de-atâta **vis**?
O, valuri, eternelor valuri!”

(*Ce s-au ales din două vieți*)

P.S. – Ce m-a făcut să studiez această mi/temă sau acest simbol eminescian? Sunt o Vărsătoare visătoare. Anume **VISUL**, sau mai bine **VISELE**, fie noaptea, fie ziua, îmi sunt mereu prezente în timpul somnului și de nedespărțit pe parcursul vieții. Astfel, e și un miracol să **visezi** noaptea mai multe **vise...**, să te trezești și să mai fii încă eroina **viselor**, să conștientizezi că este un **vis** și să regreti că este în **vis** și nimic real. Mai mult decât aceasta, unele din **vis** se repetă, le memorizez, altele din ele devin realitate mai târziu. Ele, **visele**, îmi amintesc de persoane dragi mie sau pot chiar la moment să întâlnesc unele din ele etc. Mă simt de minune în această stare de **visătoare** și nu-mi închipui viața fără ele, fără **visele** mele...

B.P. HASDEU – PREȚUITOR AL DOCUMENTELOR ȘI BIBLIOTECILOR¹

Dr. Adina BERCIU-DRĂGHICESCU,
Catedra de Științele Informării și Documentării,
Facultatea de Litere, Universitatea din București

„Geniu de înspăimântătoare vastitate, B.P. Hasdeu și-a cheltuit puterile sale creatoare cu o nepăsare pe care numai un prinț, un romantic și un erou ca el și-o poate îngădui. Din tot ce ar fi putut crea, au rămas multe șantiere și foarte puține monumente. Dar planul acestor șantiere sunt suficiente să acorde semnificație istorică unei întregi epoci. Descoperit cel din urmă dintre toate figurile mari ale secolului al XIX-lea, B.P. Hasdeu va fi anevoie de asimilat total de cultura românească” (1). Astfel îl definea, într-una dintre cele mai cuprinzătoare caracterizări, Mircea Eliade. Și într-adevăr, contemporanii au fost copleșiți de forța sa creatoare; au trebuit să treacă mai multe decenii pentru a se putea descoperi toate fațetele creatoare ale acestui *titan* al culturii românești.

Activitatea științifică a lui B.P. Hasdeu a fost considerată *fenomenală*, de domeniul *colosalului*.

Una dintre laturile de predilecție ale activității sale a fost pasiunea pentru documente, pentru izvoare, pasiune care-i va descoperi, încă de la numai 14 ani, vocația pentru istorie și limba româna. Pasiune

și vocație care nu l-au mai părăsit până la moartea sa în 1907 (2).

Munca sa de cercetare a fost precedată permanent de aceea de investigare și depistare de noi și noi surse inedite de informație. Ca în final să reușească să publice cât mai mult din documentele depistate și din lucrările realizate.

A fost permanent stăpânit de o atracție aproape fanatică față de tainele istoriei și a avut un cult deosebit al documentului. Când urma liceul din Chișinău, atunci când a început să iubească izvoarele istorice, nota: „M-am ocupat în primul rând de adunarea materialului pentru istoria țării mele. Cu insistența și stăruința depusă am reușit în curs de doi ani să strâng aproape toate izvoarele tipărite și o mulțime de manuscrise.”

Recunoașterea și aprecierea de către contemporani a activității științifice s-a materializat în numirea sa, pe 15 mai 1876 (prin Decretul nr. 841) în funcția de Director General al Arhivelor Statului din București, instituție pe care a condus-o până la 1 aprilie 1900 (3). A fost un moment extraordinar din viața lui B.P. Hasdeu, după cum a mărturisit ulterior.

În noiembrie 1884 își declara încă o dată pasiunea pentru izvoarele istorice și pentru arhive în mod special: „Jurnalele au publicat că mi-am dat demisia de la Arhivă pentru a rămâne deputat (era ales depu-

¹ Prezentul articol are la bază o comunicare susținută la Simpozionul consacrat comemorării centenarului morții lui B.P. Hasdeu – 1907-2007, organizat la Facultatea de Litere a Universității din București de către Catedra de Științele Informării și Documentării în 10 mai 2007.

tat de Craiova, n.n.). E minciună. De Arhivă nu mă las decât o data cu capul. Măine mă duc la Cameră, fac un discurs și-mi dau demisia din deputat. Dacă Camera va refuza, atunci rămân și deputat și arhivist" (4).

Și aceasta pentru că, spunea B.P. Hasdeu, „cea mai frumoasă misiune a arhivelor este aceea de a înlesni pe bărbații de știință în cercetările lor istorice" (5).

Cercetarea în arhive și biblioteci a fost „rezolvată" prin călătoriile sale de studii întreprinse în anul 1868 când a studiat în aceste instituții la: Viena, Budapesta, München; în Serbia, Boemia, Franța; în 1869 mergea din nou în Serbia; în 1877 se ducea la Belgrad, la Biblioteca Națională a Serbiei, și la Budapesta din nou (6).

Cercetările din arhive și biblioteci erau completate cu fructuoase legături cu oameni de știință și savanți: Stoian Novaković, J. Jireček, N. Ducici, Wilhelm Schmidt, Baudouin de Courtenay, Jan Urban Jarnik și alții.

În 1877 călătorea și investiga bibliotecile și arhivele din Polonia, mai întâi la Dziukov (biblioteca și arhiva conților Tarnowski, unde a depistat 10 000 de cărți rare și manuscrise); apoi la Cracovia (unde a găsit la biblioteca și arhiva Universității: 200 000 de imprimate, 6000 de manuscrise, 9000 monede, corespondența domnilor români cu regii Poloniei etc.). A depistat de asemenea documente în vechea Arhivă Regală a Poloniei. Dorea să le publice.

Din programul hasdean făcea parte pe lângă cercetarea și depistarea de documente și munca de editare a lor și de scriere a istoriei și a studiilor filologice și lingvistice *numai* pe bază de izvoare. „Istoria româna e plină de povești și de lacune: pentru a înregistra unele și a astupa pe celelalte, se cere un studiu bogat pe documente, iară deloc pe compilațiuni, epistole, memorii [...], adică lucruri descrise sub impresiunea evenimentului." Deci ar fi de subliniat această triadă a cercetării științi-

fică în activitatea lui B.P. Hasdeu: depistare – cercetare – editare (documente sau lucrări).

Astfel, una din laturile principale ale activității sale, desfășurată înainte de a fi director al Arhivelor, cu predilecție în perioada directoratului și apoi până la moartea sa a fost aceea de editor de izvoare istorice (adică aceea de arheograf).

În 1864, N. Kretzulescu, ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, cunoscând interesul și pasiunea lui B.P. Hasdeu pentru publicarea documentelor referitoare la trecutul românesc, l-a întrebat dacă primește să se „însărcineze cu redactarea" unui jurnal „în care să se cuprindă documentele relative la istoria românilor". Hasdeu a răspuns afirmativ la solicitare (7). Și în 22 iulie 1864 s-a încheiat un contract între B.P. Hasdeu și minister prin care savantul se „angaja să redacteze revista cu documentele din Arhivele Statului și de aiurea". S-a stabilit și titlul, propus de Hasdeu: *Arhiva Istorică a României*. Primul număr trebuia să apară la 1 august 1864. B.P. Hasdeu primea 2000 lei pentru el, dar și pentru cheltuielile de editare în afară de tipar și de hârtie, care erau suportate de stat.

La 24 august 1864 apărea primul tom care avea scris pe foaia de titlu următoarele: „*Arhiva Istorică a României*, sub auspiciile Ministerului Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice. Colecțiune critică de documente asupra trecutului român înțelegând de la timpii cei mai îndepărtați și până la anul 1800". În *Introducere*, Hasdeu preciza modalitatea de publicare a documentelor. Se publicau după cele mai științifice și moderne (la acea vreme) norme arheografice de editare a documentelor.

Un an mai târziu, în 1865, în *Darea de seamă* a redactorului, Hasdeu comenta caracterul publicației: „Pe lângă caracterul său documental și mai cu seama intern, pe lângă [...] registrele sale, *Arhiva Istorică* mai are meritul de a înfrăți în sine toate epoci-

le istoriei române din toate punctele sale de vedere, încât chiar în acest prim volum, pe circa 200 de pagini lectorul găsește 300 de piese (documente) [...] cuprinzând măcar unul din următoarele aspecte: politic, social, juridic, administrativ, ecleziastic, militar, comercial, topografic, cronologic, limbistic, biografic, heraldic, etnografic, literar, artistic. Știind vreo zece limbi antice și moderne aveam cheile cele mai necesare pentru a înțelege și a alege tot ce poate arunca vreo lumina asupra trecutului român." În paginile revistei cercetătorul găsea materialul adunat, clasat și pus în stare de a fi înțeles. Revista a fost publicată doar doi ani, până în 8 iulie 1866 când „dl ministru titular suspendă editarea Arhivei istorice, bugetul statului nemaiputând să o subvenționeze”.

B.P. Hasdeu a fost nemulțumit și a ținut să facă publică supărarea sa, scriind la sfârșitul tomului II, cu litere mari și negre: „Aci publicațiunea s-a suprimat din ordinul dlui ministru de instrucțiune publică – C.A. Rosetti.”

În anul următor, în aprilie 1867 B.P. Hasdeu s-a zbatut și a obținut reluarea tipării revistei. A fost susținut de M. Kogălniceanu și de profesorul Nicolae Ionescu.

Cu ocazia reluării tipării, B.P. Hasdeu a simțit nevoia unei îmbunătățiri a conținutului revistei, lărgind aria de cuprindere a documentelor. Intenționa să publice și documente referitoare la istoria „românilor de peste Dunăre, macedoromâni, morovlaci, istrieni etc. începând de la împăratul Aurelian și până la anul 1800 [...], precum și referiri despre aceștia ale unor renumiți istorici și lingviști”. Documentele din această serie urmau să fie în limbile: greacă, latină, ebraică, slavă, bulgară, sârbă, engleză, franceză, spaniolă, italiană, germană etc. Fiecare document va fi publicat în textul original, tradus și însoțit de un comentariu și de note”. Seria urma să aibă și un „titlu special: *Arhiva Istorica a*

Românilor de peste Dunăre” și intenționa să publice „documente românești inedite, și tot felul de documente slave, nepublicate încă sau netraduse până acum în limba română”. Ministerul nu a acceptat aceste modificări.

Bucuria lui Hasdeu avea să dureze numai doi ani, fiindcă în februarie 1869 profesorul de istorie Alexandru Crețulescu, noul ministru al instrucțiunii publice, cu tot votul Adunării Deputaților, a suprimat subvenția și astfel publicația *Arhiva Istorica a României* înceta să mai apară, de data aceasta definitiv.

Întristat și nemulțumit, B.P. Hasdeu a trimis totuși ultimele copii pe care le avea pentru volumul pe anul 1869, spre publicare lui C.D. Aricescu, directorul Arhivelor Statului. Deși la început acesta a protestat, până la urmă a acceptat să corecteze colile și să ducă astfel la bun sfârșit lucrarea începută de Hasdeu. În continuare, *Arhiva Istorica* nu a mai apărut, cu toate insistențele chiar și ale lui C.D. Aricescu.

Un alt aspect al activității lui B.P. Hasdeu ca editor de documente și director al revistei *Arhiva Istorica* a fost preocuparea sa de a face cunoscută publicația, atât în țară, cât și în străinătate. Interesul pentru ea era încă viu și în 1877, când Societatea Academică Română – o cerea lui B.P. Hasdeu, director acum al Arhivelor Statului, pentru îmbogățirea Bibliotecii Academiei.

În 1882, Mihai Eminescu aprecia astfel activitatea lui B.P. Hasdeu ca iubitor și editor de izvoare: „Ceea ce dezgroapă prin aceste documente istorice și lingvistice nu sunt doar materialuri de interes arheologic, ci e *România* însăși, e geniul poporului românesc de pe care se înlătură păturile suprapuse de ruine și barbarie” (8). Recunoscându-i lui B.P. Hasdeu rigoarea științifică cu care publica documentele, M. Eminescu scria în continuare: „Fără îndoială, unul din meritele domnului B.P. Hasdeu este de a fi introdus un nou metod

(o nouă metodă, *n.n.*), pozitivist oarecum, în cercetarea istoriei naționale. Întrunind cele două calități ce caracterizează inteligențele geniale: memoria și judecata – cunoscând o sumă de limbi vii, istoria noastră se reconstruiește piatră cu piatră, manifestare uniformă a unui singur geniu național, al geniului poporului românesc.” Iar M. Eminescu era și el bun cunoscător al documentelor, B.P. Hasdeu îl aprecia din acest punct de vedere fiindcă doi ani mai târziu, în 1884, îl recomandă pentru ocuparea postului de arhivist la Direcția Generală a Arhivelor Statului din București, „posedând, scria Hasdeu, cunoștințe foarte serioase în istorie și paleografie română”. Iată așadar, doi giganți ai culturii românești, pasionați cercetători ai trecutului românesc prin prisma documentelor și legați printr-o frumoasă trăsătură comună: patriotismul.

După încetarea publicației *Arhiva Istorică*, Hasdeu a continuat depistarea, cercetarea și publicarea documentelor. Astfel, în publicația sa *Columna lui Traian*, după 1877 au apărut serii întregi de texte vechi românești inedite, sub titlul: *Limba română vorbită între 1560-1600*, material realizat și semnat de B.P. Hasdeu. După 1876 începea să publice documentele depistate de el în arhivele din Serbia și de la Cracovia, pentru care și plătiese copierea.

Apoi mai trebuie amintit că toate lucrările sale au fost scrise pe baza documentelor adunate din țară, în special de la Arhivele Statului sau din străinătate. Reamintim câteva: *Istoria critică a Românilor* (9), apărută în perioada 1872-1874; *Dicționarul Etymologicum Magnum Romaniae*, în 4 volume, 1886-1899; *Cuvente den bătrâni*, *Cronica lui Zilot Românul*. Și toate sunt lucrări de referință înscrise în istoria culturii românești.

Alături de arhive, o atenție deosebită a acordat B.P. Hasdeu bibliotecilor care și ele adăposteau documente și manuscrise

valoroase, dar mai ales cărți vechi, pe care Hasdeu, de asemenea, le considera surse documentare valoroase (10). Încă din primele zile după ce a fost numit director al Arhivelor Statului, a manifestat o preocupare deosebită pentru biblioteca acestei instituții, biblioteca pe care o considera foarte importantă pentru activitatea și prestigiul acesteia. În cei 24 de ani, fondul de carte și organizarea Bibliotecii Arhivelor de la București și a celei de la sucursala arhivelor lași au stat permanent în atenția lui B.P. Hasdeu. A scris zeci de memorii pentru obținerea de fonduri și a cumpărat personal sute de cărți din librăriile europene. Printre acestea se aflau și ediții de documente, coligaturi, elzeviruri, cronici, gramatici, albume de paleografie, lexicoane, atlase. A inițiat și schimbul de publicații, mai ales cu cărțile sale, pentru a aduce la Biblioteca Arhivelor alte cărți valoroase. A realizat acest lucru cu Academia de Științe din Cracovia, cu Societatea de Istorie și Arheologie din Moscova, cu Biblioteca Regală din Copenhaga, cu Biblioteca Universității din Strasbourg. Tot din dragoste pentru document a militat, cât a fost director al Arhivelor, pe lângă multe personalități contemporane, ca să doneze cărți, manuscrise, documente, biblioteci întregi, Arhivelor Naționale. Astfel, în fondul Arhivelor Statului au intrat donații de la: D.G. Pescov, Teodor Codrescu, V.D. Urechia, biblioteca episcopului Dionisie de Buzău ș.a.

Toată această activitate desfășurată de Hasdeu o viață întregă, de valorificare a documentelor și de prețuire a cărților, l-a impresionat în mod deosebit și pe N. Iorga, care a sintetizat-o astfel în 1934, în lucrarea sa celebră *Oameni cari au fost*: „B.P. Hasdeu a dat culegerilor noastre de izvoare *Arhiva Istorică*, cea dintâi carte a slavisticii la români; a strâns în *Cuvente den bătrâni* probe într-ales din vechea limbă, lucru ce nu se mai făcuse de alții; a grăbit

dezvoltarea studiilor istorice, aruncând în circulație, mai ales pentru vremurile vechi, prin *Istoria critică*, o uriașă cantitate de informații noi; a cutezat să vizeze o mare Enciclopedie națională încercată prin *Magnum Etymologicum*. În atâtea ramuri ale științei istorice și filologice, el a fost un deschizător de cale, care, ce e drept, s-a mulțumit adesea să arate numai drumul. Drumul de la căutarea și adunarea documentelor până la publicarea acestora, pentru care trebuia să solicite mereu bani, n-a fost nici ușor, nici simplu.”

Așa l-au perceput contemporanii, așa l-au văzut urmașii, marile personalități ale culturii și științei românești, apreciindu-i aproape în totalitate latura științifică din activitatea sa. Dar el a dorit ca pe piatra sa de mormânt să se scrie numai următoarele cuvinte: „Pe monumentul funebru de la cimitir acolo unde se lasă locul gol pentru epitaful meu, să se scrie: 1838 – anul morții – Bogdan Petriceicu Hasdeu, fiul lui Alexandru, nepotul lui Tadeu, tatăl lui Iuliei, ca fie-sa, ca tatăl său, ca bunicul său, credea cu tărie în solia omenirii, în dreptatea lui Dumnezeu, în nemurirea sufletului. A muncit, a suferit, a iubit, trecut prin încercări și călit prin ispită se ridică zâmbind de unde se pogorâse plângând: la ai săi.”

Scrisa aceste rânduri în 1899. Mai avea de așteptat până la izbăvirea sa încă opt ani.

Note bibliografice

- (1) Eliade, Mircea. *Despre Eminescu și Hasdeu*. – Iași: Junimea, 1987, p. 104.
- (2) Berciu-Drăghicescu, Adina. *B.P. Hasdeu, editor al revistei „Arhiva Istorică a României”*. În: *Caietul seminarului special de științe auxiliare ale istoriei*, vol. III, București, 1992, p. 244.
- (3) Hasdeu, B.P. *Mărturii*. – București, 1993, lucrare întocmită de Lidia Brâncănu, p. 48-49, doc. nr. 2.
- (4) *Ibidem*, doc. nr. 141.
- (5) *Ibidem*, Motto, p. 3; (D. Vatamaniuc, *Eminescu și arhivele*, Revista Arhivelor, 1989, vol. II, nr. 2, p. 209).

(6) Ioan, Eugenia. *Bogdan Petriceicu Hasdeu în arhivele iugoslave*. În: *Caietul seminarului special de științe auxiliare ale istoriei*, 1990, vol. III, p. 258.

(7) Berciu-Drăghicescu, Adina. *Op. cit.*, passim.

(8) Danic, fond Aurelian Sacerdoțeanu, dosar 52b, f. 62.

(9) Brâncănu, Lidia. *Geneza unei lucrări: „Istoria critică a românilor” de către B.P. Hasdeu. Documente de arhivă*. În: *Caietul seminarului special de științe auxiliare ale istoriei*, 1990, vol. III, p. 234-241.

(10) Hasdeu, B.P. *Mărturii. Introducere*, p. 10-11.

Rezumat

Articolul scoate în evidență importanța acordată de B.P. Hasdeu documentelor, în mod special, și bibliotecilor ca instituții care adăposteau manuscrise, izvoare istorice variate, cărți rare ș.a. Sunt menționate instituțiile de arhivă și bibliotecile din Europa unde a cercetat B.P. Hasdeu, precum și lucrările mai importante publicate pe bază de documente istorice. Un loc aparte îl ocupă activitatea lui Hasdeu de editare a documentelor istorice. Concluzia articolului este aceea că B.P. Hasdeu a avut un cult al documentului desfășurând o activitate științifică „fenomenală, de domeniul colosalului”; a fost „un titan al culturii românești”, „un geniu de înspăimântătoare vastitate”.

Cuvinte-cheie: arhivă, bibliotecă, carte, document, filologie, istorie, limbă.

Dr. Adina Berciu-Drăghicescu este profesor universitar la Catedra de Științele Informării și Documentării a Facultății de Litere, titular al cursului de arhivistică și documentaristică. Este preocupată de domenii precum: arhivistică, muzeologie, heraldică, sigilografie, numismatică, vexilologie, miniaturistică.

O CETATE CE SE ZBATE

Ionel CĂPIȚĂ

Orice-am zice, dar când nu cunoști bine drumul spre locul unde vrei să ajungi și cineva îți deschide ochii, te bucuri, nu-i așa? M-am bucurat și eu când, întrebând ba de unul, ba de altul cum aș putea ajunge la Biblioteca publică orășenească, „Petre Ștefănuță” din laloveni, n-au strâns oame-nii din umeri, ci mi-au spus în care direcție să-mi țin pasul și la care colț de stradă să cotesc... Mi-am zis atunci: taci că-i bine la laloveni, dacă pe care îl și întrebi, la nime-reală, știe unde-i biblioteca... M-am mai gândit că localul acestei instituții trebuie să fie un templu oho-ho!, în care activează niște specialiști aleși pe sprânceană, cum mai dă Doamne și în alte biblioteci, profesioniști ce știu a ține relații de milioane cu publicul. Dar, când m-am apropiat de sediul cu pricina, situat la o margine a lalovenilor, ce să văd? O clădire după proiectul sovietic-tip, – pentru grădinițele de copii. Și, colac peste pupăză! mi-a sărit în ochi, mai întâi o aripă, cum aș zice, a acestui edificiu, aripă în ruinare, cu geamurile sparte, ca după un bombardament aviatic, cu acoperișul ca vai de el, întocmai ca o casă părăsită și lăsată de izbeliște...

Când am văzut așa ceva, m-am gândit rău, m-am gândit că cei pe care i-am întrebat unde-i biblioteca raională, m-au păcălit. Și, ca să mă limpezesc într-un fel, m-am oprit locului. M-am uitat în stânga – în dreapta, poate văd pe altcineva, ca să-l întreb încă o dată unde-i biblioteca de care am nevoie. De, mi-am zis, poate n-am înțeles eu bine, unde-i acest templu, mai știi? Și, cum stăteam nici înainte, nici înapoi, am văzut un pâlcc de copii cum vin, așa vin înspre mine. Îi las, totuși, să treacă înainte,

fără să-i întreb ceva. M-a stăpânit gândul: te pui că picii tocmai țin calea spre bibliotecă, și-atunci care alt ghid îți mai trebuie?! N-aveam de ales, – le-am călcat pe urme și, după încă vreo câțiva pași înainte, trecând de aripa părăsită, mi s-a înfățișat și partea cealaltă a clădirii, ce se ține mai altfel pe picioare. Am observat pe un perete, lângă o ușă și firma cu inscripția ce mi-a vorbit convingător că am ajuns unde m-am pornit. Și, cum să nu? Am răsuflet ușurat.

Cu pași siguri, și nu prea, am intrat înăuntru. Aici am aflat o liniște nemaipomenită. Întocmai cum este necesară unei activități într-o astfel de instituție. Însă nu știu de ce, cât am mers de-a lungul coridorului acela, ca de cazarmă, puneam la îndoială că poate fi plină de viață și activitatea acestei instituții. Dar nu mi-a trebuit decât să scap de coridorul acela și să prind a vedea și a înțelege multe lucruri, privite din interior, cum s-ar spune, pe care nici să le bănuiești vreodată dinafara instituției. Nu-i vorbă, și partea aceasta de clădire, în care se află biblioteca, cu toată zestrea ei, necesită reparație... Au fost reparate între timp doar câteva săli, în rest... altele, își mai așteaptă sorocul. Mare însă mi-a fost mirarea că întregul personal de aici e absorbit de activitatea ce o desfășoară, de parcă ar lucra în cele mai performante condiții de muncă. Mai toată ziua și în toată ziua – cu ochii în calculator. După cum o cere situația... Nu în zadar afirmă doamna Larisa Petcu, directorul acestei instituții, că „cel mai mare capital al bibliotecii îl constituie colaboratorii ei, cei 14 specialiști, de un înalt profesionalism, dedați cu trup și suflet profesiei îmbrățișate”.

Aici am aflat că Biblioteca publică orășenească „Petre Țtefănuță”, deschisă acum 60 de ani, are peste 84 mii de cărți. Și încă ceva: biblioteca are două filiale – filiala copii „Spiridon Vangheli”, fondată în anul 1972, cu o colecție de carte de 17 300 exemplare, și filiala „Nicolae Titulescu”, inaugurată în anul 1995, cu un fond de carte de circa 26 mii exemplare. Trebuie de menționat, de asemenea, că în cadrul filialei „Nicolae Titulescu”, la 27 august 2005 a fost inaugurat *Oficiul de carte engleză*, ce deține o colecție de peste 4 200 de cărți. Să zici că nu e bine?!

Tot atunci, în aceeași zi și în același an, 2005, a fost inaugurată Pinacoteca *Nicolae Titulescu*, prin vernisarea expoziției de pictură a domnului Traian Zorzoliu, care a donat bibliotecii 17 tablouri, de o valoare incontestabilă, dedicate celui care a fost și rămâne Nicolae Titulescu. Bucură mult și faptul că Biblioteca Județeană Olt „Ion Minulescu”, din Slatina, a contribuit la deschiderea Pinacotecii cu o donație de 52 obiecte din ceramică oltenească și de artizanat. Toate acestea, luate împreună, sporesc atracția consumatorului de frumos, a utilizatorului de noi valori, de noi cunoștințe.

Să-și mai dorească și alții una ca asta: 49 la sută din locuitorii lalovenilor sunt cititori ai acestei instituții de menire culturală și informațională. Frecvența? Ajunge la cifra de peste 53 mii pe an. La dispoziția fiecăruia stă fondul de carte, de ediții periodice, fiecare are acces la programe educaționale, la Internet și CD-uri, la baza de date „MoldLex” (Legislația Republicii Moldova) etc., etc.

Noi, bibliotecarii, spune doamna Larisa Petcu, prin relații de colaborare cu utilizatorii noștri, prin studii și cercetări, prin organizarea acțiunilor culturale ne-am identificat cu scopurile, cu nivelul de competență al lor, indiferent cum vin ei la bibliotecă – pe cale virtuală sau direct.

Nu degeaba se zice că „biblioteca e o poartă deschisă spre univers. Cine o deschide, devine mai bogat, mai înțelept și mai bun”. În acest scop, cum se vede, nu-și precupețesc nici cunoștințele, nici timpul, nici sănătatea acești „o mână de oameni” de la Biblioteca publică orășenească „Petre Țtefănuță”, pe care toată lumea îi numește simplu și cu drag – bibliotecari.

Mi-e frică, mi-e tare frică de reducerea personalului, cu care tot mai des suntem amenințați, odată cu valul acesta al crizei financiare, spune cu neliniște în glas doamna L. Petcu. Mă doare inima pentru fiecare, căci și așa muncesc sărmanii cu jertfire, pentru o leafă mizeră. Iar o instituție, fără numărul necesar de specialiști, e ca și o roată la căruță, fără numărul de spițe necesare...

Fără doar și poate că e obligatoriu și în continuare ca specialiștii noștri să desfășoare o vastă activitate culturală cu publicul, să dezvolte prodigios relațiile de colaborare, atât în plan intern, cât și extern, cu personalități marcante din republică și de peste hotare, să participe la conferințe, simpozioane, diverse întâlniri, seminare, ateliere de instruire, lansări de carte etc.

Poate oare fi desfășurat cu succes, bunăoară, programul „Zilele Bibliotecii publice „Petre Țtefănuță”, fără a fi antrenați în această activitate profesioniști de excepție? Dar concursuri, expoziții? Desigur că nu, o spune în cunoștință de cauză și nu fără îngrijorare doamna Larisa Petcu, care

din 1977 „mănâncă” această pâine de bibliotecar.

Numai în urma unei colaborări fructuoase, afirmă dumneaei, Biblioteca orășenească „Petre Ștefănuță” s-a putut alege, bunăoară în anul trecut, cu un lot de 1 700 cărți din partea municipiului Bacău. Realizând un proiect sau altul, rămâne în câștig biblioteca, utilizatorul. Doar așa e: cine caută, găsește. E cazul aici să vorbim și de proiectul transfrontalier „Caravana veselă” realizat umăr la umăr cu Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui, scopul căruia a fost facilitarea accesului tinerilor la mijloace instructiv-educative de petrecere a timpului liber, facilitarea accesului bibliotecarilor și a cadrelor didactice la mijloace moderne de stimulare a interesului pentru lectură, asigurarea intensificării schimburilor culturale și interbibliotecare dintre cinci unități administrativ-teritoriale: Vaslui, Leova, Hâncești, Ialoveni, Chișinău.

Știe o lume că Biblioteca publică orășenească „Petre Ștefănuță” din Ialoveni servește și drept centru biblioteconomic pentru toate celelalte biblioteci din raion. Tot aici, în această bibliotecă, își așteaptă vizitatorii și Muzeul „Petre Ștefănuță”, deschis în anul 1993, care dispune la ora actuală de circa 130 de exponate. Vă asigur că face să-i treci pragul, ca să poți afla și mai multe despre marele om de cultură Petre Ștefănuță, născut la Ialoveni, care spunea:

„Unul din criteriile după care se măsoară nivelul cultural al unui popor sau al unei unități sociale este știința de carte.”

Și, precum am putut afla, ajuns la Ialoveni, drumul spre bibliotecă îl cunosc mulți aici. Dar nu și de mai puțini oaspeți de seamă din republică și din afara ei are parte Biblioteca publică orășenească din Ialoveni. Și au la ce-și duce pașii aici. Are cine și au cu ce – cu realizări frumoase sunt întâmpinați oaspeții și utilizatorii acestei instituții. N-ar fi corect, cred eu, să nu-i numesc măcar pe câțiva dintre acei pe care i-am întâlnit aici, care au pus și pun umărul la înfăptuirea unor realizări frumoase, în același rând și la creșterea nivelului de educație ecologică a populației. Am rămas surprins plăcut de competența și sinceritatea cu care mi-au vorbit despre activitatea acestei instituții, atât doamna directoare Larisa Petcu, cât și doamna Valentina Plămădeală, șefa filialei „Nicolae Titulescu”; Lidia Rusu, șefa serviciului Relații cu publicul; bibliotecarele de categorie superioară Anastasia Cazan, căreia începând cu anul 1972 biblioteca i-a devenit o a doua casă; Maria Gânda – albina instituției, după cum a numit-o o colegă de breaslă; tânăra speranță Stela Petcu, fiica doamnei Larisa Petcu, precum și bibliotecara principală a acestui edificiu, Valentina Țurcanu, aleasă doamnă, de o rară inteligență.

Despărțindu-mă de admirabilii colaboratori și plecând din această **Cetate a Cărții**, am rămas în chingile unui singur gând ce mă urmărește: când oare va veni și ziua aceea, ca și acest edificiu, numit de asemenea și **Templul Luminii**, și **Altarul Cunoștințelor**, când va fi să aibă parte de o reparație pe măsură și de un mobilier în rând cu lumea? Doar în anul curent această bibliotecă împlinește o vârstă a maturității – 60 de ani de la fondare! Oare și viitorii oaspeți de onoare trebuie să pătească ceea ce am pățit eu: să dea față în față cu un sediu, rămas ca după un bombardament aviatic?

COLABORARE ÎN AVANTAJUL BENEFICIARILOR

*Liuba ARION,
specialist principal, metodist la DGETS*

Bibliotecile acestui secol grăbit sunt numite „instituții care învață pentru toată viața.” Cunoștințele căpătate într-o instituție de învățământ necesită permanentă actualizare pentru ca tinerii să fie bine informați, performanți în profesia aleasă.

Instruirea continuă a bibliotecarilor include forme și tehnici variate. Expunerea propriei experiențe este un mijloc de autoformare și formare a colegilor, urmărită în cadrul acțiunilor comune ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și bibliotecile școlare ale DGETS.

Anii au cimentat relații de conlucrare în cadrul „Ușilor deschise ale bibliotecilor”, bibliotecarii și profesorii participând la manifestările culturale ale mai multor filiale. Se colaborează frumos în cadrul concursului literar „La izvoarele înțelepciunii”. Mai mulți ani la rând, în luna martie, Biblioteca „Ovidius”, filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, organizează pentru bibliotecarii și elevii din teritoriu un simpozion dedicat scriitorului înaintat pentru acest concurs. Este un fel de evaluare pentru noi toți. Bibliotecarii școlari din sectorul Centru speră că acest simpozion va avea o meritată continuare în timp.

Din punctul de vedere al conlucrării, anul 2009 are un început bun. La 10 februarie Biblioteca „Alba Iulia” a organizat o masă rotundă, la care au participat bibliotecarii filialelor BM „B.P. Hasdeu” și bibliotecarii școlari din teritoriu, cu genericul „Biblioteca publică – biblioteca școlară în susținerea curriculumului școlar”.

Doamna Elena Roșca, directorul acestor filiale ne-a chemat la colaborare spre susținerea elevilor în pregătirea temelor de acasă, am ascultat despre unele reali-

zări ale filialelor Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Bibliotecarii școlari și-au expus opinia privitor la esența subiectului în discuție. În școală, bibliotecarul cunoaște bine curriculumul școlar, deoarece se află în contact direct și permanent cu cadrele didactice, primește și prelucrează setul didactic: manualul, curriculumul la obiecte și ghidul profesorului. În bibliotecile publice lipsește curriculumul școlar și bibliotecarii, firește, cunosc aproximativ cerințele acestuia. Noi primim de la Ministerul Educației și Tineretului câte unu-două exemplare pentru fiecare instituție și nu putem veni în ajutor colegelor noastre de breaslă. Dar în discuții am stabilit că putem furniza și bibliotecilor publice liste „Curriculumul școlar recomandat” pe obiecte și trepte de școlarizare. Pentru moment, am oferit astfel de liste la limba română, treapta gimnazială și liceală, literatura universală pentru clasele liceale. Este deja alcătuită de bibliotecara Svetlana Lungu, Liceul „Nicolae Sulac”, dar trebuie actualizată în baza ultimului curriculum, lista de recomandare pentru clasele primare pe clase și obiecte. Biblioteca Liceului „Mihai Viteazul” urmează să actualizeze lista de recomandare la toate obiectele de studiu „Ce să citim în ajutorul curriculumului școlar în clasele V-VI”.

Sperăm să găsim entuziaști la întocmirea unei astfel de liste pentru clasele VII-IX. E o muncă mare, trebuie consultate toate curriculumurile la obiecte, apoi confrunțate cu colecțiile de carte din biblioteci, ca apoi să fie alcătuite liste de recomandare. Aceasta ar putea fi o temă pentru acasă pentru bibliotecarii școlari care au a confirmat gradul de calificare.

Bibliotecile publice ar putea beneficia din partea bibliotecarilor școlari de subiectele din fiecare curriculum la obiectele de studii și în baza lor să întocmească liste de recomandare pe obiecte, pe treptele de școlaritate. Schimbul de liste între bibliotecile școlare și cele publice din teritoriu, cu studierea lor și semnalarea publicațiilor care sunt în bibliotecă, ar face să fie cunoscute sursele de care dispune biblioteca școlară și sursele pe care beneficiarul le poate găsi în filiala Bibliotecii „B.P. Hasdeu” din apropiere. În final, aceste liste ar putea fi puse la dispoziția elevilor și profesorilor în biblioteca școlară, în sălile de clasă și în filialele BM „B.P. Hasdeu”.

La 10 martie a.c., la Biblioteca Publică „Ovidius” a avut loc Ziua bibliografiei, care a întrunit bibliotecarii din sectorul Centru. Ziua bibliografiei este o activitate de referință, care în ultimii ani a cam fost dată uitării, și e păcat, căci filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au elaborat o serie de biobibliografii, pe care ni le-a prezentat dna Margareta Cebotari. Pentru Ziua bibliografiei au optat și bibliotecarii școlari, care elaborează și utilizează în relațiile cu beneficiarii liste de recomandare a literaturii. A urmat un schimb de experiență la acest capitol. Biblioteca „Ovidius” ne-a pus la dispoziție listele de recomandare a literaturii pentru lărgirea orizontului cultural al beneficiarilor, stimularea interesului pentru cartea de valoare. Au fost formulate propuneri concrete: care subiecte sunt mai solicitate de către cititori și cum să facem mai eficientă conlucrarea noastră spre binele beneficiarilor. Sunt necesare liste de recomandare la următoarele subiecte:

- Medicină și sănătate pentru băieți;
- Medicină și sănătate pentru fete;

- Cunoaște-te pe tine însuși (Schimbările fiziologice și psihologice ale adolescenților);
- Cărțile tinerilor de azi (Literatură contemporană de valoare);
- Tradiții și obiceiuri ale poporului român;
- Ecologia sufletului (Educația moral-spirituală);
- A fi cetățean înseamnă a avea îndatoriri față de Patrie;
- Învăță a iubi din cele mai bune romane de dragoste;
- Operele literare din care putem învăța toleranța.

Bibliotecarii școlari din sectorul Centru utilizează lista de recomandare a bibliotecarei Nina Palaș, de la Colegiul Republican de coregrafie, *Sărbătorile școlare*, în care și-au găsit oglindire toate sărbătorile de la 1 septembrie până la 1 iunie. Elaborarea listelor bibliografice ale acestor sărbători ar reflecta colecțiile Bibliotecii „Ovidius”, ar promova biblioteca în ansamblu, iar noi suntem dispuși a oferi beneficiarilor de la bibliotecile școlare aceste liste în speranța că vom acoperi cerințele neonorate ale cititorilor noștri comuni. Se pare, că o colaborare între bibliotecile publice și cele școlare nu se reduce numai la schimbul de cititori și public la manifestările culturale, ci urmărește obiective de formare reciprocă a bibliotecarilor, de promovare a colecțiilor și bibliotecilor în genere, de creștere a imaginii acestora din urmă în comunitate. Acest lucru se face cu un singur scop: să informăm beneficiarii, să stimulăm interesul pentru lectură, să promovăm cartea de valoare. Sper să realizăm cele începute și să mergem cu succes mai departe.

BIBLIOTECARUL ȘCOLAR – GENERATOR DE VALORI PENTRU TÎNĂRA GENERAȚIE

*Maria TATARU,
Școala nr. 79, Ghidighici*

Motto: „Nivelul culturii generale a nației nu-l poate ridica nimeni cu umărul – timpul și munca umplu neajunsurile.”

M. Eminescu

Arta de a citi nu vine de la sine, ea se formează pe parcursul întregii vieți. Picătură cu picătură, filă cu filă, carte cu carte, ca în cele din urmă să creeze omul, să crească o națiune, să se deștepte un popor și să prospere. Pe bună dreptate, cartea va rămîne pe multă vreme încă principala sursă de informare în procesul instructiv-educativ.

Vorbind de lectura pentru tînăra generație, trebuie să menționăm că mai există încă multe rezerve. E drept, mulți elevi preferă lectura ca modalitate de petrecere a timpului liber. Alții, spre exemplu, petrec patru-cinci ore din timpul liber în fața micului ecran. Ar fi de dorit, desigur, ca din cele trei ore – timp mediu de privit la televizor – măcar o oră să fie destinată lecturii.

Acum cărți nu se publică mai puține decît cu 20-30 de ani în urmă, dar cert e faptul că ele sînt mai scumpe și nu fiecare are posibilitatea de a le procura. Atunci rămîne biblioteca, unde cititorul se poate informa, poate împrumuta cartea necesară sau preferată. În concluzie, elevii dornici de carte, frecventează biblioteca, avînd un interes anume spre lectură.

Și tocmai bibliotecarul, înzestrat cu har de la bunul Dumnezeu, este acel promotor al valorilor spirituale, pentru copiii viitorului.

În Antichitate existau foarte puține biblioteci, dar în ele munceau în sudoarea

frunții cele mai luminate minții ale lumii. În primul rînd, pe seama bibliotecarului era pusă păstrarea acestor bunuri, apoi și răspîndirea valorilor pentru generațiile viitoare, dornice de a studia.

Omul zidit între cărțile vremurilor era un om cu carte, un promotor de valori. Această misiune nobilă de animator al vieții culturale pentru tînăra generație rămîne și astăzi în inimile și pe umerii celor care, zi de zi își aduc contribuția în nobila misiune de a răspîndi Cartea.

Drept dovadă poate servi implicarea cu dăruire și vocație a bibliotecii și bibliotecarului în viața spirituală a școlii.

Se știe că în etapa actuală calculatorul, internetul se implică tot mai mult în viața elevilor și a profesorilor, dar Cartea nu cedează. Cartea a fost, este și va fi. Cartea este expresia umană a culturii, a civilizației, a istoriei. Bibliotecarul rămîne purtătorul de cuvînt între carte și cititor.

Fiecare instituție de învățămînt, adică școală, are în incinta sa o bibliotecă. Mai bogată sau mai modestă, dar principalul e că există. Cu un salariu foarte modest, aici trudesco oameni dedați cu trup și suflet muncii lor nobile.

Deși le este greu, ei nu se plîng. Deși de multe duc lipsă, ei rabdă. Deși mulți nu le ascultă păsul, ei îi cred, îi iartă. Bunătața lor nu are margini.

„Cunutat” cu biblioteca, bibliotecarul îi va rămîne credul o viață. Nu va lua drumul pribegiei după o bucată de pîine mai bună, poate, știind că aici au nevoie de dînsul.

Munca unui bibliotecar din școală se deosebește de munca unui confrate de-al său din biblioteca publică. În primul rînd,

avalanșa de manuale, care e pusă pe umărul lui. Distribuirea, notarea, semnarea, dările de seamă etc., etc. Dar el le trece pe toate. Săptămânile pe obiecte din școală, olimpiadele pe la finele anului, examenele – toate duc spre Țara Cunoștințelor, iar drumul acesta e anevoios. Aici elevii, aflați la frumoasa vîrstă a cunoașterii, găsesc cele mai utile și mai de folos informații.

Biblioteca îi ghidează prin miraculoasa lume a cunoașterii, să poată savura valorile spirituale precum albina strînge nectarul de pe flori. Cartea de pe masă „e scrisă cu vorbă aleasă”, vorba poetului, și în ea vei găsi o vorbă dulce, o povață, un sfat dat în momentul oportun.

În ultimul timp se observă printre elevi o tendință de acumulare a informațiilor scurte și rapide. E mai mult solicitată literatura de referință, din care ei pot lua notițe și informații. E un aspect îmbucurător, dar noi, dorim ca elevul să țină cartea în mînă, s-o răsfoiască, s-o citească atent, cu evlavie să se închine la cel de-a scris-o. În privința aceasta mai au de lucrat și părinții. Să persevereze împreună cu odraslele lor. Să-i pună zilnic și să-i deprindă să muncască, inclusiv prin lecturi.

Punerea în circulație a valorilor spirituale din colecția bibliotecii are ca obiectiv major o suită de acțiuni culturale organizate în parteneriat cu cadrele didactice din instituție. Împreună cu profesoara de limba română, dna Silvia Dabija, am organizat o conferință literară cu participarea scriitoarelor Marcela Mardare și Ada Zaporjanu, unde elevii și-au expus părerea pe marginea cărții *Nelimita iubirii*. Participanții, elevi ai claselor a IX-a, sînt anume la această vîrstă frumoasă și autoarea, dna M. Mardare, cu multă dragoste și finețe le-a atins cele mai sensibile, mai fragile coarde ale inimii, amintindu-și și dînsa de prima iubire.

În cadrul „Eminescianei 2008”, biblioteca, împreună cu profesoarele S. Dabija și N. Doroș, au organizat o masă rotundă cu

participarea autorului D. Mămăligă, la care s-a discutat cartea *Eminescu și Veronica*. Au luat parte și alți profesori de la catedra de limba română. D. Mămăligă și-a împărtășit impresiile de călătorie în România, unde, în calitate de scriitor și cercetător, a mers pe urmele marelui Eminescu.

Lectura tradițională rămîne încă principalul mijloc al cunoașterii conceptuale, dezvoltînd cel mai mult imaginația și creativitatea. În acest sens școala, biblioteca, alte instituții culturale și sociale trebuie să aibă ca obiectiv major lectura tradițională.

Biblioteca reprezintă o punte de legătură în comunicarea din școală și din comunitate.

Ne bucurăm că în bibliotecile noastre școlare se citește mult. Statisticile arată că aproape trei sferturi dintre cititori sînt elevi și studenți.

Cartea unifică și dezvoltă legăturile prietenești și profesionale. Această afirmație o pot exemplifica cu rezultatele ședințelor cenaclului literar „La steaua”, care activează în cadrul bibliotecii.

Ce-i poate atrage pe utilizatori în spațiul bibliotecii în afară de „cetitul cărților”? Oferta tradițională se bazează pe evenimente de genul: lansări de carte, vernisaje, expoziții, conferințe, dispute, mese rotunde, serate literare, simpozioane, întâlniri cu oameni de vază, concursuri, matinee etc.

Toate acestea au rolul de a facilita comunicarea directă dintre elevii școlii, de a asigura dreptul la formarea și libera exprimare a opiniilor, biblioteca venind cu un plus de informație într-un ambient specific.

Cartea rămîne pentru orice popor o mîndrie națională, un refugiu spiritual în istorie, un tărîm al meditației, o capodoperă de mîndrie și îndemn spre cunoaștere, o valoare, o piatră nestemată în cununa veșniciei.

Cred: **Cartea** va supraviețui și va sta în capul mesei și în secolul acesta informatizat.

СОЦИОКУЛЬТУРНАЯ И КУЛЬТУРНО-ДОСУГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ШКОЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ СЕГОДНЯ

*Н. СТРАТИЕВСКАЯ,
библиотекарь школы № 86*

«Если мы не сумели еще в раннем возрасте заложить в сознание наших детей простую мысль о необходимости культуры, не воспитаем тягу к книге, никакие победы в экономике не восполняют этот пробел.»

И.С. Анноева

Социализация – процесс и результат усвоения и активного воспроизводства индивидом социального опыта, осуществляемого в общении и деятельности.

Важнейшим институтом социализации являются семья, образование, библиотека.

Последние годы семья перестает быть очагом социализации детей, родители уехали за границу, оставляя их на родственников.

Ребенок остается один на один с самим собой, чувствует себя ненужным никому, не раскрывает свою душу, не общается со сверстниками, озлобляется. Бывает, что родители просто забывают о детях в поисках путей налаживать свою жизнь.

А те, которые думают о них, считают, что могут выразить свою любовь и заботу путем пересылки денег.

Отсутствие родительской любви, внимания и несмотря на наличие денег заставляет их искать общение в барах и Интернете, где круг друзей сужается. Игры в Интернете становятся пристрастием и мешают социализации детей.

Библиотека – центр духовной культуры. А детская книга – не просто источник информации, она помогает выработать самостоятельную позицию, сблизиться с ровесниками, научиться выражать свои мысли, читать мысли других людей с помощью книги.

Таких детей нельзя заставлять читать, они возненавидят чтение еще больше! Их нужно приглашать на мероприятия, которые проводятся в библиотеке, заинтересовать их, чтобы пришли и в следующий раз, дать понять, что вам нужна их помощь, привлекать в оформление библиотеки, подготовке к мероприятию, предложить совместно подготовиться к следующему мероприятию и обязательно похвалить устно, письменно перед всеми. Ведь ему так не хватает человеческого тепла и любви.

Формы и методы культурно-досуговой работы библиотеки могут быть традиционные и более современные, но все они должны быть привлекательными, интересными. Книжные выставки самая распространенная форма пропаганды книги. Выставка одного автора, как правило, организуется к юбилеям писателей, но может быть и постоянно действующей, если библиотеке или школе присвоено имя писателя. Конечно, на ней должны быть представлены не только книги писателя, но и материалы о писателе.

Есть в списке детских писателей-юбиларов имена, мимо которых пройти

невозможно. Это история литературы, достойная того, чтобы не быть обойденной вниманием библиотекаря. 17 февраля праздновали столетие Агнии Барто.

В библиотеке действовала книжно-иллюстративная выставка, посвященная жизни и творчеству А. Барто, для читателей младшего возраста (1-4 кл.). Выставка была построена по принципу: растем вместе со стихами поэта. Завершал выставку раздел, посвященный жизни и творчеству А. Барто. Книжная выставка «В поисках приключений» была подготовлена перед зимними каникулами для учащихся 4-6 кл.

Выставка-сказка была предназначена для учащихся начальных классов и поэтому должна быть яркой и красочной. Выставка развивает у детей представление о книге как о художественной ценности и развивает интерес к чтению. Некоторым детям нравится представлять книги, которые они читали, знакомилась. Часто дети слушают сверстников с наибольшим вниманием, чем библиотекаря, поэтому в школьной библиотеке можно проводить коллективные библиографические обзоры. Один участник готовит вступительное слово по теме, три участника представляют по 2 книги, рассказывая что-то интересное, другой участник представляет заключительную часть обзора.

Вот некоторые темы по которым проводились коллективные обзоры: *Восьмое чудо света, Проникая в тайны языка* и т.д.

Конкурсы всегда привлекают ребят. К этим комплексным мероприятиям я готовлюсь скрупулезно и долго, примерно один месяц, но результаты, счастливые лица ребят – наслаждение для библиотекаря. Проводила **конкурс дешифровщиков** (разгадывание ребусов) «Книга в жизни нам помогает», а

также конкурс художников «Книга – друг человека». Во время недели математики в школе был проведен конкурс математиков «С математикой по жизни».

Беседы-диалоги не только знакомят ребят с книгами, но и углубляют знания по определенной теме. Важно дать им возможность высказаться, чтоб они рассказывали, что им уже известно по этой теме. Для этого использовала элементы игр в следующие беседы: *Мир вокруг нас, В кругу друзей, Страна Литературия, Я с книгой открываю мир, Школа вежливых наук.*

В наши дни поэзия почти, что не востребована, но в поэзии душа народа, красота природы, мира. В прикосновении с поэзией человек становится более чувствительным, добрым, нежным. И мы библиотекари проводим **часы поэзии**, посвященные поэтам юбилярам, любимым поэтам, современным поэтам. Вот некоторые: *Если душа родилась крылатой, Времена года.*

Викторины, как и конкурсы, находят тех, которые хотят знать больше, выделяться своими знаниями. Викторины можно проводить в начальной школе, в гимназических классах и даже со старшеклассниками.

Напомню лишь часть из них: *Вспоминай с друзьями сказки, Угадай героев.* Старшеклассникам нравится вступать в споры, доказывать свою правоту. Мы поощряем это, даем возможность им готовиться к взрослой жизни. Тут важно чтоб библиотекарь правильно вел диспут, направляя в нужное русло, давая каждому участнику возможность высказаться. Вот темы проводимых диспутов: *Права и обязанности молодежи, Заменит ли компьютер книгу, Без этой книги невозможно жить, Книги – учат толерантности, Без чтения – нет образования.*

Блиц-опрос форма диалога с читателями, которая близка к анкетированию читателей. Я провожу **блиц-опрос для учащихся, блиц-опрос для родителей «Ребенок и книга» и блиц-опрос для учителей**, чтобы лучше узнать потребности и интересы потребителей.

Большим спросом пользуется альбом отзывов ровесников-читателей «Прочитал, поделись мнениями». В нем использую фотографии и рисунки прочитанных книг. Вместе с читателями составили следующие памятки: *Чтение – вот лучшее учение, Как вести «Дневник чтения».*

Во время **«Недели библиотеки в школе»**, были проведены мероприятия каждый день недели:

понедельник – Защита читательского формуляра (8 кл.);

вторник – Библиотечная ярмарка «В мире интересных книг»;

среда – Бабушкин книжный джем «Мои любимые книги»;

четверг – Акция «Я дарю библиотеке книгу»;

пятница – Смешилки и хохотолки «Смех – это солнце».

Хочется описать **Библиотечную ярмарку** «Благовещение в народных традициях». В зале было написано крупно заголовки и подзаголовки мероприятия. Оформила зал в народном стиле: скатерти, самовары, столы для торговли.

Ход мероприятия:

1) скоморохи созывали народ на ярмарку;

2) народный танец;

3) на столах написано:

- «Поговорки. Загадки. Пословицы»;

- «Народные песни»;

- «Встреча с героями»;

- «Книги – мои друзья»;

- «С песней я дружу...»;

4) проведение покупок.

Каждый стол представляет свой «товар» (номер). Зрители платили аплодисментами, книгами для библиотеки, другими вещами нужными библиотеке.

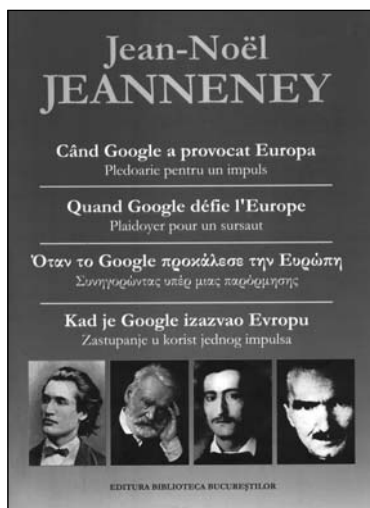
Культурно-досуговая деятельность школьной библиотеки не что иное, как проведение мероприятий с целью организации досуга детей, привлечение их в школьную библиотеку, стимулирование чтения.

CÂND GOOGLE A PROVOCAT EUROPA

Un nou volum ne-a bucurat, de curând apărut la Editura Biblioteca Bucureștilor, la sfârșitul anului 2008 – cunoscută, de toată lumea, lucrare a lui Jean-Noël Jeanneney *Când Google a provocat Europa*.*

Prin bunăvoința Bibliotecii Metropolitane București (BMB) avem posibilitate să citim, în română, lucrarea care a generat atâtea reacții pe întreg mapamondul. Cartea lui Jean-Noël Jeanneney reflectă reacția sa la lansarea, în 14 decembrie 2004, a proiectului *Google Print*. Acest megaproiect, prin comentariile lui J.-N. Jeanneney, era prezent zi de zi pe paginile hebdomadarelor din Franța, preluat de alte țări europene, de SUA, Japonia, China, Brazilia, Chile, Peru etc. Discuțiile au suscitât și interesul politicianilor, al Comisiei Europene și în special al președintelui Franței, pe atunci, Jacques Chirac, care i-a cerut autorului să îmbogățească dosarul și să schițeze o strategie. Astfel, recunoaște autorul, *s-a dezvoltat în Europa, o dezbatere publică despre care, de la bun început [...] se interesau mulți. Prima ediție a acestei mici cărți [...] a contribuit la alimentarea dezbaterii, pune în alertă pentru a pune în acțiune* [p. 17]. Aceste dezbateri au deschis

drumul proiectului *Biblioteca Digitală Europeană*.

Vrând într-un fel să tempereze temerile multora vizavi de *Biblioteca Digitală Europeană*, de impactul ei asupra cărții, bibliotecii și profesunii de bibliotecar, autorul afirmă: *Cartea va supraviețui! Va fi o mare nevoie de bibliotecari! Funcțiile socială și culturală ale bibliotecarilor se vor lărgi în viitor și vor fi încă mai utile pentru public și stimulante pentru ei înșiși* [p. 26].

Autorul este convins că *un pic de digitalizare îndepărtează mediatorii cunoașterii, multă digitalizare trebuie să îi apropie, irezistibil*.

Materialul este structurat în șapte capitole care au, fiecare, câte trei paragrafe:

1. **Un progres minunat** (*Înainte de toate, veselie; Cartea va supraviețui; Bibliotecari și librari: o mare nevoie de ei*);
2. **La riscul pieței** („Mâna invizibilă”; *Cinema și audiovizual, deja; Publicitate zdrobitoare*);
3. **Hiperputerea** (*India, China, lumea arabă, Africa; Europa și curajul de a fi altcineva; Care „tête de gondole”?*);
4. **Constrângerile unui răspuns** (*Cooperative: forță și limite; Banul public; Formatul imagine, formatul text, metadate*);
5. **Un motor european – sau mai multe?** (*Cea mai înaltă aspirație; Google nu este nemuritor; Perenitatea ca obsesie*);
6. **Să organizăm cunoașterea** (*Recolta și ruloul; Dezordinea, pericol absolut; Transparență, suplețe și rigoare*);
7. **Proiect cultural, proiect industrial** (*Ambele sensuri ale unei ambiții; Editorii în mijlocul jocului; Ce structură? Ce buget?*). Din titluri vedem toate problemele

* Jeanneney, Jean-Noël. *Când Google a provocat Europa : pledoarie pentru un impuls* / Jean-Noël Jeanneney ; trad. în lb. română : Jean Yves Conrad, Florin Rotaru ; trad. în lb. greacă : Gheorghina-Gabriela Simigdala ; trad. în lb. sârbă : Simona Berlovan. – București : Biblioteca Bucureștilor, 2008. ISBN 978-973-8369-26-9.

mele generate de Google Print – care pentru unii erau pericole, pentru alții viitorul, cea mai mare provocare de la Gutenberg încoace...

În *Introducere*, intitulată *Cronica unei lupte*, autorul trece în revistă evenimentele și acțiunile generate de lansarea proiectului Google Print, stare caracterizată de el ca șocantă. Șocul genera atunci nu numai autorului, ci și tuturor celor vizați de influența proiectului, două convingeri controversate: una de satisfacție că, în sfârșit, aparent, se concretizează *visul unei deschideri magnifice a bogățiilor cunoștințelor acumulate de-a lungul secolelor spre profitul tuturor, și în primul rând pentru oamenii al căror destin familial, sociologic, geografic i-a privat de un acces ușor la patrimoniul cultural și intelectual al umanității* [p. 14]; și alta de neliniște, pe care o comportă proiectul, adică pericolele pe care le identifică: criteriile de selecție a cărților, resortul cultural și resortul comercial, favorizarea unei sau altei limbi, banii și multe alte probleme. Probleme au fost multe pentru că, recunoaște autorul, *atunci când a fost concepută, nici tehnica, nici mentalitățile nu au fost pregătite să permită succesul unei asemenea oferte* [p. 26].

J.-N. Jeanneney abordează, în cele șapte capitole și subcapitole enumerate mai sus, pentru a înțelege mai bine, atât complexitatea problemelor legate de acest proiect, cât și progresul obținut la nivel european. În concluzia intitulată *O privire mai largă își exprimă convingerea că în căutarea unei ambiții colective*, Europa poate găsi *resortul unui proiect care o va ajuta să pregătească o coeziune politică și să faciliteze o apropiere promptă între țările fondatoare și noii membri ai Uniunii Europene* [p. 67]. Autorul ne asigură că nu este vorba doar de o bună bibliotecă virtuală, ci de lucruri mai profunde ca *ierarhiile viitoare în lume, demnitățile naționale, reprezentările, percepțiile, stereotipurile, prejudecățile și toleranța [...] care lărgesc*

privirea asupra unei provocări primordiale pe măsura curajului nostru [p. 67].

Volumul de 274 de pagini, care cuprinde lucrarea lui J.-N. Jeanneney în patru limbi: română (trad. de Jean Yves Conrad și Florin Rotaru), franceză (originalul), greacă (trad. de Gheorghina-Gabriela Simigdala), sârbă (trad. de Simona Berlovan) este o ediție elegantă, de altfel, ca toate publicațiile editate de Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu”, București.

Cartea lui J.-N. Jeanneney în România, ediția a doua, care cu ocazia traducerii în limba română a fost revăzută, adăugită și actualizată, apare cu prilejul împlinirii a 500 de ani de existență a tiparului pe teritoriul României, în semn de recunoștință față de memoria tuturor înaintașilor care au contribuit la propășirea artei tipografice naționale. *Astăzi, se specifică în Colofon, când întreaga umanitate cunoaște sfârșitul erei marcate de invenția lui Gutenberg și revoluția scrierii în formă electronică a spațiului cibernetic, dar și începutul bibliotecii virtuale, concluziile lui Jean-Noël Jeanneney aduc lumina înțelegerii asupra provocărilor.*

Cartea a fost lansată în cadrul Simpozionului Internațional „Cartea. România. Europa. 500 de ani de la tipărirea primei cărți pe teritoriul României”, organizat de Biblioteca Metropolitană București sub Înaltul Patronaj al Academiei Române și al Patriarhiei Române. Este imprimată într-un tiraj de 500 de exemplare pe hârtie chamois de 100 g/m², din care 25 de exemplare cuprind patru gravuri originale, într-un concept grafic deosebit realizat de Mircea Dumitrescu, autor și al ilustrațiilor din volum.

Felicitări tuturor celor implicați în acest proiect – traducătorilor, tehnoredactorilor, tipografilor și îndeosebi directorului Florin Rotaru, care a căta oară ne demonstrează deschiderea sa europeană, promovarea valorilor naționale în marea cultură comună europeană, dar și atașamentul pentru noi, cei uitați de Europa și de noi înșine...

Dr. Lidia KULIKOVSKI

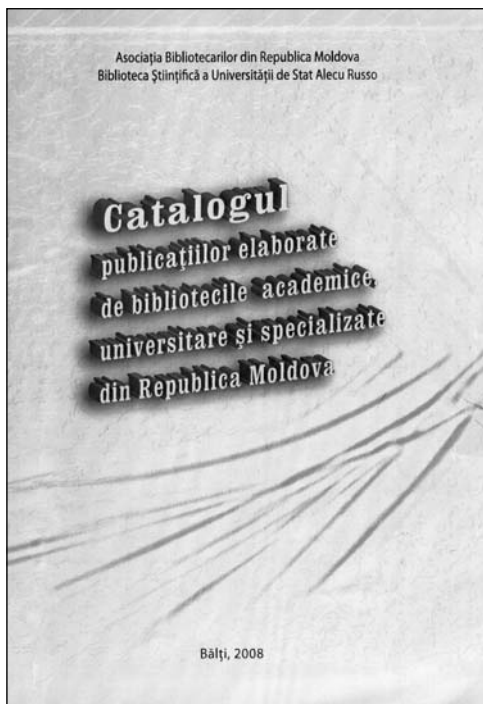
ECOURI BIBLIOGRAFICE SAU BIBLIOTECI ȘTIINȚIFICE CU STATUT DE INSTITUȚIE ȘTIINȚIFICĂ

Bibliografia este o sursă informațională binecunoscută în lumea bibliotecară și aproape totalmente străină oamenilor de știință. Dar într-o perioadă de timp și unii bibliotecari, din păcate, o cam ocolesc, punând accentul pe variantele electronice de informare. Aceștia, astfel, țin hangul unor „savanți de elită”, repetă după Mihail Șvâdkoi, fostul ministru al culturii din Federația Rusă: „Kniga umiraet!” („Cartea e pe moarte!”) ...Să fim atenți, dragi colegi! Nu vă îndemn să dezapreciați internetul, însă nici n-aș accepta să se pună la îndoială posibilitățile metodelor tradiționale de informare! Doamne, ferește-ne de acești „făuritori”!

Gândurile acestea mă neliniștesc de mai mulți ani, am scris și un mic eseu *Omul și cartea*, care crescuse din întrebarea ce îmi tot sfredelea creierul: „Cine are nevoie de bibliografie?”

Și iată-le din nou! „De vină”, în acest caz, este volumul recent apărut la Bălți *Catalogul publicațiilor elaborate de bibliotecile academice, universitare și specializate din Republica Moldova* (2008)* – o carte de căpătâi pentru bibliotecari-bibliografi sau, cel puțin, așa sperăm să fie. Eu unul, răsfoind-o, m-am bucurat mult, căci informația selectată și propusă cititorilor merită să

* *Catalogul publicațiilor elaborate de bibliotecile academice, universitare și specializate din Republica Moldova* / Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova, Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alecu Russo”; lucr. întocmită de : Dora Caduc, Elena Stratan, Lina Mihaluța ; red. resp. : Elena Harconița ; red. bibliogr. : L. Mihaluța ; indexuri realizate de : Anișoara Nagherneac ; lector : Galina Mostovic ; design / tehored. : Silvia Ciobanu, Artiom Cebotari. – Bălți, 2008. – 235 p.

fie admirată și nu în ultimul rând, utilizată. Cum și în ce mod cititorul va putea obține informația necesară, care sunt criteriile de selectare, descriere și sistematizare a documentelor și, în genere, ce reprezintă lucrarea recenzată, ei, solicitanții, vor afla din cuvântul introductiv, nițel beletrizat – „Expresie a puterii de creație și originalității gândirii bibliotecarilor”, semnat de Elena Harconița, redactor responsabil de ediție, director al Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „A. Russo” din Bălți.

Rețineți, vă rog! Necesitatea lansării unei lucrări, „care ar fi oglindit toate publicațiile editate de biblioteci de la întemeiere până în zilele noastre”, a expus-o dr. Lidia Kulikovski, semnalează Elena Harco-

nița, iar „responsabilitatea de a întocmi un catalog, care (fiți atenți!) ar cuprinde ce au editat bibliotecile academice, universitare și specializate și-a asumat-o Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”. Accentuăm momentul dat ca nu cumva, careva din bibliotecile, producția cărora nu și-a găsit locul în *Catalogul...* realizat, să se supere pe un cineva nevinovat!...

Catalogul..., deci, nu este altceva decât un sumar (repet) a „tot ce au editat bibliotecile academice, universitare și specializate”, iar scopul acestuia, din câte înțeleg, – de a evidenția aspectul științific al bibliotecilor respective, de a demonstra, în fața oamenilor de știință producția lor, elaborată special, pentru susținerea și încurajarea cercetărilor științifice. În acest sens lucrarea constituie un argument de mare valoare în vederea aprecierii rolului adevărat al bibliotecilor în procesul de dezvoltare a științei. Subliniez acest aspect pentru că în cadrul instituțiilor științifice biblioteca e nițel ignorată, ea are dreptul și datoria doar la procesele de acumulare a informației și, în primul rând, la cadrele de deservire! Iar studierea problemelor biblioteconomice, bibliografice și informaționale nu prea interesează pe nimeni. Altfel cum putem explica faptul că bibliotecile numite științifice nu dispun de statutul de instituție științifică? De ce BȘC a AȘM, până astăzi nu are nici o structură (secție, sector) științifică?! Atâta timp cât bibliotecile științifice vor fi lipsite de acest statut, ele vor stagna la nivelul de elaborare a bibliografiilor!

Catalogul... de față constituie primul pas spre acordarea bibliotecilor respective, cu atât mai mult Bibliotecii Naționale și celei Municipale „B.P. Hasdeu”, a statutului de instituție științifică.

Argumentele, cât se poate de elocvente, pornesc de la pagina 11 și continuă până la sfârșitul volumului, în sumă de 588 titluri de monografii, bibliografii,

culegeri, buletine etc. Informația adunată în toate aceste ediții se referă la toate domeniile științifice studiate în R. Moldova pe parcursul anilor de după cel de-al Doilea Război Mondial și până la apariția *Catalogului...* Deci, lucrarea, prin tematica cercetărilor și, în primul rând, al indicilor bibliografici, poate fi adresată nu doar bibliotecilor și bibliotecarilor, ci și specialiștilor în materie: chimiști, fizicieni, lingviști, istorici, literați, biologi etc., etc. Dar întrucât scopul primar al alcătuirilor a fost de a evidenția și de a demonstra aportul fiecărei biblioteci în parte la elaborarea bibliografiilor și studiilor analitice, ei, alcătuitoarii, au decis să aranjeze publicațiile fiecărei biblioteci în mod separat, iar în cadrul fiecărei din ele – după genuri, după ani, alfabet etc. În felul acesta ei au schițat imaginea științifică (creativă) a fiecărei instituții în parte. Din acest punct de vedere, elaboratorii *Catalogului...* și-au atins scopul. În continuare, parcă s-ar cere să adaug determinativul „definitiv”! Însă lucrurile stau puțin altfel.

Din titlul *Catalogului...*, dar și mai exact din cuprinsul său, observăm că la elaborarea volumului consultat și-au adus contribuția mai multe biblioteci (instituții), treisprezece, dacă nu greșesc. Or, dacă-i așa, ar fi bine să vorbești la concret măcar despre unele dintre ele. Aș fi preferat să mărturisesc câte ceva despre producția științifică și bibliografică a Bibliotecii Naționale, care, începând cu anii '60 ai sec. XX, a pus la dispoziția cititorilor un adevărat patrimoniu cultural și științific. Sau despre cercetările, respectiv, tipăriturile din ultimii circa 20 de ani ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, din „*perioada Kulikovski*”. Dar, pentru că aceste instituții lipsesc (?) din *Catalog...*, îmi voi permite să mărturisesc câte ceva din activitatea științifică și bibliografică a Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei (BȘC a AȘM).

Publicațiile științifice și bibliografice ale colaboratorilor BȘC a AȘM, prezente în *Catalog...*, sunt sistematizate conform genurilor și speciilor de creație: lucrări monografice, lucrări bibliografice, bibliografii și seriale (reviste, anuare, caiete metodice, buletine informative); în cadrul fiecărei diviziuni – în ordinea cronologică, după ani, iar în cadrul fiecărui an – în odinea alfabetică.

Analizând compartimentele semnate, putem constata că primul studiu, semnat de A. Kidel și L. Guțul, a fost broșura *Iz istorii Akademiceskoi biblioteki Moldavskoi SSR*, care a văzut lumina tiparului în anul 1968. Au urmat șase culegeri de studii pe diverse probleme biblioteconomice și bibliografice, editate în anii 1978, 1988, 1990, 1991, respectiv 2003, precum și micromonografia autorului acestor rânduri *Unele aspecte ale bibliografiei literare moldovenești* (Chișinău, 1990). Lista aceasta nu arată atât de impunător, însă, dacă alcătuitoarii ar fi avut curajul să includă în *Catalog...* și articolele din culegerile colective și din presa periodică, republicană și moscovită, putem fi siguri: imaginea BȘC la capitolul „Activitate științifică” putea fi mult mai atractivă.

Capitolul „Lucrări bibliografice” întregeste esențial chipul creativ al bibliotecilor academice, care își începuseră activitatea bibliografică în a doua jumătate a anilor '50 ai secolului XX (în 1957), or, BȘC a AȘM a fost inaugurată în 1963. Primele bibliografii elaborate în cadrul bibliotecilor academice în întregime țineau de tematica cercetărilor efectuate în instituțiile de cercetări științifice ale AȘM, în special ele înregistrau producția științifică: monografiile, studiile, articolele... ale colaboratorilor instituțiilor respective, spre exemplu: *Rabotî sotrudnikov Instituta istorii, iazâka i literaturî (1944-1957): bibl. ukaz.* (Chișinău, 1957). Lucrări de acest fel au continuat să apară pe parcursul anilor 1958, 1959, 1965, 1966, 1967, 1986. Concomitent, începând cu anul 1959, se practică

pregătirea și editarea altor specii de lucrări informaționale: bibliografii tematice, cum ar fi *Moldavsko-rumâno-russko-ukrainskie literaturnâe sviazi: kratki ukaz.* (Chișinău, 1959) de A. Kidel și P. Savca, care enigmatic lipsește din *Catalog...*, sau *Vodnâi rejim i zasuhoustoicivost' rastenii. 1940-1960: bibl. ukaz.* (Chișinău, 1964) și multe, multe altele. Urmează diviziunea de „bibliografii”, lansată în 1960, cu indexul *Nikolai Kirillovici Moghileanski*, elaborat de același A. Kidel și A. Madatov; *Aleksandr Ivanovici Iașimirski* (Chișinău, 1967) ș.a. Valoroase bibliografii au fost consacrate periodicelor: *Sistematičeski ukazatel' k Izvestiam moldavskogo filiala AN SSSR za 1948-1957 gg.* (Chișinău, 1958), întocmit de M. Vsevoljskaia; *Indicele bibliografic al revistei „Octombrie” pe anii 1931-1956* (Chișinău, 1967), elaborat de L. Guțul și A. Kidel; *Limba și literatura moldovenească (1958-1983): Indice bibliogr.* (Chișinău, 1986), întocmit de V. Mirgorodscaia; și multe, multe altele, dintre care înregistrate sunt 73. Spațiul nu ne permite să le nominalizăm pe toate, dar nici nu este cazul.

Solicitanții mai curajoși, în caz de necesitate, le vor consulta conform *Catalogului...* sau vizitând biblioteca. Aș vrea, însă, să menționez că acești 73 de indici bibliografici reflectă nu doar producția științifico-bibliografică a BȘC, rezultatele științifice ale colaboratorilor întregii AȘM, ci în mare parte, aceste surse informative dau posibilitate cercetătorilor din republică (și nu numai) să cunoască întregul tablou al dezvoltării științei, după etape, din țară. Gândul acesta ar putea fi argumentat cu zeci de indici din domeniile științifice: biologie, chimie, agricultură etc. Îmi sunt, însă, mai aproape științele umanistice, de aceea mă voi referi la câteva momente din bibliografierea procesului literar din republică; la fel voi scrie câte ceva despre bibliografia istorică.

În anul 1971, Institutul de Limbă și Literatură al AȘM a editat un indice biblio-

grafic intitulat *Critica și istoria literară din Moldova în anii 1966-1970*. La elaborarea acestei lucrări au participat angajații institutului V. Badiu, N. Bilețchi, E. Botezatu, M. Dolgan ș.a., bibliograf-consultant și responsabil de ediție – Ion Șpac, lucrător științific la Secția de informații în domeniul științelor sociale de la AȘM. Scopul lucrării era „...să reflecte în diversele sale manifestări activitatea criticilor și istoricilor literari din Moldova în perioada dintre congresele III și IV ale scriitorilor moldoveni și, concomitent, să servească drept instrument de lucru pentru viitoarele cercetări în domeniul științei literare moldovenești...” (p. 3). Adică, același scop (de a reflecta producția științifică a instituției), ca și multe celelalte bibliografii de început ale BȘC a AȘM, de altfel ca și scopul *Catalogului...* prezent, doar cu o mică concretizare – „de a servi drept instrument de lucru pentru viitoarele cercetări...”.

Anume această specificare, pentru viitor, a și contribuit la creșterea acestui indice bibliografic într-un adevărat repertoriu (serial) bibliografic cu un titlu puțin modificat: *Critica și știința literară în Moldova* (Chișinău, 1976), care, pornind de la cincinalul 1971-1975, a continuat să apară pe anii 1976-1980, 1981-1985, apoi și pe 1924-1965. Fasciculele pe 1986-1990 și 1991-1995 se păstrează în manuscrise.

Un repertoriu de valoare exista și la istoria Moldovei – *Istoria, arheologia, etnografia Moldovei: Indice al literaturii sovietice*, în trei volume: 1918-1968 (Chișinău, 1973), 1969-1980 (Chișinău, 1982) și 1981-2001 (Chișinău, 2001). Repertorii (seriale) similare au fost inițiate și în domeniul lingvisticii: *Lingvistica sovietică moldovenească, 1924-1974*, alcătuitor L. Guțul și E. Roșcovan (Chișinău, 1975), *Moldavskoe sovetskoe iazâkoznanie, 1924-1965: bibl. ukaz.*, alcătuitor L. Guțul (Chișinău, 1969) ș.a. Au fost elaborate atunci bibliografii naționale și în domeniul economiei, culturii, artei etc.

Din păcate, unele din aceste surse bibliografice nu au nimerit în *Catalog...*, probabil de aceea că ele au fost editate de Biblioteca Națională sau de Institutul de Limbă și Literatură.

Faptul că în procesul de elaborare a bibliografiilor, alături de BȘC participau aproape în egală măsură și Institutul de Limbă și Literatură, Secția de informații în domeniul științelor sociale ș.a.m.d., alcătuitoarii (colaboratori ai BȘC) n-au avut curajul să-și asume dreptul de autor, să zicem, la întreg repertoriul bibliografic *Critica și știința literară în Moldova*, i-a determinat pe autorii *Catalogului...* să selecteze doar pe cele semnate de BȘC. La fel s-a procedat și cu repertoriul (serialul) *Istoria, arheologia, etnografia Moldovei*, dezbinând astfel lucrările comune în „ale noastre” și „ale voastre”.

Trebuie de constatat că situații asemănătoare cu cele de la BȘC a AȘM se întâlnesc și în activitatea altor biblioteci. Astfel, Biblioteca Centrală a USM de asemenea nu a inclus în *Catalog...* pe departe toată producția bibliografică și științifică elaborată de serviciile universitare. Bătătoare la ochi este lipsa multiplelor și valoroaselor bibliografii și biobibliografii lansate de Ion Madan, care nicidecum nu este străin bibliotecii universitare. În general, prezentatorii instituției în cauză s-au dovedit a fi prea modești. Nici chiar indexul bibliografic *Biblioteca Centrală Universitară, 1946-1996* (Chișinău, 1996) nu cred să completeze golurile admise...

Mai favorabil, mai bogat în documente informaționale, în diversitatea formelor și genurilor de activitate, deci, și prin spațiul ocupat, se prezintă profilul bibliotecilor universitare și, în special: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți; BȘ a ASEM și Departamentul Informațional Biblioteconomic al Universității Libere Internaționale din Moldova. Iată, spre exemplu, câteva momente din

cuprinsul lucrărilor Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova: lucrări monografice – 3; materiale ale conferințelor științifice și simpoziunelor – 5; dicționare, lexicoane, calendare – 2; ghiduri – 6; bibliografii tematice – 4; biobibliografii – 7; altele: cataloage; repertorii, seriale, documente electronice etc.

Am înșirat aceste capitole, diviziuni, paragrafe ca să atrag atenția colegilor, și mai ales a managerilor, la specificul de activitate al bibliotecii concrete. Or, acest specific, de fiecare dată original, există în fiecare colectiv, în fiecare instituție. A cunoaște practica colegilor înseamnă a spori profesionalismul, productivitatea muncii. În acest sens, *Catalogul...* constituie un ecou, un îndemn spre cunoaștere, spre știință și dezvoltare, el are un farmec care te face să meditezi, să gândești și să crezi.

Gândurile mele, în afară de cele expuse anterior, se referă la o continuare a *Catalogului...*, la o completare esențială, pe seama documentelor care n-au încăput în ediția dată. Se are în vedere, în primul rând, includerea materialelor omise, din diverse considerente (cum ar fi modestia, existența bibliografiilor speciale ale unor biblioteci, graba întocmirii listelor, prezentate alcătuitoarelor din partea bibliotecilor participante etc.); în al doilea rând, descrierea analitică a culegerilor, precum și a studiilor, articolelor, listelor bibliografice etc. din presa periodică și, în fine, – prezentarea în *Catalog...*, cu bogata sa producție bibliografică, biblioteconomică, bibliologică, filosofică și, dacă vreți, poetică a colectivelor Bibliotecii Naționale, Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și a altor biblioteci și instituții care dispun de asemenea documente.²

² Producția bibliografică, bibliologică, literară și de alt gen a bibliotecilor publice (BN RM, BM „B.P. Hasdeu”, a celor din Orhei, Soroca, Cahul etc.) va fi prezentată într-un volum aparte, ce se află acum în curs de elaborare, sub auspiciile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (*nota red. BiblioPolis*).

Realizarea acestor propuneri este posibilă și se impune nu doar prin necesitatea de a spori, a accentua caracterul științific al bibliotecilor respective, de a demonstra producția lor științifică etc., ci și pentru a-i conferi *Catalogului...* un aspect istoric, de a-i atribui niște posibilități informaționale cu privire la istoria obiectului. Fără a cunoaște istoria științei (istoria biblioteconomiei, bibliografiei, bibliologiei, informaticii), fără a cunoaște oamenii, personalitățile, care au contribuit la dezvoltarea unei sau altei direcții, nu avem perspective de dezvoltare pentru viitor. Fără a cunoaște istoria Bibliotecii Naționale, să zicem, și fără a cunoaște aportul generațiilor de specialiști, care au trecut prin forfota acestei instituții (atât al cercetătorilor Alexandru Chirtoca, Petru Ganenco, Vlad Chiriac, Tamara Isac, Ion Madan, plecați dintre cei vii, cât și al colegilor Parascovia Cojuhari, Ana Țopa, Liza Cozic, Nicolae Sanalati ș.a.), noi, cei de astăzi, nu putem garanta dezvoltarea ei prosperă, iar dacă-i așa înseamnă că vom rămâne îndatorați generațiilor ce vin. Dar ca să nu tragem rușine, îndemn specialiștii – elaboratori ai *Catalogului...* – să accepte propunerile noastre și să purcedă fără multă tăgădnare și, poate, fără ajutorul bibliotecilor participante, la pregătirea unei noi ediții, întregite și perfecționate.

Sunt sigur, fapta va îndreptăți așteptările și colegii noștri bălțeni vor deveni autorii unei lucrări fundamentale, cu adevărat științifice, care va convinge organele de conducere să recunoască și să dea contururi oficiale, legale necesității de a atribui bibliotecilor științifice și statutul de instituție științifică.

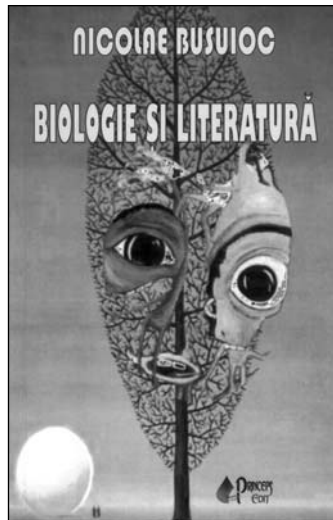
Ion ȘPAC

RECENZII ȘI CONSEMĂRI

REFLECȚII PE MARGINEA UNEI CĂRȚI CU MULTE, FOARTE MULTE ÎNTREBĂRI...

Biologie și literatură este titlul unei noi cărți recent lansată la BM „B.P. Hasdeu”, a cunoscutului bibliolog și scriitor, acum și biolog, Nicolae Busuioc*.

Subiectul abordat, recunoaște autorul, *intră sub incidența transdisciplinarității, a unui mod de a privi altfel natura, satisfăcându-ne măcar curiozitatea aflării unor „enigme” dincolo de ea, poate chiar în spațiul transdisciplinar al întâlnirii ei și cu literatura* [p. 16]. Pentru a ajunge în dimensiunea în care se întâlnește biologia cu literatura, N. Busuioc pune în discuție triada *natură-om-cultură*. Pentru a o înțelege, pune diverse întrebări: *De ce frumusețea acestei lumi în care existăm este de cele mai multe ori, ignorată tocmai de ființele cele mai complexe ca organizare evolutivă superioară, adică de oameni?* [p. 17]. Nicolae Busuioc percepe transdisciplinaritatea ca un răspuns de mult așteptat la dorința eternă a ființei umane de „unitate a cunoașterii”. Răspunsul îl găsește la Basarab Nicolescu, care a conturat noua teorie a transdisciplinarității, evidențiind definiția elaborată de el ca cea mai clară. Îl citează și comentează pentru noi, cititorii, pentru că, spune autorul, *cunoscând măcar în linii mari postulatele transdisciplinarității, vom putea merge mai ușor spre extinderi interpretative, ținând seama de dinamica provocată de existența*

mai multor „niveleuri de realitate” pentru o reprezentare convingătoare a complementarității biologiei cu literatura [p. 19].

Încearcă și câteodată reușește să găsească pentru el răspunsul. Unde? În Saloanele Naturii... prezentând experiențe proprii de descifrare a naturii de lângă noi. Bazându-se pe observațiile proprii, dar și pe cele ale oamenilor de știință, autorul afirmă că *ritmul nostru intern (biologic) se înscrie în complexul ritm extern cosmic (sideral), de unde interdependența și, în același timp, dependența noastră, de unde personalitatea și destinul fiecăruia dintre oameni.*

Abordează, în capitolul II, *De la biologie la filozofie*, subiecte ca *Biologia – învățatură asupra vieții, Filozofia – rațiune și chibzuință asupra existenței*, în care trece în revistă teoriile și concepțiile din biologie în paralel cu cele filozofice, pentru a corela mai târziu, direct sau indirect, parte din problematica expusă cu universul culturii, implicit cu cel al literaturii [p. 46].

Capitolul III *Ființa umană – intelectul și procesul de creație* pune în discuție ființa umană pornită de la ființa ca realitate fizică și ajunsă la ființa ca realitate spirituală. Doar în această ultimă ipostază, afirmă autorul, omul atinge capacitatea de a crea și de a da sens produsului creat [p. 52].

Încurajându-ne să reținem „zicerea” *Să ne înălțăm mintea către cugetări mai de seamă*, N. Busuioc începe capitolul de

* Busuioc, Nicolae. *Biologie și literatură*. – Iași: Editura Princeps Edit, 2008. – 235 p.

la rădăcinile preistorice, cu Gerard din Cened, actualizând un nume, un scriitor „de pe la noi”, venit din Veneția și stabilit la Cened, pe malul Mureșului, cu o mie de ani în urmă, și care a lăsat o operă de mare importanță, după autorul ieșean: *Armonia lumii sau tălmăcirea cântării celor trei coconi către Insingrim Dascălul*.

Continuă cu *Istoria naturală* a lui Buffon, ca exemplu de naturalist și scriitor. Următorul nume de referință, cu *cugețări mai de seamă*, din acest capitol, este Lucian Blaga, la care autorul evidențiază regândirea universului uman din perspectiva raportului natură-om-cultură, pe care o expune în *Trilogia cosmologică*, esențializată în afirmația [...] *omul există ca subiect creator în univers numai prin cultură* [p. 68]. Autorul recunoaște că *sunt suficiente elemente care se pot desprinde din gândirea lui Blaga, de care ne putem folosi în a înțelege măcar unele fenomene la nivelul creației și științei umane...*

Capitolul IV *Principii și teorii biologice în corelație cu evoluția culturii și literaturii* s-a vrut a fi un eseu despre ființa umană. Reușește prin exemplele aduse referitoare la iluștri oameni de cultură și știință, care au încercat să treacă *de la natură, dincolo de natură și de la știință la cultura și esența ființei umane* [p. 101].

Gândirea lui Goethe despre natură și om aduce în fața cititorului preocupările olimpienului poet și filozof german față de subiectul volumului nostru – natură, cultură, literatură. Lumea naturală este tocmai ceea ce exista independent de intențiile și de eforturile omului, cunoașterea naturii îl face conștient de puterea sa, dar și de limitele sale [p. 86].

Tratează apoi viziunea de totalitate a lumii la Humboldt, evidențiind că scrierile lui au anticipat teoriile generale ulterioare cu privire la stabilirea concepției asupra naturii [p. 89]. Astfel, Humboldt afirma că *„tot ceea ce există și devine” cuprinde universul ca fenomen și întreg, în timp și spațiu, dar și ca întreg de valori spirituale* [p. 89].

În acest capitol se referă și la aportul savantului român Emil Racoviță, cercetările căruia conduc, cum spune autorul, la un concept de bază al antropologiei, susținătoare a evitării rupturii între natură și cultură.

Apoi se întreabă: ce ascunde *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann? Și răspunde: *Din opera lui Thomas Mann se desprinde limpede linia de forță care transfigurează diferitele domenii, de la știință la cultură, de la politică la literatură și filozofie*. Mai mult decât atât, autorul găsește, în *Muntele vrăjit*, semnele apropierei dintre acestea într-un sistem multidisciplinar, apoi interdisciplinar și în cele din urmă transdisciplinar, noua cale de studiu și cunoaștere a multor *„fațete ale umanului”, o nouă exprimare a transgresiunii dintre discipline*.

În capitolul V – *De la antici la civilizația lumii contemporane* – autorul trece prin cetatea antică, prin Renaștere, prin lumea noastră modernă și se întreabă *Cui se datorează civilizația lumii moderne? De unde își trage rădăcinile?* Își propune scopul, întregând prin epoci, de a urmări aptitudinea naturală de a crea a omului într-o istorie presărată cu momente favorabile sau potrivnice originalității și rațiunii lui.

Ajuns la epoca modernă, autorul este iarăși „bântuit” de întrebări: *Cui se datorează civilizația lumii și mai ales lumea modernă? Civilizația modernă poate fi fixată strict în timp, de unde își trage rădăcinile? Ce se întâmplă în civilizația modernă?* [p. 131].

Un capitol deosebit este *Incursiuni în lumea cărții, literaturii*, în care autorul polemizează despre literatură, carte și lectură. *O incursiune sumară*, spune autorul, *în lumea literaturii, a cărții, a textului... pentru o imagine mai completă a cercetării propuse, [...] o altă imagine sub care se poate prezenta literatura în ochii noștri* [p. 134]. Interesant pentru noi, lucrători ai profesiilor cărții, e să găsim rânduri despre carte, bibliologie, cataloage, bibliografii, bibliotecă, ex-libris, simbolul cărții, modelul ideal de lectură,

vis, idee, meditație – pe care o numește ecuația puterii cărții (p. 168). Cu alte cuvinte, *destinul omului se aseamănă cu destinul cărții – o interdependență benefică și salutară, necesară și mântuitoare, stimulativă și creatoare* [p. 152].

La sfârșitul capitolului N. Busuioc își pune două întrebări (se întreabă sau ne întreabă și pe noi, cititorii): *Să fie oare cartea, prin însăși structura ei vie și multidimensională, o funcție și o stare de particularizare a ființei noastre întregi? Este biblioteca acea instituție de organizare ideală a lecturii, după principii și reguli stabilite de-a lungul veacurilor?*

Logic, după acest capitol autorul a plasat un compartiment intitulat *Scriitorii și sentimentul naturii*. Oprindu-se la substratul natural al literaturii, se întreabă: *De ce literatura ar avea o cauză adevărată, dar ascunsă, adică acel substrat natural de care s-a pomenit?* Ne răspunde prin pilde – un exemplu fiind M. Sadoveanu – *cel mai dotat și aplecat asupra varietăților copșitoare ale descrierii naturii, înzestrat cu simțământul cuprinderii priveliștilor în toată splendoarea lor, cu forța de uriaș a fixării monumentalului și semeției decorurilor naturale, cu fulgerături eruptive în fața imensității universului* [p. 185]. În susținerea celor spuse N. Busuioc evocă nume de referință ale literaturii române – G. Călinescu, C. Ciopraga, A. Husar, Z. Dumitrescu-Bușulenga, G. Ibrăileanu, D. Mănuță, Al. Paleologu, Perpessicius, T. Vianu, M. Zăciu, P. Pandrea – care au evidențiat relația cu natura a marelui M. Sadoveanu, locul și rolul naturii în creația lui, plasând chiar unele pasaje selecte din acești autori [p. 187-191]. *Lubiarea de natură, cu mijloacele-i artistice unice, M. Sadoveanu a transformat-o în strălucitoare literatură, încheie autorul* [p. 199].

Ultimul capitol, intitulat *Omul împotriva naturii*, ne edifică asupra axiomei că nu este de ajuns să fim politicoși cu natura, în raport cu ea trebuie să fim într-o continuă stare de armistițiu, fără absurdități și fără dușmănie [p. 201]. *Trebuie*, mai spune Nicolae Busu-

ioc, *să conștientizăm că neconcordanța dintre om și natură se plătește* [p. 202].

Capitolul este logic structurat în: *Om și natura* (omul modern trebuie să dobândească sentimentul naturii într-un mod mult mai pregnant și generos decât o face. Dacă omul se îndepărtează de natură, se îndepărtează de el însuși, consecințele devin nefaste) [p. 208]; *Om și religia* (omul există în duhovnicie și el are mereu nevoie de o reflecție în celălalt, de armonie nu de furie, de bună înțelegere și de mărturisire, pentru că Dumnezeu creează în fiecare clipă lumea, o face perpetuu și veșnic) [p. 211]; *Om și literatura* (literatura este însemnată pentru om în măsura în care l-a marcat, înlesnindu-i cunoașterea și autoevaluarea, este importantă pentru că declanșează idei și mecanisme care până la lectură erau doar în stare latentă) [p. 215]; *Om și cultura* (cultura fiind creație a omului, în prelungirea naturii sau împotriva ei, teoria generală a culturii implică o antropologie și o concepție despre natură, fie și în forma unor simple postulate) [p. 218]; *Om și transdisciplinaritatea* (omul în transdisciplinaritate își descoperă locul pe care i l-a rezervat natura, iar știința îl ajută să și-l cunoască mult mai bine decât a făcut-o până acum) [p. 221].

Nicolae Busuioc zice că natura este universul. Robert Musil susține, în volumul său *Om fără însușiri* că atât cultura, cât și infinitul (infinitul cu sens de univers, sublinierea noastră) se intersectează... Cultura fiind o problemă de orientare... Să fii cultivat nu înseamnă să citești o carte, ci să știi să-ți găsești repere în ansamblul lor, afirmă Musil prin bibliotecar, unul dintre eroii lucrării amintite. Cărturarul N. Busuioc le găsește la autorii pe care îi citează: Kant, Heidegger, Bergson, Darwin, Buffon, S. Kierkegaard, J.-P. Sartre, Lucian Blaga, Goethe, Nietzsche, Marx, Humboldt, Emil Racoviță, Th. Mann, N. Iorga, V. Pârvan, M. Sadoveanu, G. Călinescu, C. Ciopraga – îi interoghează, reproduce sau evidențiază

argumentele lor, consolidându-și punctele de vedere expuse, completează cu exemple din propria experiență, din propriul Salon al Naturii...

Eu, bibliotecarul, am înțeles din cartea unui bibliolog că *Omul biologic* se transformă în *Omul creator*. Cartea *Biologie și literatură* este un bun exercițiu profesional – ne face să aflăm și alte fațete ale creației scriitorilor români și universalși, nu numai cele din curriculumul școlar, la care rămân cu lectura mulți dintre noi; este un bun instrument de educare umană, unul de cultură generală; un volum în care găsim multe răspunsuri la întrebările pe care fiecare și le pune, legate de noi, de literatură, de cultură, de relația noastră cu natura într-o epocă atât de bulversată... Și pentru că suntem băntuiți, ca și autorul, *de tot fe-*

lul de impresii adunate din lumea naturii, la fel ca autorul, ne întrebăm: *Cum să le înțelegem?* Nicolae Busuioc a încercat să le dea o formă logică și coerentă, să le confere un înțeles, să le talmăcească, pentru noi, cei care doar se gândesc, își pun întrebări, dar nu pot să răspundă și nici nu știu unde să caute răspunsuri... și iată volumul apărut.

Curajos (pentru că a încercat și și-a exprimat punctul propriu de vedere și a reușit pentru noi) și fericit este Nicolae Busuioc, care la finalul cărții sale spune că *fericirea este tocmai modalitatea de a ne exprima pe noi înșine*. Această carte este însuși Nicolae Busuioc – cultivatul, scriitorul, bibliologul, naturalistul deconspirat pentru noi abia acum, fericitul, bunul, luminosul nostru prieten Nicolae Busuioc.

Dr. Lidia KULIKOVSKI

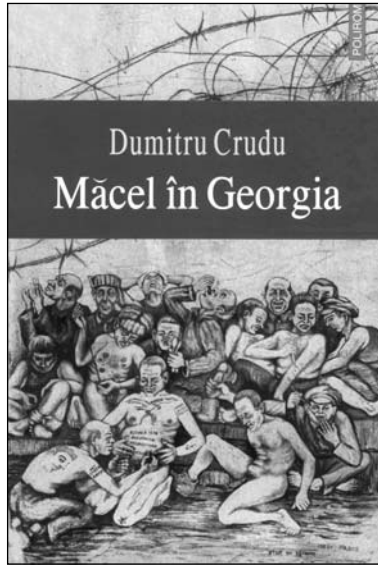
MĂCEL ÎN URSS

*Măcel în Georgia** e debutul în proză al lui Dumitru Crudu, poet extraordinar (a descoperit o paradigmă poetică proprie și a inventat un nou curent poetic, fracturismul) & dramaturg celebru, ale cărui piese s-au jucat pe toate continentele. Romanul începe cu o execuție, printre cei care urmau imediat să fie împușcați – deja ordonându-se, militărește, tragerea – se afla un tip, Angelo, care în acea clipă încearcă să și-o imagineze pe Georgiana „goală, fleșcă și somnoroasă” și regretă „că n-a băut până la fund sticla de vin pe care a cumpărat-o aseară și că nu și-a terminat poemul despre motanul Petrache pe care-l începuse acum două zile.” Avem chiar de la început o situație limită – între viață și moarte la propriu – și un personaj care pare absolut aiurit. Cu cât mai mult se întinde această execuție, cu atât mai penibil devine personajul în fața cititorului – „iar

acum Angelo își mai dorea doar un singur lucru: să mai mănânce o dată borșul pe care-l făcea mama lui în copilărie.” Iar pe mamă-sa o chema Manea (cu accent pe ultima silabă?). Până la urmă execuția era doar o distracție de-a soldaților sovietici, noi aflăm că acțiunea are loc în Georgia, Tbilisi, iar Angelo e un basarabean care participase la o grevă a studenților georgieni, fără să știe prea multe despre acea grevă, ceva cu „Libertate Georgiei”, lozinci de care Angelo țipase și la Chișinău, doar că în loc de „Georgia” era „Moldova”. Acțiunea romanului are loc de fapt în Gruzia și în Moldova în același timp, imediat înainte de prăbușirea celui mai puternic imperiu din toate timpurile – URSS. În Gruzia – la propriu, unde-s acum personajele din centrul acțiunii, și-n Moldova mai ales datorită amintirilor imediate, de aici și o „ironie geografică” inedită... Dumitru Crudu e un bun teoretician, iar în *Măcel în Georgia* scriitorul a folosit cu multă iscusință tehnicile din teoria literară, mai mult decât în orice

* Crudu, Dumitru. *Măcel în Georgia*. București: Ed. Polirom, 2008. – 344 p.

carte de-a sa de până acum. Când în centrul atenției e Angelo, personajul principal, Crudu utilizează o narațiune homodiegetică, cu personaj mai mult gânditor decât narator, pentru că Angelo nu povestește, ci-și amintește (și-și aduce aminte doar frânturi, pentru că „eroul” nostru e un bețiv notoriu). Combinații super dure, exact ca-n viață, dar care probabil c-o să provoace scandal printre „puritanii” despre care Mi-toș Micleușanu zice că-s „cea mai obscenă specie de pe glob”. Crudu face o combinație foarte strânsă între sexualitate și patriotism, sex și naționalism, poezie și viață. N-am întâlnit nicăieri situații mai ridicole despre... poezie. Unii chiar nu înțeleg că sunt momente când chiar nu e cazul, frate, când și patriotismul, și dragostea, și poezia devin penibile în comparație cu ce se întâmplă în jurul lor, sunt momente când nu e loc de sentimentalisme și stări „neprihănite și dumnezeiești”, sunt momente când nu e loc de metafore, iar perioada revoluționară din 1990 e exact un astfel de moment, descris perfect de Dumitru Crudu. Romanul lui Crudu are de toate: și violențe (ohohohoh, și bătăi, și manifestări politice cu jigniri și umilinte peste orice limită), și sex (de tot felul), și iubire, și atmosferă literară cu viață literară și cu mulți scriitori, unii cu propriile nume, alții – cu pseudonime. Cred că romanul va fi citit de unii scriitori doar pentru a se căuta în text. Să încercăm să descifrăm câteva nume: Nicolai Ivanovici Poțu – Nicolai Costenco, romanul „Nordograd” – romanul „Severograd”, Rafael – Emilian Galaicu-Păun, fratele lui Fidel, Editura Moldova Artistică – Literatura Artistică, Leo Ivăneț – Ion Postică, Efim Iosifici Menic

– Valeriu Senic... Un roman despre măști, despre cum oamenii au mai multe fețe, ca ofițerul care comanda soldații cu armele îndreptate spre greviștii de la începutul romanului, dar care e un cățeluș cu coada între picioare în fața soției, care e portar la căminul unde locuiau studenții basarabeni din Georgia. Iar cel mai mare scriitor al realismului socialist, considerat semizeu, respectat și temut de colegi, scrie doar strunit de nevastă-sa. Angelo e un ciudat, dar nici el nu-i înțelege pe ceilalți, formula „eu unul nu-l înțelegeam” apărând destul de des în roman, și când e vorba de Enrico, și când e vorba de Menic, personaj foarte contradictoriu, sobru la universitate și la academie și dezământat acasă. Necunoscutul din scena cu sex în grup bisexual de la tov. Menic de acasă era Che Guevara, prieten de-al lor din perioada studenției în Tbilisi, un coleg care-i turna la KGB, căci toate se leagă în romanul lui D. Crudu, care e în același timp un roman plin de paradoxuri. Enrico, terorizat toată copilăria de Vladimir, acum, când acesta dezertează din armata sovietică, îl ascunde la el. Nu la fel se comportă victimele cu călăii lor, răpiții cu răpitorii, de care se spune că se atașează? Enrico și Angelo, patrioți care participă la mitinguri naționaliste – și în R. Md, și în Gruzia – sunt bătuți măr de o gașcă de georgieni, care-i numesc rusofoni, un exemplu de naționalism extrem și absurd. Foarte reușite sunt descrierile aceluiași eveniment, văzut și trăit de personaje diferite. Până aici romanul este incredibil de bine scris, cred că n-am citit demult o carte (nu neapărat „românească”) construită atât de bine, dar de la un moment în-

colo Angelo intră într-o stare halucinantă – de la timpurile pe care le trăiește, dar și de la băutura și sărăcie – stare în care realitatea se îmbină cu delirul, vedeniile și aiurelile lui literar-existențialiste, încât nu-ți mai dai seama când e realitate și când acțiunea are loc doar în capul lui Angelo. Romanul se termină odată cu furtuna care se dezlănțuie, odată cu revoluția georgiană, geamăna cu restul revoluțiilor din celelalte republici „surori”, astfel încât URSS

pur și simplu dispăre ca stat, iar poetul basarabean Angelo Vdovcenko deopotrivă cu alții se îndreaptă spre aeroport, așa cum au fost îndemnați de gruzinii furioși care-i băteau pentru că nu știu limba georgiană. *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu e un excelent roman existențialist, social și psihologic, la fel de interesant și pentru istorici, și pentru filologi.

Mihail VAKULOVSKI

UN EVENIMENT EDITORIAL-BIBLIOGRAFIC

Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici” din Orhei a finisat anul 2008 cu o importantă achiziție literară: elaborarea dicționarului bibliografic *Personalități orheiene în domeniul culturii, artei și literaturii**, Chișinău: Editura Pontos. Este un proiect pe cât de original, pe atât de necesar și așteptat, întrucât cititorului i se propune o vastă panoramă a elitei culturale orheiene. Volumul cuprinde o sinuoasă traiectorie literar-artistică de la Alexandru Donici (născut în 1806) până la Maria Hîncu (născută în 1981), în total 89 de personalități. Nume de mare calibru se regăsesc în această carte, fiecare cu partea sa de contribuție la conturarea profilului cultural al neamului românesc. Regăsim aici personalități dintre cele mai notorii, cum ar fi Paul Goma, Vladimir Curbet, Tamara Ciobanu, Stela Popescu, Andrei Mudrea, Andrei Suruceanu, dar și mai puțin cunoscute (însă justificabile valoric),

ca Ștefan Usinevici, Petru Țurcan, Chiril Manole ș.a., care se sincronizează în același efort culturalizator, alcătuiind o carte de vizită a Orheiului în spațiul culturii românești. Demersurile lor creative certifică forța culturală a străvechii cetăți orheiene (*Oare nu de la tracusul Orpheu provine numele orașului?*, se întreba sugestiv N. Dabija), forță care i-a asigurat rezistență în timp și deschidere la nivel național, și – de ce nu? – internațional.

Dicționarul acoperă un lapsus informațional și produce un act recuperator de nume pierdute în anonim sau insuficient cunoscute de cititor. Acest efort al echipei bibliotecii e unul de mare responsabilitate și laboriozitate, fiecărei personalități incluse în dicționar fiindu-i prezentată fotografia, biografia, opera, colaborări, referințe critice și aprecieri. Coordonatorul selecției și al studiului introductiv este directorul BPR „A. Donici”, Lidia Sitaru, un nume consacrat în domeniul bibliologiei, care, în prefață, motivează astfel munca sa și a colaboratorilor: „Nu trebuie să-

* *Personalități orheiene în domeniul culturii, artei și literaturii*: Dicționar bibliografic / Alcăt. L. Sitaru. – Chișinău, Ed. Pontos, 2009. – 324 p.

uităm pe cei care au lăsat în urmă un element de progres. [...] Avem în raionul Orhei o mulțime de oameni deosebiți, dar, cu regret, uitați, și ne amintim de ei numai după ce au plecat în lumea celor drekți. A fost un deziderat al meu și al specialiștilor BPR „A. Donici” de a elabora un dicționar bibliografic care să servească ca un instrument de lucru pentru bibliotecari, pedagogi, elevi și alți utilizatori”.

Acest deziderat al dnei Lidia Sitaru vine să confirme spusele lui Umberto Eco despre destinul bibliotecarului „de a-și închina toată viața cărții, de a lupta împotriva forței uitării, dușmană a adevărului”.

Într-un context în care cartea pare a fi avansată de internet, iar statutul de bi-

bliotecar capătă o conotație peiorativă din cauza condiției precare de finanțare a acestui segment de activitate (nu singurul, din păcate), *Dicționarul personalităților orheiene* dă măsura reală a bibliotecarului, ca geograf și educator literar. Și în condiții vitrege, acesta, dacă e un profesionist veritabil își onorează menirea continuând girul valoric al marilor bibliotecari Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, Mircea Vulcănescu, Lucian Blaga, Jorge Luis Borges ș.a.

Nina CORCINSCHI,
cercetător științific,
Institutul de Filologie al AȘM

DANIEL CORBU: CEL SUSPENDAT ÎNTRE ÎNCEPUTURI ȘI SFÂRȘITURI

Tot ce ne vine, nu ni se dă de dragul datului! De-atâtea ori am repetat această frază și acum, citind și recitind o carte cu poeme – mai mult decât poeme! – îmi zic același lucru: a trebuit să ajungă la mine acest volum, altfel m-aș fi crezut mult mai singură în bizarele mele descoperiri pentru evadații din „Singurătatea devenită om” (Nietzsche), dar, mai ales, aș fi simțit că-mi este ca un orb fără călăuză adevărul... E o spusă culeasă din poemele lui Daniel Corbu – *Apocalipsa de fiecare zi*^{*}, căci tocmai despre această carte vreau să scriu. De obicei, cărțile cu asemenea mesaje, deși mă ca-

ută, găsindu-mă, sunt nevoite să mă aștepte, uneori luni, alteori ani, până mă consacru lor (cu mirare că le-am putut trece cu vederea, dar și cu recunoștință că nu m-au trecut ele). Acum, am o ciudată senzație că sunt rătăcitorul prin oglinzi, uitându-mă la cele o mie de balonașe în flăcări / plutind pe râul ce se varsă în ceruri (metafore, fraze care mi-au rămas după re-recitirea volumului, ca niște stactite agățate de cerul

gurii, exact cum am sta noi atârnați de mustățile lui Dali!...).

De mult nu m-a adus cineva atât de aproape de sine! E un fel de a trăi și a percepe lumea, dar mai ales de a o reda (re-

^{*} Corbu, Daniel. *Apocalipsa de fiecare zi*. – Iași : Priniceps Edit, 2008. – 172 p.

povesti), cum le-a fost menit s-o facă doar puținora: Kafka reușind, Hermann Hesse, Eugen Ionescu... Niște mari singuratici – blamați de ignoranța omenească, or, *Nu știu dacă Dumnezeu a ales prostia / pentru a-i bucura pe înțelepți sau înțelepciunea / pentru a mări ignoranța proștilor...*

Cine scrie numele lui Dumnezeu cu literă mare – este un om în Dumnezeu, iar cine înjură cu numele Lui, va muri duminică?! – zic și mă întreb totodată, dar îmi zic în sine și mă întreb în tăcere (cu speranță în virtute!), pentru că citind *Evanghelia după Corbu*, tresar de parcă prin lăuntru meu – prin viscere, prin vene, izbindu-se de toți pereții celor patru camere, ar trece *cântecul ăsta bătrân și virgin...: „Cu mâinile întinse spre tine Doamne / doar ca să mă-ntâlnesc și să-mi pipăi sinele ca pe un sâmbure / de migdală... Nu simți cum nimicul ăsta din noi se-agață / și gâfâie până la orgasm / iar paradisurile scrâșnesc iluzorii / în timp ce salutăm prima naștere din nimic...”* Ce ar mai fi de zis, când poetul, înzestrat cu har de oracol, vorbește cu glasul conștiinței unor *martori târzii!*

Daniel Corbu este poetul Dimineții și al Duminicii (sfânta zi, când la cei care au urechi să audă și ochi să vadă *trece prin casă istoria!*). O stare similară, răscolitoare – de lectură cu sufletul îngenunchat – uneori plângând de o durere inconștientă, dar și de o bucurie inexplicabilă, am avut-o citind (mai de mult) cartea unui călugăr armean, zis Narekați (și-a scris mărturisirea prin veacul IX, dacă nu mă înșel). Daniel Corbu fiind într-un fel mult mai aproape de zbuciumul dintre nașterea și moartea celor *„striviți sub zodii. / Între două rugi paralele și un război camuflat – răvășite biografii!”* („Everything or nothing”).

Atâta dezinvoltură și mirific poate aparține doar celor care trăiesc pentru a fi în stare să penetreze dimensiuni de dincolo de real – prin visare, meditație profundă și unde, dincolo de vorbe, zace imensa bucurie (uimită de schimbările la față ale lumii) – cea care, iarăși vorba lui Daniel

Corbu, – face parte din iluzia universală: Poezia!, și, după care, *eu* (poetul!) *purtam în spate o fereastră / prin care încercam să vă vorbesc* („Fereastră”). Nu e mistică, deși e, pentru că dincolo de aceste evadări *ne vom pune măștile și vom coborî în stradă...*

Daniel Corbu este poetul care, îmi închipui, vorbește, gândește – trăiește! o permanentă stare de *Visător* și, posibil, nu-i este simplu, deși, asemeni omului singur, care *repetă la nesfârșit un singur cuvânt: fericire...* („Autoportret în mers”) și care își mărturisește sieși, dar îi trădează spovedania starea trepidantă, botezată banal – inspirație (aceasta intuind ca o Penelopă unde ar fi de găsit Daniel Corbu, când evadează din lume!); *„Spre seară intru în mine ca-ntr-o catedrală pustie / strig și ecoul mă umple de spaimă...”* („Poem despre foșnitoarea absență”). Și cea care așteaptă, împletind iluzii, îi spulberă spaima cu un sărut pe frunte (ca la nașterea înțeleptului!), astfel făcându-l să înțeleagă *„Câte trupuri s-au zvârcolit în iubire... / câte dimineți au sărutat victorii / și moartea / ca un plâns / străbătând / imperii...”* – pentru a se naște istoria umanității (dar și el, poetul!). Părea că-l cunosc pe Daniel Corbu – poetul, editorul, dar abia acum, prin aceste poeme *„I-am văzut legând brațul unei / compătimiri. / L-am surprins în timp ce bătea marea / în cuie / în timp ce închiria bobul de rouă / incendia răsărituri cu propria flacăra / și repara aripi uzate de îngeri. / L-am privit îndelung: / în amurguri înmiresmate / stătea agățat de propriul strigăt”* („Visătorul”).

O poezie care depășește simpla simțire și percepere a lumii și a lucrurilor! Exclam (în sine!), dar din nou aflu exprimare plastică emoției mele în cartea de care mult timp, cred (încă mult!), nu mă voi despărți, căci sunt copleșită de *prea multe întrebări pentru cel singur...* Doamne! – îmi zic, rătăcind printre poeme: pe cel care realizează (nu contează când!) adevărul că *lumea s-a saturat de lume* și că moartea greșește mereu, îl voi crede și-l voi aștepta cu noi descoperiri... Asta e!

Claudia PARTOLE

ÎNCĂ O REALIZARE EDITORIALĂ DE EXCEPȚIE A BIBLIOTECII METROPOLITANE BUCUREȘTI

La Biblioteca "B.P. Hasdeu" au ajuns, prin bunăvoința directorului Bibliotecii Metropolitane București (BMB) Florin Rotaru, numerele 1 și 2 din 2008 ale *Buletinului Bibliotecarilor din Franța (BBF)* în limba română. Da, da, ați citit corect: în limba română.

BMB a inițiat, spre bucuria bibliotecarilor din întregul perimetru românesc, printr-un proiect grandios de parteneriat, traducerea BBF începând cu anul 2008.

Numărul 1, având genericul *Europa 27*, se deschide cu un editorial intitulat *Europa bibliotecilor*, semnat de redactorul-șef Yves Alix. Revista BBF, spune redactorul-șef, este fericită să salute intrarea bibliotecilor României și Bulgariei în comunitatea bibliotecilor UE prin intermediul unei suite de articole.

Acest număr este structurat în 4 compartimente-rubrici: *Dosarul*; *À propos*, *Tur de orizont*, *Întâmpinări critice*. Compartimentul *Dosarul* include mai multe articole despre bibliotecile din țările comunității europene, inclusiv din cele două țări nou-întrate – Bulgaria și România: *Uniunea Europeană și bibliotecile: care sunt oportunitățile pentru anii următori?* (Corinne de Munain); *Bibliotecile academice europene: scurtă sinteză prospectivă* (Frédéric Blin); *Liber, liga bibliotecilor europene de cercetare: ce fel de biblioteci pentru Europa de mâine?* (François Cavalier); *Asociațiile profesionale și cooperarea europeană* (Marian Koren); *Modalități de formare în științe ale informației și pentru biblioteci. Cooperarea europeană:*

han spaniol sau castele în Spania? (Sylvie Chevillotte); *Europa bibliotecilor medicale* (Benoit Thirion); *Bibliotecile bulgare în noul mileniu* (Margarita Nestorova); *Formarea profesională în Bulgaria* (Iulia Savova); *Pri-vire asupra istoriei bibliotecilor din București* (Florin Rotaru); *Bibliotecile publice în Țările de Jos* (Amandine Jacquet-Triboulet, Vincent Bonnet); *Mediatecile franceze în Europa celor 27* (Laurence Eme); *Idea Stores: o nouă apropiere de bibliotecă și de accesul la cunoaștere* (Sergio Dogliani); *Staatsbibliothek zu Berlin: reunificarea celei mai mari biblioteci germane* (Ulrike Hollender); *De la biblioteca digitală europeană la Europeana* (Yves Alix); *Ca Phoenix din propria-i cenușă: biblioteca Anna-Amalia din Weimar* (Ger-not U. Gabel).

Compartimentul *À propos* cuprinde, de regulă, un singur material, o singură temă, de data aceasta un articol științific – *Cercetarea în domeniul istoriei mondiale a muncii și a economiei: repere strategice pentru o supraveghere intelectuală*, semnat de Titia van der Werf-Davelaar.

Rubrica *Tur de orizont* găzduiește un șir de articole despre viața bibliotecilor franceze – publice, universitare, specializate – printre care: *Organizarea supusă probei teritoriilor: zilele de studiu ale ADB-DP*, semnat de Yves Alix, care trece în revistă lucrările Congresului Asociației Directorilor Bibliotecilor Departamentale și care a adunat 130 de participanți pentru discuția temei *Teritorializarea și impactul ei asupra activității bibliotecilor*; *Politicile documentare: al 37-lea Congres al ADBU* (Asociația Directorilor Bibliotecilor Universitare). Acest congres este considerat de Annie Le Saux, semnatara articolului, *un pas înainte spre o politică documentară națională*; *Internetul și rețelele de cunoaștere: între repartiție și taxe* (Hélène Montagnac-Marie); *Optimizarea accesului la informație: o șansă pentru limbajele documentare?* de Cécile Kattnig este un articol despre Ziua de studiu, organizată de Asociația Profesioniștilor în Informare și Documentare, în care s-au abordat modulele de cercetare într-un mediu dominat de motoarele de căutare, analiza rolului vocabulelor controlate (clasificări, tezaure, referențiale, nomenclaturi, taxonomii) bazându-se pe ipoteza că profilurile utilizatorilor s-au modificat, iar cu ele și noile practici; *Există viața după Marc?* este tema Zilei de studiu Enssib, consacrată soluțiilor și perspectivelor normelor și standardelor utilizate în biblioteci, despre care scrie François Léger; articolul *Biblioteca și RFID* prezintă lucrările seminarului „RFID și gestiunea colecțiilor, schimbare de dimensiuni”, semnatar Christophe Robert; Cécile Kattnig revine cu articolul *Pentru o istorie a audiovizualului educativ* (1950-2007); *Bibliotecile și persoanele cu handicap* (semnatar Luc Maumet) este tema unui seminar de lucru la care s-au demonstrat și discutat experiențe ale unei mari diversități de grupuri, documente, relații și multe învățăminte; *Leția lui Roger Char-*

tier, relatează, prin Nicolas Hubert, despre conferința istoricului, autor al *Originilor culturale ale Revoluției*, a *Ordinului cărții*, a *Istoriei editării în Franța*, care a prezentat traseul său intelectual și concepția referitoare la istoria cărții.

Rubrica *Întâmpinări critice* conține recenzii și prezentări de cărți din domeniul biblioteconomic – titluri destul de interesante – prin care bibliotecarii noștri pot urmări și cunoaște problemele și subiectele de interes ale domeniului bibliotecar din Franța, precum și producția editorială profesională.

Numărul 2 al *BBF* are subiectul-generice *Biblioteca și prestatorii ei*. După cum știm editorialul *BBF* motivează alegerea temei, scoate în evidență problemele legate de subiect, argumentează selecția materialelor. Yves Alix în editorialul *Din culise în avanscenă* speră că materialele incluse în rubrica *Dosarul* vor contribui la limpezirea problemelor relațiilor dintre biblioteci și furnizori, prestatori, care, în viziunea multor specialiști, sunt fragile; cooperarea lipsește, cultura parteneriatului pătrunde greu în mentalitatea bibliotecarilor.

Cu un motto din Victor Hugo: „Un serviciu valorează atât cât costă”, rubrica *Dosarul* se deschide cu articolul lui Yves Alix și Yves Desrichard *De la furnizor la partener: tipologia prestației în bibliotecă*, în care autorii configurează o tipologie a prestatorilor, propun o clasificare operantă și simplă: pe tip de organizare și pe tip de funcții.

Urmează câteva materiale din experiența altor țări – articolul *Societățile de servicii integrate pentru biblioteci* reflectă practicile din Țările de Jos; în articolul *Externalizare și privatizare* (scurtă istorie recentă a practicilor în câteva biblioteci din America de Nord) Cécile Touitou afirmă că *a văzut impunându-se, în cursul ultimilor treizeci de ani, o externalizare progresivă a unor sarcini costisitoare ca timp, ca spațiu*

și ca personal. Aici găsiți felurile de servicii care au fost externalizate în bibliotecile din Canada și SUA. Ceea ce se discută în Franța este ce se poate externaliza și ce nu. Autoarea insistă să se stabilească o concepție asupra a ceea ce fundamentează un serviciu public de lectură care, prin natura sa, nu poate fi delegat unui partener exterior.

Christiane Bornett vine cu o experiență din Germania – *Externalizarea selecției cărților*, proiect pe care-l consideră foarte avantajos. El afirmă că *timpul pe care îl câștigăm grație acestui sistem, îl reinvestim în acțiunile de dezvoltare a lecturii*. Un experiment care ar trebui să-l discutăm pe larg în comunitatea noastră profesională. Mai urmează materiale despre relația bibliotecarilor cu librării, cu legătorii de carte, bibliotecile în fața licitațiilor publice, activitatea de consiliere în domeniul lecturii publice. Citind aceste materiale veți afla: ce trebuie să știe orice bibliotecar pentru a nu fi, față de legător, ceea ce este o femeie pentru garajistul ei; că bugetul destinat legării lucrărilor este unul dintre cele mai fragile din bibliotecă; că obligația de a ne supune licitațiilor publice a schimbat miza în practicile de achiziție; că mizele lecturii nu se bazează numai pe biblioteci; că recurgerea la prestatorii exteriori de servicii este semnul condiției de exercitare mai complexă a meseriei; că în era „Amazoogle” trebuie să mergem și să căutăm publicul acolo unde se află acesta.

Rubrica *À propos* din numărul 2 al *BBF* cuprinde o privire aruncată de Aurélie Bosc asupra bibliotecilor din Singapore, care pot fi caracterizate prin triada: convivalitate, automatizare, inovație – ceea ce asigură calitate prestației oferite clientului final, publicul. Veți găsi informații despre autonomia utilizatorului, despre bibliotecă fără bibliotecar, programarea culturală pentru marele public, biblioteca digitală, servicii inovatoare, diverse proiecte etc.

Rubrica, foarte interesantă, rezervată preocupărilor bibliotecarilor, *Tur de orizont*, pune în discuție materialele unei Zile de studiu, organizată de Asociația Bibliotecarilor Francezi, despre modelul bibliotecilor hibride, schimbările pe care acest model le induce asupra organizării și funcționării bibliotecilor.

Rubrica mai conține un material despre marketingul portalurilor bibliotecilor și al Centrelor de Documentare pe Internet, intitulat *A seduce online*, apoi o discuție despre extinderea programului de funcționare a bibliotecilor ne propune articolul *Deschis seara, noaptea, duminică?*

Nu mai puțin interes suscită și articolul *Cultura adolescenților*, care relevă discuțiile și tematica unei Zile de studiu a bibliotecarilor: cum își construiesc tinerii cultura?, prin ce sunt practicile lor culturale de astăzi atât de diferite de cele ale adulților și prin ce anunță ele mutații profunde și durabile?, cum să primim un astfel de public în biblioteci și ce să-i propunem?

Buletinul Bibliotecarilor din Franța în versiune română este un suport informațional și educațional considerabil, dată fiind puținătatea publicațiilor de specialitate – atât periodice, cât și cărți, din Vest, în RM. Este și o fereastră prin care vom privi și vom cunoaște ce se întâmplă în bibliotecile din Franța, din Europa și – cum ne demonstrează aceste două numere – de pe alte continente.

Ne dăm seama că multe probleme sunt comune și nouă, sunt probleme pe care le discutăm și noi, iar practica franceză, experiențele altor țări, prin intermediul *BBF*, ne pot cu certitudine ajuta, instrui. Sunt convinsă că, după lectura acestor numere, *BBF* va deveni revista preferată a multor bibliotecari basarabeni.

Vă invit s-o citiți, merită atenția Dvs.!

Dr. Lidia KULIKOVSKI

PREZENȚE BASARABENE PE PLAIURI BIHORENE

Cine încă nu știe, e bine să rețină pentru o proximă vizită: Oradea este un oraș superb oricând, însă deosebit de încântător este la sfârșitul primăverii. Poate și de aceea că tocmai în acest segment temporar am avut ocazia să vizitez și eu magnifica urbe care, după cum observase Nicolae Iorga, își etalează mărima, alias măreția, în chiar denumire: Oradea Mare (numele istoric), cu traducerile respective ale toponimului în germană și în maghiară...

E o banalitate să afirmi că orice oraș e frumos nu numai prin edificii publice, parcuri, muzee, biserici, străzi, piețe, dar și, sau mai ales – prin oamenii săi. Nu am putut cunoaște decât câțiva orădeni din cei aproximativ 250 000 de locuitori ai acestei fortărețe a românismului, la chiar hotarul cu statul ce a etalat mereu o ciudată, ca să-i zic așa, gelozie față de plaiurile bihorene. Dar ce oameni! Voi începe enumerarea ce include deopotrivă și admirație, și recunoștință cu bunii, fideli, generoșii și rafinații noștri ghizi de la Oradea pînă hăt la Baia Mare: prof. univ. dr. Constantin Mălinaș – bibliotecar, savant, scriitor; și Dan Paul Sereș, doctorand în istorie. Nu voi uita însă nici de prof. Ioan Țețu, „sindicalist” în domeniul învățămîntului, omul ce întrupează ospitalitatea, generozitatea și voia bună; apoi dl Ioan Rada, președintele Filialei Oradea a Asociației *Pro Basarabia și Bucovina*... Mă ierte alții, ale căror nume îmi scapă acum, în graba condeiului, dar toți orădenii pe care i-am cunoscut, cu care am comunicat, se încadrează perfect în lapidarul calificativ de **ardeleni cu suflet frumos și cu o înduioșătoare dragoste de Basarabia**. Profit de ocazie să le spun un mulțumesc sincer și infinit pentru că păstrează în inimile lor un loc și pentru noi, că sînt atît de sensibili la frămîntările și aspirațiile noastre.

Are Oradea Mare mai multe instituții de cultură, inclusiv o veche și bogată bi-

bliotecă – cea numită acum Biblioteca Județeană, precum și o universitate – nu știu cît de veche e, dar că și-a cîștigat un bun nume, un prestigiu aparte, m-am putut convinge mergînd acolo, la o adunare ad-hoc a studenților și a corpului profesoral-didactic. Din cîte am înțeles, acea întrunire avea ca obiect de bază prelegerea unui diplomat, a unui fost ambasador al SUA în România în anii de dictatură comunistă și ceva timp după căderea regimului totalitar. Oricît de mare ar fi fost oaspetele american, respectiv, interesul tinerilor studioși față de prelegerea Excelenței Sale, grație strădaniei dlui prof. dr. C. Mălinaș și prin bunăvoința dlui rector al Universității Oradea, am fost incluși și noi, un „trio basarabean”, în această manifestare, ca să prezentăm acolo cîteva noi cărți aduse de acasă: albumul-monografie *Români din jurul României în imagini*, despre care se vorbea cu entuziasm și în acest colț al României, ca și despre alte realizări editoriale ale lui V. Șoimaru; un volum cu totul recent al dlui prof. Ion Iachim, despre expansionism ca un *modus vivendi* al rușilor, precum și alte scrieri, mai „vechi” ale sale, care l-au impus și ca prozator, și ca poet; cartea de eseuri *Și totuși, limba română!*... și traducerea din Lilli Promet ale subsemnatului; la fel, încă vreo zece lucrări ce au văzut lumina tiparului sub auspiciile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, ale editurilor „Prometeu” și „Pontos” din Chișinău.

Manifestarea a decurs cu mai multe surprize plăcute, voi zăbovi aici, acum, asupra uneia despre care mi-am dat seama abia ajuns acasă din periplul nostru transilvan. Niște studenți mi-au dăruit o cărțuie – așa credeam la început – care s-a dovedit a fi o publicație a lor. Mai exact, revista *Vreme vine*, nr. 3 din martie 2009, de tot – 20 de pagini, cu ilustrații. Are genericul „*Patria este ceea ce știi să faci din ea*”

și a fost realizată cu sprijinul Facultății de științe economice – o dovadă clară că viitorii economiști, formați la Universitatea din Oradea, își știu rostul nu numai în economia patriei, dar și în alte domenii, inclusiv în cultură.

Echipa redacțională este destul de numeroasă: am numărat 16 nume de colaboratori, dintre care voi aminti, aleatoriu, pe Anatol Cojocaru – redactor responsabil, Andrei Bucur – redactor coordonator, Anastasia Cioban – secretar de redacție, Diana Țanțar și Camelia Filipov – graficieni / tehnoredactori. Alte nume le veți descoperi în paginile ce urmează ale acestui număr de *BiblioPolis*, posibil și în alte numere. Vorba e că „ai noștri tineri” la Oradea fac o revistă drăguță și captivantă, pe care dacă o citești – și nu poți să nu o citești! – rămii cu o senzație de contact cu niște benefice energii juvenile, marcate de fascinație pentru cele veșnice și sacre: omul, dragostea, tinerețea, patria, românismul, poezia, artele, cultura, alte însemne ale frumosului...

Mi se pare cu totul semnificativ faptul că revista *Vreme vine* a fost revigorată, de către Asociația studenților și elevilor basarabeni din Oradea (ASEB), „după ani de abandon și de așteptări”, cum se menționează în *Cuvântul-înainte al redacției* – exact la 27 Martie 2009. Valeriu Uja scrie un articol despre semnificația majoră pentru noi, basarabeni, a Marii Uniri a basa-

rabenilor cu Țara. Alături, Anatol Cojocaru, semnează un *Moment de reculegere* pentru Grigore Vieru. *Lacrimile Basarabiei* – atât de multe! – sînt radiografiate de Andrei Bucur prin prezentarea *Cărții foametei* de Larisa Turea. Același autor, pe aceeași notă gravă, scrie despre *Exodul femeilor din R. Moldova*, iar Sergiu Zgardan abordează subiectul *Relațiilor economice dintre R. Moldova și România*. Nu lipsesc nici interviurile, poeziile, prozele scurte – unele cu tentă umoristică, tablete, mini-eseuri, provocări la discuții despre viața studentescă etc. – toate bine machetate, însoțite de un material ilustrativ adecvat.

Și cum deocamdată *Vreme vine* de la Oradea nu are șanse de a fi citită și la Chișinău, am făcut o selecție de poezii, articole și tablete din nr. 3 al acestei reviste, ca să afle și cititorii *BiblioPolis*-ului ce preocupări au liceenii și studenții noștri orădeni. De aici, din inima Basarabiei, le urăm redactorilor și autorilor de la tînăra revistă orădeană timp prielnic pentru a continua editarea ei, căci astfel pot face o școală bună nu numai a creației, dar și a patriotismului, lăsînd o sclipire de inteligență și frumos din care, cine știe, peste ani, poate va răsări o carte solidă a apropierei polilor românismului, o apropiere atât de necesară, vitală chiar pentru noi.

Vlad PRISĂCARU

Sunteți stresat? Angoasat? Dezamăgit? Încercați o spălare de creier!

De astăzi nu ascult nici un post de radio, nu citesc nici un ziar, nu mă uit la TV...

De astăzi nu mai sunt actuală...

De astăzi trăiesc pe lună...

M-am trezit azi dimineață cu ciudatul sentiment că nu mai sunt în patul meu, în camera mea, în casa mea... Sunt în ro-

manul lui Kafka... Mi-am aprins TV-ul și am realizat că sunt mai multe dimensiuni ale realității, și mulți dintre noi viețuim în aceeași dimensiune din simplul motiv – CINEVA își dorește asta. NOTA BENE: paradox – acest CINEVA nu este un *alter-ego* de-al nostru...

Suntem figuranți în propria noastră existență, jucând după un scenariu impus. Să fim oare cu toții manipulați?... Manipularea reprezintă acțiunea prin care un actor social (persoană, grup, colectivitate) este determinată să gândească și / sau să acționeze într-un mod compatibil cu interesele inițiatorului, și nu conform convingerilor proprii. Acum voi toți considerați că nu puteți fi supuși unei voințe străine, că sunteți stăpânii propriei vieți și sunteți mult prea inteligenți pentru a fi folosiți. Aveți perfec-tă dreptate – suntem Generația LIBERĂ.

Noi nu putem fi dirijați atâta timp cât e democrație, domnilor!

Cât timp suntem în mileniul trei!

Cât timp suntem ființe raționale!

Acestea vă sunt gândurile, acestea au fost și ideile mele. Până nu am ajuns să realizez că avem astăzi manipulare de dragul îndobitocirii și manipulare de dragul trezirii... Suntem înconjurați de multiplele tehnici de manipulare, astfel încât noi nu cunoaștem cum este să fim în afara acestui sistem. Noi înșine suntem produsul manipulării!

Tot ce am afirmat până acum pare să fie discursul unui paranoic... Dar nu este așa. Este suficient să vă conectați spiritul de observație, să anexați spiritul analitic, și să vă debarasați de mass-media. Fără panică, rog mult, experimentul poate dura și o singură zi, pentru ca să realizați într-un final cât de dependenți sunteți de părerea unui CINEVA. Avem prea multe autorități pentru a ne găsi propriul loc în viață, pentru a afla unde este limita dintre lumea interioară și cea exterioară, pentru a ne cunoaște pe noi înșine.

„Omul este măsura tuturor lucrurilor.” În interiorul nostru, vocile nu pot fi suprimate, realitatea proprie nu este denaturată, chiar autodistrugerea este un proces pe care îl putem stopa oricând. E adevărat că nu suntem insule, dar la fel de cert este faptul că întreaga noastră existență poate fi transformată într-un *Proces*.

Larisa SÂRBU,
Facultatea de Jurnalism și Științe ale
comunicării, USM

Vorbind cu accentul ca la O-Zone...

„Ai accentul ca la O-Zone. E su-per tare! Să nu-l schimbi.”

Cu această frază m-am ales în prima promenadă din direcția campusului universitar din Oradea spre căminele studențești. Eram însoțit de doi proaspeți colegi, bihoreni, care aveau să-mi devină camarazi de nădejde. Drept răspuns, n-am putut decât să le zâmbesc. Abia atunci am început să simt pe propria-mi piele valențele regionale ale limbii române.

Primele săptămâni academice anevoie am schițat câteva dialoguri cu (pauză) colegii. N-aveam niciun fel de teamă sau rușine față de româna pe care o știu. Eram curios. Curios și amuzat în același timp. Încercam să înțeleg cum de este posibil ca

într-un schimb de fraze, cu o durată de zece, cincisprezece secunde, încap trei sau chiar patru „No bine”. După câteva zile de la „incidentul cu O-Zone” am fost nevoit să mai fac un efort diplomatic. Cu greu am parat întrebarea unui profesor, de altfel, foarte apreciat de mine, care suna cam așa: „Știi româna? Și să scrii?”

La scurt timp după cele două „incidente”, am dat peste deviza Uniunii Europene – „Unitate în diversitate”. Ceea ce m-a făcut să gândesc dintr-un alt punct de vedere sintagma „accentul ca la O-Zone” și nu numai...

Fraza, citată mai sus, mi se pare „mai puțin științifică”. Subînțeleg prin „accentul ca la O-Zone” – graiul moldovenesc vorbit

în Basarabia. Despre o „limbă basarabeană” nici nu poate fi vorba, pentru simplul motiv că graiul vorbit în Basarabia este unul și același cu graiul vorbit în Moldova, provincie istorică a României. Academia Română s-a pronunțat de mult asupra acestei „diversiuni lingvistice” cu rațiuni politice, subliniind că, citez: „nici un lingvist / dialectolog român sau străin nu a identificat vreodată un grai basarabean și, cu atât mai puțin, o limbă basarabeană. [...] Limba vorbită azi în Basarabia este și trebuie să fie LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ.”

Mă întreb atunci: „E mai român ca mine ardeleanul sau maramureșeanul? Cât de

puternică poate fi o națiune dacă a căzut atât de multe ori pradă unor nonsensuri cu iz stalinist?”

Totuși, adevăr vorbea Cantemir: „Astfel că astăzi Moldovenii, Muntenii, Valahii de peste munții Carpați, cei din Balcani, cei din Bugeac și Epiroții, toți se numesc cu numele îndeobște nu de Valahi, ci de Români, iar limba lor de-acasă o numesc Limba română.”

Mihai ILIE,

Facultatea de istorie, geografie și relații
internationale,
Universitatea din Oradea

S-a rupt lăstarul...

S-a rupt lăstarul,
Pe suflet se așterne bruma.
Pe inimă – amarul.

Tăcerea ți-e mireasă,
Apusul îți surâde
Cu dragoste aleasă.

Un strigăt doar rămâne
Și moartea te sugrumă,
Ca foamea pe o pâine.

Ai fost o așteptare,
În schimbul unor pietre,
Ai dăruit iertare.

Ți-ai împlinit destinul,
Și-n sunetul sleit,
Îți înflorise crinul.

S-a rupt lăstarul
Și strugurii s-au rupt.
Rămase doar amarul.

Alexandru CIUPAC,
s. Rachitna, Cernăuți

Despre mâini și dragoste

De dragoste trebuie să te apropii,
oprindu-te brusc din mers,
să paralizezi trei secunde și...
să întinzi mâna cu degetele răsfricate,
într-o mare taină...
Așa am făcut azi.
A urcat în mână și
am dus-o la inimă, și
am mers mai departe.
Fără să mă uit la ea.
Mai târziu, când m-am gândit
la cele lumești și m-am uitat,
nu mai era acolo.
Capul a rămas plecat spre inimă.

Andrei BUCUR,

Facultatea de Medicină
și Farmacie, Oradea

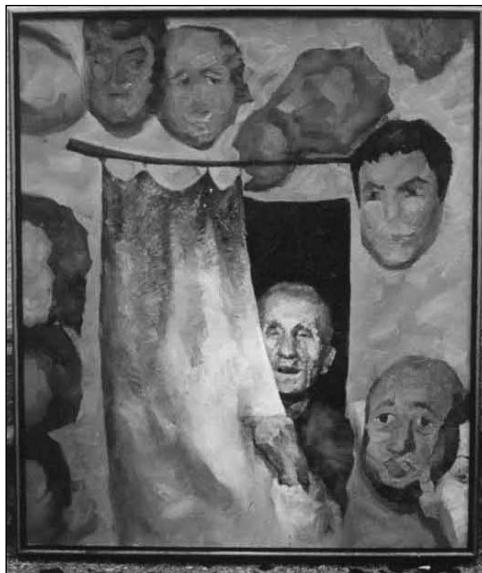
UN ARTIST PLASTIC AL ÎNTREGULUI POPOR

...În epocile ticăloșite de conflicte – militare, dar și politice, sau de altă natură – muzele tac, ori, mai simplu spus, oamenii de artă rămân cumva în umbră... Decenii la rând, pământul acesta al nostru, al Basarabilor adică, s-a aflat și se mai află într-o situație de neînviat – când scriitorii, artiștii, cărturarii, dacă nu se pliază fără crâcnire Puterii, atunci sunt lăsați în ariergardă, dincolo de atenția, grija, aprecierea celor mari. Mai mult, Puterea ar dori ca mulțimile nici să nu știe ce mai face, ce mai creează, ce mai scrie fruntea intelectualității. Și atunci, ce le mai rămâne acestor creatori decât refugiul în cercul lor strâmt? Există însă și excepții, aproape că fericite. Există și oameni de artă care, în pofida tuturor mofturilor etalate de potentații zilei, s-au bucurat de o vie comunicare cu mulțimile, de dragostea acestora. Și dacă ar fi să facem o listă a intelectualilor de marcă basarabeni care s-au aflat mereu în centrul atenției publice, respectiv, la temperatura maximă a prețurii și dragostei generale, în capul acestei liste imagine ar trebui pus maestrul Glebus Sainciuc.

Artist plastic de o apreciabilă originalitate, Glebus Sainciuc este o prezență remarcabilă în viața culturală a Chișinăului și a întregii R. Moldova. Formează, de o viață deja, un formidabil cuplu cu pictorița Valentina Rusu-Ciobanu (n. 1920); împreună au crescut fiul Lică Sainciuc (n. 1947), ajuns și el pictor de seamă și un excelent specialist în studiul artelor.

Glebus Sainciuc s-a născut la 19 iulie 1919, la Chișinău, într-o casă de lângă Biserica Sf. Vineri, pe malul Bâcului, nu departe de casa în care a copilărit și faimoasa noastră cântăreață Maria Cebotari...

Face studii la Liceul B.P. Hasdeu din Chișinău, avându-l profesor de desen pe An-

Maestrul Glebus Sainciuc. 2005.
Pictură de Victor Sochircă

drei Niculescu, venit de la București pentru a-i instrui pe tinerii basarabeni. În anii 1942-1944 susține bacalaureatul, după care studiază la Facultatea de Arhitectură a Politehnicii din București. După război, absolvește Școala de Arte Plastice *Ilia Repin* din Chișinău (1947), în același an fiind primit în Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova.

Debuturile sale în pictură sunt marcate de căutările specifice anilor '30-'40 din artele plastice române și vest-europene. În Basarabia sub regim sovietic este nevoit să se conformeze un timp rigorilor impuse de ocupanți, realizând compoziții inspirate din viața oamenilor simpli: *Viticultori* (1954), *La cramă* (1955), *La ferma de lapte* (1957), *Zootehnicianul V. Untilă* (1959), *Masa mare* (1960). Se consacră cu succes portretului: *Elevă* (1961), *Maria Bieșu* (1967), *Vasile Anestiade* (1972), *Ion Creangă* (1978), *Igor*

Vieru (1979) ș.a. Arareori pictează și portrete cu tematică „realist-proletară”: *Muncitoare de la uzina „Microfirul”* (1969), *Veteranul de război P. Nazarenco* (1970), *Energeticienii – contemporanii mei* (1984), *La uzina „Electromașina”* (1987) etc.

S-a impus totuși, Glebus Sainciuc, cu multă dăruire, printr-o galerie de portrete ale contemporanilor, cu precădere oameni de arte, scriitori, savanți: *Actrița Nina Vodă* (1966), *Scriitorul Vasile Vasilache* (1968), *Nana, scriitorii Lida Istrati, Petru Cărare* (1970), *Leonida Lari* (1972), *Vladimir Beșleagă* (1973), *Traducătorul Igor Crețu* (1973), *Muzicianul V. Goia* (1976), *Scriitorul Andrei Burac* (1987), poezii *Valeria Grosu* (1992), *Iulian Filip* (1993), *Doinița împreună cu Lică Sainciuc, Criticul de artă Larisa Turea, Acad. Petru Soltan* (1995), *Cântărețul Radu Dolgan* (1996), *Economistul Vasile Șoimaru* (2006) etc. În acest compartiment cu creații executate, de regulă, în ulei pe pânză (uneori – carton, ulei, guașă, cărbune; hârtie, cariocă) se detașează categoric un excelent portret al cântăreței de operă *Maria Cebotari* (1910-1949), realizat în ulei pe pânză, într-o perioadă când numele faimoasei interprete era ținut la index de autoritățile sovietice (1976).

Un alt capitol în creația lui G. Sainciuc îl constituie șarjele (caricaturile), reprezentând chipurile a numeroși actori, artiști plastici, scriitori, muzicieni, interpreți, oameni de știință, jurnaliști, profesori, bibliotecari, precum și tineri studioși, țărani, muncitori etc. Numai în ziarele și revistele din Chișinău a publicat circa 500 asemenea creații; numărul șarjelor executate instantaneu și dăruite protagoniștilor se cifrează la aproximativ o mie. În anii 1969-1979 a realizat *Bagatele* – o serie de desene executate prin asociație cu muzica (hârtie, tuș, circa 300 de lucrări).

Glebus Sainciuc este promotorul unui gen nou, inedit și extrem de original în arta plastică basarabeană – măștile – executate printr-o metodă proprie, destul de com-

plexă și, de multe ori – jucate pe scenă de autor, în cadrul unor adevărate spectacole (unul dintre acestea avându-l regizor pe regretatul Andrei Vartic). În perioada 1957-1997 maestrul a creat peste 300 de măști, reprezentând frunțași ai vieții culturale românești (*Valentina Rusu-Ciobanu, Mihai Grecu, Aureliu Busuioc, Nicolae Sulac, Ion Druță, Grigore Vieru, Ion Ungureanu, Emil Loteanu, Mihai Cimpoi, Anastasia Lazariuc, Sofia Rotaru, Eugen Coșeriu, Liviu Ciulei, Gheorghe Zamfir, acad. Eugen Simion, Ana Blandiana, Adrian Păunescu și încă mulți alții*) și de peste hotare (*Marcel Marceau, Jean-Paul Sartre* din Franța; *Arkadi Raikin, David Oistrach, Bulat Okudjava, Aleksandr Soljenițin, Alla Pugaciova, Andrei Voznesenski* ș.a. din Rusia; *Luciano Pavarotti* din Italia; cântăreața *Anne Veski* din Estonia; poetul *Imants Ziedonis* și interpreta *Laima Vaikule* din Letonia; *Ghevork Emin* din Armenia; *Cinghiz Aitmatov* din Kirghizia etc.).

S-a manifestat și ca autor de grafică (*Mama*, 1933; *Clasa VI de liceu, Valentina*, 1939; *Maria Drăgan*, 1984; *Ana-Maria*, 1993), la fel – și ca ilustrator de carte, executând ilustrații atât pentru lucrări umoristice: *Parodii* (1965), *Parodii și epigrame* (1976, 1981) de Petru Cărare, cât și pentru volume cu tematică diversă: *Cartea poeziei – 1974* (1974), *Cu tot ce a fost odată el: Memoriei lui Alexandru Cosmescu* (1992), *Republica Moldova: 50 + 1 jurnaliști* (2000) ș.a.

Maestrul G. Sainciuc a participat la mai multe expoziții organizate în muzeele din Chișinău (prima expoziție personală a avut-o aici în 1963), precum și peste hotare: Sofia (Bulgaria), Baku (Azerbaidjan), Kiev, Odesa, Lvov (Ucraina), Ulan Bator (Mongolia), Havana (Cuba), Montreal (Canada), Moscova, Petersburg (Rusia), Paris, Grenoble (Franța), Bruxelles și alte orașe din Belgia etc. Creații de ale sale se află în zeci de muzee și în sute de colecții private. Participant cu măști la emisiunea umoristică *Vokrug smeħa* a Televiziunii din Moscova, este protagonist al unui film documentar-artistic realizat de

un grup de creație din Finlanda, Norvegia și Suedia. În 1983 este lansat un nou film documentar, intitulat *Glebus*, creat de regizorul Valeriu Jereghi. În 1994 participă, cu un surprinzător succes, la Festivalul mondial de teatru de la Avignon (Franța), iar în 1998, la Festivalul-concurs de satiră și umor "C. Tănase" din Vaslui i se acordă titlul de *Doctor Humoris Causa*.

Laureat al Premiului de Stat al RSS Moldovenești (1980), peste ani obține titlul onorific de *Artist al Poporului din R. Moldova* (1991). Laureat al Concursului Republican de desen (1964), în 1971 i s-a decernat Medalia de argint a EREN (Expoziția realizărilor economiei naționale a fostei URSS) pentru o serie de portrete și grafică. Cavaler al *Ordinului Republicii* (1999), membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (2009). Deține mai multe mențiuni, inclusiv Diploma Partidului Liberal din Moldova *Pentru merite deosebite în promovarea valorilor liberalismului modern prin intermediul literaturii, teatrului, artei plastice și muzicii*; Diplome de excelență: a săptămânalului *Literatura*

și arta, a Teatrului *Satiricus* – Ion Luca Caragiale, ale altor instituții mass-media și de cultură din Chișinău. Bun prieten al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și al revistei *BiblioPolis* (aici a publicat, la aniversarea a 70-a a poetului, un excelent eseu despre luminoasa personalitate a lui Grigore Vieru), maestrul Glebus Sainciuc a surprins cu pixu-i magic chipurile a zeci, sute de bibliotecare și prieteni ai tuturor filialelor noastre. În context, vom menționa că BM „B.P. Hasdeu”, în 1996, i-a elaborat și tipărit o *Bibliografie* – una din foarte puținele surse de acest gen, la noi, consacrată unui artist plastic. Lucrarea, pregătită la cea de-a 77-a aniversare a artistului plastic, este în prezent completată, în vederea finisării unei versiuni electronice complete.

La onorabila-i vârstă de nouă decenii, maestrul G. Sainciuc participă la numeroase manifestări culturale din muzeele de artă, galerii, biblioteci, de fiecare dată înviorând evenimentele, conferindu-le un spor de calitate și de artistism.

VI. PRISĂCARU

RALF PARVE, UN LONGEVIV AL LITERELOR ESTONE

Nu aș risca să-i găsec un loc anume, lui Ralf Parve, în peisajul luxuriant al literaturii estone.

În această situație, încercînd să scriu un cuvînt omagial despre el, mizez mai ales pe faptul că l-am cunoscut personal, menținînd, de-a lungul anilor, o călduroasă relație intelectuală. Pe la mijlocul lunii iunie, am vrut să-i trimit o telegramă de felicitare, ca să aflu, stupefiat, la Oficiul Central din Chișinău, că de la noi în Estonia nu se permite să trimiți telegrame decît în limba rusă (sic!) – nu în franceză sau germană, nici în engleză măcar, chit

că eu vroiam să-i scriu cîteva urări de bine în estonă... Scîrbit de stupidele „inițiative” ale Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”, am cumpărat un plic *par avion* „pentru Occident” – căci așa se cuvine să trimiți în Țările Baltice, spre deosebire de toate celelalte țări ieșite din fosta URSS –, apoi am ales anevoie o ilustrată, pe care am scris ce-i doresc, într-o estonă „condimentată” cu franțuzisme, atunci cînd nu-mi ajungeau cuvinte în limba maternă a lui Ralf Parve... Aventura, însă, nu s-a terminat aici: întrebînd, absolut întîmplător, cam peste cîte zile ajunge o scrisoare *par avion* de la

Chișinău – la Tallinn, am auzit niște cifre ce m-au întors în secolul XIX, cu mult înainte de a se fi născut Aurel Vlaicu sau Henri Coandă. „*Cam două săptămîni...*” – atîta face, cu avionul, dragă Doamne, un plic de la noi într-o țară baltică...

Pe 29 iunie am dat un telefon la Tallinn, ca să-l felicit pe Ralf Parve la cea de-a 90-a aniversare... I-am auzit glasul dintotdeauna binevoitor, am simțit la celălalt capăt de fir palpitînd emoțiile, o sinceră bucurie, o înviorare ce i-au tăiat, parcă, pe dată, cîteva decenii din respectabila-i existență. La rîndu-mi, m-am bucurat mult să aflu că ceva mai înainte de mine îl felicitaseră de la Uniunea Scriitorilor din Estonia: așadar, colegii de breaslă nu l-au dat uitării, în pofida unor revizuiuri, schimbări de viziuni ce s-au produs și în literatura estonă, după 1990-1991.

Ralf Parve s-a născut în 1919, la Rakvere, un oraș de mărime medie pentru Estonia, dar cu o importanță deosebită pentru poporul ei: aici a funcționat, de la mijlocul sec. XIX, un „Seminar învățătoresc”, o Școală Normală, în accepție românească. Aici au făcut studii sute și mii de tineri care ulterior aveau să lumineze „talpa țării”, oamenii de la sate, din rîndul cărora au ieșit învățători, profesori, scriitori, artiști, învățați, politicieni, numeroși luptători pentru cauza națională.

A debutat cu versuri pe cînd era licean, cultivînd o poezie modernistă, într-o atmosferă firească, specifică, spiritului democratic, de libertate și diversitate ce domnea în Estonia interbelică. A fost, ca și mulți alți intelectuali din țara sa și din Europa de Vest de atunci, un simpatizant al ideilor social-democrate, și cum în Estonia ocupată de URSS era mare criză de părtași și aderenți ai doctrinei partidului comunistilor, în 1940 a fost mobilizat în Partidul eston, o grupare pro-sovietică făcută peste noapte, în al cărei program scria – și mulți naivi credeau – că urmărește scopul de a asigura poporului un viitor mai bun... După

Un cuplu pentru eternitate:
Lilli Promet și Ralf Parve

declanșarea războiului germano-sovietic a fost trimis pe front, în Corpul de armată eston, din cadrul Armatei sovietice. Nu a fost unicul tribut pe care l-a plătit acestei schimbări tragice în destinul Estoniei: imediat după război, a scos și două sau trei cărți marcate de falsul patos al edificării unei societăți numită – și mai fals, și mai ipocrit, și mai cinic – „nouă”, „liberă”, „a poporului muncitor” etc. Mai apoi, a fost un timp secretar al organizației de partid comunist a Uniunii Scriitorilor din Estonia... S-a aflat în această funcție la fel cum au fost la noi, bunăoară, Vera Malev sau Aureliu Busuioc: o fi beneficiat de unele facilități sau chiar avantaje mai deosebite, însă, concomitent, cu certitudine, și-a ajutat cît a putut colegii de breaslă, înlesnindu-le calea spre a obține apartamente de stat, bilete la case de creație sau la sanatorii; le-a „dat verde” prin caracterizări favorabile pentru călătorii în străinătate; a negociat cu cenzura că să dea „bun de tipar” unor manuscrise „problematică” ș.a.m.d.

Și-a revenit, totuși, destul de spectaculos și întru totul onorabil, odată cu „dezghețul hrușciiovian”, drept mărturie stînd chiar și titlurile cărților de versuri editate: *Porți deschise* (1958), *Stenogramă lirică* (1964), *Rafale de vînt* (1969) etc. Tipărește cîteva culegeri de poezii umoristice, mai multe cărți pentru copii, piese dramatice, monografii și studii de istorie literară. În activitatea sa literară se înscriu și numeroase traduceri, unele efectuate în premieră în limba estonă: poezii de Robert Burns și Heinrich Heine, diferite creații de Georg Weerth, scrieri expresioniste germane, literică finlandeză, volume de versuri și cărți pentru copii de autori ruși etc.

Ralf Parve a rămas mereu fidel poeziei – cu vreo zece ani în urmă am citit niște poeme scrise atunci, la răscrucea mileniilor II-III, și am rămas sincer impresionat de profunzimea, dar și de limpezimea gîndului, de prospețimea metaforei oscilînd între factura clasică și cea modernistă.

A excelat și în specia eseului, scriind note de drum, impresii de călătorie în mai multe țări sau pur și simplu reflecții despre rostul omului creator în destinul națiunii sale și al omenirii în ansamblu. Vom aminti doar cîteva dintre titlurile cărților sale de eseuri: *Valiza făcută de trei ori* (1958), *Întîlniri cu Marianne: Impresii din Franța* (1963), *Șapte scrisori din Polonia* (1965), *Un cuplu în drumeție* (1975) etc. Și dacă am amintit cuvîntul „cuplu”, nu putem să nu facem o precizare ce va fi pentru unii cititori un fapt bine cunoscut: Ralf Parve a format un cuplu deosebit de armonios cu prozatoarea, poeta, eseista, autoarea dramatică Lilli Promet (1922-2007). Volumele de eseuri enumerate mai sus au pe copertă doi autori: Lilli Promet și Ralf Parve. Au călătorit împreună, au scris împreună, au împărțit bucuriile și necazurile vieții în aceeași casă – elegantă, primitoare, doldora de cărți – de pe *Vabaduse puiestee* (Calea Libertății), de la o periferie a Tallinnului. Împreună l-au crescut pe Ralf Parve-junior, istoric,

jurnalist și politician de notorietate, fruntaș al mișcării de eliberare națională din anii 1988-1991, unul dintre cei mai energici și mai intransigenți zidari ai statului eston ajuns, după dobîndirea celei de-a doua independențe a sa, o țară cu adevărat democratică și prosperă.

Moartea lui Lilli Promet, survenită în chiar ziua cînd urma să împlinească 85 de ani, dar anticipată de o cumplită suferință, numită de medici *Alzheimer*, de-a lungul a trei ani, a adus în casa acestui formidabil cuplu de scriitori o durere greu de descris, și mai greu de suportat. Timpul nici nu izbuti să mai cicatrizeze rana imensei pierderi, că veni altă năpastă: în februarie 2008, la numai 60 de ani, se stinse, în urma unui stop cardiac, și fiul, R. Parve-jr. Ce tărie fizică, dar și sufletească, de caracter, trebuie să ai ca să poți suporta două pierderi, una după alta, a două și cele mai scumpe ființe de pe acest pămînt? Ralf Parve s-a dovedit a fi mai puternic decît incredibile încercări la care l-a pus destinul la o vîrstă cînd, de cele mai multe ori, omul prea greu rezistă oricăror lovituri. M-a impresionat profund tonul resemnat, demn, bărbătesc al scrisorilor pe care mi le trimite sau al vocii, cînd îmi vorbea – nu putea să nu evite aceste subiecte! – despre durerile prin care i-a fost dat să treacă în ultimii doi ani și jumătate...

Din acest formidabil cuplu de scriitori estoni, Lilli Promet este, fără doar și poate, mai mult cunoscută dincolo de hotarele literaturii estone, inclusiv grație romanului cu tentă disidentă *Primavera*, tălmăcit încă în anii '70-'80 ai secolului trecut în circa 20 de limbi din Europa și Asia. Poezii și scrieri pentru copii de Ralf Parve au fost traduse în rusă, finlandeză, letonă, germană, polonă, maghiară... Mă bucur sincer că am putut să-i popularizez numele și în română, traducînd și tipărind, mai întîi în revista *Viața Basarabiei* (2002), apoi și într-un volum aparte (Lilli Promet. *Cine răsîpîndește anecdote*, 2008) un memorabil eseu al lui

L. Promet și R. Parve despre noi, un eseu ce ne tulbură chiar prin titlul său: *De ce iubim noi România*, și pe care autorii l-au scris în 1977 – cine își amintește sau poate a reținut din istorie, a fost anul unui devastator seism, la București...

Nu m-am gândit vreodată dacă popularitatea literară, mai mare, a soției l-ar fi făcut pe soț să se simtă cumva umbrit. Poate și există asemenea senzații în unele cupluri din lumea largă, nu este însă cazul lui Ralf Parve vs Lilli Promet. M-am convins de acest adevăr de mai multe ori, inclusiv cu vreo lună în urmă, când am primit din Estonia, o carte nou-nouță: prima ediție în epoca postcomunistă a faimosului cîndva roman *Primavera*. Pe foaia de gardă a acestui splendid volum, expeditorul mi-a scris: **„Cu multă dragoste, în amintirea lui Lilli Promet. Vă îmbrățișez, Ralf Parve. Tallinn, Martie 2009”**. Iar cînd i-am mulțumit pentru efortul de a-mi fi trimis cartea,

după ce l-am felicitat la cei 90 de ani, la telefon, mi-a mărturisit copleșit de emoții: „Editorii, colegii de breaslă, tipărind acum romanul drag al lui Lilli, *Primavera*, mi-au făcut cel mai frumos cadou la această neașteptată aniversare.”

Știu că Ralf Parve s-a bucurat mult și de apariția la Chișinău a traducerii *Anecdotelor...*, de manifestările ce au avut loc la noi, de consemnările din *BiblioPolis* și din alte publicații de la Chișinău, vizînd tipărirea traducerii din Lilli Promet. Îi voi trimite și acest număr al revistei noastre și voi fi fericit să aflu că a primit acest semn de dragoste și prețuire, cu cele mai sincere urări de sănătate, de tărie și satisfacție sufletească pentru rostul ce și-l împlinește cu multă demnitate, de atîtea decenii deja, în viața literară a patriei sale de pe malurile cu ape cînd domoale, cînd răzvrătite, ale Mării Baltice.

Vlad POHILĂ

ACADEMICIANUL NOSTRU DIN CODREANCA

Oricît de mult veți căuta, cu regret, nu-i veți găsi numele în analele Academiei Române. Nici în cele ale Academiei de Științe de la Chișinău.

Și totuși, dl profesor Constantin Bobeică este un academician. Nu numai de aceea că așa îl numim noi cu afecțiune și în semn de recunoaștere a vastității cunoștințelor sale, a spiritului filozofic, analitic ce-l caracterizează în abordarea oricăror probleme de viață, din domeniul limbii și literaturii române, al istoriei naționale și universale, al esteticii, eticii ș.a. C. Bobeică face parte dintr-o

generație care avea cultul cărții, al școlii, al studiului, al acumulării de cunoștințe pentru a le pune într-o firească circulație: spre binele obștesc, spre ridicarea nivelului de instruire și de cultură al celor mulți, al tinerelor generații, în primul rînd.

Cu cîtă călduroasă nostalgie își amintește Domnia Sa de anii petrecuți la faimosul Liceu „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, sub îndrumarea unor profesori care puteau ține catedre și la celebre universități din Iași, de la București sau chiar la Sorbona! Își amintește cu o binevoitoare condescendență și de anii de studii la Fa-

cultatea de filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă”, pe care, ce-i drept, le-a făcut într-un termen cam lung, exagerat de lung: din 1946 pînă în 1958, așadar, 12 ani! Or, tocmai aici a intervenit un segment de timp care nu a avut nicio legătură cu pasiunea sa pentru carte... În 1949, tînărul profesor C. Bobeică este „ridicat” și dus în Siberia, împreună cu familia. Calvarul, sau *Apocalipsa*, cum a numit însuși dl prof. C. Bobeică deportarea în regiunile Kurgan și Tiumen, în anii 1949-1956, a culminat prin decesul scumpei sale mame, Eugenia, la mii de kilometri de baștină, cu o zi înainte de a primi „ordinul de slobozire” din această grea și cu totul nemeritată osîndă, fiind înmormîntată în pămînt străin – un sol în care chiar și pe timp de vară e greu să sapi un loc de creștinească hodină...

Ar suna cinic dacă am afirma că **anii de gulag siberian** „l-au călit”... Tocmai din care motiv am spune, cu o doză nu mai redusă de precizie că fărădelegile, crunta exploatare, dezmațul stihiei, atitudinea neome-nească a autorităților și cîte alte încercări incredibile prin care a trecut **nu l-au putut îfrînge pe omul, intelectualul și patriotul basarabean Constantin Bobeică**. Întors la baștină ghidat de bucuria relativei libertăți obținute, dar mereu îndurerat de despărțirea, pentru totdeauna, de chipul luminos, chiar și de locul de veșnică odihnă a născătoare sale, C. Bobeică a reluat apostolatul, chit că în perioada cît fusese „smuls din cuibul părintesc”, situația învățămîntului, mai ales a celui rural, nu cunoscuse transformări sau îmbunătățiri cît de cît semnificative. A predat, cîteva decenii bune, limba și literatura română, iar, în funcție de necesități – și alte discipline umanistice, în sate și comune împrăștiate în zona de Codru a Basarabiei sovietizate: Onișcani, Cobîlca, Frumoasa, Cornova, Țibirica... La Cobîlca, numită și Codreanca, i-a fost, se pare, cel mai lung popasul. Probabil și de aceea că era satul său natal, aici făcuse

școala primară, sub îndrumarea lui Alexandru Busuioc, tatăl scriitorului Aureliu Busuioc. Dar poate că oamenii din partea locului, copiii și tinerii de aici, s-au arătat mai receptivi la strădaniile lui Constantin Bobeică, profesor cu școală românească, om de o inteligență și un rafinament mai deosebite...

Nu știu exact, nu am vorbit pe această temă, dar se prea poate că în tinerețea-i „post-siberiană” și C. Bobeică, aidoma profesorului Radu Negrescu din *Singur în fața dragostei* – romanul consăteanului său, Aureliu Busuioc, o fi așteptat „marele semnal”, o invitație pentru studii de doctorat... Dacă l-a și așteptat, acel „mare semnal” nu a mai ajuns la Codreanca. Astfel a pierdut știința filologică (dar și cea istorică, sau alta din spațiul umanistic) de la noi un cercetător de vocație, care ar fi înscris multe pagini demne de atenția contemporanilor și a urmașilor în analele universităților și academiilor de la Chișinău, Iași, București... pînă hăt, cine știe unde, în Vest. Pe de altă parte, nevenirea „marelui semnal” la Codreanca, a contribuit la afirmarea prin părțile Strășenilor, în zona de Codru și în genere în Basarabia sub regim sovietic, a unui cadru didactic de excepție. Zeci, sute de clase, serii, promoții, au trecut „prin mîinile” lui C. Bobeică, au beneficiat de ascuțimea minții și de bogăția sufletului său, de erudiția-i uluitoare, de rafinamentul și delicatețea-i profund impresionantă cu care a putut preda omenește într-o epocă în care prima nu omul, ci ideea, adeseori falsă, nefundamentată și nejustificată.

Nici un revizor școlar, nici un fel de instrucțiuni ale ministerului de resort nu l-au putut opri să predea așa cum vedea el procesul de instruire / educare a copiilor, recurgînd la metode sedimentate în suflet din anii de liceu românesc, la practici pedagogice de care nu avea cum să viseze măcar vreun Makarenko, și nu avea cum să le intuiască, oricît de parțial, vre-

un Suhomlinski – ca să amintim de numai doi „stilpi” ai pedagogiei la zi în URSS. Unul Dumnezeu știe ce le vorbea el copiilor și tinerilor la ore – căci a predat și la seral, unor ditamai gospodari ce doreau să învețe mai mult sau, pur și simplu, să intre în posesia unei diplome de specialist cu studii superioare. Învățăceii săi, însă, știu că îi datorează enorm profesorului C. Bobeică, dacă s-au putut realiza în viață ca specialiști, oameni de vază sau pur și simplu oameni de omenie.

Un specific al activității instructiv-didactice a lui C. Bobeică l-a constituit ceea ce am numi, întru cânta metaforic, *căutarea largului...* Catedra, mulțimea de ore câte le avea, nu-i erau îndeajuns pentru a spune totul discipolilor. Or, numărul acestora nu se limita la listele din catalog: ca om „de modă veche”, cu școală românească, știa că răspunde nu numai de pregătirea sau de prestația elevilor din clasele în care preda, ci și de elevii din clasele paralele, de frații și surorile acestora, mai mult încă – și de părinții, vecinii, alte rude ale lor.

Dorința firească de a-și lărgi clasa, auditoriul, contingentul de discipoli a prins a fi satisfăcută prin scrierea și publicarea unor gânduri care nu-i dădeau pace. Mai întâi – articole de specialitate, inserate prin ziare și reviste, citite mai ales de colegii de breaslă, apoi și articole cu o tematică vădit, intenționat extinsă, căci scriind, bunăoară, despre felul cum ar fi mai bine să fie predat un subiect anume din literatura clasică, un profesor cu pregătirea și simțirea lui C. Bobeică găsea atâtea prilejuri de a aborda și teme „adiacente”, de o însemnătate greu estimabilă pentru formarea tinerei generații, în mare măsură deformată de excesele ideologizante ale sistemului impus: social, economic, de învățământ, filozofic, moral etc. Favorit al ziarului raional din Strășeni, a devenit foarte curînd un autor cunoscut și solicitat de numeroase publicații din Chișinău: *Cultura* (ulterior, *Lite-*

ratura și arta), *Învățământul public (Făclia)*, *Moldova, Nistru (Basarabia)*, *Glasul, Timpul, Jurnal de Chișinău, Ziarul de gardă, Univers pedagogic* etc., etc.

A crezut – și mai crede! – că un om poate deveni puternic, vertical, dacă acumulează multe cunoștințe utile, poate, în primul rînd, dacă își cunoaște bine rădăcinile. Astfel a scris mai multe articole despre istoria satelor prin care a dăscălit, printre acestea evidențiindu-se *O cronologie pentru istoria satului Cobilca* (1999), din care a „ajustat” eseul istorico-publicistic *Codreanca*, pentru îndreptarul documentar-publicistic ilustrat *Localitățile Republicii Moldova* (2005).

Dorea să-și adune măcar unele din articolele risipite prin periodicele republicane, de-a lungul ultimelor două-trei decenii, dar cum să o facă un profesor, fie el și emerit, fie și cu supranumele de academician, în condițiile cumplitei economii de piață de factură basarabeană, alias postsovietică? I-a venit în ajutor prietenul Vasile Șoi-maru, dr. în economie, conf. univ. la ASEM, care puse umărul și la apariția monografiei satului Codreanca, deși tocmai atunci pregătea pentru tipar solida monografie a satului natal, Cornova, și se confrunța cu destule probleme de tot felul, nu numai de ordin financiar. I-au arătat toată înțelegerea și i-au acordat sprijin ficele, Lenora, Ina și Tatiana, apoi și nepoatele, Eugenia și Elena, unii discipoli, consăteni, alți oameni de bună-credință. Astfel a fost posibil ca în ultimii cinci ani, prof. C. Bobeică să editeze un număr-record de cărți, de o calitate excepțională: deosebit de frumoase ca execuție poligrafică și, ce-i mai important, credem – extrem de valoroase, dense și adînci „ca fond”, prin conținut: *Între stele și țărîne: schițe, eseuri, publicistică, memorii* (2005, subsemnatul avînd onoarea de a-i fi redactor și prefațator); *Oratio recta: versuri, cugetări, folclor local* (2006); *Moment crepuscular: studii, eseuri, creionări* (2007, cu

o prefață de regretatul Andrei Vartic); *Dor de muntele Bobeica: studii, publicistică, memorii, tangențe* (2009, prefațator – Nicolae Rusu)...

E de remarcat că ultimele trei volume au văzut lumina tiparului la Editura „Prometeu” (director – dna Raisa Sochircă), făcând parte dintr-un proiect editorial numit, convențional, „proiectul Vasile Șoimaru”. Împreună cu maestrul Vl. Sinițki, autorul acestui insolit proiect, a asigurat aspectul ilustrativ-artistic al lucrărilor, mobilizând, cu spiritul-i sinergetic mai rar întâlnit, întreaga echipă implicată în editarea acestor și altor cărți de reală valoare. Și mai e de reținut maniera captivantă de a nara a autorului, selectarea riguroasă a faptelor, a evenimentelor și personajelor zugrăvite, tonalitatea călduroasă și arhicorectă a scrierii: emotivă, palpitantă, cuceritoare, însă ferită de orice doză de didacticism sau de false note de patetism. Chiar dacă autorul este un profesor de vocație, un Învățător ce a parcurs cu maximă demnitate toate drumurile apostolatului, cu adevărat, prin spini spre florile recunoștinței și dragostei

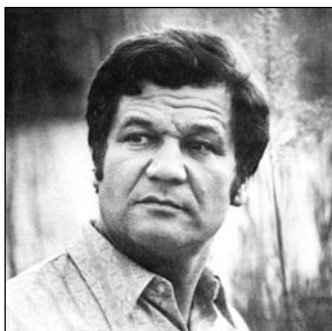
generale. Chiar dacă un om, un intelectual, un oștean al Cetății cum este Constantin Bobeică și-a dobândit dreptul moral și civic de a ne da anumite lecții de viață, de trăire în demnitate și în miracolul frumosului...

Și iată așa, cu noi și admirabile împliniri estetico-intelectuale și civice, profesorul Constantin Bobeică, academicianul nostru din Codreanca, s-a apropiat de cea de-a 85 aniversare. Știindu-l un mare devotor de lecturi, între care, de la un timp se înscrie și revista noastră, vrem să-i urăm, de pe aceste pagini de *BiblioPolis*, multă sănătate și încredere în dreptatea celor făcute și cite le mai face, astfel dovădind că forța morală și intelectuală sperie și alungă necazurile și tristețile sumbrului nostru cotidian. Să ne trăiți, Domnule Profesor, cu sănătate și liniște sufletească, să ne bucurăm împreună de schimbări mult prea jinduite acum, de noi, care vor înlesni apariția unor noi cărți, căci, fără ele, nu-i așa? viața noastră ar fi infinit mai mohorâtă, ba chiar lipsită de esențe.

VI. PRISĂCARU

CONTINUA REVENIRE LA BAȘTINĂ A SCRITORULUI M. GH. CIBOTARU

Parafrazând un calificativ dat cândva celebrului poet rus Serghei Esenin, recent, acad. Mihai Cimpoi a spus că Mihail Gheorghe Cibotaru este un prozator cu baștina în suflet. Și de data aceasta, reputatul eminescolog și istoric al literaturii române din Basarabia (și nu numai!) a spus adevărul... Chiar dacă atașamentul scriitorilor noștri pentru baștină este unul aproape că general, și cumva istoric, implantat foarte adânc în conștiința lor estetică, dragostea lui M. Gh. Cibotaru față de

patria-i mică s-a manifestat mai amplu, în numeroase ipostaze, dar și în mai multe genuri sau specii – și literare, și general-umane.

Viitorul publicist, autor de nuvele și povestiri, romancier și dramaturg s-a născut la 21 iunie 1934, în comuna Vărvărauca, județul Soroca (acum, r-nul Florești), într-o familie de țărani gospodari.

Licențiat al Facultății de Filologie de la Universitatea de Stat din Moldova (1957), mai târziu urmează cursuri de jurnalism

în cadrul Școlii de înalte studii politice de la Moscova (1967). A activat mult timp, și foarte rodnic, în mass-media din Basarabia sub regim sovietic, apoi în cea din R. Moldova; redactor la ziarul *Tinerimea Moldovei* (1957-1959), redactor-șef adjunct al oficiosului *Moldova socialistă* (1959-1975), șef de secție la Agenția Națională de știri *Moldpres* (1997-1998). Două decenii (1975-1995) a fost redactor-șef al revistei ilustrate *Moldova*, una dintre publicațiile cele mai solicitate și mai apreciate în epocă, la noi, un titlu de glorie al publicisticii, literaturii, culturii și științei moldave. La fel, a condus redacția săptămânalului *Luccefărul* (1999-2002), prin care a reușit să impună pe piața mediatică a R. Moldova o altă publicație exemplară din mai multe puncte de vedere. A deținut funcția de ministru al Culturii (1994-1997), făcând mult pentru conservarea și menținerea patrimoniului național, pentru promovarea și susținerea talentelor.

A debutat în presă cu poezii satirice (ziarul *Țăranul sovietic*, 1955), apoi cu o povestire (*Tinerimea Moldovei*, 1957) și cu mai multe proze scurte în revista *Nistru* – la răscrucea anilor '50-'60. Debut editorial cu culegerea de povestiri *Tăcerea pădurilor* (1965). Urmează culegerile de proze scurte *Durerea liniștii* (1969), *Glasul inimii* (1971), *Semaforul* (1974), *Sârjoaca* (1984), precum și câteva romane: *Semănătorii* (1974), *Drumuri* (1979), *Îndrăzneala* (1983, scriere ce e, de fapt, o continuare – partea a 2-a – a *Semănătorilor*), *Rădăcini de acasă*, *Eclipsa* (1990).

M. Gh. Cibotaru era considerat inițial un prozator prin excelență rustic; cu timpul, însă, devine și autor de scrieri cu caracter citadin. De asemenea, criticii literari evidențiau, în cărțile de nuvele și în romanele sale de la debuturi filonul publicistic, dar mai târziu au prins a releva desăvârșirea narațiunii, accentul pe factura psihologică a scrisului lui M. Gh.

Cibotaru. Astfel, dacă acad. Mihai Cimpoi îi dă o caracterizare exactă pentru o etapă a scrisului: „*Autor de proze ce se nasc la intersecția reportajului literar cu ficțiunea, de unde preeminența drumului, popasului și a eroului aruncat în vârtoarea vieții și în mrejele diabolic înnodate ale cotidianului gol*”, prof. univ. Ion Ciocanu, dr. hab. în filologie, precizează că în scrierile sale, „*cu oameni concreți și cu adresă exactă*”, M. Gh. Cibotaru „*atinge coardele sensibilității personajelor, prezintă psihologia lor, felul lor de a fi, de a se manifesta, de a exista [...]*”, încât, prozatorul devine „*un explorator al sufletelor și mentalităților aflate în situații-limită complicate, grație cărora se profilează caractere omenești distincte*”.

Deosebit de fructuoși s-au dovedit a fi pentru M. Gh. Cibotaru ultimii patru ani. Astfel, în 2005 tipărește, într-o ediție nouă, romanul *Eclipsa*, în care abordează subiectul tragic al deportărilor operate de ocupanții sovietici în Basarabia, după cel de-al Doilea Război Mondial. În 2007 îi apar două cărți inedite ca subiect, stil și gen literar: *Ispite teatrale*, care include patru piese dramatice, și *Ministru poști să și nu fi...: notițe sporadice, pur subiective, dintr-o activitate obiectivă*, cuprinzând file de jurnal, amintiri și reflecții asupra stării de lucruri de la noi în anii '90 ai secolului trecut, dar și din ziua de astăzi. În 2008 vede lumina tiparului volumul de proză *Sârjoaca*, ed. a 2-a, în care autorul a putut include unele bucăți anterior cenzurate. În aceeași perioadă publică articole și eseuri în ziare și reviste, acordă interviuri pentru presa scrisă și pentru Postul Național de Radio, Radio *Vocea Basarabiei* etc.

M. Gh. Cibotaru a scris și scenarii de film (*Întâlnirea*, *Correspondentul special*, *Hora satului*, *Triptic autumnal*). Pe baza povestirii sale *Durerea liniștii* a fost turnat primul lungmetraj artistic TV de la noi (studioul *Telefilm-Chișinău*, regizor Ion Mija); la TVM a fost înscenată piesa *Cutremurul*.

Proze scurte de M. Gh. Cibotaru au fost traduse în mai multe limbi: rusă, ucraineană, bielorusă, bulgară, letonă, armeană, slovacă, maghiară, franceză, engleză, germană, spaniolă etc.

Afilieri: membru al Uniunii Scriitorilor, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova. Mențiuni, distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor – pentru cartea *Izvoare* (1983) și pentru volumul de piese *Ispite teatrale*

(2008), Premiul Uniunii Jurnaliștilor pentru publicistică (în două rânduri), Premiul de Stat pentru culegerea *Sârjoaca* (1986), Diploma de mențiune a Ministerului Culturii pentru piesa dramatică *Întoarcere în trecut nu există sau Trădarea poate fi uitată, dar nu și iertată* (2007). Jurnalist Emerit din R. Moldova (1984), este decorat cu Ordinul *Gloria Muncii* (1996).

V. IONESCU

FAPTE, NU VORBE

Cuvintele din titlu prezintă principiul scris pe blazonul familiei Șoimaru, un slogan de care această dinastie s-a ghidat de-a lungul a vreo cinci secole, atestare documentar... Tocmai de aceea, încercând să fac o schiță de portret aniversar al lui Vasile Șoimaru – dr. în economie, conferențiar universitar, om politic, publicist, maestru fotograf etc., voi respecta cât mai mult înscrisul de pe blazonul legendarului neam al Șoimăreștilor, care a servit sursă de inspirație și pentru maestrul Mihail Sadoveanu. Așadar, minimum de metafore, maximum de fapte concrete – acestea din urmă constituind adevărata esență a modului de viață, a rațiunii însăși de a fi a lui Vasile Șoimaru.

Născut în ultima zi a lunii lui Prier, 1949, în comuna Cornova, fostul ținut al Orheiului (actualmente, r-nul Ungheni), în familia țăranilor Șoimaru Alexei și Nina (n. Roșca). După absolvirea școlii medii incomplete din satul natal, dă admiterea la Colegiul (tehnicumul) de electromecanică din Chișinău, la specialitatea contabilitate. Era dorința părinților să-l vadă contabil, el însuși având mari dubii că a făcut opțiu-

nea cea mai bună... Trecerea anilor avea să demonstreze că nu greșise. Mai mult, parcurgând biografia de mai departe a lui V. Șoimaru rămâi cu impresia că dânsul a făcut totul la momentul cel mai potrivit și la locul cel mai potrivit...

În 1971 devine licențiat al Facultății de Economie a Institutului Politehnic din Chișinău, după care urmează studii de doctorat (1973-1977) la Institutul de

Finanțe și Economie din Leningrad (Sankt Petersburg), susținând, în 1978, teza de doctor în economie cu subiectul *Prognozarea productivității muncii în industria RSSM*. Lucrează asistent la catedra Economia muncii de la Politehnica din Chișinău (1971-1973), apoi lector, lector superior, conferențiar universitar (din 1982), prodecan la Facultatea de Economie a Universității de Stat din Moldova (1977-1990). În 1991-1994 este vicerector al nou-fondatei Academii de Studii Economice din Moldova (ASEM), ctitorită de prof. univ. dr. Paul Bran, rector al ASE București. Conform aprecierii date de Paul Bran, „fără dăruirea lui V. Șoimaru, dorința noastră de a realiza practică ASEM, nu s-ar fi împlinit”. În iulie

1994, în urma înscenării unui ticălos proces politic, P. Bran și V. Șoimaru sunt destituiți din funcție... După alegerea unei noi conduceri a ASEM, în 2002, revine aici în funcția de conferențiar universitar la catedra Management social a Facultății Economie generală și Drept. Mai bine de 35 de ani este preocupat de domeniul științific legat de managementul productivității, precum și de problemele dezvoltării regionale. În acest sens, a publicat patru cărți și peste 50 de articole și studii; cursurile universitare elaborate fac parte din aceeași sferă de preocupări.

Ales deputat în Parlamentul R. Moldova (1990-1994, 1998-2001), deține funcția de vicepreședinte al Comisiei permanente pentru economie. Militează împotriva privatizării cu bonuri patrimoniale – care s-a și dovedit a fi un eșec total; participă la elaborarea și promovarea unor legi și dispoziții favorabile reformării efective a economiei R. Moldova.

A debutat cu articole în reviste de specialitate, editorial debutând cu studii tipărite în rusă. Abia în 1993 scoate prima carte de specialitate în română: *Managementul afacerilor mici și mijlocii* (Editura „Logos”, în colaborare).

În ultimele două decenii V. Șoimaru se manifestă și ca un apreciat publicist, abordând subiecte de actualitate stringentă din viața economică și social-politică a R. Moldova, în articole și studii publicate în prestigioase ziare și reviste din Chișinău, București, Moscova. A întemeiat prima revistă economică în limba română din Basarabia postbelică, *Curierul economic* (1999). Volumul *Căderea premierilor* (1999), cu publicistică economică și social-politică din anii 1990-1999, a constituit, în opinia autorului, adevăratul său debut editorial. Având ca imbold și model preocupările lui D. Gusti și ale părintelui Paul Mihail, ambii cercetători ai satului Cornova, V. Șoimaru inițiază, coordonează și realizează volumul

monografic *Cornova* (2000, colectiv de autori). Următorul volum monografic, *Neamul Șoimăreștilor* (coautor, dr. Al. Furtună), constituie un omagiu adus memoriei străbunilor trăitori, în ultimele cinci secole, pe ambele maluri ale Prutului.

În 2004 editează albumul *Poeme în imagini*, conținând peste 200 de fotografii artistice, iar în 2008 – albumul monografic *Români din jurul României în imagini*, cu un studiu introductiv și circa 850 de imagini, selectate din mii de lucrări efectuate în ultimii cinci ani în zece țări, pe trasee ce însușează peste 100 000 km. „Este o carte pentru veșnicie, pentru că niciodată nu vor mai putea fi surprinse mărturiile așa cum V. Șoimaru le-a înregistrat și pe care le lasă tuturor românilor. Unicitatea acestei lucrări este o realitate științifică”, opinează prof. univ. dr. Zamfira Mihail de la Universitatea „Spiru Haret” din București. Semnalând apariția volumului, Nicolae Dabija nota într-un editorial din *Literatura și arta*: „E o carte de excepție, unică în felul ei, care merită toate premiile românești și nu numai. [...] În această carte V. Șoimaru se postează în rolul unui regizor: fiecare imagine vine ca o completare a celeilalte, o imagine parcă ar sugera-o pe alta, dovadă certă a vocației de mare artist a autorului ei.” Concomitent, poetul Adrian Păunescu scria în revista *Flacăra* – publicația care a generat și legendarul cenaclu omonim: „Mulțe, foarte multe se adunaseră în jurul meu, să mă eliberez de ele și să scriu. Dar s-a întâmplat ceva care m-a tulburat peste măsură. M-au vizitat doi români din Basarabia. Vasile Șoimaru și Ioan Caliniuc. Ei mi-au adus o carte fenomenală, „**Români din jurul României în imagini**”. O carte pe care V. Șoimaru a realizat-o în cinci ani, străbătând 100 000 de kilometri. Oameni cu adevărat serioși, temeinici, iubitori de Neam și Țară, au pus umăr la umăr și au împlinit acest **monument tipografic**, care costă oriunde pe lume foarte mult și vine să confirme un fapt îmbucurător: **români nu au ieșit**

din istorie, ei există, oriunde li s-a întâmplat să-i arunce valul turbure al timpului. După atâtea vești rele câte am auzit și aud, iată, în sfârșit, și o veste bună. Acești intelectuali de dincolo de Prut își riscă liniștea și, uneori, viața, ca să adeverească existența românească.”

V. Șoimaru este autor de proiect, coordonator și autor de imagini al mai multor cărți de incontestabilă valoare, inclusiv: Mircea Vulcănescu. *Litanii pentru trei stări*: (poezie, teatru, traduceri) (2004); Nicolae Iorga. *Cugetări* (2005), *Născut în Cornova: omagiu lui Paul Mihail* (2006); V. Preutu, A. Preutu. *Satul Șoimărești: cinci veacuri de existență demnă* (2006); *Ascult cum înflorescete inul* (poezii de Ion Iachim, foto V. Șoimaru, 2007); Valeriu Muravski. *Atitudini în ani de restriște: publicistică economică* (2009); alte volume de literatură, istorie, cultură și spiritualitate românească. A contribuit la editarea, în 2009, la Cernăuți, a debutului poetic al lui Gr. Gherman, un talentat student, originar din Ținutul Herța.

Cărțile lui V. Șoimaru, sau cele editate cu contribuția sa, au beneficiat de lansări și de recenzii elogioase atât la Chișinău, cât și la București, Iași, Ploiești etc., precum și la Cernăuți, Praga, în Bulgaria, Macedonia, Serbia, Albania, Polonia, Canada etc. Albumul-monografie *Românii din jurul României în imagini* a beneficiat de o amplă prezentare în cadrul emisiunii lui Cr. Tabără *Parte de carte* de la Pro TV – București, adunând în presă circa 40 de recenzii și consemnări – un record pe care și l-ar dori mulți autori, chiar și unii dintre cei în vogă mare!

Deși unii consideră că economiștii ar fi niște oameni exclusiv ai cifrelor, datelor, judecăților concrete, și mai puțin ai imaginației, V. Șoimaru contrazice această ipoteză. Vom aminti, în context, mai întâi, marea sa pasiune pentru carte: editează cărți, are o bibliotecă personală extrem de

bogată și variată... Și îi mai place, mult, să doneze cărți. Astfel, a făcut mai multe donații unui șir de biblioteci, în primul rând – celei din comuna natală, precum și bibliotecii școlare din legendara-i Cornova. De altfel, împreună cu dr. Zamfira Mihail, profesoară la Universitatea „Spiru Haret” din București, dar cu rădăcini în Cornova, Vasile Șoimaru patronează Gimnaziul „Paul Mihail” din localitatea natală. An de an acești inimoși cornoveni înmânează celor mai buni elevi nu numai premii, diplome, dar și seturi de cărți. Continuând lista instituțiilor ce au beneficiat de mărinimia lui V. Șoimaru, mai amintim: Biblioteca „Dimitrie Cantemir” din Ungheni, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca ASEM, întemeiată de prof. Paul Bran, Biblioteca Națională a R. Moldova, Biblioteca Academiei Române (cărți rare, numeroase lucrări personale pentru Fototeca BAR) etc. Fiind unul dintre nu prea numeroșii basarabeni care a vizitat toate județele României, a lăsat în circa 50 de municipii, orașe, comune din Țară sute de volume – și nu numai din propria-i producție editorială, ci și de ale altor autori de la noi, căci V. Șoimaru este și omul care știe a se bucura de împlinirile altora, promovându-le, când poate și pe unde are ocazia.

De mai bine de 15 ani V. Șoimaru s-a manifestat și ca un maestru al artei fotografice, organizând o primă expoziție de fotografii, cu genericul *De la Columna lui Traian la Valul lui Traian*, la Muzeul Național de Istorie, în decembrie 2002, reluată în martie 2003 în Aula Magna a ASEM. Și alte expoziții fotografice, dedicate unor evenimente sau personalități de seamă ale românismului, au devenit veritabile evenimente culturale, fiind etalate la Centrul expozițional C. Brâncuși din Chișinău, la București și Praga, în orașul Marii Uniri – Alba Iulia, la Ungheni, Botoșani, Cernăuți etc. Este iniți-

atorul și animatorul unei serii de conferințe, colocvii și simpozioane comemorative, dedicate unor personalități marcante ale culturii, științei, economiei românești, viața sau activitatea unora fiind legată de Cornova: D. Gusti (2000, 2005), H. Stahl (2001), O. Bădina (2002), M. Vulcănescu (2004), N. Iorga (2005), Paul Mihail (2006), T. Herseni (2007), A. Golopenția (2007) ș.a.

Dacă e să facem un bilanț prealabil al activității culturologice a lui V. Șoimaru, obținem o statistică frapantă: **numai în ultimul deceniu a editat zece cărți, a organizat zece expoziții și tot atâtea manifestări științifico-practice!**

Fapta bună, de regulă, implică și o recompensă pe potrivă. Dr. V. Șoimaru deține numeroase premii, diplome, alte însemne ale recunoașterii și prețurii multiplelor și rodnicelor sale eforturi de cetățean, de om al științei și culturii naționale, marcat de frumoase preocupări în care civicul se îmbină fericit cu esteticul. Vom aminti doar câteva din aceste mențiuni: Premiul *Pentru cercetări monografice* al Salonului Internațional de carte din Chișinău (2003); Premiul de Excelență *Pentru editarea unei*

excepționale colecții de cărți românești, acordat de portalul www.voceabasrabiei.com (2007); Însemnul de Prețuire al Societății literar-artistice din Uzdin (Voivodina, Serbia, 2008); Medalia jubiliară *Centenarul Cursurilor de vară ale Universității Populare „N. Iorga”* (jud. Prahova, 2008); Premiul „Coloana Infinitului” al UAP la Salonul Internațional de carte –2008; Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2009) – pentru volumul *Români din jurul României în imagini* etc. Este Cetățean de Onoare al comunei Drăgănești (s. Șoimărești), județul Neamț, și al comunei Miroslăvești, județul Iași. Membru de onoare al Comunității Academice G. Bacovia din România (2008). Laureat al publicațiilor *Literatura și arta* și *Timpul*.

Ce ne mai rămâne să spunem, în final, alta decât: la atâtea frumoase împliniri – tot atâția ani cu sănătate, cu noi bucurii, în muncă și creație, acasă și în suflet. Și fie să se împlinească visul deloc tainic al lui Vasile Șoimaru: de a merge liber, nestingherit, fără vămi, fără grăniceri și fără simboluri anacronice, comuniste – la vest de Prut, dar și la est de Nistru!

Vlad POHILĂ

PUBLICISTUL POTRIVIT LA TIMPUL POTRIVIT

La început, Constantin Tănase a fost profesor de limba și literatura română în școala unui sat de codru... Apoi, profesor pentru alți profesori... Pe urmă – cercetător științific în domeniul lingvisticii românești. De mai bine de două decenii e cunoscut și ca autor de articole – mai întâi strict științifice sau de popularizare a cunoștințelor, urmate și de scrieri perfect gazetărești, publicistice – toate însă incendiare, cu mare priză la cititorul dornic de a cunoaște adevărul despre sine și despre cei din preajma sa. Aceasta ar fi traiectoria de creație a lui C. Tănase, basarabeanul-tiz al faimosului C. Tănase de la București. Cine putea să prezică, oricât de

timid, că numele acestea se vor intersecta pe niște drumuri – oricât de diferite, în timp și spațiu? Doar alura de legendă a marelui artist de comedie se răsfrânge tot mai sigur și peste cea a lui C. Tănase – publicistul, lingvistul, eseistul; doctorul în filologie.

De fapt, și C. Tănase a fost la început – ca oricine dintre noi... – un copil, unul dintre cei ce nu-și găseau astâmpărul în lunca Prutului. Cum însă mărturisea recent un consătean, Costel nu vroia să arunce nici măcar bulgări de zăpadă peste Prut, îndemnându-i și pe alții să se abțină de a-i supăra cumva pe frații din partea cealaltă a râului blestemat...

S-a născut la 24 iunie 1949, în comuna Nemțeni, județul Lăpușna (acum, r-nul Hâncești), în familia țărănilor gospodari Mihail și Daria Tănase.

Licențiat al Facultății de Filologie de la Institutul Pedagogic (ulterior, Universitatea Pedagogică) de Stat *Ion Creangă* din Chișinău (1971). Studii de doctorat la Institutul de limbă și literatură al Academiei de Științe a Moldovei, unde își susține teza de doctor în filologie, cu subiectul *Relațiile formale și semantice între substantivele deverbale și modul lor de prezentare în dicționarele explicative* (1985), avându-l conducător științific pe acad. Silviu Berejan (1927-2007). A făcut vizite de documentare, fiind prezent la seminare și stagii în domeniul mass-media – în România, Germania, Franța, SUA, China.

Își începe activitatea ca profesor de română în școli sătești de cultură generală (1972-1974), apoi se angajează la Institutul de cercetări științifice în domeniul pedagogiei (1974-1983; 1985-1986). Este secretar al Comisiei de terminologie a AȘM (1987-1990). Ales deputat în primul Parlament democratic al R. Moldova (1990-1994), a fost responsabil pentru funcționarea limbii de stat în Comisia pentru știință și învățământ. În anii 1994-1996 deține funcția de director al Centrului Național pentru standarde de limbă din cadrul Departamentului limbilor al R. Moldova (transformat curând în Centrul Național de terminologie, dar desființat abuziv după 2001). A fost consilier-secretar al președintelui R. Moldova, Mircea Snegur (1996-1997). În anii 1997-2001 activează ca redactor-șef al publicațiilor *Flux: Cotidian Național* și *Flux: Ediția de vineri*.

Este director-fondator al *Cotidianului Național independent Timpul* (cu ediții zilnice, de luni până joi, și cu o ediție săptămânală, de vineri), la a cărei apariție a mobilizat o echipă de reporteri și publiciști de forță. Noua publicație, lansată la 14 sept. 2001 (o perioadă s-a numit *Timpul de dimineață*), a devenit **un proiect efectiv de succes în mass-media din R. Moldova**, având un tiraj săptămânal de circa 45 mii de exemplare, cu un nu-

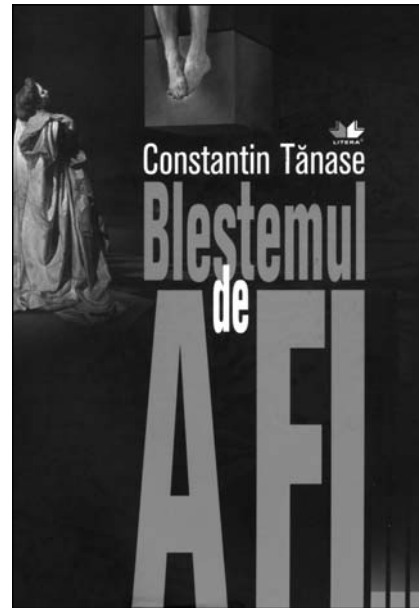
măr și mai mare de accesări ale versiunii electronice. *Timpul* este creditat ca un ziar obiectiv, imparțial, câștigând atașamentul cititorilor grație operativității cu care publică știrile, prin diversitatea tematicii, cu accentul pe probleme stringente de interes național major, pe investigațiile și dezvăluirile adeseori demolatoare pentru potențații zilei, prin deschiderea spre valorile europene și general-umane; în fine, prin maniera de a relata (a analiza, a comenta, a intervieva etc.) pe cât de elevat, pe atât de accesibil.

Debutază editorial în calitate de coautor al suportului didactic *Metodica predării limbii moldovenești: clasele 4-8* (1985), ca în 1987 să editeze studiul *Metodica formării deprinderilor de ortografie în cadrul studierii pronomelor personale*. Este autorul a două valoroase dicționare tematice: *Dicționar de termeni administrativi-cancelărești* (1990) și *Dicționar rus-român de terminologie financiară* (1993).

Încă înainte de a lucra la ziarul *Flux*, C. Tănase s-a manifestat ca un publicist de forță, cu un acut simț al percepției problemelor zilei. Fiind unul dintre intelectualii militanți ai Mișcării de eliberare națională

din anii 1988-1991 și până în prezent, scrie ample serii de articole și studii memorabile în favoarea revenirii la grafia latină și proclamării limbii de stat (oficiale); recunoașterii glotonimului corect: limba română; în apărarea limbii și demnității noastre naționale; pentru promovarea adevărului istoric despre noi etc. Aceste strălucite pagini de publicistică, cu elemente de analiză savantă, dar și cu o alură beletristică, îi asigură lui C. Tănase un succes fulminant la publicul cititor, dar și furia, setea de răzbunare a celor vizați – actori și regizori ai unui regim nociv, antinațional și antiuman. Primele scrieri cu acest subiect, la finele anilor '80, au fost elaborate în colaborare cu Vasile Bahnaru, dr. hab. în filologie, cercetător științific principal la AȘM: *Devaluări parțiale în istoria limbii noastre* (Nistru, 1988, nr. 7), *Alfabet pe banca acuzaților?* (Literatura și arta, 25 aug. 1988), *Limba între realitate și ficțiune* (Moldova, 1988, nr. 9) etc. Editorialist la ziarul *Flux*, apoi la *Timpul*, se manifestă ca un gazetar și eseist extrem de fecund, subtil și profund în analize, care ține perfect pulsul evoluțiilor din societatea noastră, cultivând o publicistică pe care acad. Mihai Cimpoi a caracterizat-o astfel: „Articolele sale, de fapt, eseurile, se situează la frontiera dintre literatură și publicistică [...]. Dincolo de filonul jurnalistic propriu-zis dăm, la el, de câte o jelanie cronicărească, de câte o unduire elegiacă sau de o amintire sentimentală, de tonalități litanice, de predispoziții ludice, de parodie, împingere în grotesc. Ca să nu mai vorbim de imprecaziile satirice, unde este în elementul său.”

În anul 2000 tipărește volumul de publicistică *Ochiul lui Esop*, urmat de alte două cărți cu articole, eseuri, tablete: *Patria viuindă* (2001) și *Hoții de mituri* (2004). Aceste volume s-au bucurat de frumoase lansări și prezentări, de numeroase recenzii elogioase, atât la Chișinău, cât și la București, *Hoții de mituri* fiind gratificat cu

Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova, al cărui membru este Constantin Tănase.

La cea de-a 60-a aniversare a lansat un nou volum de eseuri – *Blestemul de a fi*, cu o prefață de Ion Hadârcă, scos sub auspiciile prestigioasei Edituri „Litera”. Lucrează la un roman documentar inspirat de realitățile basarabene din ultimele două decenii. O proză ce poate fi o insolită surpriză literară, narațiunea situându-se la limitele absurdului sau ale prozei *horror*, ale realismului magic sau de factură kafkiano-orwelliană etc. văzute prin „ochiul lui Esop”, alias prin „oceanul lui Ion Luca Caragiale”, punctat cu indulgența filozofică a lui C. Noica sau a lui Dan Puric. Dar, se prea poate, va fi *Delirul* nostru basarabean... Rămânem mereu în așteptarea noului editorial al *Timpului*, semnat de C. Tănase, dar așteptăm și apariția romanului despre care se discută deja, aprins, în surdină...

VI. PRISĂCARU

VIEȚUIM ÎNTR-UN SPAȚIU STRESANT...

Claudia PARTOLE

Trebuie să ne recunoaștem nouă înșine că am ajuns să pășim pe muchie de cuțit. Ne e teamă de ce mâncăm, ne e frică de ce bem, ne sperie aerul care-l respirăm. Dar a cui e vina? Oare nu tot noi, oamenii, am schimbat toate cele firești, în goana nebună după mirajul unui progres distructiv? Am umplut lumea cu tehnică ce poluează mediul înconjurător, am hrănit pământul cu îngrășăminte otrăvitoare, care au distrus nu doar flora solului, dar și imunitatea noastră. Am încercat să sfidăm creația firească a Lumii, fapt pentru care suntem pedepsiți. Deșertul ca o molimă își răsfrânge întinderile și în spații unde niciodată n-a fost pustiu. M-a impresionat până la durere o informație auzită la televizor în vara aceasta: într-o localitate dintr-o regiune destul de mănoasă a României, peste noapte s-a așternut pe zeci de hectare pustiul. Oamenii au rămas îngroziți, pentru că în primăvară pe acel pământ au semănat, au răsădit și așteptau să strângă recolta... Apoi, seceta din vara aceasta, n-o fi și ea o replică a Naturii-mamă? Cum altfel să-și învețe minte copiii?!

Ziceam că și ceea ce pui în gură azi conține o doză (fie și mică) de otravă semănată cu bună știință de mâna noastră. Te poți intoxica dintr-o conservă, dacă termenul ei de garanție e depășit, dar nu e scoasă din sistemul de comerț; te poți îmbolnăvi mâncând un pepene verde sau galben sau chiar roșii și castraveți, portocale, mandarine, lămâi – fructe și legume injectate cu tot felul de chimicale pentru a le fi accelerată creșterea și pentru a se păstra pe o durată mai lungă. Poți fi marcat pen-

tru toată viața de o boală incurabilă după ce ai consumat carne de găină, de vită ori alt produs din carne cumpărată la piață și care, la cumpărare, avea un aspect frumos, apetisant... Târgoveții (unii, dar mulți!), par a fi totalmente lipsiți de scrupule: vopsească carnea cu tot felul de soluții, ung marfa cu vopsea; toarnă în smântână, în lapte fel de fel de componente chimice distructivi. Și ne mai mirăm de ce suntem un neam atât de bolnav, cu copiii născuți cu handicap... Oare goana după bani să ne orbească în asemenea hal, încât să uităm de moralitate, de Ochiul veghetor care le vede pe toate și le răsplătește? Deseori îmi amintesc de un caz (adevărat!) cu un medic de la urgență, care nu făcea un gest dacă nu era răsplătit pe măsura profesionalismului său incontestabil, apreciat de prieteni. Odată a fost chemat în sala de operații, era un caz urgent – fusese accidentat un tânăr și nu se știa nici cine e, nici dacă va fi în stare să achite taxa pentru operație, mai apoi. Medicul, aflând aceasta, a refuzat să intervină. Pacientul s-a stins cu zile... În aceeași zi, o veste a cutremurat clinica de urgență: tânărul accidentat fusese chiar fiul medicului. Cazul, zguduitor, a servit subiect pentru o piesă dramatică scrisă și pusă în scenă de Constantin Cheianu, la Teatrul liric „Alexei Mateevici”. Ce bine ar fi să vadă acest spectacol cât mai multă lume, să fie transmis cât mai des la radio și la TV...

Mă bucur cu nostalgie în suflet de oamenii care se consacră activității ecologiste. Bucuria mea e pentru că aceștia sunt asemeni unui personaj dintr-o năvălă superbă (*De veghe în lanul de secară*, de

scriitorul american Jerome David Salinger, 1919–2008), care stă la margine de prăpastie și străjuiește ca nu cumva să alunece în hău copiii care se joacă pe acel lan.

Iar nostalgia e pentru faptul că ecologiztii, deși par a fi o armată, în contextul dezastrului și indiferenței care ne domină,

par a fi un fel de sectă! la care toți se uită ca la niște căzuți din lună.

Ne amăgim că toate pot fi veșnice! Dacă nu le vom permite a se înveșnici, într-o bună zi ne vom asfixia cu aerul poluat până la refuz, ne vom intoxica mâncând din cele mai delicioase bucate. Dacă...

ZIUA MONDIALĂ A CĂRȚII ȘI A DREPTULUI DE AUTOR LA BM „B.P. HASDEU”

Valeriu RAȚĂ

Începînd din 1996, la inițiativa UNESCO, pe 23 aprilie în întreaga lume se sărbătorește Ziua mondială a cărții și a dreptului de autor. Ideea de a marca această zi vine din Spania, unde are loc, la 23 aprilie, Festivalul trandafirilor, o manifestare în care este sărbătorit Sfîntul Gheorghe (Jordi) și este comemorat Miguel de Cervantes (1547–1616) și William Shakespeare (1564–1616), doi mari scriitori de talie universală. În această zi, în Spania, încă din Evul Mediu, fetele și femeile primesc flori, iar bărbații – cărți. Obiceiul de a oferi (sau a dărui) cărți a fost extins ulterior aproape în toate țările de pe glob.

E cazul să remarcăm că 23 aprilie mai e și ziua de naștere a scriitorilor Maurice Druon (1918–2009), Halldór Kiljan Laxness (1902–1998), Vladimir Nabokov (1889–1977), a lexicografului Lazăr Șăineanu (1859–1934) etc. Deci, întreg mapamondul marchează simbolic, la miez de primăvară, nașterea și moartea oamenilor de litere nominalizați mai sus prin lectură, editare de carte, contribuții biblioteconomice. Iar în România la 23 aprilie nu este doar Sfîntul Gheorghe, ci și Ziua bibliotecarilor, deoarece acest sfînt este patronul spiritual al bibliotecilor. Astfel, lectura și cartea nu sînt gîndite în afara acestor instituții importante de cultură.

În fiecare an, UNESCO, alături de alte trei organisme internaționale, nominalizează orașul care devine, pe durata unui an întreg, capitala mondială a cărții. Începînd cu anul 2001, de această onoare s-au învrednicit orașele: Madrid, Alexandria, New Delhi, Antwerpen, Montréal, Torino, Bogotá, Amsterdam. Capitala mondială a cărții în anul curent este Beirut.

În această zi de prier și la noi, în Republica Moldova, au loc manifestări închinete cărții, scriitorilor, editorilor, librarilor, bibliotecarilor și, desigur, cititorilor. Expozițiile de carte, lecturile publice, reuniunile de documentare și tot felul de alte acțiuni organizate cu acest prilej au menirea să încurajeze și să popularizeze lectura, care în ultimul timp este lipsită întrucîtva de atenția cuvenită.

Menționăm cu satisfacție că de acum ani la rînd în capitala Moldovei se desfășoară Salonul Internațional de carte (Biblioteca Națională a RM, 17 ediții), Salonul Internațional de carte pentru copii și tineret (Secția Națională a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret, Ministerul Educației și Tineretului, Ministerul Culturii și Turismului, Primăria municipiului Chișinău, Biblioteca Națională „Ion Creangă”, Asociația Bibliotecarilor din RM ș.a.; 13 ediții). Se află în derulare proiectul *Spre cultură*

și civilizație prin lectură (Comisia Națională a RM pentru UNESCO, Ministerul Educației și Tineretului, Ministerul Culturii și Turismului, Primăria municipiului Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, Uniunea Scriitorilor ș.a.; 2007–2010), Programul de lectură *Chișinăul citește o carte* (Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”), anul 2008, la propunerea Bibliotecii Naționale a RM, fiind declarat *Anul lecturii*, iar în luna martie 2009 s-a desfășurat Simpozionul Național *Anul bibliologic* (ediția a 18-a). Toate acestea au ca scop principal consolidarea și dezvoltarea potențialului uman al țării noastre prin intermediul promovării lecturii (a cărții în general) ca factor esențial pentru studiu, educație, informare și realizare socială.

Un elogiu cărții a constituit și manifestarea ce a avut loc, la 23 aprilie a.c., în Sala de lectură a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” – o adevărată sărbătoare organizată de Asociația Bibliotecarilor din RM și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, filiala municipală a ABRM. La deschidere, dna Ludmila Costin, președintele Asociației Bibliotecarilor din RM, a menționat că lectura și cartea nu pot fi gândite în afara bibliotecilor și a bibliotecarilor, aportul cărora în actul de educare este enorm. Cartea este instrumentul principal de transmitere și prezervare a cunoștințelor, iar bibliotecarul este specialistul care organizează, păstrează și valorifică patrimoniul informațional prin intermediul bibliotecii.

Dna Ana Lucia Culev, șeful Direcției cultură a Primăriei municipiului Chișinău, prezintă la manifestare, a menționat că bibliotecarii sînt mari slujitori ai cărții, ei ne ajută să discernem ce e adevărat și ce e fals. Chiar și criza care s-a abătut asupra meleagului nostru poate fi combătută tot prin carte. Împreună putem face multe lucruri bune ca să ne manifestăm ca neam. Pentru această muncă, a spus în concluzie dna A. Culev, oamenii de serviciu în Templul Cărții merită să fie răsplătiți din plin.

Cu ocazia Zilei mondiale a cărții și a dreptului de autor Direcția cultură a Primăriei municipiului Chișinău a acordat Diplome de Excelență următorilor colaboratori ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”: *Tatiana Coșeriu*, director adjunct; *Ludmila Pânzaru*, director adjunct; *Taisia Foiu*, manager CID „Chișinău”; *Mariana Harjevschi*, director al BPD; *Elena Butucel*, director al BP „Ovidius”; *Elena Dabija*, director al CAI Eminescu; *Elena Vulpe*, director al BP „O. Ghibu”; *Vlad Pohlilă*, redactor-șef al revistei *BiblioPolis*.

Despre responsabilitatea și sarcinile actuale ale bibliotecarului în epoca Google-ului a vorbit dna dr. conf. univ. Lidia Kullikovski, director general al BM „B.P. Hasdeu”. În condițiile dezvoltării rapide a economiei, a extinderii televiziunii, internetului, răspîndirii jocurilor electronice și a altor mijloace moderne de informare și de divertisment, lectura tradițională trebuie susținută cu mult curaj, dacă vrem să avem cititori însetați de carte. Biblioteca, fiind în felul său un leac pentru suflet, mai are încă multe probleme de rezolvat. Făcîndu-și loc printre medii, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și-a asumat un angajament și o funcție de răspundere – să joace un rol activ în comunitatea chișinăuiană în ceea ce privește activitatea biblioteconomică.

Dna Ludmila Corghenci, membru al Consiliului Asociației Bibliotecarilor din RM, a adus la cunoștința publicului totalurile Concursului „Cel mai bun bibliotecar al anului 2008” (ediția a 18-a). De acest titlu, cu adevărat prestigios, s-au învrednicit: *Ana Botezat*, Biblioteca Municipală „E. Coșeriu”, Bălți; *Taisia Foiu*, manager CID „Chișinău”, BM „B.P. Hasdeu”; *Ala Iarovaia*, Biblioteca ASEM; *Tatiana Levița*, DIB ULIM; *Tamara Maleru*, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; *Aurelia Moraru*, Biblioteca din s. Pistruieni, r-nul Telenești; *Ana Nagherneac*, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți; *Nina Negru*, BNRM; *Ala Vlasov*, șeful Bibliotecii Colegiului Tehnologic din Chișinău.

A urmat înmînarea premiilor cîștigătorilor Concursului Național „Cele mai reușite lucrări în domeniul bibliologiei și științei informării”. Premiile și diplomele corespunzătoare au fost acordate de către juriu după cum urmează:

– **Premiul „Ion Madan” pentru remarcabile cercetări în domeniul biblioteconomiei și științei informării**

– *Academicianul Ion Druță – prozatorul, dramaturgul, eseistul. Biobibliografie* (coord., red. șt. Mihail Dolgan; resp. de ed. Mariana Șlapac; alcăt. Lilia Bodarev, Valentina Guriev, Janna Nikolaeva, Raisa Vasilache, Lidia Zasavițchi; red. șt. și bibliogr. Claudia Slutu-Grama; red. bibliogr. Lidia Zasavițchi; resp. de ed. Elena Corotenco – BȘC „Andrei Lupan” a AȘM); *Academicianul Sveatoslav Moscalenco. Biobibliografie* (alcăt. Janna Nikolaeva, Olga Țurcanu; red. bibliogr. Lidia Zasavițchi – BȘC „Andrei Lupan” a AȘM); *Academicianul Vsevolod Moscalenco. Biobibliografie* (alcăt. Janna Nikolaeva, Olga Țurcanu; red. bibliogr. Lidia Zasavițchi – BȘC „Andrei Lupan” a AȘM); *Influența adaosurilor (organice, anorganice, moleculare) asupra uniformității distribuirii metalelor. Bibliografie selectivă* (alcăt. Ludmila Listratchin, Janna Nikolaeva; red. șt. Svetlana Sidelnikova; red. resp. Elena Corotenco – BȘC „Andrei Lupan” a AȘM); *Problemele resurselor acvatice în Moldova. Indice bibliografic retrospectiv: 1994-2005* (alcăt. Valentina Guriev; red. șt. Raisa Lozan; red. bibliogr. Lidia Zasavițchi; red. resp. Elena Corotenco – BȘC „Andrei Lupan” a AȘM);

– **Premiul Mare pentru deosebită tinută științifică și valoare culturală** – *Bioteconomie* de Lidia Kulikovski (Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”);

– **Premiul I la secțiunea Lucrări bibliografice, compartimentul Bibliografii** – *Carte rară în limba română din colecțiile Bibliotecii Științifice* (alcăt. Elena Scurtu, Ana Nagherneac; red.-coord. E. Harconița; red. lit. G. Mostovic; red. bibliogr. L. Mihaluța – Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți);

– **Premiul II la secțiunea Lucrări bibliografice, compartimentul Bibliografii**

– *Catalogul publicațiilor elaborate de bibliotecile academice, universitare și specializate din Republica Moldova* (lucr. întocmită de Dora Caduc, Elena Stratan, Lina Mihaluța; red. resp. Elena Harconița; red. bibliogr. L. Mihaluța; indexuri realizate de Anișoara Nagherneac – Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți); *Știința, învățămîntul și practica agricolă în publicațiile Universității Agrare de Stat din Moldova* (Biblioteca Științifică Republicană a UASM);

– **Premiul III la secțiunea Lucrări bibliografice, compartimentul Bibliografii**

– *Lucrările profesorilor și colaboratorilor. Anuar 2007. Bibliografie selectivă* (alcăt. Ana Nagherneac; red. coord. Elena Harconița; red. bibliogr. Lina Mihaluța – Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți); *Holocaust – tragedia evreilor Europei sec. XX* (ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; red. bibliogr. Taisia Foiu; echipa de creație: Angela Borș, Ana Bațmanova, Ecaterina Zaițev, Tatiana Ischimji, Sara Șpitalnic, Olga Sivac, Ala Deresco – BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „I. Mangher”);

– **Premiul I la secțiunea Lucrări bibliografice, compartimentul Biobibliografii**

– *Iulia Hasdeu / Camille Armand (1869-1888). Biobibliografie* de Crina Decusă-Bocșan (ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; red. bibliogr. Ludmila Pânzaru; coord. Clara și Pavel Balmuș – BM „B.P. Hasdeu”, Centrul Național de Hasdeologie);

– **Premiul II la secțiunea Lucrări bibliografice, compartimentul Biobibliografii**

– *O familie de intelectuali basarabeni: Claudia Slutu-Grama, Dumitru C. Grama, Steliana Grama. Triptic biobibliografic* (ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; alcăt. Ion Madan; echipa de creație: Elena Butucel, Margareta Cebotari, Liuba Ciobanu, Viorica Moraru; red. bibliogr. Margareta Cebotari, Taisia Foiu – BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „Ovidius”);

– **Premiul III la secțiunea *Lucrări bibliografice, compartimentul Biobibliografii*** – *Ion Proca. Biobibliografie* (ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; alcăt. Ludmila Capița, echipa de creație: Parascovia Onciu, Tatiana Donțu, Maria Staver, Faina Zubcu – BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „Transilvania”);

– **Premiul I la secțiunea *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Lucrări didactice*** – *Indexarea coordonată a documentelor de profil agrar: Instrucțiune metodologică* (alcăt. Viorica Lupu, Ecaterina Madan; resp. de ed. Ludmila Costin; red. Liubov Karnaeva – Biblioteca Științifică Republicană a UASM);

– **Premiul II la secțiunea *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Lucrări didactice*** – *Curriculum la disciplina „Tehnologii informaționale și comunicaționale”* (elab. și adapt. V. Guțan, E. Harconița, E. Stratan; red. bibliogr. Lina Mihaluța – Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecus Russo”, Bălți);

– **Premiul secțiunii *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Culegeri*** – *Biblioteca „Alba Iulia” – un deceniu de prezență în comunitate* (ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; alcăt.: Elena Roșca – BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „Alba Iulia”);

– **Premiul secțiunii *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul***

Dicționare – *Personalități orheiene în domeniul culturii, artei și literaturii. Dicționar biobibliografic* (Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Orhei);

– **Premiul secțiunii *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Materiale ale conferințelor*** – *Secolul XXI – secolul comunicării: aspecte etico-morale. Materialele conferinței științifico-practice, Chișinău, 29 noiembrie 2007* (dir. V. Pelivan; red. resp. L. Corghenci, T. Ambroci – Biblioteca Colegiului de Construcții, Chișinău);

– **Premiul I la secțiunea *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Materiale promoționale*** – *Biblioteca „Alba Iulia”. Ediția specială dedicată aniversării a 10-a de la fondarea bibliotecii*; pliante, pixuri, carnețele, revistă pentru copii (BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „Alba Iulia”);

– **Premiul II la secțiunea *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Materiale promoționale*** – ediție jubiliară de materiale, pliante, pixuri, carnețele, cărți de vizită, tricouri (BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „M. Lomonosov”);

– **Premiul III la secțiunea *Studii și cercetări în biblioteconomie, compartimentul Materiale promoționale*** – pliante, calendare (Biblioteca Publică Orășenească, Ștefan-Vodă); pliante (Biblioteca Publică Orășenească „Petre Ștefănuță”, Ialoveni);

pliante (Filiala de carte românească „Nicolae Titulescu”, Ialoveni);

– **Premiul secțiunii *Lucrări în alte domenii*** – Alexandru Budișteanu. *Omagiu la 80 de ani* (alcăt. M. Fotescu, E. Scurtu; red. resp. E. Harconița; red. lit. G. Mostovic; red. bibliogr. L. Mihaluța; trad. în engl. L. Alexandrin – Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți);

– **Premiul special pentru originalitate** – *Deținători ai titlului de Doctor Honoris Causa. Membri de onoare ai Senatului* (alcăt. E. Scurtu, M. Fotescu; red. coord. E. Harconița; red. șt. Gh. Popa – Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți);

– **Premiul special pentru design** – *Plan strategic de dezvoltare pentru perioada 2008–2017* (alcăt. Lidia Kulikovski – Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”);

– **Premiul special pentru debut** – *Veaceslav Manolachi – un promotor consecvent al științei și sportului. Biobibliografie* (alcăt. A. Madan, A. Ciomasu, T. Cotoman, N. Narschina – Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport).

Trebuie să menționăm că în Sala de lectură a bibliotecii au fost prezentate și

cîteva expoziții de carte: *Cele mai reușite lucrări în domeniul bibliologiei și științei informării, Activitatea editorială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Comunitatea biblioteconomică – inovativă și creativă: lucrări manuale realizate de bibliotecari*. S-a încadrat perfect în desfășurarea evenimentului cultural campania „Dăruiește o carte”. Voluntarii Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au donat cărți chișinăuie-nilor. A bucurat pe cei prezenți și Maria Șalaru, care a depus o muncă enormă pentru a vedea tipărită *Psaltirea în versuri* de Vasile Militaru – după ce acum doi ani ne-a adus în casele noastre *Divina didire* de același autor. Cu o deosebită generozitate dumneai a donat Asociației Bibliotecarilor o sută de cărți nou-apărute, în vederea repartizării acestora în bibliotecile din republică.

Astfel, Asociația Bibliotecarilor din RM și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, filiala municipală a ABRM, au folosit din plin prilejul de a aduce în atenția opiniei publice rolul și importanța strategică a bibliotecii în era informației, precum și dificultățile procesului de modernizare a acesteia.

TINERE SPERANȚE

BIBLIOTECA ÎN VIAȚA MEA

Mihaela BOTNARU,
Liceul Teoretic „Dante Alighieri”

Motto: „O bibliotecă este o ușă spre numeroase vieți.”
(Sharon Creech)

Îmi imaginez mereu că doar sub forma unei bibliotecii poți găsi adevărul, dreptatea și frumosul. M-am convins de multe ori că biblioteca este casa cu toate ideile necesare pentru o viață încununată de succes, iar soluția pentru a scăpa de tot ce e

meschin în societate este să intri în lumea cărților. Biblioteca este pentru mine timpul liber petrecut cu plăcere, timp în care simți că trăiești pe punctele extreme, simți la maximum stările de tensiune, dezamăgire, mândrie, disperare, entuziasm, tulburare, armonie. Însă toate aceste stări stau la baza unui destin cât mai special, de fiecare dată unic în felul său, și contribuie la crearea unui stil nou și a unei vieți împlinite.

Am o minunată bibliotecă proprie, destul de mare, însă totuși cu prea puține cărți pentru a-mi potoli setea de tot ce am nevoie, de tot ce e nou.

Pentru prima dată m-am înscris la bibliotecă când eram în clasa I, atunci începeam să fac cunoștință cu *Amintirile...* lui Ion Creangă, mai târziu – cu amintirile lui Daniel Defoe despre aventurile lui Robinson Crusoe. De-a lungul anilor, fiind elevă la liceu, am avut lângă mine cele mai bune romane. Astfel am făcut cunoștință cu William Shakespeare, Friedrich Nietzsche, Marcel Proust, Feodor Dostoievski, Victor Hugo, Gabriel García Márquez...

O vreme am pierdut contactul cu cărțile, cred că mi-am pierdut din capacitatea de a absorbi și de a rămâne impresionată de orice aș fi citit. Am refuzat pentru câteva luni să deschid ușile bibliotecii și când treceam pe lângă bibliotecă, sentimentul de culpabilitate mă cuprindea în interior. Dar dorința de cunoaștere și spiritul înțelept al cărților m-au făcut ca, imediat ce am redescoperit „corola de minuni a lumii”, să și fac parte din ea. Cărțile au intrat din nou în viața mea, sub altă formă, mai complexă, mai misterioasă, mai încântătoare.

Am observat treptat cum bibliotecă devine un centru cultural de amploare. Pe lângă faptul că pot găsi orice gen de litera-

tură de care am nevoie, găsesc și atmosfera prielnică pentru lectură. Am participat la diverse acțiuni culturale organizate în Biblioteca „Ovidius”. Aici, în cadrul lansărilor de carte, am ascultat, am vorbit, cunoscându-i direct pe mai mulți dintre scriitorii contemporani de la noi. Contactul direct cu scriitorii m-a ajutat să îndrăgesc și mai mult cartea și să descopăr și mai multe lucruri esențiale în ea. Tot la Biblioteca „Ovidius” încă de mică am participat la concursurile „Mărțișor”, „Ouă încondeiate”. În așa mod m-am familiarizat cu multe dintre tainele tradiției, ale artei în același timp, am cunoscut o lume distinsă, de la care am învățat tot ce-i mai frumos. Valorificarea tradițiilor noastre românești, în special cele de Sînzien și cele de Dragobete, are loc tot în cadrul bibliotecii, când împreună cu echipa *Semnal Junior* de la Radioul Național discutăm și promovăm obiceiurile strămoșești.

Toate aceste activități culturale, toate cărțile citite, participă la dezvoltarea bibliotecii interioare, cea din suflet – o bibliotecă ce trebuie păstrată și transmisă mai departe tuturor.

Biblioteca a schimbat complet destinația drumurilor pe care le urmez. Ele au devenit cu multe intersecții, mult mai lungi, cuprinzând întreaga lume. Iar pe părțile adiacente ale drumurilor văd tot ce vreau să văd, orice vis devine realitate.

CONSOARTA MEA, LECTURA

*Victoria POPESCU,
studentă, anul I, Facultatea de Jurnalism
și Științe ale Comunicării, USM*

...M-am însurat cu Ea pe când încă nu știam ce înseamnă cuvântul „dragoste”. M-am însurat fiindcă toți o făceau la acea vîrstă, iar părinții mei au contribuit la aceasta din dragostea lor părintească și din dorința nemărginită de a mă vedea în rînd cu toată lumea. Îmi amintesc și acum: era o dimineață frumoasă de toamnă când pentru prima oară a sunat clopotul cu un lung ecou în inima mea, vestind că

nu mai pot fi cel de altă dată, că nu mă mai pot bucura de libertatea deplină în raportul: gîndire-acțiune, că de acum înainte urmează a mă supune unor norme urmate de toți cei ce și-au jurat dragoste pînă la moarte. Pe atunci nu-mi dădeam seama pe cît era totul de serios și nimeni, pe tot parcursul anilor nu a încercat să-mi explice: ce s-a întîmplat, totuși, în acea minunată zi, lăsîndu-mă singur față în

față cu viața și cu Ea, cea care a fost cu mine mereu?

Timpul este egoist, își mîină înainte în grabă turma, pe pămînturi cînd mai mănoase, cînd mai puțin mănoase. În graba aceasta a anilor nu uit jurămîntul ce i l-am dat, privind-o în acei buni, clari, deștepți, enigmatici, feerici, gingași... ochi. Sîntem împreună mai bine de un deceniu. Ea și acum și-a păstrat prospețimea ei de fecioară, în pofda faptului că posedă înțelepciunea veacurilor. Unii spun că, odată cu trecerea anilor, orice relație își pierde din intensitate și devine o deprindere, dar nu este și cazul nostru. Eu simt că Ea și acum mă iubește cu aceeași patimă ca și în prima zi, caută mereu să mă înțeleagă. Mă iubește cu dragoste de femeie, cu dragoste de mamă, cu o dragoste de părinte pentru fiul rătăcit.

Și eu o iubesc cu o dragoste aparte, deosebită. Chiar dacă deseori o las plîngînd în casă, ducîndu-mă să mă distrez cu prietenii. Prefer să merg la cinema, la plimbare sau să pierd timpul așa, degeaba. Nu, nici în acele clipe nu uit de Ea, dar simt o necesitate diavolească de a mă ocupa de altceva, decît să-i acord atenție.

Știu că numai în brațele ei pot atinge punctul maxim al plăcerii de a trai, că doar Ea mă poate consola, că doar Ea poate alege și împleni cuvintele în așa fel, încît să mi se înmoaie inima și simțirea. Știu că nu există pe pămînt o altă Ea, cărei așa fi în stare să-i încredințez soarta-mi.

M-am însurat cu Ea pe cînd încă nu știam ce înseamnă cuvîntul „dragoste”, însă acum pot spune cu certitudine că o iubesc. O iubesc cu o dragoste specifică. Niciodată nu am stat în genunchi în fața ei, nu i-am cerut iertare. Niciodată nu i-am cerșit dragostea, Ea mi-o dăruie și așa din plin. Dar eu, eu sînt asemeni celui mai înrăit alcoolice sau narcoman, care știe că merge pe o cale greșită, însă nu întreprinde nimic pentru a-și schimba direcția.

...Am un vecin de vreo șaizeci de ani care toată viața și-a înșelat soția. Odată,

la un pahar de vin, l-am întrebat de ce nu divorțează și nu merge la amantă? El mi-a răspuns: „Niciodată, auzi niciodată nu așa fi în stare să-mi abandonez copiii și pe cea care mi i-a născut. Am o soție de aur, restul e doar distracție.”

Și eu am o soție de aur și împreună putem da naștere celor mai minunați copii, celor mai frumoase roade. Nu caut alte femei, i-am spus-o în față. Nu vreau femeie fantastică, mitică, cu idei extrem de moderniste. Prețuiesc umanismul și romantismul tău. Iubesc chipul tău real, nu umblu după păpuși mascate. Mi-e greu să pătrund în psihologia altor femei. Nu mă certa, nu-mi spune nimic. Sînt cel mai mare idiot, iar Ea totuna mă iubește. Mă iubește și mă iartă asemeni Tatălui Ceresc care mult prea mult își iubește copiii. Sînt un fiu risipitor. Am impresia: cu cît înainte în vîrstă, cu atît e mai mare riscul să o pierd. Știu care-i motivul, dar n-am să-l spun. Lupt în fiecare zi cu acest motiv, uneori eșuez, dar am și victorii.

...M-am însurat cu Ea pe cînd încă nu știam ce înseamnă cuvîntul „dragoste”, dar am ajuns să înțeleg că o iubesc. O iubesc într-un fel al meu, cum poate nu iubesc alții. Am să încerc să mă apropiu de Ea, să o înțeleg, să-i pătrund adîncurile sufletului. Voi veni mai devreme acasă, voi fi mai atent cu Ea, îi voi acorda mai multă atenție. Am un gînd ascuns, i-l voi spune însă neapărat: vreau să dăm naștere, împreună, unor copii care să fie de folos oamenilor, societății și lumii, și care să se îngrijească de noi la bătrînețe.

O iubesc și-mi voi păstra dragostea pînă la moarte.

P.S. – Am redat relația mea cu lectura prin prisma relațiilor umane. Consider că, personalizînd-o, am redat întocmai ceea ce simt. Nu am folosit multe metafore, nici epiteze, considerînd că ar fi de prisos. În viață nu e ca în filme, la ce bun atîtea vaiete de admirație?

MARIA CEBOTARI: SENTIMENTELE TREC DINCOLO DE CUVINTE...

Svetlana VIZITIU

Enigma harului **Mariei Cebotari**, forța sa de stăpânire a sufletului uman s-a depistat la nivelul originalității etnopsihologice a poporului din care a făcut parte, în virtuțile morale ce l-au caracterizat. Revelațiile spiritualității seculare ale unui neam care reverberază, cu o extraordinară persistență, în marile talente, a predestinat și personalitatea artistică a interpretei. A fost o Divă absolută a timpului său, cu o carieră artistică de excepție, desfășurată pe toate marile scene ale lumii, iar critica muzicală a salutat-o pe primele pagini ale ziarelor. Vocea inconfundabilă, temperamentul scenic, vastitatea repertoriului de operă și vocal-simfonic conturează cariera unică a mezzosopranei, al cărei timbru de o admirabilă calitate, îmbinat cu o impresionantă ținută scenică, cucerește, încântă și în prezent. O măiestrie care explică succesele cântăreței de-a lungul anilor.

Viața ne oferă fel de fel de surprize. Dincolo de faptul că suntem buni sau răi, trăim fiecare cum putem, uneori reușind să ne pliăm pe dorințele și speranțele noastre, alteori devenind supușii destinului, hazardului, întâmplării... Excelenta interpretă s-a născut la Chișinău, pe 10 februarie 1910. A crescut alături de fratele mai mare și o soră, toți având un deosebit talent muzical. Admisă la numai 14 ani, în 1924, la Conservatorul din Chișinău, a fost descoperită,

ulterior, în 1926, de contele Alexander Virubov, fost director al Teatrului Artistic din Moscova, care, fiind în căutarea unei soliste, rămâne fascinat de vocea și de frumusețea Mariei Cebotari, îndrăgostindu-se pe loc de ea. Astfel, Maria ajunge în trupa de teatru a contelui, ca urmare, dând reprezentații la București, după care pleacă la Praga, Berlin, Viena, apoi la Paris. S-a afirmat cu strălucire în celebrele sa-

loane franceze, ascensiunea sa remarcându-se prin cucerirea, treaptă cu treaptă, a unor redute atât de râvnite de oricine, dar atât de greu de atins. În acest timp, Virubov o cere de soție, viitorul mariaj fiind contestat de către părinții fetei, minore, care o rugau insistent să se întoarcă acasă. Contraziacerile se termină prin moartea tatălui ei, iar Maria, simțindu-se fără sprijin, în cele din urmă, hotărăște să se mărite cu Virubov.

Urmându-l la Berlin, spera să primească la studioul german *Universus Film* un rol de cinema, și Maria este aranjată pe trei luni să ia lecții de la celebrul profesor de muzică Oskar Daniel, în același timp, studiind aprofundat limba germană, dovedind și aici performanțe deosebite! Directorul Operei de Stat din Dresda, dirijorul Fritz Busch, intuind viitorul interpretei, fiind fascinat de talentul Mariei, îi oferă imediat un contract. La numai 21 de ani, Maria Cebotari devine celebră cu viteza unei comete, debutând cu rolul *Mimi* din *La Bohème*, de

Giacomo Puccini, după o pregătire asiduă de câteva luni. Spectacolul a avut un succes răsunător: prin splendida evoluție a Mariei, cu o eleganță și profundă sensibilitate, smulgând lacrimile publicului, și ropote de aplauze, la bis... La doar 24 de ani, pentru performanțele sale artistice, i s-a conferit cel mai înalt titlu onorific existent în Germania și Austria pe timpurile acelea: de *Kammersangerin!* Urcușul a fost fulgerător: celebrul compozitor și dirijor Bruno Walter, după o reprezentație a Mariei la Opera din Dresda, îi oferă un contract pe trei ani pentru renumitul Festival de operă de la Salzburg. Compozitorul Richard Strauss avea o predilecție în a o cere pentru rolurile din operele sale, special pentru ea scriind *Femeia tăcută*, în care sunt pasaje enorme de coloratură. Opera din Berlin i-a propus un contract permanent, însă ea a refuzat, rămânând fidelă Operei din Dresda, până în 1943, dar cântând ocazional și la Berlin.

A devenit celebră, cântând pe scenele din întreaga Europă: Basel, Viena, Stockholm, Paris, Bruxelles, Londra, Amsterdam, Praga, Riga. Se înscrie în elita celor mai distinse vedete ale timpului său, cântând cu mari artiști ai lumii, printre care Tito Gobi, Giuseppe Tadei, Benjamins Gigli... A entuziasmat publicul prin rolurile din *Boema*, *Madame Butterfly*, *Die schweigsame Frau*, Zerline în *Don Juan* (Mozart), Tatiana în *Evgheni Oneghin* (Ceaikovski), Gilda în *Rigoletto* (Verdi), Constanța în *Răpirea din Serai* (Mozart) etc. În cinematografie a debutat în 1936, cu filmul muzical *Madchen in Weib*, în regia lui Viktor Janson, după care au urmat filmele în regia lui Carmine Gallone: *Solo per te* (1937), *Giuseppe Verdi* (1938), *Amami, Alfredo!*, *Starke Herzen im Sturm* (1937) de Herbert Maisch etc. Și-a interpretat propriul rol al vieții sale într-un film italian, regia Guido Brignone, despre viața celebrei mezzosopran franceze de la începutul sec. XIX, *Maria Malibran* (1942).

În timpul filmărilor la *Starke Herzen im Sturm* (1937), îl cunoaște pe viitorul său soț, actorul Gustav Diessl, – va avea o căsnicie

scurtă, dar fericită, cu nașterea a doi băieți, Peter și Fritz. În 1943, în urma unei explozii, casa lor din Berlin este distrusă și Maria se transferă prin contract la Opera din Viena. În 1947, va cânta la Festivalul de operă din Anglia piesa *Don Giovanni* de Mozart și, pentru ultima oară, în 1949, participă la Festivalul de operă de la Salzburg, sub bagheta lui Herbert von Karajan. În urma a două infarcte, în 1948, Gustav moare, și la numai un an de la moartea lui, la 39 de ani, moare și Maria (**9 iunie 1949**), de cancer la ficat. A fost înmormântată alături de soțul ei, în cimitirul Döblinger din Viena.

Mult timp numele Mariei Cebotari a fost trecut sub tăcere, considerat de regimul comunist ca fiind „colaboraționistă” a celui de-al Treilea Reich. În istoria culturii mulți artiști au creat pe timpul tiraniilor și regimurilor ostile umanității care, până la urmă, se perindă, or aceasta nu înseamnă că artiștii nu ar trebui să creeze. Atunci când cenzura fascistă a încercat să stopeze un spectacol, insistând să fie scos de pe afiș numele autorului libretului, Stefan Zweig, celebru scriitor austriac, evreu de origine, au intervenit Maria și compozitorul Strauss și astfel premiera avuse loc. Arta e veșnică, celelalte sunt trecătoare. Nu mai există nici un temei ca numele ei să nu fie memorat, mai cu seamă că alte națiuni – germanii, austriecii, italienii – o cinstesc și în prezent! La Dresda, Viena, Salzburg sunt străzi ce-i poartă numele de origine română, iar în 2000, la Berlin a fost dezvelită o placă comemorativă pe fosta locuință a artistei, unde ea locuise între anii 1938 și 1945.

La Chișinău, numele ei îl poartă o stradă, iar la Cahul o școală muzicală. În 1998 la Chișinău pe blocul ce se află pe locul casei în care a locuit M. Cebotari (str. Grădiniilor 60) a fost dezvelită o placă comemorativă. La acest eveniment a participat și fiul distinsei cântărețe, Fritz Curson, cu soția și copiii, vizitând atunci și alte locuri unde și-a lăsat copilăria mama sa. Vom menționa că în anii de prigoană comunistă, numele

și meritele deosebite ale Mariei Cebotari au fost consemnate, totuși, în câteva lucrări de specialitate tipărite în România. Radio București a transmis arii interpretate de extrem de talentata basarabeancă. În 1986, la Chișinău, în vol. 2 al enciclopediei *Literatura și arta Moldovei* a fost inclus un articol despre Maria Cebotari. E bine să se știe că această consemnare a fost posibilă datorită insistenței maestrului Glebus Sainciuc, a cărei soră a cântat cu Maria în corul Catedralei. Tot pe atunci, în anii '80 ai sec. XX, G. Sainciuc a realizat un excelent portret al nemuritoarelor noastre artiste...

Ca interpretă a operelor lui Mozart și Strauss a fost neegalată până și în prezent; însăși viața ei este un veritabil scenariu! Sigur, cultura nu este rentabilă nicăieri în lume, dar ea trebuie susținută atât de către stat, cât și de către mecenai. Opera este cartea de vizită a unei națiuni. Pierderea succesivă a competițiilor culturale acumulează pierderi, pentru cel puțin o generație, incalculabile, în pofida sărăciei, aici există spirit, există talent.

Din romanul scriitoarei Vera Malev, ***Recviem pentru Maria***, scris în spiritul tradițiilor literare ale biografiei romanțate, se simte chemarea unei eroine puternice, dramatice, răscolitoare prin pasiunile pe care le trezește această meserie minunată, fluxul iubirii necondiționate... Curios fapt: aflăm că interpreta a locuit un timp în hotelul *Suisse* (actualmente, Sediul Central al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”). Interesante amănunte despre viața Mariei sunt descrise în monografia-album ***Maria Cebotari***

în amintiri, cronici și imagini, apărută în anul 1999 (Editura „Baștina”), autor Aurelian Dănilă, președintele Uniunii Teatrale din Moldova: arhiva sa cuprinde majoritatea filmelor în care a apărut interpreta, inclusiv *Odesa în flăcări* (1942), considerat dispărut.

Unica peliculă documentară despre viața și activitatea Mariei Cebotari, după scenariul lui Dumitru Olărescu, în regia lui Vlad Druk, numită ***Aria***, un film de 82 minute, a fost prezentată într-un cerc restrâns la Chișinău; din fericire, este pus la dispoziția celor interesați de viața interpretei.

În acest film, muzicologul rus Vladimir Timohin s-a dat cu părerea că, după Maria Cebotari, Moldova încă n-a născut cântărețe de rangul ei și încă n-a apreciat-o după merit: „Este o stea de mărime internațională! E incredibil că într-o familie săracă, fără tradiții muzicale, să crească o ființă atât de sublimă... și anume acest lirism zguduitor, izvorând din vocea ei, te pătrunde în suflet pentru toată viața! În secolul XX doar două cântărețe posedau asemenea calitate: dacă Maria Cebotari avea în intonație un lirism vibrant, care te pătrundea în suflet, – Maria Callas era dramatică în expresie, cu o notă nervoasă, diferită...” Iar dirijorul Operei din Viena, Ernest Marzendorfer, menționa: „N-am mai auzit o Salomeea cu o germană mai perfectă decât Maria Cebotari... Ea a fost unul din cei mai onorați artiști pe care i-a avut Viena... Una din cele mai importante personalități artistice, de neuitat!” Un an mai târziu după moartea Mariei Cebotari, biograful ei, Antonio Mingotti, scria: „Vocea ei n-a fost nimic altceva decât tragismul existenței acestei ființe.”

„Niciodată și în nicio împrejurare nu mi-a trecut prin cap să spun altceva decât că sunt româncă din Basarabia sau, pur și simplu, româncă”, a declarat sincer, dar și profetic Maria Cebotari, căci nu avea de unde ști, nici bănuî măcar, că printr-o afirmație comună, în temei, ne-a dat o lecție și un model extrem de prețioase și astăzi, la începutul mileniului III.

GLORIE DE O ZI

Alex. STEFĂNESCU

Am avut la dispoziție mii de zile pentru a ne bucura de prezența în mijlocul nostru a lui Grigore Vieru. N-am făcut-o. Așa cum nu ne mai uităm de multă vreme la cer, decât pentru a afla dacă trebuie să luăm cu noi umbrela, așa l-am ignorat ani la rând pe unul din cei mai sensibili poeți din câți au scris în limba română, poet care, departe de a ne fi ținut în vreun fel la distanță, era prietenos și accesibil.

Moartea sa a suscitât interesul mai multor posturi de televiziune numai și numai pentru că s-a petrecut în noaptea de sâmbătă spre duminică (mai exact: în data de 18 ianuarie 2009, la ora 1 și 30 de minute), înaintea unei zile a săptămânii în care se creează de obicei un vid de evenimente. Un cunoscut ziarist îmi mărturisea cândva – bineînțeles, cu umor – că duminica îi vine să dea foc unor clădiri sau să organizeze lovitură de stat numai pentru ca mass-media să aibă ce relatează. Un asemenea eveniment salvator a fost încetarea din viață a poetului pe un pat de spital din Chișinău, în urma unui grav accident de mașină.

Dar unde erau toate aceste posturi de televiziune pe vremea când Grigore Vieru trăia și scria? De ce preferau să ni-i prezinte la nesfârșit pe Laura Andrișan și Monica Columbeanu, pe Mircea Badea și Valentin Stan când exista un om atât de frumos?

Este o dovadă nu neapărat de cinism, ci de obtuzitate să consideri un eveniment moartea lui Grigore Vieru. Adevăratul eveniment îl reprezintă poezia sa. Iar posturile de televiziune (cu câteva excepții, printre care TVR Cultural) au ratat acest eveniment.

După înmormântarea poetului, odată cu ultima lopată de pământ, se va așterne asupra lui – n-am nicio îndoielă – și uitairea. Sexy Brăileanca se va agita din nou, dezinhibată, pe micile ecrane.

Desen
de Sabin Bălașa

Cei cărora li se va face dor de poezia lui vor avea o singură soluție: să-i citească volumele de versuri: „Ușoară, maică, ușoară, / c-ai putea să mergi călcând / Pe semințele ce zboară / între ceruri și pământ! // În priviri c-un fel de teamă, / Fericită totuși ești – / iarba știe cum te cheamă, / Steaua știe ce gândești.” Delicatețea lui Grigore Vieru, fără termen de

comparație azi, este îninteligibilă pentru tinerii îmbrăcați invariabil, indiferent de sex, în blugi prespălați (de fapt, nespălați) care merg înarmați cu lanțuri la meciurile de fotbal. Ca și pentru tinerii cu veleități de scriitori, angajați în denigrarea grobiană a scriitorilor aureolați cândva de recunoașterea publică.

Pe vremea când era tânăr, Grigore Vieru scria înfiorat de emoție despre Lucian Blaga: „Numele-acesta / are ceva în el / care sună nespun de frumos – / e ca și cum / boabele copiilor / care ne seamănă de Sărbători / s-ar lovi de trupul unei viori.” Unde este astăzi tânărul care să scrie astfel despre Grigore Vieru?

L-am întâlnit pe Grigore Vieru anul trecut, la 31 august, la Chișinău. Era o sărbătoare îndoliată a limbii române, pentru că autoritățile interzisese din nou să se spună „limba română”, pretinzând să fie folosită echivoca sintagmă „limba noastră”. Poetul și-a invitat prietenii la un restaurant, cu prilejul primirii unui premiu literar. Stătea în capul mesei, iar pe mine m-a poftit, afectuos, să iau loc în stânga lui. Era atât de slăbit, încât nu a putut ridica paharul cu șampanie pentru a „da noroc” cu mine. A trebuit să-l ajut eu să-l ridice. Și totuși era plin de duioșie față de toți cei din jur și avea și umor. Când i-am spus că moldovencele sunt încântătoare și m-am plâns, răsfățându-mă, că n-am succes la femei, mi-a răspuns:

– Alex, eu am metoda mea cu care le cuceresc. Le spun că sunt pricăjit și neajutorat, că am nevoie de ocrotire, că sunt leșinat de foame și că ar face un gest creștinesc dacă m-ar lua la pieptul lor și mi-ar da și puțină țâță, ca să mă întrez. Iar ele, cu instinctul lor matern, mă iau imediat în brațe...

Apoi, examinându-mă cu o gravitate jucată și constatând parcă abia în clipa aceea că sunt mare și greu, poetul a adăugat oftând:

– Tare mi-e teamă însă că metoda mea nu ți se potrivește...

Ce lin m-au nins cuvintele tandru-ironice ale lui Grigore Vieru! Nimeni nu a mai glumit vreodată cu atâta dragoste pe seama masivității mele.

Nu vreau să plâng la moartea lui. Am plâns de destule ori, copleșit de emoție, citindu-i – sau ascultându-i – versurile și mărturisirile. Vreau însă să deplâng modul nerespectuos în care societatea românească l-a tratat. Cea mai mare impolitețe față de el a constituit-o abandonarea de către România a Basarabiei, lăsarea ei în voia

soartei. Dar au fost și alte gesturi de o grosolanie greu de suportat. Printre ele, acela de a-i ignora poezia mii de zile și de-a o pune în circulație, în exces, timp de o singură zi, exact ziua morții lui. Noroc că Adrian Păunescu, care întotdeauna a știut și a și spus (fără să reușească însă să se facă auzit) ce înseamnă Grigore Vieru, a fost prezent ore în șir la Realitatea TV și a corectat într-o oarecare măsură, cu inteligența lui artistică și cu dramatismul trăirilor lui, demagogia indecentă a funeraliilor organizate în grabă de posturile noastre de televiziune.

O glorie de o zi – aceasta este tot ceea ce poate să ofere în momentul de față societatea românească oamenilor ei de valoare. Concentrarea omagiilor aduse acestor oameni exact în ziua morții lor, frenezia cu care se vorbește despre ei doar după ce se anunță că au încetat din viață creează impresia stranie că vestea provoacă un sentiment de eliberare și că declanșează chiar o explozie de bucurie.

(„România literară”, 23 ianuarie 2009)

ADIO, CEL MAI IUBIT DINTRE POEȚII BASARABIEI!

Zina CERCHEZ,
redactor TV 7, Chișinău

20 ianuarie 2009, zi de doliu național pentru întreaga românită din Basarabia! Cel mai iubit dintre poeți, Grigore Vieru, este petrecut în ultimul drum de mii de oameni. Scurul și sala Operei Naționale din Chișinău s-au transformat într-o mare de lume, care nu mai contenea să vină pentru a-și lua rămas bun de la cel care le-a fost un reper în ceea ce înseamnă libertate, demnitate, credință și valoare. La căpătâiul poetului plângea vioara lui Nicolae Botgros...

„Sufletul rănit moare mărginit”, scria Grigore Vieru. Sufletul lui era rănit încă de când a văzut sârma ghimpată pe Prut, care despărțea satul natal, Pererita, de frații ro-

mâni din Țară. „Dacă unii doresc să ajungă în Cosmos, eu vreau să ajung în România.” Acest vis al poetului a devenit realitate abia în 1989, dar nu în totalitate, pentru că Grigore Vieru își dorea, de fapt, să ajungă într-o Românie reîntregită.

„– Pui golași, cum stați în cuiburi, / Fără plăpumioare? / – Ne-nvelim cu ale Mamei / Calde aripioare! / – Dar când mama nu-i acasă?...” O poezie pe care o cunoaște aproape fiecare copil din Basarabia. Acum, odată cu dispariția fizică a Poetului mă întreb: oare cât vom mai sta în cuiburi fără plăpumioare? Dar în câte poezii și cântece se roagă Gr. Vieru pentru această palmă

de pământ vitregită? Vom avea oare tăria și curajul să-i ducem Crucea Poetului Național mai departe? Aceste întrebări le-am citit pe fețele și în lacrimile oamenilor, semn că nu-i totul pierdut.

Poetul ca trandafirul, așa cum îl numește scriitorul Andrei Strâmbeanu, a iubit florile și oamenii i-au adus flori, a iubit oamenii și aceștia au venit din toate colțurile lumii, pentru că el va rămâne poetul tuturor românilor, așa precum Eminescu pe care l-a iubit și venerat atât de mult! „Sunt doar o lacrimă pe obrazul lui Eminescu.” A făcut chiar și un *Legământ*, or, cum altfel mai putem explica faptul că moartea sa a coincis cu ziua Poetului Nepereche? „Știu, cândva la miez de noapte, / Ori la răsărit de soare, / Stinge-mi-or ochii mie, / Tot de-asupra cărții sale...”

În noaptea de 18 ianuarie, corpul neînsuflăit al poetului a fost adus la Biserica „Sfânta Teodora de la Sihla”. Toată noaptea oamenii au venit încontinuu să se roage și să aprindă lumânări. I-au deplâns dispariția și bunii prieteni români din Los Angeles. Coroane de flori înconjurau sicriul poetului, iar pe una dintre ele citim: „Sincere condoleanțe din partea Consiliului Mondial Român din SUA. Fie-ți țărâna ușoară. Roagă-te pentru noi. Lumină lină.” Bunul prieten al poetului, Constantin Chirilă de la Iași, care a venit de cum a auzit trista veste, îndurerat se gândește și la Nicu Popa și la alți amici ai poetului, care din cauza distanței n-au putut veni să-și i-a rămas bun. „Cu sufletul sunt și ei aici și o să le trimit poze, pentru a fi cât mai aproape de Grigore Vieru.”

Ultimul drum al poetului, până la Cimitirul Central, a fost presărat cu flori. L-au petrecut mic și mare, tineri și vârstnici. „Nu am, moarte, cu tine nimic. / Eu nici măcar nu te urăsc...”

După cum era și firesc, la funeralii, a venit și o delegație din România: Adrian

Păunescu, Theodor Codreanu, Ion Mărgineanu, Irina Loghin, Mioara Velicu, Fuego, dar și oficialități. Ministrul Culturii, Theodor Paleologu, a citit mesajul Președintelui Traian Băsescu, care i-a decernat post-mortem lui Grigore Vieru Steaua României în grad de Mare Cruce. Rând pe

rând, academicienii Mihai Cimpoi, Gheorghe Duca, Eugen Doga etc., rostesc mesaje de adio. „În această limbă, / Toată lumea plânge...” Părintele Ioan Ciuntu împreună cu Petru Buburuz și un sobor de preoți din România încep rugăciunea. „Bate un clopot, trist mai bate un clopot peste Basarabia...” Grigore Vieru este înhumat alături de prietenii săi, Ion Vatamanu și Doina și Ion Aldea-Teodorovici, martiri ai Neamului, care i-au fost atât de aproape și i-au cântat versurile poetului, trezindu-i pe basarabeni din „somnul cel de moarte”. Cu toții i-au cântat pentru ultima oară poetului Imnul României *Deșteaptă-te, Române*, un alt vis neîmplinit al poetului, imn pe care și l-a dorit să fie al tuturor românilor.

Un prim omagiu Poetului, după înălțarea sa la ceruri i-au adus artiștii plastici. „In memoriam Grigore Vieru”, expoziție care a inclus cele mai reprezentative opere inspirate din creația vieriană. *Mama, Acasă, Legământ, Iartă-mă, În limba ta* sunt doar câteva dintre tablourile care definesc atât de bine poezia sa. Încă sugrumată de durere, soția poetului, dna Raisa Vieru, a spus că nu știe dacă își va reveni vreodată, dar le mulțumește sincer tuturor celor care își aduc contribuția pentru a înveșnici numele poetului.

Despre dragul poet, Grigore Vieru aș putea scrie și aș vorbi la nesfârșit! Cărțile lui stau la loc de cinste în casa noastră. El a devenit istorie, iar eu și fiul meu ne mândrim că i-am fost contemporani. Anul trecut, de ziua poetului, la 14 februarie, am avut fericita ocazie să merg la el acasă pentru un

interview. A fost o discuție caldă ca sufletul poetului. Tristețea de pe chip era cauzată de boală, mai suferise un atac de cord. Până la urmă, inima sa n-a rezistat atacurilor unor făcători moderniști, care i-au luat cărțile cu mâinile murdare. La finalul acelei discuții a spus așa: „Mi-aș dori foarte mult

ca lumea să se oprească din această nebulă, să se iubească mai mult, să nu se urască și să aibă grijă de natură. Mi-e teamă că într-o zi, oamenii se vor cățăra și pe stele, ca să facă stricăciuni și acolo.”

22 ianuarie 2009

PE MINE VERDE M-AU RUPT...

Ludmila BULAT, publicistă

Pe Steliana Grama mulți o compară cu Iulia Hasdeu: a trăit puțin, a fost răpusă de o boală incurabilă, fiind unica fiică a lăsat doi părinți îndurerăți și o bogată moștenire literară.

Părinții Doinei și ai lui Ion Aldea-Teodorovici – Eugenia și Gheorghe Marin – își umplu golul din suflet, își alină imensa durere prin organizarea unui festival „Două inimi gemene”, care urmărește propagarea cântecelor marilor artiști, descoperirea talentelor tinere, prin editarea unor cărți care să înveșnicească memoria celor doi martiri ai neamului.

Și părinții Stelianeii – Claudia Slutu-Grama, dr. în filologie, șefa Sectorului de carte veche și rară de la Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, și Dumitru Grama, dr. în drept, profesor universitar, – își depun toate strădanii pentru a edita creația fiicei poete. Dea Domnul să se găsească niște oameni cu suflet mare care să-i susțină material, niște oameni cărturari care ar traduce din creația Stelianeii în câteva limbi de largă circulație: franceză, engleză, rusă...

Au apărut deja persoane talentate precum Margareta Sîrbu, Ada Zaporojan (și sîntem siguri că vor mai apărea) care au simțit farmecul, gingășia și muzicalitatea versurilor Stelianeii și le-au pus pe note. Și pe compoziția Daria Radu a inspirat-o poezia Stelianeii. Să auzim cât mai multe cîntece pe versurile ei. Aflăm, de asemenea, că Editura „Pontos” a instituit un premiu „Steliana Grama” pentru tinerii creatori de poezie.

La sfîrșitul anului 2008 Claudia Slutu-Grama mi-a dăruit o carte de-a Stelianeii – „Curcubeul viselor”, concepție, selecție și îngrijire Claudia Slutu-Grama. „Steliana ar fi scris alt autograf”, mi-a spus.

Am citit-o cu interes și aș vrea să evidențiez câteva momente. Primul ar fi gîndirea matură a poetei. În poezia *Nu mai sîntem o generație de îngeri* ea constată:

*Dar noi trăiam în „era fericirii”,
Religia era dușman de clasă,
Clopotele scoase-s, ce ne pasă.
Căci noi trăiam în „era fericirii”.*

*Dar unde-i fericirea ceea oare?
În poluare? Radiație? Tutun?
E în uitarea graiului străbun?
Au unde-i fericirea ceea oare?*

Aceste gînduri, îmbrăcate într-o frumoasă haină poetică, îmi amintesc de societatea socialistă, de „raiul comunist”, în care am trăit o bună parte din viață, cînd ni se spunea una, dar în realitate se făcea alta, iar cînd a venit restructurarea gorbaciovistă prima condiție a fost de a lichida necorespunderea dintre vorbe și fapte.

O cugetare la fel de matură vădește și o altă poezie – *Dacă nu mă-nșel*, dedicată poetului Dumitru Matcovschi pe cînd acesta se afla în spital.

*Dacă nu mă-nșel avem o Țară
Și un singur mare Ideal, –
Înima la fel ni-i solidară,
Geamătul la fel ne e egal.*

Sau poezia *Dalmatică*. Se știe că dalmata, idiom de origine latină, situat geografic între italiană și română, dar înconjurată de limbi slave, a dispărut la finele sec. XIX și poeta, înțelegând foarte bine politica care se promova în condițiile așa-zisului socialism dezvoltat prin care toți trebuiau să devină oameni sovietici, adică ruși, bate alarma:

*Să ne păzim limba maternă,
Ca-n viitor pe acea hartă,
Să nu ne ardă-o frază ternă:
„Limba română – limbă moartă”*

Accentuăm, toate poeziile menționate au fost scrise pe când poeta avea doar 15 ani. Steliana Grama are poezii dedicate lui Ștefan cel Mare, marelui Eminescu, lui Ion Creangă, pedagogilor săi...

Un alt moment ar fi că Steliana, scriind poezie, concomitent făcea și lecturi serioase. Deși o viață sînt redactor de limbă română, lecturînd unele poezii de-ale ei, sînt nevoită să deschid dicționarul. Și constat: cuvîntul folosit este la locul potrivit. Citind un ciclu de poezii postume din *Literatura și arta* (2 octombrie 2008), m-a impresionat o rimă:

*Ce altceva-și mai căuta la morgă
Decît normal! – potcoave de cai morți?
Infatuat, tu mă privești cu morgă –
– Ai și ajuns să nu mă mai suporti.*

În acest catren cuvîntul *morgă* cu sensul de *clădire pentru cadavre* rimează cu cuvîntul *morgă*, avînd sensul de *trufie, aroganță, îngîmfare*. Prin această rimă poeta redă istoria iubirii ce-a murit.

Steliana are o poezie despre un băiețel, căruia mama îi dă bani pentru înghețată, iar el își cumpără cărți. Cred că acel copil este chiar ea însăși.

Dar iată și o poezie luminoasă, destinată și celor maturi, și celor tineri:

*– Păsărică, păsărea,
Ce cați în Moldova mea?
– M-am întors la cuibul meu,
Unde m-am născut și eu.
– Însă la ecuator*

*E mai cald și-i mai ușor...
– Dar eu mă usuc de dor!*

Deși scrisă la 1989, poezia parcă ar reda exodul conașionalilor noștri din etapa prezentă.

Steliana Grama face versuri de la o vîrstă timpurie și la sigur s-a inspirat din creația marelui Grigore Vieru. Poezia *Fie-n lume pace*, scrisă la vîrsta de nouă ani, vine din poezia lui G. Vieru *Mulțumim pentru pace*:

*„Fie-n lume pace!” –
Zice o fetiță.
„Fie-n lume pace!” –
Rîde o garofiță.
„Fie-n lume pace!” –
Spune-un băiețel.
Fie-n lume pace!
Un simbol, un porumbel.*

În poeziile pentru copii Steliana trece printr-o metamorfoză, ajunge și ea în mintea copiilor. Avînd o imaginație bogată, ea scrie despre broșcuța care n-are bani de săniuță, despre brotăcelul Oaki-Oak, despre fetița Lina-Cătălina, despre gîndăcelul care vrea mai repede să devină gîndac, despre:

*Un cucuș cu găitani
Vrea pungața cu doi bani...*

Poeziile *Povestea garderobului*, *Matineul*, *Vrăbetele* sînt adevărate performanțe în creația pentru copii a poetei, niște culmi pe care le-a atins poeta.

Viața Steliane Grama se încadrează în profundul vers popular *Pe mine verde m-au rupt...*, interpretat de celebrul Nicolae Sulac, precum și în propriile versuri:

*Am să emigrez la noapte
Într-o carte, într-un vers.*

La mormîntul lui Iulie Hasdeu de la Cimitirul Bellu din București stă scris: „*Mai șezi puțin...*”, ceea ce înseamnă să ne oprim din goana de zi cu zi, să uităm un pic de problemele cotidiene, să ne mai potolim seeta de acumulare și să-i pomenim pe cei plecați dintre noi mult prea devreme.

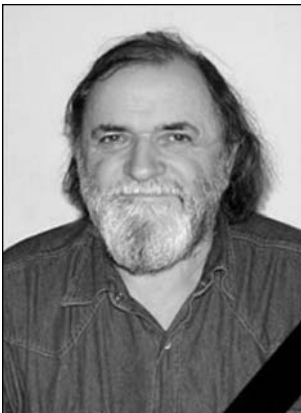
S-A STINS, ARZÂND, ANDREI VARTIC

L-am iubit pe „Moș Andrei”... cum își semna epistolele către mine, pe care le scria întotdeauna cu dragoste, chiar și de avea o supărare. Am sunat în zilele ultimului război civil al lui Voronin, eram îngrijorată pentru ei, pentru familia Vartic. Mi-a răspuns Doamna, „Moș Andrei” vorbea la mobil, probabil cu frații lui de lupte, pe față și pe nevăzute, căci niciodată nu a așteptat mulțumiri sau cinstire.

Știa fiecare locșor din România, așa cum știa Basarabia pe dinafară.

Sunt atât de șocată, încât nu știu ce să spun din tăcerea aceasta. Încerc să adun imaginile mele cu el. Căra mereu de pe un mal pe celălalt al Prutului cărți. În limba română. Mergea zeci de kilometri pe jos și nu mânca mai nimic. De câte ori se întorcea în Basarabia stăteam cu inima strânsă. Odată a trebuit să îi fac o hârtie dinspre editură, ca să se justifice față de vameșii stăpânirii de la Chișinău. Lucram cu el (ca traducător) la *Dezlegând misterele nașterii și morții...* a lui Daisaku Ikeda și în ziua aceea avea temeri că îi vor face probleme.

S-a stins aseară, 2 iunie, la 23 fără 10 minute, la vârsta de 60 de ani, împliniți în octombrie trecut. Știam că el este acolo și mă simțeam mai în siguranță. Acum, cine va mai bate Basarabia cu piciorul pentru a salva monumente, pentru a lansa cărți în cele mai neașteptate locuri? Vă imaginați că într-un sat din România ar veni localnicii să îi asculte pe insoliiții vorbitori? Lansatorii noștri de cărți și idei sunt, în general, apretați și prețioși la vorbă...

(21.X.1948 – 2.VI.2009)

Cine îi ia în derâdere pe basarabienii „rusificați”, reproșându-le că nu știu să vorbească românește, nu face un gest cu mult mai puțin criminal decât aceia care i-au dezrădăcinat. E și vina noastră (conștiința istorică ar trebui să ne reamintească asta din când în când). I-am lăsat să fie rupți de noi, și ei, aceia mai buni dintre ei, se luptă și azi pentru a se readuna de prin Siberii. Așa cum noi, aici, azi (puțini din-

tre noi) încercăm să ne recompunem șira spinării de prin gherle...

Când îi „reproșam” unele opțiuni culturale sau politice ale basarabenilor de vază (scriitori, poeți, artiști) îmi răspundea că noi, românii de către Vest, nu pricepem mai nimic din teroarea dublă pe care istoria a pus-o pe ei: mereu lăsați din mână de ai lor, mereu făcuți una cu pământul de către imperiul de la răsărit. Când noi, aici, am îndrăznit cu chiu, cu vai să strigăm „Jos comunismul!”, ei, acolo, *muriseră* deja pentru limba română, iar distrugerea ființei lor românești în Gulag era aproape desăvârșită.

Sigur că avea, are dreptate. Noi, aici, acum, putem simpatiza cu oricine, pentru că ni se pare democratic, putem fi culți, școliți, erudiți și consilierii oricui. Nu am priceput niciodată, însă, de unde provine superioritatea noastră (și cum ar putea fi legitimată) în a-i marginaliza și considera pe românii basarabeni ca pe unii care s-au rupt de la matcă singuri și, tot singuri, s-au rusificat. Avem prostul obicei de a le pune altora în cârcă exact ceea ce nu poate pă-

trunde mintea noastră. Andrei Vartic știa toate astea. Față de noi, era un înger. El știa să fie fericit, chiar urmărit și hărțuit de KGB, chiar dormind prin parcuri și răbdând de foame, internat cu forța în aziluri psihiatrice, muncind „ilegal” în Siberia, construind case pentru alții... ca să-și poată conserva ființa și identitatea. După 1990 a înțeles că *Podurile de flori* sunt niște iluzii cataleptice, de anesteziat orori mai mari decât puteam accepta noi. Pot fi frumoase, dar iluzii. Înfruntase prea multe și știa că rănilor nu pot fi închise decât dacă pui mâna să le cureți. A colindat Basarabia (și România!), a descoperit și salvat de la distrugere bisericici, monumente ale eroilor, a dus cărți românești în cătunele în care au supraviețuit limba și tradițiile românești în lunga noapte a bolșevismului (a fost primul editor al lui Paul Goma în Basarabia, cu *Din calidor și Arta refugii*), a lansat, în mari biblioteci, în licee, la târguri, cărți ale căror titluri unii nu au curaj nici să le rostească.

Nevoit să fie un spirit renescentist („Specialist în fizică și spectroscopie; regizor de teatru, actor; om politic; publicist, scriitor; cercetător științific, editor,

filozof și promotor al culturii; fruntaș al mișcării de eliberare națională din Republica Moldova...” <http://andreivartic.org/andrei-vartic/>), a vrut renașterea românității basarabene, a crezut în ea și a luptat pentru ea.

„Moș Andrei”, când ne vom revedea, mâinile noastre vor fi la fel de calde, vom sta față în față și vom discuta despre poezie, flori și păsări, despre vechile civilizații.

Cât am zăbovit pe aici nu a fost posibil, cu regret mi-o spunea și zâmbea în permanență. Avea o serenitate pe care nu ți-o poate oferi decât o mare suferință, înțeleasă și asumată. Știu că citește în timp ce scriu și plâng, simt că zâmbeste și mă mângâie cu privirea. Dincolo, vor fi dispărut înfruntările, caznele conștiinței, oroarea, Siberiile în care i s-au topit rudele, voroninii care au transformat lumea în carnagiu, Româniile autiste.

Dumnezeu să îi ierte păcatele, pe care orice om le va fi având, și să îl odihnească în Împărăția Sa!

Flori BĂLĂNESCU,
Toronto, Canada,
3 iunie 2009

ANDREI VARTIC, SAU BIOGRAFIA CONTINUĂ

În octombrie-noiembrie 2007 am elaborat, pentru *Calendar Național-2008*, o schiță biobibliografică despre Andrei Vartic. Mi se sugerase să fac un articol cât se poate de amănunțit, pe potriva unei personalități reductibile a spiritualității noastre, protagonistul mai fiind și unul dintre prietenii cei mai fideli ai Bibliotecii Naționale (și nu numai! căci era considerat un om la fel de apropiat și al Bibliotecii Municipale, al multor altor instituții culturale...). Andrei îmi pusese la dispoziție un amplu CV, pe vreo 40 de pagini, text cules cu un corp de literă mărunț... Deși îi cunoșteam destul de bine viața și activita-

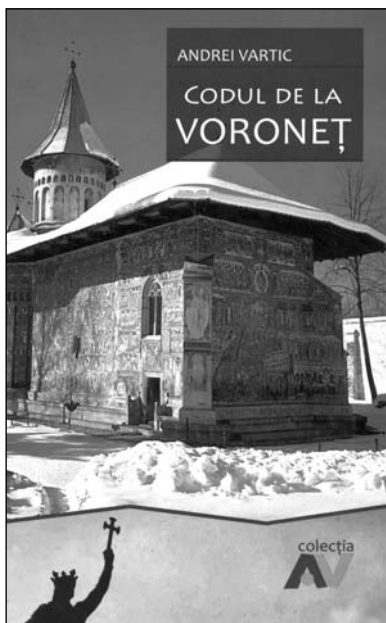
tea – complexe, tumultuoase, zbuciumate – lucrând la această biografie, am avut adeseori sentimentul revelației; mai mult încă: adeseori mă copleșea o senzație „a necuprinderii”.

În septembrie 2008, pe baza schiței biobibliografice din *Calendar Național-2008*, am scris un eseu aniversar – pentru revista *BiblioPolis*, pe care l-am publicat și în săptămânalul *Literatura și arta*, mai postîndu-l în *Neamul românesc*, o revistă electronică de la București. De obicei, la sfîrșitul unor asemenea scrieri – aniversare, omagiale – căutam niște cuvinte prin care să urez protagonistului sănătate, bucurii, noi re-

alizări... Poate și de aceea că-l știam sănătos și energic ca un haiduc, dar, posibil, și pentru că Andrei Vartic era o personalitate mai puțin ordinară, eseu cu pricina nu avea un asemenea sfârșit – tradițional, banal, deși, într-un fel, și obligatoriu – lipseau urările de mulți ani înainte ca multe împliniri etc. Mi-am dat seama de această lipsă după ce eseu *Andrei Vartic, intelectualul-orchestra*, a fost inserat în *Literatura și arta*, când, pe lângă numeroase felicitări pentru „iscusinta cu care i-am făcut acest complex portret, din cuvinte, al lui Andrei Vartic” (citez din memorie aprecierea pictorului Andrei Mudrea), o doamnă mi-a reproșat, ce-i drept, cu desulă blîndețe: „Ai scris atît de frumos, și atît de mult, despre Andrei Vartic... dar nu ai găsit un rînd-două să-i spui și „Mulți ani cu sănătate, bucurii, succese!...”

I-am răspuns absolut franc acelei doamne că nu am vrut să „alterez” articolul cu niște fraze generale, bătătorite, unde mai pui că însuși demersul scrierii era axat pe o tonalitate ce includea ca și de la sine cele mai alese urări de bine, pentru mulți ani înainte... Cît despre „dimensiuni”, despre faptul că eseu ar fi foarte mare, i-am mărturisit: „Da, am scris vreo patru pagini standard... însă totuna am rămas cu impresia că nu «l-am cuprins», că nu am putut să-i prezint toate fațetele prodigioasei, vastei sale activități... Dar am făcut un început de biografie a lui Andrei, și alții, cu certitudine, o vor continua «cuprinzîndu-l» mai bine – la 65, la 70, la 75 de ani...”

De altfel, i-am spus personal, la telefon, lui Andrei un călduros „Mulți ani!...” la

chiar aniversarea sa, pe 21 octombrie 2008, cînd m-a sunat să-mi mulțumească pentru cele ce scrisesem în *Literatura și arta* și în *BiblioPolis*-ul pe care i-l transmisese Vasile Șoimaru.

Peste vreo lună era să aflu că se confruntă cu grave probleme de sănătate... Cînd l-am întîlnit ultima dată – era după revelion, pe care Andrei „îl făcuse” la spital – mi-a dăruit un exemplar al noii sale cărți de eseuri *Timpul lui Eminescu*, și-a cerut scuze că nu mi scrisese și o dedicație,

dar, zicea el, „bine că am reușit să corectez, iată, niște inadvertențe tehnice, tipografice”. Prin aprilie, Vasile Șoimaru căuta să-i ducă la spital, în secția de reanimare, *Taina care mă apară* de Grigore Vieru – atîta își dorea să aibă acolo spre alinare... I-am dat exemplarul pe care îl aveam în redacția *BiblioPolis*-ului, împreună cu două numere noi ale revistei noastre. Mi-a mulțumit, la mobilul lui V. Șoimaru, vădit emoționat, îndelung, deși vorbea deja anevoie. I-am dorit să se întremeze cît mai grabnic și definitiv, inclusiv grație „meloterapiei”, cu versurile lui Grigore Vieru, atenționîndu-l că într-un număr de *BiblioPolis* va găsi un eseu despre spiritualitatea armenilor (știa de mult că „*vart(-ic)*” în armeneste înseamnă „*trandafir*”), iar în alt număr – un eseu despre estoni, care îi erau și lui deosebit de dragi, ca și ceilalți baltici, printre care avea mulți prieteni adevărați.

La cimitir, după ce sicriul cu corpul neînsuflețit al lui Andrei Vartic a fost dat țării, Alexe Rău a adus vorba despre eseu din *BiblioPolis – Literatura și arta*, consacrat celui trecut deja în lumea umbrelor, ob-

servînd că, citindu-l, a avut o senzație de „cerc închis”, „de biografie încheiată”... I-am povestit și lui Alexe despre dificultatea ce o simțisem în încercarea-mi de „a-l cuprinde în cîteva pagini pe Andrei Vartic”, ca să aud: „Desigur, biografia unui om ca Andrei Vartic nu se termină aici...” A spus Alexe Rău un mare adevăr acolo, la Cimitirul Central Ortodox, atunci cînd nici țărîna, nici florile, nici lacrimile nu se uscaseră încă deasupra mormîntului ce l-a făcut pe Andrei un mare dispărut dintre pămînteni.

Cu o zi înainte de înmormîntare, pe 4 iunie, în Amfiteatrul „Nicolae Iorga” de la Facultatea de istorie a Universității București, împreună cu dr. V. Șoimaru, cu actrița Ninela Caranfil și cu prozatorul Nicolae Rusu, în compania unui grup de profesori de la faimoasa universitate și de la Facultatea de arhivistică a Academiei de Poliție din capitala română, l-am omagiat pe Mihai Eminescu, dar și pe Andrei Vartic, prezentîndu-i, în premieră absolută, postumă deja, volumul de eseuri *Timpul lui Eminescu* (Bacău, Editura *Vicovia*, 2008). O primă lansare la Chișinău a acestei cărți am făcut-o pe 15 iunie, la Centrul Academic Internațional Eminescu, în cadrul unei manifestări omagiale Mihai Eminescu, moderată de Arcadie Suceveanu, la un nivel specific prestației acestui mare poet și intelectual de vază, coborîtor din Nordul Bucovinei, de pe lîngă Cernăuții adolescenței viitorului Poet Național al românilor.

La 13 iulie 2009, la Mănăstirea Diaconești din comuna Agas, județul Bacău, din inițiativa Editurii *Vicovia* (director – scriitorul Viorel Cucu), de la Bacău, a avut loc o emoționantă comemorare a lui Andrei

Vartic, la 40 de zile de la plecarea sa dintre noi. După un serviciu divin ținut în biserica mănăstirii, aflată în proces de finisare a interiorului, în curtea lăcașului sfînt au rostit tulburătoare alocuțiuni comemorative Nicolae Dabija, Vasile Șoimaru, Nicolae Rusu, Ion Vartic, fiul marelui dispărut, și subsemnatul – de la Chișinău; mai mulți prieteni și colegi de breaslă de-ai lui Andrei Vartic din orașul lui George Bacovia; dna Aurica Bojescu de la Cernăuți ș.a. Actrița Ninela Caranfil a recitat și cîteva poezii de autori basarabeni, care-i plăceau și regretatului Andrei Vartic, căci le-a ascultat adeseori, în această interpretare, la diferite manifestări patriotice de la Chișinău. Grupul folcloric *Haiducii* din Costești-Ialovenia impresionat adunarea printr-un program alcătuit din melodii care de asemenea erau ascultate cu emoție și de Andrei Vartic. Manifestarea de la Mănăstirea Diaconești s-a încheiat prin lansarea unui nou volum de eseuri – *Codul de la Voroneț* –, care a văzut lumina tiparului la Editura *Vicovia* în chiar preziua acestei omagieri la o mănăstire zidită recent printre dealurile Moldovei lui Ștefan cel Mare. De altfel, în aceeași zi directorul Editurii *Vicovia* ne-a prezentat „semnalele” a încă unei cărți din noua colecție AV, adică *Andrei Vartic*, în care vor fi tipărite și alte lucrări din vasta moștenire a celui care ne-a părăsit într-o tragică grabă... Or, Andrei Vartic, după cum se vede, și-a oprit pașii doar pe acest pămînt, biografia sa, grație tumultuosului său trecut și grijii celor care îl prețuiesc, fiind una continuă.

Vlad POHILĂ,
14 iulie 2009

LEONID CEMORTAN

S-a stins din viață savantul și omul de o aleasă cultură Leonid Cemortan, doctor habilitat în studiul artelor (1994), profesor universitar (1995), membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1995), personalitate de primă mărime a vieții noastre științifice și culturale.

Născut în comuna Chetrosu, județul Bălți, la 6 noiembrie 1927, Leonid Cemortan face parte dintr-o

(6.XI.1927 – 27.VI.2009)

ilustră pleiadă de intelectuali basarabeni – Nicolae Testemițanu, Anatol Corobceanu, Vladimir Andrunachievici, Sergiu Rădăușanu, Alexandru Fedco, Gheorghe Cincilei, Leonid Mursa ș.a. – oameni de o înaltă ținută morală și probitate profesională, care au contribuit enorm, prin curaj, demnitate și dragoste de țară, la afirmarea și proliferarea valorilor noastre naționale în știință, învățământ, cultură etc. L. Cemortan a fost un luptător sincer și devotat cauzei naționale, deținând un loc de frunte în bătaia pentru alfabetul latin, pentru recunoașterea și lărgirea sferelor de utilizare a limbii române, pentru promovarea adevărurilor istorice despre Basarabia și identitatea noastră românească.

Aceste calități deosebite l-au ajutat pe Leonid Cemortan să înfrunte numeroase greutăți ale vieții, începând cu vîltoarea războiului, în care a nimerit la 17 ani, și continuînd prin confruntările pe care le-a avut cu sistemul administrativ de comandă din anii '60-'80 ai secolului XX. Ca director al Filarmonicii de Stat din Moldova și prim-viceministru al culturii (anii 1957-1967), Leonid Cemortan a contribuit decisiv la revigorarea cîtorva formații muzicale (Orchestra „Fluieraș” și Ansamblul de

dansuri populare „Joc”), care s-au bucurat de un imens succes atît pe meleagurile străbune, cît și departe de hotarele republicii. A participat nemijlocit la constituirea unor importante instituții culturale: Teatrul dramatic „Vasile Alecsandri” din Bălți (1957), Studioul „Moldovafilm” (1957) și Teatrul republican pentru copii și tineret „Luceafărul” (1960), precum și la inaugurarea Aleii Clasicilor (1958).

Dar pasiunea de-o viață a regretatului om de cultură Leonid Cemortan a fost știința, în special istoria și teoria artei teatrale. Este autorul a unor consistente monografii de specialitate: *Prietenul nostru teatrul* (1983), *Teatrul Național din Chișinău (1920-1935)* (2000), *Actorul Eugeniu Ureche* (2005), *Valeriu Cupcea, actor și regizor* (2008), a circa 200 de studii și articole științifice, publicate în țară și peste hotare (Statele Unite ale Americii, România, Rusia, Austria ș.a.).

Leonid Cemortan a fost nu doar un savant notoriu, ci și un ctitor de instituții de cercetare, la fel și un pedagog prin vocație. A contribuit la formarea cîtorva generații de cercetători în domeniul studiul artelor. Are un merit inestimabil la crearea în cadrul Academiei de Științe a Moldovei a Institutului de Istoria și Teoria Artei (1991), fiind primul lui director și liderul spiritual al acestuia. Grație străduințelor sale a fost înființată grupa de studenți-teatrologi la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Mulți ani la rînd a activat în cadrul Uniunii Teatrale din Moldova în calitate de președinte al Secției critică teatrală, în paralel cu activitatea fructuoasă în compo-

nența Colegiului Ministerului Culturii. Este considerat, pe bună dreptate, patriarhul criticii și istoriei teatrale din Moldova.

A fost distins cu titlurile de *Om Emerit*, laureat al Premiului Prezidiului AȘM, decorat cu *Ordinul Republicii*, medaliile *Dimitrie Cantemir*, *Pentru Vitejie în Muncă*.

„Pleacă dintre noi un om de cultură deosebit, care și-a păstrat întotdeauna verticalitatea”, a spus acad. Mihai Cimpoi la mișingul de doliu din Sala Aurie a AȘM, după care corpul neînsuflețit al lui L. Cemortan

a fost înhumat la Cimitirul Ortodox Central de pe str. Armenească.

Plecarea lui Leonid Cemortan la cele veșnice este o mare și grea pierdere, ce va fi resimțită acut de comunitatea științifică și culturală din R. Moldova, de către toți cei care doresc poporului nostru o soartă mai bună. Va rămîne în memoria noastră ca un adevărat model de slujire oamenilor și idealurilor naționale.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace.

AGNEȘA ROȘCA

După o boală grea, s-a stins din viață, la 30 iunie curent, poeta, eseista și traducătoarea Agneșa Roșca.

Născută la 17 octombrie 1929, în Chișinău, în familia unui preot, și-a consacrat întreaga activitate literaturii și culturii naționale, fiind, după ce și-a încheiat studiile filologice la Universitatea de Stat din Moldova, redactor la editurile „Cartea Moldovenească” și „Lumina”. În această calitate, a pregătit pentru tipar, împreună cu criticul Vasile Coroban, o primă, la noi, în Chișinău, ediție critică a operelor lui Vasile Alecsandri în 4 volume.

A desfășurat o intensă activitate literară începută cu placheta de debut *Bat gîndurile* (1965) și încheiată prin volumele *Aerul de taină* (1995), *Greutatea limbii materne* (1999), *Scrieri alese* (2004) și *Măsura de mărgăritar* (2005). Acestea din urmă prezintă o nouă viziune a poetei care aduce un omagiu limbii române și valorilor noastre spirituale.

A fost și traducătoare, oferind cititorului nostru versiuni din operele lui Vergi-

(17.X.1929 – 30.VI.2009)

liu, Dostoievski, Șevcenko, Petöfi, Rasul Gamzatov; a tălmăcit din lirica rusă și din cea georgiană, alcătuind și o solidă antologie din creația poezilor Georgiei ai secolului trecut.

Agneșa Roșca a fost o prezență meritorie în viața culturală a orașului ei natal, Chișinău, participînd energic la numeroase evenimente culturale dedicate scriitorilor și oamenilor de cultură clasici și contemporani. A prezentat emisiuni

radiofonice și televizate, adeseori animînd și manifestările organizate la Biblioteca „Ovidius”, precum și la alte filiale ale Bibliotecii Municipale. Menționăm că BM „B.P. Hasdeu” a elaborat și editat *Bibliografia* creației și activității cultural-oboștești a Agnesei Roșca.

Sicriul cu corpul neînsuflețit al Agnesei Roșca a fost expus la Biserica „Sf. Teodora de la Sihla”, iar înmormântarea a avut loc la Cimitirul Ortodox de pe str. Armenească. Să-i fie țărîna ușoară. Dumnezeu s-o aibă în paza Sa.

CALENDARUL ANIVERSĂRILOR CULTURALE 2009**IULIE**

75 de ani de la nașterea lui PETRE ZAHARIA, flautier, naist, taragotist, cavalist și clarinetist, meșter-confectionar de instrumente muzicale populare (1 iul. 1934 – 11 dec. 1989).

130 de ani de la nașterea lui RAMIRO ORTIZ, profesor și istoric literar italian, membru de onoare străin al Academiei Române, profesor la Universitatea din București; a fost unul dintre maștrii lui G. Călinescu (1 iul. 1879 – 26 iul. 1947).

505 ani de la stingerea din viață a lui ȘTEFAN cel MARE și SFÂNT, Domn al Moldovei (cca 1435 – 2 iul. 1504).

105 ani de la stingerea din viață a scriitorului rus ANTON P. CEHOV (17 ian. 1860 – 2 iul. 1904).

85 de ani de la nașterea dirijorului de cor și profesorului GHEORGHE STREZEV (3 iul. 1924 – 14 mart. 1994).

80 de ani de la nașterea specialistului în domeniul istoriei și teoriei creației populare ANDREI HÂNCU (3 iul. 1929).

55 de ani de la nașterea acordeonistului MIHAIL BĂTRĂNU (3 iul. 1954 – 20 iun. 1999).

150 de ani de la nașterea istoricului francez, membru de onoare al Academiei Române, MICHEL CHARLES DIEHL (4 iul. 1859 – 4 noiemb. 1944).

75 de ani de la stingerea din viață a arheologului francez EDMOND POTTIER, membru de onoare străin al Academiei Române (13 aug. 1855 – 4 iul. 1934).

75 de ani de la stingerea din viață a MARIEI SKLODOWSKA-CURIE, fiziciană, chimistă și profesoară universitară franceză de origine poloneză, laureată al Premiului Nobel (7 noiemb. 1867 – 4 iul. 1934).

120 de ani de la nașterea lui JEAN COCTEAU, poet, prozator, dramaturg și regizor francez (5 iul. 1889 – 11 oct. 1963).

150 de ani de la nașterea poetului și prozatorului suedez, laureat al Premiului Nobel CARL GUSTAV VERNER von HEIDENSTAM (6 iul. 1859 – 20 mai 1940).

125 de ani de la nașterea romancierului german LION FEUCHTWANGER (7 iul. 1884 – 21 dec. 1958).

80 de ani de la nașterea lui SIMION CIBOTARU, critic și istoric literar, doctor habilitat în științe filologice, academician (8 iul. 1929 – 14 ian. 1984).

70 de ani de la nașterea lui PAVEL PARASCA, doctor habilitat în istorie, profesor universitar (8 iul. 1939).

115 ani de la nașterea lui PIOTR L. KAPIȚA, fizician rus, profesor universitar, cercetător al atomului, laureat al Premiului Nobel (8 iul. 1894 – 8 apr. 1984). A fost fiul lui Leonid P. Căpiță, inginerul și constructorul fortificațiilor de la Kronștadt, originar din Basarabia.

175 de ani de la nașterea scriitorului ceh JAN NERUDA (Jan Nerudajan Neruda) (9 iul. 1834 – 22 aug. 1891).

500 de ani de la nașterea teologului și moralistului protestant JEAN CALVIN (10 iul. 1509 – 27 mai 1564). Alături de Martin Luther, a fost unul din inițiatorii Reformei protestante, în opoziție cu anumite dogme și ritualuri ale Bisericii Romano-Catolice.

100 de ani de la nașterea lui CONSTANTIN NOICA, filozof, eseist, cercetător, publicist și scriitor român (12 iul. 1909 – 4 dec. 1987).

125 de ani de la nașterea pictorului și sculptorului italian AMEDEO MODIGLIANI (12 iul. 1884 – 25 ian. 1920).

80 de ani de la stingerea din viață a lui EUSEBIE MANDICEVSCI, dirijor de cor, muzicolog, compozitor și profesor, originar din Bucovina de Nord (18 aug. 1857 – 13 iul. 1929).

70 de ani de la nașterea coreografului ION BAZATIN (13 iul. 1939).

50 de ani de la nașterea lui LIVIU HÂNCU, pictor, grafician, profesor universitar (13 iul. 1959).

2110 ani de la nașterea lui CEZAR (CAIUS IULIUS CAESAR), om de stat, comandant de oști, memorialist latin (13 iul. 101 î. Hr. – 15 mart. 44 î. Hr.).

100 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului rus ALEKSANDR A. KRON (13 iul. 1909 – 26 febr. 1983).

60 de ani de la nașterea NATALIEI BO-DIUL, scenarist și regizor (14 iul. 1949).

55 de ani de la stingerea din viață a pictorului MOISEI GAMBURD (6 oct. 1903 – 14 iul. 1954).

90 de ani de la nașterea actorului italian de film LINO VENTURA (Angiolino Joseph Pascal Ventura) (14 iul. 1919 – 22 oct. 1987).

70 de ani de la nașterea interpretului ceh de muzică ușoară KAREL GOTT (14 iul. 1939).

60 de ani de la nașterea cântăreței de muzică populară NINA ERMURACHI (15 iul. 1949).

75 de ani de la nașterea lui VICTOR CRĂCIUN, scriitor, critic și istoric literar, profesor, bibliolog și arhivist român, originar din comuna Durlăști, Basarabia (16 iul. 1934).

155 de ani de la apariția la Chișinău a publicației periodice „Bessarabskie oblastnâe vedomosti” (17 iul. 1854 – 1 dec. 1873).

75 de ani de la nașterea lui PETRU GANENCO, istoric, bibliolog, manager (18 iul. 1934 – 16 noiemb. 1999).

90 de ani de la nașterea artistului plastic GLEBUS SAINCIUC (19 iul. 1919).

80 de ani de la nașterea sculptorului NIKOLAI GORIONĂȘEV (19 iul. 1929).

175 de ani de la nașterea pictorului și sculptorului francez EDGAR GERMAIN DEGAS (19 iul. 1834 – 26 sept. 1917).

80 de ani de la nașterea interpretei de operă (mezzosoprană) de origine rusă KIRA GORLACI (20 iul. 1929).

145 de ani de la nașterea poetului suedez, laureat al Premiului Nobel, ERIK KARL-FELDT (20 iul. 1864 – 8 apr. 1931).

2365 de ani de la nașterea lui ALEXANDRU CEL MARE (MACEDON), rege al Macedoniei, celebru cuceritor al Lumii Antice (21 iul. 356 î. Hr. – 3 iun. 323 î. Hr.).

110 ani de la nașterea prozatorului și publicistului american, laureat al Premiului Nobel, ERNEST HEMINGWAY (21 iul. 1899 – 4 iul. 1961).

90 de ani de la nașterea dirijorului și profesorului MIHAIL BELEAVCENCO-POPESCU (22 iul. 1919).

140 de ani de la nașterea lui GHEORGHE ADAMESCU, bibliograf, istoric literar, editor și profesor (23 iul. 1869 – 4 mart. 1942).

80 de ani de la nașterea compozitorului belgian HENRI POUSSEUR (23 iul. 1929).

70 de ani de la nașterea lui BORIS ȚUKERBLAT, fizician, profesor universitar, doctor habilitat în științe fizico-matematice, membru corespondent al AȘM (24 iul. 1939).

115 ani de la nașterea lui ANDREI OȚE-TEA, istoric, doctor în litere, redactor, profesor universitar (24 iul. 1894 – 21 mart. 1977).

80 de ani de la nașterea lui PETRU BARRACCI, actor de teatru și film, pedagog și regizor (25 iul. 1929).

80 de ani de la nașterea lui VASILII ȘUKȘIN, scriitor, regizor, scenarist și actor rus (25 iul. 1929 – 2 oct. 1974).

70 de ani de la nașterea lui CEZAR BALTAG, poet, publicist și traducător (26 iul. 1939 – 26 mai 1997).

185 de ani de la nașterea lui ALEXANDRE DUMAS-fiul, dramaturg, romancier și eseist francez (27 iul. 1824 – 27 noiemb. 1895).

100 de ani de la nașterea scriitorului englez MOLCOLM LOWRY (28 iul. 1909 – 27 iun. 1957).

120 de ani de la nașterea EUGENIEI CRUȘEVAN, prima femeie-avocat din Basarabia (29 iul. 1889 – 11 mart. 1976).

70 de ani de la nașterea lui VLADIMIR ARNAUTOV, profesor universitar, doctor habilitat în științe fizico-matematice, membru corespondent al AȘM (30 iul. 1939).

90 de ani de la stingerea din viață a lui VASILE G. MORȚUN, scriitor, publicist (30 noiemb. 1860 – 30 iul. 1919).

75 de ani de la nașterea fizienei LIA KON (31 iul. 1934), doctor habilitat.

60 de ani de la nașterea lui ION BOSTAN, specialist în domeniul construcției de mașini, academician, profesor universitar, rector al UTM (31 iul. 1949).

225 de ani de la stingerea din viață a lui DENIS DIDEROT, filozof, prozator, dramaturg, critic literar și de artă francez (5 oct. 1713 – 31 iul. 1784).

160 de ani de la stingerea din viață a poetului ungar SÁNDOR PETŐFI (1 ian. 1823 – 31 iul. 1849).

AUGUST

60 de ani de la nașterea regizorului de film BORIS VIERU (1 aug. 1949).

190 de ani de la nașterea scriitorului american HERMAN MELVILLE (1 aug. 1819 – 28 sept. 1891).

80 de ani de la nașterea lui BORIS MATIENCO, academician, profesor universitar, specialist în domeniul anatomiei și citologiei plantelor (3 aug. 1929 – 2005).

150 de ani de la nașterea scriitorului norvegian, laureat al Premiului Nobel, KNUT HAMSUN (4 aug. 1859 – 19 febr. 1952).

120 de ani de la stingerea din viață a poetei VERONICA MICLE (22 apr. 1850 – 4 aug. 1889).

165 de ani de la nașterea pictorului rus ILIA REPIN (5 aug. 1844 – 29 sept. 1930).

70 de ani de la nașterea lui EMIL NICULA, poet, prozator, ziarist și teatrolog (7 aug. 1939 – 20 ian. 1999).

100 de ani de la nașterea scriitorului EMILIAN BUCOV (8 aug. 1909 – 17 oct. 1984).

240 de ani de la nașterea scriitorului ucrainean IVAN KOTLEAREVSKI (9 aug. 1769 – 10 noiemb. 1839).

170 de ani de la nașterea lui GASTON PARIS, lingvist, filolog și romancier francez (9 aug. 1839 – 6 mart. 1903).

90 de ani de la stingerea din viață a compozitorului italian RUGGERO LEONCIVALLO (8 mart. 1858 – 9 aug. 1919).

85 de ani de la nașterea ELENEI DAMIAN, prozatoare, traducătoare și editoare (10 aug. 1924).

75 de ani de la nașterea dirijorului de cor și pedagogului PETRU STROIU (10 aug. 1934 – 5 febr. 1994).

80 de ani de la nașterea actriței de teatru și film TAMARA BUCIUCEANU (10 aug. 1929).

60 de ani de la nașterea prozatoarei și traducătoarei TAMARA ALISANDRU (10 aug. 1949).

125 de ani de la nașterea scriitorului PANAIT ISTRATI (10 aug. 1884 – 16 apr. 1935).

80 de ani de la nașterea actorului rus OLEG A. STRIJENOV (10 aug. 1929).

80 de ani de la nașterea actriței române de teatru și film LILIANA TOMESCU (12 aug. 1929).

60 de ani de la nașterea lui VASILE CERNOBAI, doctor în științe fizico-matematice, astronom (13 aug. 1949 – 18 dec. 2004).

60 de ani de la nașterea poetului și publicistului ALEXANDRU-HORAȚIU FRIȘCU, de profesie bibliotecar (13 aug. 1949).

60 de ani de la nașterea interpretei de muzică populară LARISA ARSENI (14 aug. 1949).

85 de ani de la nașterea pictorului VICTOR ZĂMBREA (15 aug. 1924 – 3 apr. 2000).

240 de ani de la nașterea lui NAPOLEON BONAPARTE, comandant de oști și om de stat, împărat al Franței (15 aug. 1769 – 5 mai 1821).

75 de ani de la nașterea actorului francez de film PIERRE RICHARD (16 aug. 1934).

60 de ani de la stingerea din viață a scriitoarei și jurnalistei americane MARGARET MITCHELL (numele la naștere Margaret Munnerlyn Mitchell), celebră prin romanul „Pe aripile vântului” (8 noiemb. 1900 – 16 aug. 1949).

60 de ani de la nașterea lui ION HADĂR-CĂ, poet, eseist, traducător, om politic (17 aug. 1949).

90 de ani de la nașterea NATALIEI RUSU-CIOBANU, graficiană, originară din Basarabia (18 aug. 1919 – 2001?).

80 de ani de la nașterea cântăreței soprana lirico-dramatică MAIA SEVERIN (19 aug. 1929).

80 de ani de la stingerea din viață a criticului rus de artă SERGHEI DIAGHILEV (31 mart. 1872 – 19 aug. 1929).

60 de ani de la nașterea actriței EMILIA LUPAN (21 aug. 1949/6 ian. 1954).

75 de ani de la nașterea lui EUGEN ȘTIRBU, fiziolog, doctor în științe biologice, conferențiar, cercetător (22 aug. 1934).

70 de ani de la semnarea la Moscova a Pactului Ribbentrop-Molotov, care prevedea anexarea de către URSS a unei părți din Polonia, a Țărilor Baltice, a Basarabiei și Nordului Bucovinei (23 aug. 1939).

110 ani de la nașterea lui JORGE LUIS BORGES, poet, prozator și eseist argentinian (24 aug. 1899 – 14 iun. 1986).

160 de ani de la nașterea lui G. DEM. TEODORESCU, folclorist, istoric literar și publicist (25 aug. 1849 – 20 aug. 1900).

75 de ani de la nașterea scriitorului originar din Basarabia LEONIDA NEAMȚU (26 aug. 1934 – 28 oct. 1991).

65 de ani de la nașterea meșterului popular NADEJDA VIDRAȘCU (27 aug. 1944).

260 de ani de la nașterea lui JOHANN WOLFGANG von GOETHE, poet, prozator, dramaturg, filozof și savant german (28 aug. 1749 – 22 mart. 1832).

145 de ani de la nașterea pedagogului și cântărețului de operă ALEXANDRU ANTONOVȘCHI (30 aug. 1864 – 28 mart. 1939).

SEPTEMBRIE

65 de ani de la stingerea din viață a scriitorului LIVIU REBREANU, membru titular al Academiei Române (27 noiemb. 1885 – 1 sept. 1944).

60 de ani de la nașterea NATALIEI SENCOSOV (GOIAN), biblioteconomistă, doctor conferențiar (3 sept. 1949).

90 de ani de la nașterea lui OVIDIU DRIMBA, estetician, critic și istoric literar (3 sept. 1919).

80 de ani de la nașterea lui MINA LOZANU, specialist în biologie, doctor habilitat, profesor universitar, filozof al științei, academician (4 sept. 1929).

440 de ani de la stingerea din viață a lui PIETER BRUGHEL, pictor, desenator și gravor flamand (cca 1525 – 5 sept. 1569).

190 de ani de la nașterea lui NICOLAE FILIMON, nuvelist, romancier, cronicar dramatic și muzical (6 sept. 1819 – 19 mart. 1865).

70 de ani de la nașterea sculptorului BORIS DUBROVIN (7 sept. 1939).

80 de ani de la nașterea lingvistului EMANUEL VASILIU KANT, originar din Basarabia (7 sept. 1929 – 19 aug. 2001).

535 de ani de la nașterea poetului italian LUDOVICO ARIOSTO (8 sept. 1474 – 6 iul. 1533).

60 de ani de la stingerea din viață a compozitorului și dirijorului german RICHARD STRAUSS (11 iun. 1864 – 8 sept. 1949).

65 de ani de la nașterea lui PETRU CHETRUȘ, doctor habilitat în științe chimice, profesor universitar, prorector pentru activitatea științifică la USM (9 sept. 1944).

60 de ani de la nașterea cântărețului de muzică ușoară ION SURUCEANU (9 sept. 1949).

65 de ani de la nașterea biblioteconomistei MARIA SOLTAN (11 sept. 1944).

85 de ani de la nașterea istoricului literar, profesor universitar ION ROTARU (11 sept. 1924 – 2007).

485 de ani de la nașterea poetului francez PIERRE DE RONSARD (11 sept. 1524 – 27 dec. 1585).

140 de ani de la stingerea din viață a scriitorului și traducătorului CONSTANTIN STAMATI (1786 – 12 sept. 1869).

90 de ani de la stingerea din viață a prozatorului și dramaturgului rus LEONID ANDREEV (21 aug. 1871 – 12 sept. 1919).

80 de ani de la stingerea din viață a poetului și dramaturgului leton JANIS RAINIS (11 sept. 1865 – 12 sept. 1929).

60 de ani de la nașterea solistei vocale MARGARETA IVĂNUȘ (13 sept. 1949).

135 de ani de la nașterea lui NICOLAE N. DONICI, savant, astronom și astrofizician basarabean, membru de onoare al Academiei Române (14 sept. 1874 – 1956/1960).

240 de ani de la nașterea exploratorului, naturalistului și filozofului german ALEXANDER von HUMBOLDT (Friedrich Wilhelm Heinrich Alexander von Humboldt) (14 sept. 1769 – 6 mai 1859).

75 de ani de la nașterea lui VASILE MELNIC, profesor universitar, doctor habilitat în filologie (15 sept. 1934 – 2006).

60 de ani de la nașterea medicului, epigramist și publicist, ION CUZUIOC (16 sept. 1949).

190 de ani de la nașterea lui JEAN BERNARD LEON FOUCAULT, fizician francez, a măsurat viteza luminii (18 sept. 1819 – 11 febr. 1868).

100 de ani de la nașterea scriitorului NICHITA MARCOV (18 sept. 1909 – 19 noiembrie. 1941).

70 de ani de la nașterea criticului literar VALERIU SENIC (18 sept. 1939 – 16 oct. 2003).

80 de ani de la nașterea ANGELEI MOLDOVAN, cântăreață de muzică populară (19 sept. 1929).

70 de ani de la nașterea cântărețului de operă (tenor) ANATOLI JARIKOV (19 sept. 1939).

60 de ani de la nașterea lui VITALIE BURCIU, inventator, doctor habilitat în științe tehnice, profesor, academician (20 sept. 1949).

75 de ani de la nașterea actriței italiene de film SOPHIE LOREN (20 sept. 1934).

50 de ani de la nașterea lui CONSTANȚIN CHEIANU, dramaturg, publicist și prozator (21 sept. 1959).

75 de ani de la stingerea din viață a poetului și prozatorului MIHAIL ANDRIEȘCU (31 oct. 1898 – 23 sept. 1934).

165 de ani de la nașterea lingvistului și bibliografului francez AUGUSTE EMILE PICOT (23 sept. 1844 – 23 sept. 1918).

70 de ani de la stingerea din viață a lui SIGMUND FREUD, neurolog și psihiatru austriac, fondator al psihanalizei (6 mai 1856 – 23 sept. 1939).

75 de ani de la nașterea lui ION DIACON, doctor habilitat în științe fizico-matematice, membru corespondent al AȘM (25 sept. 1934).

130 de ani de la nașterea lingvistului și pedagogului ION IRIMIȚA (26 sept. 1879 – 30 ian. 1955).

75 de ani de la nașterea lui VALENTIN KLOBUȚKI, jurnalist, doctor habilitat, profesor universitar (26 sept. 1934 – 2009).

75 de ani de la nașterea lui VASILE ȘALARU, botanist, specialist în algologie, hidrobiologie, biotehnologie, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, membru corespondent al AȘM (26 sept. 1934).

120 de ani de la nașterea filozofului german MARTIN HEIDEGGER (26 sept. 1889 – 26 mai 1976).

115 ani de la nașterea lui IVAN P. PAVLOV, fiziolog, psiholog și profesor universitar rus, laureat al Premiului Nobel (26 sept. 1894 – 27 febr. 1936).

70 de ani de la nașterea sculptorului IURIE CANAȘIN (27 sept. 1939).

75 de ani de la nașterea actriței franceze de film BRIGITTE BARDOT (28 sept. 1934).

100 de ani de la nașterea arhitectului VALENTIN VOIȚEHOVSKI (30 sept. 1909 – 11 mai 1977).

90 de ani de la nașterea regizoarei de teatru NADEJDA ARONEȚKAIA (30 sept. 1919 – 28 apr. 1993).

70 de ani de la nașterea chimistului francez, membru de onoare din străinătate al Academiei Române, JEAN MARIE-PIERRE LEHN (30 sept. 1939).

(După **Calendar Național 2009**)